

РОБЕР ДЪО БОРОН
РОМАН ЗА ГРААЛА
МОДЕНСКИ МАНУСКРИПТ

Превод от френски: Владимир Атанасов, 2012

chitanka.info

ЙОСИФ

Ето какво трябва да знаят всички грешници: преди да се яви на земята, нашият Господ карал пророците да говорят от Негово име и да обявяват скорошното Му пришествие на земята. По времето, за което ви говоря, всички отивали в ада, дори пророците. И когато дяволите ги отвеждали там, те си представяли, че всичко е наред; и много се лъжели, ала се утешавали с пришествието на Исус Христос. Нашият Господ ни се явил, защото такава била Неговата воля: да дойде на земята и да се въплъти в Дева Мария.

Голяма човечност и нежност проявил нашият Господ, когато за да изкупи грехове на пратените в ада, решил да я превърне от Своя дъщеря в Своя майка: така трябвало да бъде, за да даде изкупление на народа на Адам и Ева. Чуйте впрочем по какъв начин Той извършил това. Сторил го в името на Отца и Сина и Светия Дух, а всички те са три проявления на едно и също нещо.

На Господ Отец му харесало, че Синът Му се е родил от Дева Мария без грях и без оскверняване и че е възприел земна човешка плът. Голямо било смирението на този наш Господ, който решил да дойде на земята, за да умре и така да спаси творението на Своя Отец, защото Отец създал Адам и Ева.

И Ева съгрешила, подмамена от лукавството на Дявола, и когато сторила този грях, положила всички усилия и Адам да го стори. И когато Адам съгрешил, си дал сметка, че е гол, и се засрамил, защото усетил похотливост. Така двамата били хвърлени във велико прегрешение и изпаднали в голяма злочестина сред негодите на този злостъстен живот. Така те заченали и родили. И всичко, породено от тях и тяхното потомство, попаднало по волята на Дявола под негова власт, додето Божият Син не дошъл да спаси творението на Отца на земята. За тази именно цел се появил Исус Христос на земята и се родил от Дева Мария във Витлеем. Всичко това не е никак лесно за разказване, защото този кладенец на блага, какъвто е Дева Мария, не може никога да пресъхне. Ето защо ми се струва подходящо да направя

едно отклонение в моя труд, за което дано Христос ми дари благоволение, разум и памет.

Истината е, че нашият Господ тръгнал да обикаля земята и получил кръщение в река Йордан. Тогава изрекъл своята заповед: всички, които са били кръстени във водата в името на Отца, Сина и Светия Дух, ще бъдат закриляни срещу мощта на Дявола, стига да не ѝ се поддадат чрез собствените си прегрешения. Такава била властта, дарена от нашия Господ на Светата Църква, такива били заповедите, дадени от Него на светите отци. Така Господ измил похотта на мъжа и жената, на бащата и майката; така Дяволът изгубил своята власт над хората, докато те сами не попаднали отново под нея.

И нашият Господ, който знаел колко вредоносни са човешките слабости и как осъждат хората на смърт, научил светите отци на един друг начин на кръщение и това било изповедта: наредил, щото колкото пъти хората пожелаят да се покаят и, изоставили греховете си, да изпълняват повелите на Светата Църква, толкова пъти да могат да си възвърнат доверието на своя Отец.

И докато нашият Господ вървял по света, една голяма част от Юдея била подвластна на Рим. На тази земя, където се намирал Той, управлението идело от Рим и господарят по онова време се наричал Пилат. Този Пилат имал един войник на име Йосиф, който му служел. Йосиф следвал Исус навсякъде и го обикнал дълбоко в сърцето си, но не смее да признае това пред другите евреи.

Нашият Господ имал много неприятели и противници, както и един ученик, чиято лошотия надхвърляла всякаква мяра. И тъй като последният не се радвал на същата дружелюбност сред учениците, каквато те изпитвали един към другото, той не само започнал да се държи настрана, но и да върши злини, проявявайки по-голяма жестокост от обичайното, така че всички се бояли много от него. И нашият Господ знаел всичко, защото е Господ и Бог. Този ученик се наричал Юда. Той бил намразил нашия Господ заради едно миро и извършил предателство, за което сега ще ви разкажа.

По онова време имало обичай шамбеланите^[1] да събират десетък от всички пари, които отивали като плащания към техните господари. Един ден св. Мария Магдалена натрила миро върху нозете на нашия

Господ: ала Юда се разгневил и преценил наум, че мирото струвало триста сребърника, и тъй като не искал да изгуби своя дял, решил, че десятъкът бил в размер на тридесет сребърника и че трябва да ги получи като обезщетение.

И по най-бързия начин се сблизил с неприятелите на Господ Бог, за да си получи тридесетте сребърника. През нощта три дни преди Пасха враговете на Иисус Христос се били събрали при един човек на име Каяфа. Обсъждало се как да заловят Иисус. На този разговор присъствал и Йосиф Ариматейски, комуто това причинило голяма мъка, защото си давал сметка, че се извършва тежък грях. Тогава при тях пристигнал Юда и щом го видели, всички замълчали, понеже се бояли от него и мислели, че той е добър ученик на Иисус. А когато Юда забелязал, че са млъкнали, ги запитал:

— Защо сте се събрали тук?

А те му отвърнали:

— Къде е Иисус?

Той им разказал къде се намира и защо е дошъл при тях. Когато евреите чули, че се отрича от своя учител, те много се зарадвали и му казали:

— Кажи ни как можем да Го заловим.

— Ще ви Го продам, ако искате — рекъл им Юда.

— Да, на драго сърце — отвърнали те.

Тогава той им се зарекъл, че ще Го продаде за тридесет сребърника. Сред присъстващите се намерил един, който имал толкова пари у себе си и му ги платил. Така Юда си получил десятъка от тристата сребърници за мирото.

Сетне обсъдили как да Го заловят, и уточнили деня за това, а Юда се нагърбил да им съобщи къде да Го намерят, след което се приготвили и въоръжили, за да Го задържат. Юда ги предупредил също така да не вземат да се заблудят и да хванат Яков, защото двамата много си приличат: то нямало и как да бъде другояче, тъй като били първи братовчеди. Тогава те го попитали:

— Как ще разпознаем Иисус?

А той им отвърнал:

— Този, Когото ще целуна, Него да заловите.

Ето така и приключила срещата.

На този разговор и тази сделка присъствал Йосиф Ариматейски, който останал с голяма болка в сърцето, но не посмял да стори нищо. Така всички се разотишли и зачакали да настъпи четвъртък. Надвечер на този ден нашият Господ отишъл в дома на прокажения Симон и изрекъл пред своите ученици неща, които аз нито мога, нито е редно да излагам тук. Но доколкото ми е позволено, мога само да преразкажа част от неговите думи, а именно, че един от онези, с които яде и пие, ще Го предаде.

Едва изрекъл тези думи сред учениците си нашият Господ, и страх обзел неколцина от тях, които казали, че не се чувстват виновни. Юда пък го попитал:

— Да не би за мен да говориш тези неща?

— Ти го казваш... — отвърнал му Исус.

И друг урок им дал Исус, като измил нозете на всички Свои ученици в една и съща вода. Тогава Йоан^[2] дръпнал настрана Исус и го попитал:

— Господарю, ще бъдеш ли така добър да ми кажеш едно нещо? Ще ми бъде ли позволено да Ти задам един въпрос?

И когато Господ му кимнал утвърдително, той рекъл:

— Господарю, кажи ми защо изми нозете на всички в една и съща вода.

Исус му отвърнал:

— Това е притча за Петър, защото както водата беше омърсена от първите нозе, които измих в нея, точно така никой не може да остане встрани от греха. И докато живеят в грях, хората ще бъдат омърсени, ала дори съгрешили, ще могат да се измият така, както Аз измих нозете ви в омърсената вече вода. Което означава, че първите пречистени ще са също толкова чисти, колкото и последните. Това са притчи за Петър и другите служители в Светата Църква, които в нейно име ще бъдат омърсени, но чрез своето омърсяване ще измият грешниците от техния грях. С тази заповед към онези, които пожелаят да се подчинят на Отца и Сина и Светия Дух, а също и на Светата Църква, мръсотията не ще може да стори нищо, стига да имат желанието да се подчиняват. Същевременно никой не ще може да разпознае оногова, комуто Аз съм измил нозете, ако някой не го посочи.

Такъв пример дал Господ Иисус Христос на св. Йоан Евангелист. Всички били в дома на прокажения Симон, а междуременно Юда донесъл за това на евреите. Когато разбрали какво се случва, учениците се изплашили и изпаднали в ужас, докато Юда, виждайки, че къщата е изпълнена с хората на властта, се изстъпил напред и целунал Иисус. Когато видели това, евреите Го обкръжили от всички страни и Го заловили.

— Дръжте Го здраво! — викнал им Юда, защото знаел, че е много силен.

Така отвели Иисус, а учениците останали с голяма болка в душите.

Така, залавяйки Иисус, евреите изпълнили част от намеренията си. У Симон имало един съд, в който Иисус извършвал жертвоприношенията си: при отвеждането Му един от евреите го взел и го съхранил до следващия ден. А Иисус бил отведен при Пилат; и когато се изправил пред него, били казани много думи. Евреите Му отправили всевъзможни обвинения, но властта им над Него не била голяма, тъй като не съумели да открият никакво основание за осъждането Му на смърт. Ала слабостта на правосъдието и това, че Той нямал власт над евреите, го принудили да понесе наказанието. И тогава онзи, който бил нещо като техен управник, попитал:

— И на кого ще мога да се позова, ако моят господар ми поиска сметка? Защото не виждам защо този човек трябва да бъде осъден на смърт.

Тогава всички се провикнали в хор:

— Върху нас и нашите деца нека се стовари вината за Неговата кръв!

След което евреите сграбчили Иисус и Го отвели. Пилат пък ги отпратил, наредил да му донесат вода и си измил ръцете, заявявайки, че колкото са чисти ръцете му сега, толкова чист е и той за смъртта на този човек. Тогава евреинът, който бил взел съдината от дома на Симон, отишъл при Пилат и му я дал. Пилат я взел и я прибрал на сигурно място. Не след дълго дошла и вестта, че Иисус Христос е умъртвен. При тази новина Йосиф кипнал от гняв и негодувание, а сетне отишъл при Пилат и му казал:

— Господарю, отдавна ти служим и аз, и моите съратници, но досега не си ми дал нищо за моята служба.

Тогава Пилат отвърнал на Йосиф:

— Поискайте и аз ще ви дам, колкото пожелаете като заплата за вашия труд.

— Господарю, много ти благодаря — продължил Йосиф, — но аз искам само тялото на пророка, Когото евреите убиха несправедливо.

Пилат много се удивил, че му искат толкова незначителна плата, и рекъл:

— Мислех, че ще настоявате за нещо доста по-скъпо. Но понеже сте пожелали това като заплата за труда ви, ще Го имате.

А Йосиф му отвърнал:

— Господарю, много съм ти благодарен. Моля, заповядай да ми Го предадат.

— Вървете веднага и Го вземете — наредил Пилат.

— Господарю, но хората на тези евреи са много и силни. Сигурно няма да позволят ей така да Го отнеса.

— Нямай грижа! Ще го направят.

Тогава Йосиф излязъл и се упътил към кръста, ала когато видял Иисус, бил обзет от велико съжаление и започнал да лее горчиви сълзи, защото Го обичал с голяма любов. Сетне отишъл на мястото, където стоели еврейските стражи, и им казал:

— Пилат ми даде тялото на този пророк да Го отърва от това унижение.

А евреите в хор му отвърнали:

— Няма да Го вземеш, защото учениците Му казват, че ще възкръсне. Така че колкото пъти възкръсне, толкова пъти отново ще Го убием.

Ала Йосиф настоял:

— Уважаеми, позволете ми да Го отнеса, защото Пилат ми Го даде.

А евреите казали:

— По-скоро ще вземем теб да убием.

Тогава Йосиф си тръгнал и отишъл право при Пилат, за да му разкаже какво са му казали евреите. Когато чул за станалото, Пилат много се изненадал. Видял пред себе си един човек на име Никодим^[3] и му наредил да отиде заедно с Йосиф и тутакси да го свали от кръста. Ала докато давал това нареждане на Никодим, той си спомнил за съдината, която евреинът му бил дал, повикал Йосиф и му рекъл:

— Йосифе, ти май много Го обичаш този пророк.

— Така е, господарю — отвърнал му Йосиф.

— При мен има един съсъд, който ми даде един евреин и който е бил в къщата, където Той е бил заловен, а аз не искам да държа при мен нищо, което Му е принадлежало.

Така той дал на Йосиф съдината, която предизвикала у него голяма радост. Потеглили двамата — Йосиф и Никодим — и последният влязъл при един ковач, за да вземе от него чифт клещи и чук, след което се отправили към мястото, където Иисус Христос висял на кръста. С пристигането си Никодим казал на хората, които били там:

— Голяма грешка сте допуснали, като сте сторили на този човек всичко, каквото сте пожелали и каквото сте издействали от Пилат. Виждам, че Той вече е мъртъв. А Пилат позволи на Йосиф да вземе тялото Му и ми нареди да му Го предам.

Онези обаче му отвърнали в хор, че Той, както се говорело, щял да възкръсне и че нямало да Го предадат. Като чул отговора им, Никодим заявил, че в никакъв случай няма да им Го остави. Тогава онези вкупом се отправили при Пилат. Междувременно Йосиф и Никодим се изкачили и свалили Иисус от кръста.

Йосиф Го поел с двете си ръце и Го положил на земята, обградил го с грижи и крайно внимателно Го измил. Докато Го миел, видял, че от раните Му тече кръв, и много се изплашил, защото си спомнил за камъка, който се бил разцепил в подножието на кръста от падналата върху него капка кръв. Тогава се сетил за своя съсъд и помислил, че щяло да бъде далеч по-добре капките да падат в него, отколкото другаде. Грабнал го веднага Йосиф и го положил под тялото: така капките, сълзящи от раните и по ръцете, и по нозете Му, падали в него. Когато кръвта била събрана в съдината, той я прибрал, като същевременно завил тялото на Иисус в плащаница, която бил купил за себе си, и Го покрил^[4]. В този миг отново се появили евреите, които се били оплакали на Пилат: римлянинът им бил разрешил да охраняват мястото, на което Йосиф щял да положи тялото на Иисус, независимо къде било то, за да не възкръсне. С тази цел те били въоръжили и разположили наоколо голяма част от своите хора. Така Йосиф си отишъл, а те останали.

И слязъл междувременно нашият Господ в ада, и го потрошил, и изхвърлил Адам и Ева и още много други, както намерил за добре. Сетне възкръснал, без охраняващите Го да видят и разберат, напуснал гробницата и се явил на св. Мария Магдалена и на някои Свои ученици, на които пожелал да Се представи. Когато евреите дочули слуховете, че бил възкръснал, тутакси се събрали и започнали да се съвещават. И си казали един другиму:

— Ще има много да си патим от този човек, стига да е вярно това, че бил възкръснал.

Думата обаче взели онези, които Го охранявали, за да кажат, че Той повече не се намира там, където Го бил положил Йосиф:

— Заради Йосиф Го изгубихме. И ако ни постигне някаква зла участ, вината за това ще е на Йосиф, както и на Никодим.

Сетне възникнал въпросът как да постъпят, ако някой поиска да види тялото, още повече ако това бъде господарят, чиито поданици са всички те^[5], какъв отговор биха могли да му дадат. Споразумели се да кажат, че са Го предали по нареждане на Никодим.

— А ако ни кажат: „Вие пратихте стража да Го охранява там, където Го положихме, така че питайте вашите стражи“, какво бихме могли да им отговорим?

— От това ще можем лесно да се предпазим — отвърнал един от присъстващите. — Дайте да заловим Йосиф и Никодим още тази нощ, ала така, че никой да не разбере, и да ги претрепем като кучета. А после, ако поискат от нас тялото на Исус, ще кажем, че сме им Го предали.

Около този съвет всички се обединили и казали, че човекът, който им бил дал толкова добро предложение, бил много мъдър. Разбрали се да ги заловят през нощта.

На съвещанието Никодим имал свои приятели, които го известили за случилото се, и той избягал, а когато евреите дошли в дома му, не го намерили там. Сетне отишли у Йосиф, хванали го съвсем гол в леглото, накарали го да се облече и го отвели у един от най-богатите люде на земята. Този богаташ имал собствена кула, където бил устроил страховита тъмница. В нея те го хвърлили съвсем сам, били го и го разпитвали какво е сторил с тялото на Исус. А той им отвърнал:

— Това го знаят онези, които Го охраняваха, защото аз не съм извършил нищо, за което не бих искал хората да знаят.

— Ти ни Го открадна — продължили да го обвиняват евреите, — защото Той не е там, където те видяхме да Го оставяш, и сме наясно, че си Го отнесъл от онова място, където Го беше положил. Затова ще те хвърлим в тази тъмница, където ще намериш смъртта си, ако не ни посочиш къде е тялото на Иисус Христос.

Йосиф им отговорил като човек, който нищо не знае:

— Готов съм — стига да е угодно на Господ, заради Когото съм хвърлен в тъмницата — да умра.

Тогава евреите го сграбчили, нанесли му жесток побой и го хвърлили в карцера. Сетне запечатали отвора му с голям камък по такъв начин, че който и да дойде да го търси, да не може да го открие.

Така Йосиф бил отвлечен и хвърлен в тъмницата. Когато Пилат узнал, че е изчезнал, силно се разгневил и много се натъжил, защото нямал друг толкова добър приятел. Ето по този начин Йосиф изчезнал задълго. Ала Онзи, заради любовта към Когото бил подложен на такива страдания, не го бил забравил, а точно обратното, погледнал го с очите на Господ и Бог, явил му се в тъмницата и му донесъл неговия съсъд. Щом съзрял светлината, Йосиф изпитал велика радост и се изпълнил с благодатта на Светия Дух. Запленен, той рекъл:

— Всемогъщи Боже, откъде може да произлиза една толкова могъща светлина, ако не от Теб?

А Иисус му отвърнал:

— Йосифе, Йосифе, недей да се плашиш, защото благодатта на Моя Отец ще те закриля занапред.

— Кой си Ти, Който ми говориш? — продължил да пита Йосиф. — Защото си толкова красив, че не мога нито да Те разпозная, нито дори да Те гледам.

— Йосифе — отговорил му Иисус, — чуй какво ще ти кажа. Аз съм Иисус Христос, Син на Господ, който Ме изпрати на земята, за да спася грешниците, и дойдох на земята, за да изтърпя смъртта по заповед на Моя Отец, Който сътвори Адам и Ева. Ала Дяволът изкуши Ева и я подтикна да съгреша, а тя от своя страна стори същото с Адам. Тогава и двамата бяха хвърлени в неволя, заченаха, родиха деца и поколение. Когато тръгнаха да умират, бяха обсебени от Дявола по негова воля. Така Моят Отец реши да дойде на земята и да се родя от

жена, защото чрез жена бе действал Дяволът, за да се сдобие с власт над мъжа, и пак чрез жена бе поробена душата му: ето защо пак чрез жена бе редно душата му да бъде изкупена и възродена. Впрочем ти чу как Аз, Божият Син, дойдох на земята, узна причината, поради която се родих от Дева Мария, видя как страдах и как болката, която Аз, Синът, понасях, бе прекъсната поради послушание към Моя Отец. Знай, че както дървото държи за клоните си ябълката, така и Синът Божи загина, прикован към едно дърво, за да спаси творението на Своя Отец. Именно това спасение дойдох да извърша на земята и се родих от Дева Мария, и изстрадах земните мъки. От пет места изтече кръвта на Моето тяло.

— Как, Господи! — възкликнал Йосиф. — Ти си, значи, Иисус от Назарет, синът на Дева Мария, Когото дърводелецът Йосиф добил от жена и Когото Юда предаде за тридесет сребърника, Когото евреите заловиха и отведоха при Пилат, Който бе прикован на кръста и Когото аз свалих оттам, да го положи в каменна гробница, и за Когото според евреите съм бил похитил?!

— Да, Йосифе, именно Аз съм Този, за Когото говориш. Точно както го казваш, така и трябва да го вярваш. И тъй като си видял всичко това, ще бъдеш спасен и ще пребиваваш във вечна радост.

— О, Господи! — възкликнал отново Йосиф. — Кълна се в Твоето милосърдие, имай милост, съжали се над мен, защото заради Теб съм хвърлен в тази тъмница. През всичките си дни съм Те обичал, Господи, ала не се осмелявах да Ти го кажа, защото си мислех, че няма да ми повярваш заради хората, с които дружах и които причиниха Твоите мъки.

Тогава Господ рекъл на Йосиф:

— Йосифе, няма лошо, ако Моят приятел общува с Мои неприятели, ти сам можеш да съдиш за това: когато едно нещо е очевидно, то не се нуждае от обяснение. Ти си един от Моите добри приятели, Аз те познавам добре и те оставих при тях заради голямата любов, която ти питаеше към Мен и защото изпитваше страх и болка при Моите страдания. Добре знаех, че ще Ми помогнеш и ще се погрижиш за Мен в мига, когато никой от Моите ученици не би могъл да Ми помогне, и че ще Ми се притечеш на помощ заради любовта към Моя Отец, Който те бе надарил със сърце и воля, както и с възможността да си на служба, заради която ти бе дадено Моето тяло.

— О, Господи! — промълвил Йосиф. — Не ми казвай, че ми принадлежиш!

— Да, твой съм — отвърнал Иисус. — Аз принадлежа на всички добри люде и всички добри люде Ми принадлежат. И знаеш ли каква отплата ще получиш за това, че ти бях предаден? Вечна радост след края на този смъртен живот. Не доведох тук никой от Моите ученици, защото нито един от тях не знае за любовта между Мен и теб. Ти Ме обичаше тайно, както и Аз — теб, и знай, че нашата любов ще заблести пред очите на всички и ще бъде много вредоносна за нечестивците, а ти ще притежаваш символа на Моята смърт, за да бъдеш негов пазител. Ето го и него.

И Господ извадил скъпоценния съсъд със свещената кръв, която Йосиф бил събрал от безценното Му тяло, докато го миел.

Щом съзрял и разпознал съсъда, който държал скрит в своя дом и за който никой човек на земята освен него не знаел, Йосиф тутакси бил преизпълнен с любов към Иисус и с твърда вяра. Той коленичил, обсипал Го с благодарности и Го запитал:

— Господи, нима аз съм човекът, който трябва да съхранява нещо толкова свещено в този съсъд?

А Господ му отвърнал:

— Йосифе, ти трябва да го пазиш. Същото трябва да прави и онзи, комуто ще го повериш. Негови пазители могат да бъдат само троица люде. Те ще бдят над него в името на Отца и Сина и Светия Дух и ти трябва да вярваш в това. А всички те нека да знаят, че тези три божии проявления са в действителност едно и също нещо, което е в Бог. И знаеш ли, че ти много си спечелил? Спечелил си това, че оттук насетне няма да има тайнство, в което символът на твоето действие да не присъства, и всеки, който припознае този символ, ще постига и самото тайнство.

— Господи, моля те да узная какво съм направил, защото хал хабер си нямам.

Тогава Иисус рекъл в отговор на Йосиф:

— Йосифе, ти Ме свали от кръста. Известно ти е също така, че бях на вечерята у Симон Прокажения, на която бях предаден. Както казах на трапезата тогава, ще има множество подобни маси, на които ще Ми служат и ще извършват в Мое име жертвоприношения, така че те ще символизируют Кръста; съсъдът за приношението ще символизира

скалата, в която ти Ме положи, а дискосът, който ще се слага отгоре, ще символизира капака, с който ти Ме затвори; що се отнася до савана, с който ти Ме покри, той ще бъде наричан оттук насетне плащаница. Така символите на твоето дело ще бъдат всеизвестни чак до края на света. Всички онези, които ще виждат съсъда и ще бъдат край него, ще изпитват неизменна радост и душевен разцвет, а онези, които съумеят да усвоят тези думи, ще бъдат по-милосърдни и по-любезни към околните и към Господ, не ще бъдат погрешно осъждани, нито лишавани от правосъдие.

Такива били думите, с които Иисус наставлявал Йосиф и които аз произнасям и изказвам с боязън — защото не бих могъл да сторя това, дори и много да ми се искаше, ако не съществуваше великата книга, където те са записани: и тя се нарича Верую в тайнството на Граала. И моля всички онези, които чуят този разказ, да не ме разпитват повече в това отношение за Господ, защото бих могъл да изрека някоя лъжа. А от лъжата, знайте, няма да спечелят нищо.

Така Иисус подал съсъда на Йосиф и когато той го поел, Господ му отправил следните свети думи. И изрекъл следното:

— Колчем пожелаеш или почувстваш нужда, призови тези три божии проявления, които в действителност са едно и също нещо, както и блажената Света Мария, носила в утробата си Божия Син, поискай от тях съвет, както го чувстваш в сърцето си, и ще знаеш, и ще чуеш гласа на Светия Дух. В това няма капка лъжа, защото няма смисъл да го правя. Няма да те заблуждавам, че не ще останеш в тази килия и тази тъмница, нито в царящия в нея мрак, където си хвърлен; само недей да се удивляваш, защото твоето пришествие и освобождаване ще изглеждат чудодейни на невярващите. А към оногова, който пожелае да те избави, храни приятелски чувства и му говори за трите божии същности така, както ти дойде на устата, и Светият Дух ще бъде редом с теб, за да те учи на всичко онова, за което ти нищо не знаеш.

Така оставил Той Йосиф в тъмницата и за този затвор нито апостолите, нито авторите на Светото Писание изобщо не споменават, защото не са знаели нищо за това, че Господ бил пожелал тялото Му да бъде отдадено на Йосиф. Изпитвал Той определена нежност към този човек. И когато Йосиф бил по този начин изгубен от погледа на хората,

някои^[6] дочули да се говори за него, ала не искали да поместят тази мълга в Писанието, защото записвали само неща, които били видели или чули: не се решили да пишат нищо по този случай, защото не го били чули или видели, а не желаели да всяват сред хората съмнения в истинността на вярата. А Господ обяснил защо това трябва да е така, когато говорил за тщеславието.

Дълго време останал Йосиф в затвора, додето не се появил един човек, който отишъл като поклонник в юдейските предели по времето, когато Господ вървял по земята и вършел невъобразими изцеления на слепци и недъгави, както и редица други чудеса. Със собствените си очи видял поклонникът тези чудеса, там бил и после, така че видял и чул многократните обвинения срещу Иисус. Видял също така как Го заловили и качили на кръста в страната, където управлявал римският наместник Пилат. Този странник обиколил безчет земи и множество страни, а след много време се озовал в Рим.

По това време Веспасиан, синът на римския император, бил болен от проказа, съпроводена с такава ужасна воня, че никой, колкото и да го обичал, не можел да го понася. Много страдал императорът от това, измъчвали се заедно с него и всички онези, които и по стечение на обстоятелствата, и по силата на властта го обичали, защото не можели да търпят неговото присъствие. Затова бил турен в една каменна стая, в която имало само малко прозорче, през което му подавали храната.

Та дошъл поклонникът в Рим и се настанил у един местен богаташ. Вечерта започнали да разговарят помежду си и стопанинът на къщата разказал на своя гост каква голяма беда била сполетяла императорския син, колко болен бил той и как бил заточен, и го помолил ако знае нещо, което би му било от полза, да го каже. А поклонникът отвърнал:

— Лично аз не знам, затова пък бих могъл да ти кажа, че в юдейската земя имаше един човек, Който беше пророк и Когото Господ бе надарил с изключителни способности. Защото видях как сакати, които не можеха да ходят, Той изправяше на крака, и как на слепци, които не можеха да виждат, връщаше светлината. Той и много други чудеса сътвори, които няма как да изброя всичките. Мога обаче да те

уверя, че нямаше болест, която да пожелае да излекува, и да не я изцери. Ала богатите и могъщи люде в Юдея Го намразиха, защото не бяха способни да сторят нито едно от нещата, които Той вършеше.

Тогава гостопримецът, подслонил поклонника у дома си, попитал:

— Какво стана с този лечител и как се наричаше Той?

— Ще ти кажа. Наричаха Го Исус от Назарет, син на Мария. А тези хора, понеже Го мразеха, дадоха и обещаха мило и драго, така щото да Го заловят, да Го бият и унижават, да Му сторят всякакви злини, на каквито са способни. Накрая Го разпънаха на кръст и Го умъртвиха. Заклевам ти се и в душата, и в тялото си, че ако беше жив и Го бяха отвели при императорския син, ако поискаше да го излекува, щеше да го излекува като едното нищо.

— А чувал ли си някога защо са Го разпнали? — продължил да пита гостопримецът.

— Не, но най-вероятно защото Го мразеха — отвърнал поклонникът.

— И на кое място се случи всичко това — задал поредния си въпрос римлянинът — и в коя провинция?

— В провинцията на Пилат, наместника на императора в този град.

— Кажи ми, ще повториш ли това, което каза пред мен, и пред императора?

— Няма човек, пред когото не бих го повторил — бил отговорът на поклонника.

След като чул това, римлянинът, който бил дал подслон на странника в къщата си, побързал да отиде при императора, дръпнал го настрана и му предал дума по дума разказа на този човек. Като го чул, императорът много се удивил и казал на своя събеседник:

— Би ли могло да е вярно всичко това, което току-що ми разказа?

— Не знам, господарю, това са само думите, които моят гост изрече. Но ако искаш, ще ти го докарам тук да ги чуеш от собствената му уста.

— Бягай бързо да ми го доведеш! — наредил императорът.

Човекът отишъл при своя гост и му казал:

— Любезни гостенино, ела с мен при императора и му разкажи всичко, което разказа на мен.

— На драго сърце, сеньор! — бил отговорът на поклонника.

Двамата тръгнаха обратно и побързали да отидат при императора. Като се озовали пред него, поклонникът рекъл:

— Господарю, викали сте ме.

А той отвърнал:

— Вярно казваш. Повиках те заради онова, което си бил казал на твоя гостоприемец. Разкажи го и на мен.

— На драго сърце — бил отговорът.

Тогава странникът изложил дума по дума всичко онова, което бил разказал на гостоприемеца си. Когато императорът го чул, тутакси свикал своя съвет. Едва събрали се, императорът побързал да им преразкаже чутото от поклонника. Всички много се удивили, защото смятали Пилат за твърде мъдър и разумен човек, неспособен да допусне подобно престъпление. Тогава императорът казал:

— Несъмнено го е допуснал, ала е сторил голяма грешка, че го е допуснал, след като без съд и присъда е позволил пророкът да бъде убит на място, където властта е била в неговите ръце.

Сред присъстващите се намерил един, който казал на императора:

— Аз съм близък приятел на Пилат и не мога да приема, че той би оставил да убият свестен човек, мъдрец или добър лечител, ако би могъл да го защити.

Тогава повикали поклонника, който бил донесъл всички тези вести, и дали нареждане целият му разказ да бъде записан. Той им изброил чудесата и необикновените изцеления, които Иисус бил извършил, докато бродел по земята. Сетне заявил, че Той бил убит от евреите в страната, подвластна на Пилат, и че ако бил жив, несъмнено щял да излекува сина на императора, стига да пожелаел.

— Нещо повече, твърдя, че ако някой от вас се съмнява в казаното от мен, аз съм готов да заложа собственото си тяло и главата си, че Пилат няма да премълчи или отрече нищо в моя разказ. Освен това мисля, че ако се намери нещо, което да е принадлежало на пророка, и то бъде поднесено пред сина на императора, той, стига да има вяра и да го докосне, ще се изцери от болестта си.

Като чули това, всички останали смаяни и не посмели да оневинят Пилат. Само един от тях рекъл:

— Ако господарят ме изпрати да проуча стореното, как искаш да се отнесат с теб?

— Да ми дават необходимото, за да живея — отвърнал поклонникът, — докато сеньорът се завърне. А ако след завръщането си каже, че нещата, които разказвам, не са верни, приемам да ми бъде отсечена главата.

Всички се съгласили, че казаното е достатъчно. Сетне наредили да го задържат, да го турят в една стая и да го охраняват бдително. Тогава императорът им казал, че иска да проводи пратеничество, за да узнае дали онова, което поклонникът им бил разказал, щяло да се окаже вярно; трябвало освен това да положат всички усилия да открият нещо, до което пророкът се бил докосвал, за да могат по този начин да разберат дали ако синът му го получи и го пипне, би могъл да оздравее. Тогава един от приятелите на Пилат заявил:

— Господарю, изпратете мен, тъй като аз по-добре от всекиго друго ще разузная кое как е станало.

— Ще изпратя теб и още няколко души — отвърнал му владетелят.

Междувременно императорът споделил вестта със своя син Веспасиан, като му разказал подробно за всичко, което бил чул от поклонника, както и за това, че бил затворил човека, докато пратениците не се завърнат, за да разберял дали това, което той му бил казал, е вярно, или не. При тези му думи Веспасиан страшно се зарадвал, а болките му в голяма степен се уталожили. Той се обърнал към баща си с молба да проводи пратеничеството колкото се може по-бързо. И наистина, императорът подбрал пратениците си, проводил ги, като им дал да занесат писмо, за да им имат доверие и им кажат само истината за смъртта на пророка.

Така императорът изпратил най-мъдрите представители от своя двор със заръка да узнаят дали нещата, които поклонникът му бил разказал, наистина стоят така. И ако пророкът бил мъртъв, да му донесат някакъв предмет, до който Той се бил докосвал, за да бъде изцерен синът му Веспасиан. Заминали от Рим императорските

пратеници и пристигнали в земята на Юдея. Прекосили морето и когато се озовали отвъд, приятелите на Пилат проводили едного от пратениците, който му занесъл писмо от тях. В него пишело, че те били крайно изненадани от лудостта и великото безобразие, което бил допуснал в своите владения — да позволи смъртта на пророка, убит без съд и присъда. „И знайте добре, че пратениците на императора са пристигнали“ — пишело в писмото. Сетне го призовали да дойде при тях, за да се срещнат, защото нямало как да им избяга. Когато написаното от приятелите му било прочетено на Пилат, той силно се изненадал, изплашил се и наредил на своите хора да се качат по седлата, защото искал да посрещне императорските хора. После пратениците препуснали натам, където се надявали да го намерят, а и Пилат от своя страна също препуснал насреща им. Така и едните, и другите се срещнали не къде да е другаде, а в Ариматея.

Когато видели Пилат, пратениците не посмели да изразят своята радост, защото не знаели дали щели да го отведат в Рим, за да го екзекутират, или не. Те му връчили писмото на императора и му предали целия разказ на поклонника пред владетеля. Пилат ги изслушал и разбрал, че му казват истината и че господарят му наистина е проводил пратениците, за да проучат какво се е случило, и после да му го разкажат. Потеглил обратно, съпроводен от императорските хора, а с пристигането си изобразил възможно най-благовидна физиономия и заявил:

— Сеньори, всичко, за което става дума в това послание, отговаря на истината и аз съм убеден, че е станало точно така, както се описва в него.

Когато пратениците чули тези му думи, те много се удивили на неговото признание и казали:

— Голяма лудост си извършил! Ако не съумееш да се оневиниш, няма да избегнеш смъртта.

Тогава Пилат ги поканил да влязат в едно помещение, след което се погрижил вратите да бъдат плътно затворени, за да не могат евреите да чуят какво ще каже. Като приключил с това, се заел да разказва за Иисус, започвайки още от ранното Му детство, всичко, което знаел или бил чувал: за омразата на богатите евреи, за това как лекувал всички, които искал да излекува, как евреите Го били обвинили и как Го били купили от един Негов ученик, който не Го дообичвал. Разказал им и за

униженията, на които Го били подложили, и за това как Го довели пред него и как настояли да Го осъди на смърт.

— Аз не видях в Него причина, заради която би трябвало да Го осъдя, ала те бяха видни хора, и лоши, и груби, и богати, и могъщи, и казаха, че ще Го убият, и от това много ме заболя. Заявих им, че ако моят господар ми потърси сметка за това, отговорността ще падне върху тях, а те ми отвърнаха: „Ако ще и върху нас самите, и върху децата ни да легне вината за пролятата Му кръв, все едно!“ Сетне Го отведоха и Му сториха всичко онова, за което сте чули. Аз не можах да Го защитя и понеже исках всички да знаят, че нямам вина за това и че случилото се повече ми тежи, отколкото ми доставя радост, пък и не исках да си навлека грях, взех вода, измих си ръцете и казах: „Нека бъде толкова чист за смъртта на този човек, колкото ръцете ми са чисти от тази вода.“ Когато Той вече бе мъртъв, един от моите войници от този град, който ми служеше заедно с петима конници, откакто бях пристигнал в тази земя, и не ми беше искал пари, не пожела да получи никаква плата освен тялото на пророка и аз му Го дадох, защото смятах, че, давайки му Го, му давам по-голям дар. Та той Го снес от унизителния уред за мъчение и Го положи в каменна гробница, която бе приготвил за себе си. След като Го положи там обаче, не знам какво се е случило. Ала си мисля, че евреите са убили моя конник Йосиф. Та ето това са моите деяния: сами преценете дали съм сгрешил някъде, или не.

Като чули обяснението му, пратениците преценили, че Пилат съвсем не носи такава вина, за каквата са си мислели предварително, и заключили:

— Не знаем дали това, което ни казваш, е вярно. Но ако разкажът ти е точен, ще можеш да бъдеш оневинен.

— Това, което ви разказах — рекъл Пилат, — ще накарам и евреите да ви го повторят, и съм сигурен, че те ще го потвърдят.

— Добре, прати да ги повикат, та да видим какво ще кажат. Нареди им да дойдат в този град точно след един месец от днес нататък и да се явят до едного всички, които са присъствали на разпятието на пророка.

Пилат събрал свои доверени хора и ги разпратил из цялата страна, за да призват всички онези, които били присъствали на смъртта на Иисус, като им наредил да обявят, че пратениците на императора искат да говорят с тях. И докато месецът течал, Пилат, в стремежа си да открие някакъв предмет, до който Иисус се бил докосвал, се заел да го издирва из цялата провинция, ала така и не успял да намери нищо. Ето че евреите се събрали в Ариматея в края на дадения им срок. Тогава Пилат отправил към императорските пратеници следната молба:

— Позволете ми най-напред аз да се обърна към тези евреи. Чуйте какво ще им кажа и какво те ще ми отговорят, и преценявайки казаното и от едната, и от другата страна, действайте, както намерите за добре.

Когато всички надошли, Пилат, както се били условили, взел думата и казал:

— Сеньори, пред вас се намират пратениците на императора, които желаят да знаят що за човек бе Онзи, Когото вие убихте и Който твърдеше, че е господар на закона. Защото до императора са достигнали слухове, че Той бил изключително добър лечител, и нашият повелител би желал да Го покани при себе си, стига да може да бъде намерен. Аз казах на пратениците, че е мъртъв и че самите вие, най-могъщите хора в тази страна, сте Го убили заради думите му, че бил ваш цар, и сте Го убили без позволение на императора.

А евреите отвърнали в един глас:

— Да, така беше, защото ти прояви голяма слабост и не посмя да потърсиш отмъщение, а точно обратното, очевидно бе много натъжен, задето Го убихме. Ние пък сторихме това, защото казахме, че няма да търпим никой да ни бъде господар и че ще Го убием, стига да можем.

— Сеньори — обърнал се тогава Пилат към пратениците, — вие добре чувате какво казват те и какви хора са, а аз нямам нито сила, нито власт над тях.

— Пилате, ние все още не сме наясно със силата на доводите им — отвърнал му един от най-мъдрите сред императорските пратеници.

Тогава пратениците се обърнали към евреите и им заявили:

— Сеньори, доколкото разбираме, Пилат май не е осъдил на смърт Онзи човек, Който разправял, че е по-голям господар от императора?

— В никакъв случай! — отвърнали те. — Наложил се да поемем последствията от това деяние върху нас и нашите деца, защото инак Пилат не искаше да ни даде своето съгласие.

Когато чули, че Пилат не бил извършил чак толкова прегрешение, за каквото се говорело, пратениците попитали евреите:

— Кой беше този пророк, за Когото се разправят такива необикновени неща?

Те отвърнали, че Той бил вършел най-великите чудеса в целия свят и че бил чародеец. А пратениците помолили всички присъстващи там да помислят дали са чували за някакъв предмет, до който пророкът се бил докосвал, и ако се сетели, да им известели. Всички казали, че не могат да си спомнят за нищо, защото всичко, което Той бил имал, било захвърлено по пътя, но те не знаели кой го бил взел.

Така събранието се разпуснало и пратениците престанали да гледат с лошо око на Пилат. Всички обаче изпаднали в голямо униние, задето не могли да намерят нищо, докоснато от нашия Господ Исус, ала не след дълго при тях се явил някакъв човек. По думите му той познавал жена, притежаваща Негово изображение, към което тя се отнасяла с голямо преклонение, ала не знаел откъде го била взела. Тогава повикали Пилат и му предали какво им бил разказал човекът. Пилат ги попитал за името на жената и изпратил да я доведат, което и било сторено. Щом дошла, той се изправил пред нея, прегърнал я и я попитал как се казва. Тя казала, че името ѝ било Вероника. Когато добродетелната жена се удивила, че я посрещат с такава радост, Пилат я дръпнал настрана и ѝ казал:

— Вероника, до мен достигна мълвата, че притежаваш изображението на един човек в своя скрин. Дали би била така добра да ми го покажеш.

Добрата жена силно се изплашила:

— Не знам какво е това, за което ме молиш — настоятелно се опитала тя да се защити.

В този миг влезли императорските пратеници.

— Сеньори, това е жената, за която ми говорихте и която притежава образа.

Тогава всички се втурнали да я прегръщат, да изразяват в надпревара голямата си радост, да ѝ разказват за нуждата, тласнала ги да дойдат в тази страна, и за болестта, налегнала сина на императора.

— Мислим, че ако той види този образ, ще се излекува — възкликнали те.

Добавили още, че ако се съгласи да им го продаде, ще го купят за цената, която тя сама им поиска. Щом чула за нещастieto на императора, тя преценила, че няма защо да се крие повече, и им казала:

— Сеньори, не бих ви продала това, което искате от мен, дори ако ми дадете всичко, което притежавате. Но ако вие и вашият наместник ми се закълнете по вашите закони, че няма да ми изземете онова, което ще ви дам, аз ще дойда с вас в Рим.

Когато чули това, всички страшно се зарадвали и рекли:

— С най-голяма радост ще те отведем в Рим и ще ти се закълнем за всичко, което поискаш от нас!

Сетне всички до едного ѝ се заклели и обявили:

— Освен всичко друго ти ще бъдеш богата жена. Хайде сега ни покажи онова, което искаме да видим.

Вероника се върнала у дома, взела образа, отпечатан върху аленочервена тъкан, и се върнала при очакващите я пратеници. Когато се озовала пред тях, тя им казала:

— Сеньори, моля, седнете.

Всички седнали, а тя извадила и разгърнала изображението. Щом го видели, те били обзети от огромна радост и вкупом се изправили на крака.

— Защо скочихте така? — попитала ги Вероника.

— Не можахме да се сдържим да не застанем прави пред гледката на този образ. Но кажи ни, госпожо, откъде го взе и как се сдоби с него.

— Ще ви кажа как стана всичко — отвърнала им тя. — Случи се така, че бях поръчала да ми изтъкат едно платно, което носех, за да го продам на пазара. По пътя срещнах онези люде, които водеха пророка с вързани ръце, а евреите Го следваха. Той ме помоли да изтрия лицето Му от потта, която се стичаше по него. Разгърнах горния край на платното, изтрих лицето Му и си тръгнах, а евреите отново Го поведоха, обсипвайки Го с удари. Когато се прибрах у дома, погледнах платното и открих върху него този образ. Ето това, което чухте току-що, ми се случи тогава.

Жената помълчала малко, а после продължила:

— Ако мислите, че той ще бъде от полза на императорския син, то аз ще дойда с вас и ще го донеса със себе си.

— Благодарим ти от сърце! Убедени сме, че ще има голяма полза! — възкликнали пратениците.

Те така и не съумели да открият нищо друго, до което нашият Господ се бил докосвал, освен този отпечатал се върху платното образ.

Сетне поели на път и преплавали морето, докато Пилат останал в своята провинция. Когато пристигнали в Рим, императорът се преизпълнил с радост и ги попитал какви са новините от пътешествието им, излъгал ли бил поклонникът, или бил казал истината. Те казали, че всичко, което бил разказал, било чистата истина, и че Пилат не се бил провинил в чак такава степен, както си били мислели. Сетне му разказали от игла до конец за пътешествието и какво се било случило, докато пътували натам и обратно. Императорът не пропуснал да се осведоми дали онзи пророк бил толкова мъдър и даровит, колкото Го превъзнасяла мълвата, а те му отвърнали:

— Такъв е бил, та дори и повече от това!

— А донесохте ли нещо, до което се е докосвал? — продължил да ги разпитва императорът.

— Да! Ей сега ще ти разкажем кое как стана — отговорили те.

И му разказали едно по едно всичко: и как били намерили жената, и как тя дълги години била съхранявала образа Му. Като чул всичко това, императорът страшно се зарадвал и рекъл:

— Това е най-изумителното нещо, което сте донесли със себе си! Никога не бях чувал да говорят за подобен образ.

— Убедени сме, че никой човек на света не би могъл да знае, че тя Го е притежавала — отвърнали пратениците.

Тогава императорът отишъл при жената, изразил голямата си радост, казал ѝ, че е добре дошла, че ще я направи богата заради това, което е донесла. Вероника от своя страна му показала образа. Още щом го съгледал, той сторил трикратен поклон и, обзет от възхищение и удивление, възкликнал:

— Това е най-прекрасният образ, който съм виждал през живота си!

След което го поел внимателно с двете си ръце и го отнесъл в стаята, където синът му спял — там той от много време лежал затворен. Разгънал го владетелят и го закрепил на прозореца, а сетне събудил сина си и му го показал. А той, още щом го съзрял, тутакси се почувствал напълно здрав — по-здрав от когато и да било преди. Възкликнал тогава Веспасиан:

— Господи Боже мой! Какво е това чудо, какъв е този образ, който ме изцели от всичките ми болести?

Сетне казал на своя баща:

— Господарю, заповядай веднага да разрушат тези стени!

И той сторил това по възможно най-бързия начин. А когато стените били срутени, Веспасиан изскочил навън напълно здрав и читав. Безмерна била радостта на императора и на всичките му придворни да видят владетелския син в безупречно здраве. Сетне Веспасиан заразпитвал откъде бил донесен този портрет, който го бил изцерил така, както не би могъл да го стори никой земен човек, кому бил принадлежал той. Императорът му разказал всичко, което бил чул от пратениците си, като не пропуснал да опише и другите чудеса, за които поклонникът бил свидетелствал пред него. Тогава Веспасиан попитал пратениците:

— Сеньори, вярно ли е това, че са убили един толкова мъдър и достоен човек като Него?

— Да — отвърнали му те.

Като чул думите им, той страшно се разгневил и казал, че са сторили това за собствената си гибел и че няма да намери мир и спокойствие, докато не постигне разплата с тях.

— Господарю — казал тогава Веспасиан на баща си, — ти не си цар или император нито над мен, нито над другите хора, Господар в действителност е Онзи, Който от мястото, където се намира, извърши великото добро да ме излекува — нещо, което нито ти, нито другите хора успяхте да сторите. Той е Господарят на мъжете и жените, Владетелят на всички неща, и аз те моля, мой господарю и повелителю, да ми позволиш да отида там, за да отмъстя на всички онези, които са Го убили.

— Мили ми сине — отвърнал императорът, — съгласен съм. Действай така, както твоята собствена воля ти повелява.

Щом чул тези думи, Веспасиан страшно се зарадвал.

Така „Вероника“, както вече наричали запечатания върху платното образ на Иисус, била пренесена в Рим за изцелението на императорския син, след което Тит и Веспасиан се заели с подготовката на своето пътуване до земите на Юдея. Щом се озовали отвъд морето, те наредили на Пилат да дойде и да им се яви. Когато заповедта стигнала до него, Пилат, знаейки, че водят със себе си значителна войска, бил обзет от голям страх. Обръщайки се към Веспасиан, той заявил:

— Господарю, на Вашите заповеди съм. Моля да ме осведомите какво желаете да направя.

— Дошъл съм да отмъстя за смъртта на Иисус Христос — пророка, Който ме излекува — отвърнал Веспасиан.

Щом чул тези думи, Пилат силно се изплашил, защото си помислил, че обвинението е насочено към самия него. Ето защо той казал:

— Господарю, искаш ли да заловиш всички, които носят вината за Неговата смърт, както и да знаеш кой за това злодеяние е бил прав и кой — крив?

— Да — отвърнал му Веспасиан, — много бих искал да знам това.

Тогава Пилат предложил:

— Заповядай да ме вържат и хвърлят в тъмницата, а за пред всички кажи, че постъпваш така, защото не съм искал да осъдя пророка. Престори се, че ме мразиш.

Веспасиан постъпил точно както Пилат му бил препоръчал и свикал евреите от цялата страна. Когато се събрали, той ги попитал какви са новините за пророка, Който бил по-голям господар от собствения Си баща, и им казал с обвинителен тон:

— Постъпили сте като предатели, след като сте Му позволили да се държи като ваш господар.

А те му отвърнали в хор:

— Това го стори Пилат, вашият наместник, който се държа угоднически към Него. Точно той казваше, че Онзи бил цар над нас и че за това — така поне твърдеше — Той не заслужавал смърт. А ние настоявахме, че я е заслужил и че няма да търпим Той да бъде Господ

над нас, господарите, докато Пилат казваше, че Той се възвисявал над всички царе.

На което Веспасиан отвърнал:

— Точно затова изпратих Пилат там, където гние сега, защото до мен достигна мълвата за неговите деяния и за това, че обичал онзи пророк повече, отколкото нас с баща ми. Сега бих искал да знам кои са онези, които са Му причинили най-големите страдания; кому най-много е тежало, че се е обявявал за цар; как сте постъпили спрямо Него още от първия ден, откакто сте Го видели; защо изпитвате такава омраза към Него и кои са били в съвета. С една дума — всичко, както се е случило, от игла до конец.

Когато чули, че Веспасиан иска да се добере до истината, евреите много се зарадвали, защото мислели, че той говори това за тяхно добро и за нещастие на Пилат. Разказали му за всичките си деяния точно така, както ги били извършили: и как Той се бил обявил за цар на царете, и защо Го били намразили, и как Юда Го бил продал. Посочили и оногова, който бил заплатил сребърниците, както и хората, които Го били заловили. Всеки се хвалел с униженията, които Му бил сторил, или обидните думи, с които Го бил похулил. Накрая му разказали как Го били довели пред Пилат.

— Ала Пилат така и не пожела да Го съди, затова и ние Го убихме без негово позволение. И понеже не искаше да Го съди, разбрахме се, че ние ще поемем вината за смъртта Му върху нас и нашите деца. Инак Пилат така и нямаше да ни Го даде. Ето защо те молим да ни освободиш от тези наши клетви.

Изслушал Веспасиан подробния разказ за всичките им беззакония и злодеяния и тутакси наредил да ги затворят в една крепост, след което пратил да доведат Пилат. Щом последният се явил пред него, Веспасиан му казал:

— Пилате, ти не носиш толкова голяма вина, колкото си мислех преди. Аз обаче бих искал да погубя всички онези, които причиниха смъртта на Господ, Който излекува моята болест, защото те ми разкриха от край до край защо са Го лишили от живот.

Сетне Веспасиан наредил да съберат голям брой коне, накарал да вържат четирите крайника на неколцина от тях за четири коня и по

този начин да бъдат разкъсани. Когато видели това, останалите останали смаяни от наказанието, на което били подложени, и го попитали защо постъпва така, а той им отвърнал, че им откъщава, задето били убили Исус, и че всички неизбежно щели да бъдат постигнати от същата смърт, ако не му предадели тялото на Исус. Тогава те казали:

— Поверихме Го на Йосиф и не знаем какво е направил с Него. Така че ако Пилат ни върне Йосиф, и ние ще ти върнем Исус.

— Вие нямахте доверие на Йосиф — опровергал ги Пилат, — а точно обратното, турихте ваши стражи да пазят тялото на пророка в гробницата, където той Го бе положил. А учениците Му казват, че след това са Го виждали и че Той е възкръснал.

— Да знаете, че всички ще умрете, ако не ми Го предадете! — намесил се гневно Веспасиан.

Междувременно той дал заповед да убият още толкова много хора, че дори не бих могъл да съобщя техния брой, и отново им наредил да му предадат Исус или Йосиф. Тъй като това не станало, пратил голямо множество на кладата. Когато евреите видели, че всички са обречени на смърт, сред тях се намерил един, който казал:

— Ще получа ли опрощение и аз, и моите деца, ако ви кажа къде е Йосиф?

— Да — отвърнал му Веспасиан.

Тогава евреинът завел Веспасиан на мястото, където Йосиф бил хвърлен и зазидан в кулата и казал:

— Видях да го водят в тази кула и оттогава тя е затворена с този камък, защото се бояхме, че Пилат ще започне да го търси.

— И кога стана всичко това? — попитал Веспасиан.

— На третия ден, след като пророкът бе разпнат на кръста.

— Но защо го хвърлихте в тази тъмница, какво прегрешение е извършил той към вас? — продължил да разпитва Веспасиан.

— Защото ни откъсна тялото на пророка и Го положи на такова място, където ние повече не можахме да Го намерим. Така Той ни бе откраднат, а знаехме отлично, че ще Го поискат от нас. Затова взехме решение да отвлечем Йосиф и да го хвърлим в тъмница, където той да умре. А после, ако поискат от нас тялото на пророка, да кажем: който ни предаде Йосиф, нему ще предадем тялото на Исус. Защото изобщо не сме си представяли, че би могъл да живее толкова дълго.

Постъпихме по този начин, защото чухме неговите ученици да казват, че Той бил възкръснал. Това е и причината, поради която го затворихме.

— Убихте ли го, преди да го хвърлите в тази тъмница? — отново попитал Веспасиан.

— Не — бил отговорът, — само го наложихме здраво заради налудничавото му бръцолевене.

— А мислиш ли, че би могъл да бъде жив? — продължил с въпросите си Веспасиан.

— Че как би могъл да бъде жив, след като лежи вътре от толкова дълго време?

— Би могъл да го е спасил Онзи — предположил Веспасиан, — Който ме излекува от тежката болест и сътвори дела, които никой освен Него не би могъл да извърши. Това е Онзи, заради Когото Йосиф е бил зазидан тук и Който ме спаси, макар никога да не съм имал никакви отношения с Него и дори никога да не съм Го виждал. Да, това е Онзи, заради Когото Йосиф е бил хвърлен в тъмницата и Чието тяло му е било предадено. Ала аз не бих допуснал мисълта, че Той би го оставил да умре с такава жалка и окаяна смърт.

Тогавя камъкът, затварящ кулата, бил вдигнат и Веспасиан надникнал в открилия се отвор. Викнал във вътрешността името му, ала не получил никакъв отговор. Евреите, които го придружавали, се удивили:

— Чудесии разправяте, господарю! Нима мислите, че този човек все още би могъл да бъде жив, след като е прекарал там толкова дълго време?

А Веспасиан им отвърнал:

— Аз вече не мога да допусна той да е мъртъв, освен ако не го видя с очите си.

Сетне взел едно въже и няколкократно извикал Йосиф по име. Уверявайки се, че не получава никакъв отговор, той се спуснал долу, а когато стигнал дъното, се огледал на всички страни и видял ярка светлина в един от ъглите на тъмницата. Съглеждайки я, той тутакси наредил да изтеглят въжето. Сетне се отправил в посоката, откъдето идеала светлината. Щом го видял да идва, Йосиф се изправил насреща му и рекъл:

— Добре си дошъл, Веспасиане!

Като чул да се споменава името му, императорският син страшно се удивил и казал:

— Кой си ти, човеко, който ме наричаш по име, а докато те зовях отгоре, така и не пожела да ми отвърнеш?

— Аз съм Йосиф от Ариматея — отвърнал му затворникът.

При тези му думи Веспасиан страшно се зарадвал и възкликнал:

— Благословен да е Господ, Който те е спасил, защото подобно спасение не е по силите на никого, освен по Неговите сили!

Тогава двамата се прегърнали, обзети от неописуемо ликуване.

— Кой те научи как се казвам? — не можел да се начуди Веспасиан.

— Онзи, Който познава всички неща на света — отвърнал Йосиф.

Тогава Веспасиан го попитал дали знае кой го е изцерил, а Йосиф на свой ред му задал въпроса:

— От каква болест те излекува?

Веспасиан му разказал от игла до конец за болестта и всичките си патила. Като изслушал историята му, Йосиф страшно се удивил и възкликнал:

— Познавам прекрасно Онзи, Който те е изцерил. Искаш ли да знаеш Кой е Той и кое е Неговото име? Ако наистина искаш да знаеш, ще ти го кажа и ще те науча на всичко онова, което Той ми нареди да ти известя.

— Разбира се — отвърнал Веспасиан. — На драго сърце бих искал да узная всичко това.

— Тогава приеми на вяра — започнал Йосиф, — че Светият Дух е Онзи, Който е сътворил всичко съществуващо: небето и земята, нощта и деня, четирите стихии. Сътворил е също ангелите, ала някои от тях се оказали лоши, преизпълнени с горделивост, с алчност и завистливост, и още в мига, в който станали такива, нашият Господ Иисус знаел за това. Ето защо Той предизвикал дъжд от ангели, които падали в продължение на три дни и три нощи, и никога след това не било валяло толкова силно. Така три поколения паднали в ада, три — на земята, и три — във въздуха.

Трите, които се сгромолясали в ада, измъчват душите: те^[7] показват пътя на греха и излагат сторените грехове в писмена, за да ни държат в заблуда. Другите, които летят из въздуха, притежават сходни

умения да мамят и заблуждават, а на всичко отгоре често си сменят облика и правят всичко това с единствената цел да изиграят човека и да го превърнат в роб на Дявола. Тези три поколения валели на три пъти от небето, така че оттам паднали девет поколения, които донесли злото на измамата и вероломството на земята. Онези пък, които останали горе, укрепяват хората в доброто и ги предпазват от греха, опълчват се както на лошите си събратя, стремящи се да потъпчат и унижат Иисус, така и на омразата, възникнала у тях при проявата на една толкова духовна същност като Неговата воля.

По този начин лошите ангели за свое собствено наказание направили така, че в крайна сметка били победени по заповед на Онзи, Който е духовната радост. За техен срам нашият Господ пожелал да сътвори човека, и то от най-долната кал, която съществувала. След като го сътворил толкова хубав и такъв, какъвто Му харесвало, Той го дарил с разум, с памет и проникателност. И прогласил, че с това Негово творение ще се запълнят незаетите седалища на падналите ангели.

Когато узнал, че едни толкова мизерни същества ще се възкачат в славата, от която самият той бил паднал, Дяволът страшно се разгневил и се замислил в сърцето си как би могъл да ги прилъже към греха. И тъй, Господ сътворил мъжа и го турил в рая, а от мъжа сътворил жената. Щом разбрал за това, Дяволът дал мило и драго, за да ги изкуши в злото. Най-напред подмамил жената, а жената подмамила мъжа. И когато и той, и тя се оказали изиграни, Господ ги изхвърлил от рая, който не търпи грях. Така от двамата се нароили народите, а Дяволът пожелал и тях да обсеби, защото се стремял да подчинява всичко на своята воля.

Отец, Който е Господ на всичко съществуващо, замислил Свой кроеж как да спаси човека. Изпратил Своя Син на земята, за да спаси собственото Си племе посредством Дева Мария. Понеже жената и мъжът били предадени в ръцете на Дявола, Господ, в нежеланието си да направи грешна стъпка, заявил, че ще изкупи всички чрез жената. Така Отец сторил онова, което бил обещал, сиреч, че ще изпрати на земята Своя Син Иисус, Който се родил във Витлеем от Дева Мария.

Именно Той обикалял по земята в продължение на тридесет и три години. Именно Той вършел добри чудеса и човеколюбиви дела, които никой друг освен Него не бил в състояние да извърши. Именно

Той бил Онзи, Когото евреите умъртвили на кръста. Поради това, че Ева съгрешила чрез ябълката, било необходимо Синът да загине, прикован на дърво. Така Синът дошъл да умре на земята в името на Своя Отец и Той бил Синът на Дева Мария, Когото евреите убили, защото не искали да Го признаят за Господ. Именно Той ме излекува и именно заради Него съм турен в тази тъмница. Именно Той понесе мъченията, за да изкупи човека от мъките в ада. Така Синът осъществи делото на Своя Отец и на Сина и на Светия Дух. Ти трябва да вярваш, че тези три проявления са единосъщни, и можеш да се убедиш, че именно Той те е излекувал, Той те е довел тук и Той ме е спасил. Вярвай в напътствията на Неговите ученици, които е разпратил по земята, за да прославят името Му и за да предпазват хората от греховете на Дявола.

На тези му думи Веспасиан отвърнал:

— Йосифе, ти ясно ми показа, че Той е Господ на всичко съществуващо и че Бог е Отец и Синът и Светият Дух. Точно както го каза ти, така го вярвам и аз и ще го вярвам през всички останали дни на живота си.

— Още щом излезеш оттук — упътил го Йосиф, — потърси учениците на Иисус, които прославят името Му и изпълняват напътствията, които Той им е оставил тук, на земята. Знай, че Той е възкръснал и се е представил на заповедите на Своя Отец в същата тази плът, в която е бил сред нас.

Така Йосиф посветил Веспасиан в закона на твърдата вяра. Сетне императорският син повикал хората, които го чакали горе, и им казал, че иска да излезе от кулата и че е намерил Йосиф. Като го чули, те страшно се удивили и казали, че е невъзможно този човек да бъде жив. Веспасиан им наредил да разрушат по най-бързия начин тази кула и те изпълнили заповедта му. След като била разрушена, Веспасиан тръгнал да се прибира, съпроводен от Йосиф. Всички, щом го виждали пред себе си, изпадали в голяма почуда и казвали, че е огромна божествената мощ, която го е спасила.

Ето как Веспасиан освободил Йосиф от затвора и го отвел при евреите на тяхното събрание. Последните, щом го видели, страшно се удивили.

— Ще ми предадете ли Иисус, ако аз ви дам Йосиф? — попитал ги Веспасиан.

— Ние Го предадохме на Йосиф. Нека той да ти каже какво е направил с Него — отвърнали евреите.

— Вие много добре знаете — обърнал се Йосиф към тях — какво съм направил с Него, и дори пратихте стражи да Го охраняват на мястото, където Го положих. Знайте обаче, че Той е възкръснал като наш Господ и Бог.

Всички евреи били страшно удивени от чутото, а Веспасиан раздал правосъдие, както намерил за добре. Оногова, който му посочил къде е затворен Йосиф, както и цялата му рода, ги отдал на милостта на Иисус, като ги натоварил на един кораб и ги пуснал да плават през морето, накъдето им видят очите. Сетне отишъл при Йосиф и го попитал:

— Искаш ли да спасиш тези тук хора?

— Ако не вярват в Отца и Сина и Светия Дух, в Светата Троица, както и в това, че Божият Син се роди от Дева Мария, те ще загинат и духом, и тялом — бил отговорът на Йосиф.

— Има ли някой от вас, който иска да си купи неколцина от тези евреи? — обърнал се Веспасиан към своята свита.

— Да, на драго сърце — отвърнали те и си накупили част от евреите, като Веспасиан им ги продавал по тридесет за един сребърник.

Йосиф имал сестра на име Енигеус, чийто съпруг на име Брон^[8] много уважавал Йосиф. Когато до Брон и съпругата му достигнала мълвата, че Йосиф е открит, те много се възрадвали и отишли да го видят на мястото, където разбрали, че се намира.

— Сеньор, дошли сме да се отдадем на твоята милост — казали му те.

— Не на моята — отвърнал им много зарадваният Йосиф, — а на милостта на Оногова, Който се роди от Дева Мария и Който ме спаси в тъмницата! В Него ще вярваме всички отсега и завинаги.

Сетне Йосиф ги попитал дали могат да намерят още хора, готови да приемат вярата в Светата Троица и в Господ. Двамата разговаряли с

другите и открили мнозина, които казвали, че вярват в казаното от Йосиф.

Така при Йосиф надошли евреите и казали, че вярват в Иисус. Като чул това, Йосиф възкликнал:

— Не ме карайте да вярвам в една лъжа, която изричате от страх пред мъченията, защото Веспасиан каза, че сетне ще платите далеч по-скъпо за това!

— Не бихме посмели да те излъжем! — отвърнали му те.

— Ако искате да вярвате в това, в което вярвам аз, не ще останете във вашите имения, нито в домовете си, а ще дойдете с мен в изгнание и ще изоставите всичко в името на Бог и заради мен.

Така Веспасиан им простил. Така Веспасиан отмъстил за смъртта на Иисус. А Йосиф и неговите спътници отишли далеч и Йосиф често им говорел славословия за нашия Господ, а също така им наредил да обработват земята. Дълго време нещата вървели много добре. После обаче, както ще ви разкажа, станало така, че макар да се трудели и залягали не по-малко от преди, всичко вървяло на провала. Така продължило толкова много време, че те вече не можели да търпят. Цялото това злощастие и злополучие се дължало на един-единствен грях, разпространил се сред тях, заради който благата ги отминавали. И този грях бил сладострастието, настанило се безпричинно помежду им.

Когато бедствието до такава степен ги притиснало, че вече не можели да търпят, те отишли при Брон, който бил близък с Йосиф, и му казали:

— Сеньор, всички блага и цялата земна благодат, която обикновено получавахме, вече я няма, и никое човешко племе никога не е изпадало в такава немотия, всички сме толкова гладни, че още малко, и ще започнем да ядем собствените си деца.

Като чул жалбите и оплакванията им, Брон изпитал голяма жалост към тях и ги попитал:

— Отдавна ли изпитвате всички тези несгоди?

— Да, сеньор! Ала криехме тази беда, докато можехме. Сега те молим, в името на Господ Бог, да разкажеш за страданията ни на Йосиф, за да знаем на какво се дължат: на наш грях или на негов.

— На драго сърце ще го попитам — обещал им Брон.

Отишъл той при Йосиф и му разказал за мъките на народа, който се намирал там, като накрая добавил:

— И те искат да им известиш дали търпят това заради твой грях или заради техен.

— Ще се помоля на Онзи, Който се роди от Дева Мария и моя Отец, да ми каже поради що ги е налегнал този глад.

Йосиф силно се изплашил да не би да е пренебрегнал някакво свое задължение, вменено му от Господ. Затова казал на Брон:

— Стига да разбере, веднага ще ти съобщя каква е причината.

Оттеглил се Йосиф, облян в сълзи, при своя съсъд, коленичил пред него и отправил следната молитва:

— Господи, Ти, Който се роди от пречистата Дева, в името на Твоята света милост и Твоята благост, за спасението на Твоето творение, което копнее да изпълнява Твоите заповеди, Господи, както Те видях мъртъв и жив, както Те видях отново след кръстните Ти страдания в кулата, където бях зазидан, когато Ти ми нареди, колчем имам нужда от Теб, да се връщам пред този скъпоценен съсъд, поел Твоята скъпоценна кръв, Господи, така Те умолявам и Те призовавам да ми дадеш съвет за молбата на този народ, така че да мога да постъпя съобразно Твоята воля.

След като Йосиф отправил тази своя молитва, се разнесъл гласът на Светия Дух, Който му казал:

— Йосифе, не се бой, защото ти в нищо не си съгрешил.

— Господи — отвърнал му Йосиф, — бъди милостив, позволи ми да се освободя от присъствието на грешниците, заради които върлува такъв голям глад.

А гласът му казал:

— Йосифе, ти ще извършиш важно вестителство и ще сложиш Моята кръв и Моята плът на показ пред грешниците. Спомни си, че бях продаден и предаден на земята, и че знаех много добре какво се случва, ала докато бях у Симон, никога не отворих дума за това, освен когато казах, че редом с Мен яде и пие онзи, който ще ме предаде. А човекът, който извърши това, се засрами, оттегли се и никога повече не се появи сред Моите ученици.

После Аз турих другото да го наследи, но само на думи, а всъщност неговото място няма да бъде заето от никого другото преди

тебе. Седях — продължил гласът — именно на това място у Симон на трапезата и на Тайната вечеря, а също и когато узнах за бъдещото Ми мъченичество.

В името на тази трапеза направи друга и когато я приготвиш, повикай зет си Брон, който е добър човек и от когото ще произлезе само добро, и му кажи да отиде на реката, да улови една риба, и първата, която се хване, да ти я донесе. Когато отиде на риболов, ти ще застелеш трапезата, ще вземеш своя съсъд, ще го сложиш пред себе си там, където решиш да седнеш, и ще го загърнеш с част от покривката. Като извършиш всичко това, свикай своя народ и му обяви, че ще видят причината за това, от което се жалват. Тогава повикай Брон и седни в Моя чест така, както Аз бях седнал на Тайната вечеря. Тури го да седне от дясната ти страна и тогава ще видиш, че той ще се оттегли и ще остане място колкото за един човек. Да знаеш, че това място ще символизира мястото, напуснато от Юда, когато той осъзна, че Ме е предал. То ще остане празно, докато не бъде заето от внука на Брон. Та като седне Брон на трапезата, свикай отново своя народ и кажи на онези, които наистина са повярвали в Отца, Сина и Светия Дух, в пришествието на Светата Троица и в заповедите за послушание, в името на трите божии същности, които са едно и също нещо, да дойдат и също да седнат по милостта Божия.

След като гласът отшумял и Йосиф извършил всичко, което Господ му наредил, голяма част от тях седнали, но още повече останали прави. Местата около трапезата били запълнени, с изключение на онова, което не бивало да бъде заето. Тъй като седящите на угощението почувствали у себе си сладост, а в сърцата си — пълнота, те бързо забравили за останалите. Един от тях, чието име било Петър, хвърлил поглед към правостоящите и ги попитал:

— Усещате ли нещо от онова, което ние изпитваме?

А те му отвърнали:

— Нищо такова не усещаме.

Тогава Петър им казал:

— Следователно вие сте извършили греха, за който питахте Йосиф и заради който ни налегна гладът.

Като чули казаното от Петър, те били обзети от срам и си отишли от дома. Имало един, който се разплакал и останал. И когато службата приключила, всички станали от трапезата и отишли при другите хора.

Йосиф им наредил да идват всеки ден за молитвата в третия час^[9]. Така Йосиф по заповед на Господ разпознал грешниците и това било първото изпитание за свещения съсъд. Събитията не веднъж, а многократно се повтаряли, додето хората отвън не се обърнали към хората вътре, които се радвали на тази милост, за да ги попитат:

— Какво е онова нещо, което вие получавате там, където ходите всеки ден, и какво е усещането, когато пребивавате в тази милост?

— Човешкото сърце не би могло да си представи нито безмерната радост, нито огромната наслада, която изпитваме и която ни залива: тази милост трае чак до следващия ден, до молитвата в третия час — отвърнали им те.

— Откъде би могла да идва тази тъй безгранична милост, която така изпълва човешкото сърце?

— Тя иде от Оногова, Който спаси Йосиф от затвора — отвърнал Петър.

— А онзи съсъд, който видяхме, но който нито веднъж не ни беше представен? Ние така и не знаем какво представлява.

— С помощта на този съсъд ние бяхме разделени — бил отговорът на Петър. — Защото той не търпи присъствието на грешници около себе си. Можайте сами да се убедите в това. Впрочем вие можете да научите кои от вас са вършили грехове, заради които сте^[10] изгубили милостта.

— Ние ще си отидем — отвърнали те, — преизпълнени с нещастие, но кажете ни поне какво да обясним за причините, поради които сме ви напуснали.

Тогава обгърнатите с милостта ги посъветвали:

— Ще кажете, че ние сме се отдали на милостта на Отца и Сина и Светия Дух, тъй като имаме вяра в учението на Йосиф за Творението.

— А какво можем да кажем за видения от нас съсъд и как да наричаме този съсъд, който ни достави и все още ни доставя огромна радост, позволяваща ни да забравим за всички мъки в нашия живот?

— Онези, които желаят да го нарекат съзнателно с истинското му име, ще го назоват Граал, тъй като той се нрави^[11] и доставя такова щастие на всички, допуснати да пребивават в негово присъствие, че те изпитват същото блаженство, каквото усеща рибата, изтръгнала се от ръцете на човека и гмурнала се отново във водата.

Като чули това, другите заключили:

— Наистина Граал е хубаво име за този съсъд.

Така го назоваха хората, които си отишли, а и тези, които останали, това име било съобщено на Йосиф и той много го харесал. И всеки ден идвали на молитвата в третия час и казвали, че отиват там за службата на Граала. Сред тези хора имало един на име Мойсей, който продължавал да стои дори след като останалите си тръгвали. И колчем виждал някой от хората, ощастливени с милостта на Граала, отправял на висок глас и, както изглеждало, от душа и от сърце, благодарности към него.

— Сеньори — нареждал той, — примолете се на Йосиф да се смили над мен, та и аз да се сдобия с милостта, която вие получавате.

Ето как ги преследвал той с постоянните си молби да се присъедини към тяхното общество. Един ден се случило така, че всички от обществото на Граала се били събрали и казали, че изпитвали съжаление към Мойсей и че ще помолят за него Йосиф. Отишли всички заедно при него, прострели се в нозете му и го обсипали с молби да се смили над тях. Йосиф крайно се удивил и рекъл:

— Какво искате, хора?

— Повечето от хората, които дойдоха при нас — отвърнали му те, — си отидоха, защото само ние получихме милостта на твоя съсъд. От всички тях, господарю, остана само един на име Мойсей. Той, както ни се струва, изпитва най-дълбоко покаяние и казва, че никога няма да се отдели от нас, плаче с горчиви сълзи, молейки ни да те призовем и той да получи частица от онази милост, която Бог ни е позволил да вкуваме и на която се наслаждаваме в твое присъствие.

— Ала милостта не я давам аз! — възкликнал Йосиф, като изслушал прощението им. — Нашият Господ я е дал на онези, на които Самият Той е пожелал, така че това са хората, които могат да я имат. Може пък този човек да не е такъв, за какъвто се представя и какъвто изглежда. Нищо чудно да се опитва да ни изиграе, но да знае, че ако ни мами, ще измами най-вече себе си.

— Никога няма да му вярваме, ако ни е лъгал под привидността, която ни представя — отвърнали му те. — Но, за Бога, помоли се, стига да можеш, да получи и той тази милост: може пък да е такъв, че да я заслужава.

— Ще се помоля на нашия Господ заради вас — склонил Йосиф.

— Дължим ти голяма благодарност! — възкликнали те.

Тогава Йосиф отишъл съвсем сам при своя съсъд, проснал се на лакти и колене пред него и отправил към нашия Господ Иисус молитва, така щото в името на Своята добрина, милост и всемогъщество да разкрие Той истинския лик на Мойсей: дали е такъв, за какъвто се представя и какъвто изглежда. И ето че се разнесъл гласът на Светия Дух, Който казал:

— Йосифе, Йосифе, дошло е времето да видиш онова, което ти казах за мястото на трапезата между теб и Брон. Молиш се за Мойсей. Мислиш — и ти, и хората, които се обърнаха към теб, — че той е такъв, за какъвто се представя, и че се стреми да получи милостта на Светия Дух. Нека да пристъпи и седне, за да си получи милостта, и тогава ще видиш какво ще стане.

Подчинявайки се на изречените от гласа разпореждания, Йосиф се върнал при онези, които били отправили молбата към него, и им казал:

— Кажете на Мойсей, ако е такъв, за какъвто се представя, и ако е в състояние да получи милостта, че никой не може да му я отнеме. Ако обаче нещата стоят другояче, ако не е добър, изобщо да не идва, защото не би могъл да измами никого така добре, както самия себе си.

Отишли хората при него и му предали думите на Йосиф. Когато го чул, той много се зарадвал и рекъл:

— Не се боя от нищо, освен че бих могъл да не получа позволенията на Йосиф, задето не съм такъв, че да мога да бъда заедно с вас.

А те му отвърнали:

— Неговото позволение го имаш, ако спазваш нашия закон.

Тогава го взели със себе си, възрадвали се и го завели на службата. Когато Йосиф го видял, рекъл му:

— Мойсее, Мойсее, не се приближавай към неща, за които не си достоен. Никой не би могъл да те измами така, както ти самият.

А той отвърнал:

— В доказателство, че съм напълно искрен, нека Бог ми позволи да остана заедно с теб!

— Добре, приближи се — казал Йосиф — щом си такъв, за какъвто се представяш, сядай, а ние ще видим твоята доброта.

Седнал тогава Йосиф, и Брон — неговият зет, и всички останали, всеки на своето обичайно място. Всички седнали, ала Мойсей, който бил останал прав, изпитал голям страх, обиколил трапезата, ала не открил никакво друго място, където да седне, освен редом с Йосиф. Затова и седнал там. И щом седнал, тутакси изчезнал, сякаш никога не бил съществувал. Като видели това, седящите на трапезата останали до един силно уплашени от участието на човека, който по този начин бил погубен сред тях.

Така прекарвали целия ден в служба на Господ и когато станали, Петър се обърнал към Йосиф със следните думи:

— Йосифе, никога не сме били толкова потресени, колкото сме сега. Молим те в името на всички добродетели, в които вярваш, да ни кажеш, ако имаш тази смелост, какво е станало с Мойсей!

— Не знам — отвърнал Йосиф, — но ако бъде такава волята на Оногова, Който ни показва толкова много неща, ще разберем.

Сетне отишъл, облян в сълзи, пред своя съсъд, коленичил пред него и казал:

— Господи Боже, прекрасни са Твоите добродетели и мъдри — Твоите дела! Както е истина, че дойде на земята, роден бе от Дева Мария и се подложи сам на земните мъки, както понесе смъртта и ме спаси от тъмницата, откъдето Веспасиан дойде да ме извади по Твоя повеля, както ми рече, че колчем изпадна в беда, ще дойдеш при мен, Господи, умолявам те от цялата си душа, Господи, да разрееш недоумението ми и да ми съобщиш с цялата правдивост какво стана с Мойсей, така щото да мога и аз да я кажа на хората, на които си отредил Своята милост заедно с мен!

Тогава прозвучал гласът на Светия Дух, който казал на Йосиф:

— Йосифе, Йосифе, проявило се е предназначението, за което ти говорих, когато ти основа тази трапеза. Тогава ти казах, че празното място до теб ще остане като спомен за Юда, който го изгуби, когато казах, че ще ме предаде и че то не ще бъде попълнено, додето не бъде заето от потомците на Брон. И когато дойде третото поколение на Брон, то ще попълни това място или пък някое друго, което ще бъде създадено в негово име. Що се отнася до оногова, за когото ме питах и не знаеш какво се е случило с него, след като изчезна безследно, ей сега ще ти кажа всичко. Когато остана след другите, които се разотидоха, не стори ли той това всъщност с цел да те измами? Той не

вярваше, че хората, които влизат в твоето общество, биха могли да получат подобна милост, каквато бяха получили. Знай, че е потънал в преизподнята и повече никой никога не ще чуе и дума за него. Така го предавай и разказвай на своите ученици и мисли, че винаги имаш достъп до мен.

Такива били словата на Светия Дух към Йосиф, Който му разкрил попълзновенията на Мойсей, и Йосиф от своя страна ги преразказал на Брон, Петър и останалите си ученици. Щом чули разказа му, те рекли:

— Всемогъща е справедливостта на нашия Господ Иисус Христос и луд е онзи, който заради този невзрачен живот си навлича гнева Му.

Така те задълго получили и Неговата милост.

А Брон и Енигеус добили деца — дванадесет прекрасни сина. Тъй като това ги поставило в голямо затруднение, отишла един ден Енигеус при своя съпруг Брон и му рекла:

— Господарю, трябва да попитаме моя брат Йосиф какво ще правим с нашите деца, защото не бива да вършим нищо без неговата воля.

— Каквото ми казваш сега, жено, и аз съвсем същото си го мислех — отвърнал ѝ Брон.

Така той отишъл при Йосиф и му казал:

— Господарю, идвам при теб и много искам да знаеш, че аз и твоята сестра се сдобихме с дванадесет прекрасни сина, ала не искаме да вземем никакво решение за тях, без да сме узнали волята на Господ и получили твоя съвет.

— Дано Господ ги насочи към доброто и те да Му бъдат верни! На драго сърце ще се помоля за тях — отвърнал Йосиф.

Така те оставили нещата до следващия ден, когато Йосиф се озовал пред своя съсъд насаме и си спомнил за своите племенници. Разплакан, той започнал да се моли на Господ Иисус, призовавайки го да му съобщи какво ще стори с тези негови сродници. Веднага щом приключил молитвите си, пред него се появил ангел, който му казал:

— Йосифе, Иисус ме изпраща при теб заради молитвата, която си отправил към Него. Неговото желание е твоите племенници да

бъдат в твоето общество, да бъдат твои ученици, да имат началник над себе си и ако искат, да се сдобият с жени. Ако пък някой не иска да си има жена, другите ще бъдат негови ученици. Когато се оженят, нареди на родителите им да ти доведат онзи, който не пожелае да си има съпруга. Щом се яви пред теб, иди при своя съсъд и ще чуеш словото на Исус, който ще говори и на двама ви — на теб и на него.

Едва затихнали произнесените от ангела думи, които Йосиф жадно изслушал, и небесният пратеник изчезнал, а Йосиф останал с голяма радост и сладост в сърцето заради добрините, очакващи племенниците му. Върнал се тогава при Брон и му рекъл:

— Броне, ти ми поиска съвет относно моите племенници и твои синове. Искам да им отредиш живот на миряни и поддръжници на божия закон. Нека да имат жени и деца както останалите хора. Ако пък има някой, който не пожелае да си има съпруга, изпрати го при мен.

— На драго сърце! — отвърнал му Брон. — Нека да бъде според волята Божия и твоята воля!

Изтичал тогава Брон при жена си, за да ѝ разкаже всичко, което Йосиф му бил съобщил. Слушайки го, майката страшно се зарадвала и казала на своя съпруг:

— Господарю, побързай да изпълниш всичко, което моят брат ти е заръчал, и то колкото можеш по-бързо.

Отишъл сетне Брон при своите синове и им рекъл:

— Деца мои, какви хора искате да станете?

— Каквито ти пожелаеш — бил техният отговор.

— Моето желание — обявил той — е всички от вас, които искат да си имат жени, да си вземат и да се отнасят към тях също толкова добре и предано, както аз съм се отнасял към вашата майка.

Едва дочули това, синовете му много се зарадвали и се провикнали:

— Господарю, ще изпълним твоята заповед и в нищо няма да я нарушим.

Тогаваш Брон се разтърсил и в близки, и в далечни земи да намери съпруги, както го изискват повелите на Светата Църква. Единадесет от синовете му се сдобили с такива, но не и Ален Дебелия. Той не пожелал да си има съпруга и казал, че ако ще жив да го одерат, пак нямало да си вземе никоя от тези жени. Когато баща му чул това, изпаднал в голяма почуда и рекъл:

— Синко, защо не си вземеш жена, както сториха твоите братя?

А той отвърнал:

— Господарю, нямам никакво желание да си взема която и да било от тези жени.

Така Брон оженил своите единадесет сина, а дванадесетия го отвел при Йосиф и му казал:

— Господарю, представям ти твоя дванадесети племенник, който нито заради мен, нито заради съпругата ми пожела да си вземе жена.

Отвърнал му тогава Йосиф със следните думи:

— Тогова ще ми го дадете ли двамата с моята сестра?

— На драго сърце, господарю! — отвърнал Брон.

Дочул веднъж отговора, Йосиф силно се зарадвал. Взел момчето в прегръдките си, целунал го и казал на баща му и майка му:

— Вървете си дома, той ще остане при мен.

Отишли си Брон и съпругата му, а момчето останало при Йосиф, който се обърнал към него така:

— Любезни ми племеннико, голяма трябва да е твоята радост, защото нашият Господ те е избрал да Му служиш и да Го прославяш. Скъпи ми племеннико, ти ще бъдеш началник на всички свои братя. Не се отделяй от мен, за да се сдобиеш с благодатта на нашия Спасител Иисус Христос, стига Той да пожелае да говори с мен.

Сетне отправил молитва към Господ да покаже нагледно какъв ще бъде животът на племенника му.

Едва свършил молитвата си, и се разнесъл Божият глас, който казал:

— Йосифе, твоят племенник е непорочен, неизкушен и добър, и ще ти вярва за всичко, каквото му кажеш. Затова разкажи му за любовта, която съм засвидетелствал и която до ден-днешен изпитвам към теб, обясни ми защо съм дошъл на земята, как си видял да Ме продават и купуват, как бях унижаван на този свят, как ме застигна смъртта, как ти бях даден и как Ме положи в своята гробница, как ме изми и как се сдоби с Моя съсъд, как събра кръвта на Моето тяло и как ти бе отредено да умреш, как те утешавах, как те обгрижвах и какъв дар завещах на теб, а чрез теб — и на всички, които ще имат дарбата да разказват за случилото се, ще бъдат способни да го възприемат и да изразяват любовта, с която съм те обгърнал. Знай, помни добре и кажи

на своя племенник, че съм му отредил върховното блаженство, което едно човешко сърце може да постигне, общувайки с теб.

На всички онези пък, които ще се сдобият с вещината да разпространяват Моето слово, аз давам Моята милост, благодатна за този свят. На всички, които вършат добрини, ще закрилям наследствата, така че не ще бъдат несправедливо лишавани от тях. Ще пазя телата им от опозоряване и осакатяване, както и съкровено им имущество, с което те ще извършват свещенодействия в Моя чест.

А когато ти вече ще си му изложил всичко и ще си го обучил, покажи му своя съсъд и му кажи да прочете написаното от Мен във вътрешната му част, защото то ще затвърди неговата вяра. Разкажи му и го научи как Дяволът с най-голяма стръв заблуждава онези, които са привързани към Мен, така че и самият той да се пази от Дявола, да не изпада никога в пристъп на гняв и да не бъде заслепяван до степен да не вижда ясно, да съхранява в себе си онова, което ще го предпазва от греха и гнева, и да няма нищо по-скъпо на сърцето си от тези неща, защото те са онова, което ще му бъде от най-голяма полза и ще го предпазва от попълзновенията на Дявола. Да се предпазва от насладите, изнежващи плътта, и да знае, че насладата, превръщаща се в страдание, не е за предпочитане.

И когато му покажеш и разкажеш всички тези неща, възложи му и той от своя страна да ги предаде на хората, които сам пожелае и прецени като достатъчно разумни, та да искат да ги научат, и нека навсякъде, където отиде, да говори за Мен и за Моите творения. Колкото повече говори за тях, стига да Ме обича, толкова повече ще се изпълва той с щастие. Кажи му още, че трябва да стане баща на мъжко чедо, на което Моят съсъд ще принадлежи. Учи го така и показвай вашето приятелство. И когато сториш всичко това, възложи му да бди над своите законни братя и да отиде на Запад във възможно най-далечните земи, и където и да се озове, да прославя с всички сили Моето име. Кажи и на баща му, че трябва да му отреди своята благословия.

Утре призори, когато всички се съберете, ще видите как при вас идва светлина, която ще ви донесе едно писмо. Дай това писмо на Петър и му разпреди да замине в онези страни, които прецени, че са най-подходящи, и Аз няма да го забравя. А когато му наредиш това, попитай го да ти каже в каква посока сърцето му го подтиква да отиде,

и той ще ти каже, че ще отиде в Долината на Аварон: тези земи се намират в далечния Запад. Кажи му също да очаква там, където се установи, пристигането на Аленовия син, инак преди да срещне оногова, който ще прочете и разтълкува писмото, ще му разкрие мощта на твоя съсъд и ще му разкаже новини за теб, той не ще може да премине от живота в смъртта. Щом ушите му чуят и очите му видят всички тези неща, той ще премине в отвъдното и ще се сдобие с вечна слава. Дадеш ли веднъж тези наставления, прати да повикат твоите племенници и им повтори тези Мои слова.

Замлъкнал гласът. Дълбоко развълнуван и преизпълнен с благодатта на Светия Дух, Йосиф отишъл при Ален, за да му разкаже какво бил чул.

— Любезни ми племеннико — рекъл му Йосиф, — трябва да бъдеш безупречен, след като нашият Господ те е обсипал с такава неизмерима благодат.

Сетне го отвел обратно при баща му, комуто казал:

— Броне, този младеж ще бъде пазителят тук, на земята, на своите братя и сестри. Нареди им да му се доверят и да се допитват до него при всяко възникнало съмнение, защото ако му вярват, ще ги сподобят много добрини. И останалите, виждайки как над тях се е разпростряла твоята благословия, ще му вярват и ще го обичат повече, а той ще ги управлява толкова по-добре, колкото повече му се доверяват.

Така на другия ден всички се явили на службата и станало така, че светлината се появила и им донесла писмото. Щом го съзрели, всички като един скочили на крака. Йосиф го поел, повикал Петър и обявил:

— Скъпи приятелю, нашият Господ Иисус, Който ни изкупи от мъките на ада, те е избрал да бъдеш Негов вестител и да отнесеш това писмо там, където пожелаеш.

На тези му думи Петър отвърнал:

— Не се мислех за човек, комуто Той би поверил Своето послание, без да е дал съответните напътствия.

— Той те познава по-добре, отколкото ти самият познаваш себе си — отвърнал му Йосиф. — Ала все пак, в името на взаимното ни уважение и дружба, моля те да ми кажеш в коя посока те тегли твоето сърце.

— Знам много добре коя е тя — отвърнал Петър. — Не ще видиш никога през живота си послание, връчено на по-сигурен вестител от мен. Ще отида в Долините на Аварон^[12] — едно самотно място в далечния Запад. Там ще остана в очакване да ме споходи милостта на моя Спасител. Вас призовавам само за едно: да отправите към Господ Вашите молитви да не ми дава нито власт, нито сила, нито решимост да извърша каквото и да било против Неговата воля, за да не може Дяволът да ме омагьоса по начин, щото да изгубя Неговата любов.

— Дано Господ, Комуто е по силите да го стори, те предпази от всичко това, Петре! — извикали всички в хор.

Тогава отишли вкупом при Брон и разказали за случилото се на неговите синове. А Брон ги повикал и им рекъл:

— Всички вие сте мои законни синове и дъщери. Ала без подчинение нито аз, нито вие бихме могли да постигнем насладата на рая. Ето защо искам да се подчините на едного от вас. И доколкото ми е дадено да върша добрини и отреждам благословии, отдавам ги на моя син Ален и го моля след Господ той да е този, който ще вземе всички вас под своя закрила. И ви нареждам да му се подчинявате и за всички беди, които ви сполетят, да се съветвате с него, а той да ви напътства. Гледайте също така да не накърните с нищо неговото водителство.

Така синовете на Брон се разделили със своя баща и се сдобили със свой закрилник. Ален ги повел из чужди земи и навсякъде, където отивал, заговарял всички разумни мъже и жени, които срещал, за да им разкаже за смъртта на Иисус Христос. По този начин Ален се сдобил с изключителната благосклонност на Господ, по-голяма от която никой не можел да получи.

Заминали те, отпътували, но не бих искал да говоря повече за тези хора, докато естественият ход на моя разказ не ме върне отново при тях. След като потеглили на път, Петър повикал Йосиф и останалите си сподвижници и им рекъл:

— Сеньори, трябва да ви напусна, за да служа на Иисус Христос.

Тогава една-едничка мисъл обзела всички и те се замолили на Петър да остане. А той им рекъл:

— Нямам желание да стоя тук, но от любов към вас ще остана днес и утре до след службата.

Така Петър останал и Господ, Който много добре знаел кое как трябвало да бъде, проводил своя пратеник при Йосиф и му казал:

— Йосифе, не се плаши. Трябва да изпълниш волята на Иисус. Затова разкажи на Петър за любовта Му към теб и към него, а след това Петър трябва да замине. И знаеш ли откъде се появи у всички вас желанието да го задържите тук? Господ пожела да бъде така, за да може да каже истината на оногова, при когото Петър трябва да отиде^[13], та да разбере той, че всичко свързано и с твоя съсъд, и с другите твои неща, както е имало свое начало, така ще има и свой край.

Господ прекрасно знае, че Брон е мъдър човек, и иска той да бъде пазителят на съсъда след теб. Исква също така ти да му кажеш, да го поучиш и какво поведение да следва, и каква е била обичта между теб и Иисус, и какви са били извършените от Него чудеса, за които знаеш, откакто се помниш. Исква да потвърдиш всичко това с твърда вяра. Разкажи му как Иисус дойде при теб в кулата и как ти донесе съсъда. Повтори му думите, на които Той те научи, когато ти говореше в кулата — онези светейши думи, които се смятат за тайнството на Граала. И когато го обучиш на всичко това, връчи му съсъда и оттогава насетне отговорността ще е негова и всички, които ще искат да говорят с него, ще го наричат богатия Крал Рибар заради рибата, която улови.

Така е редно да бъде и както светът^[14] върви към залеза и ще върви, така и се налага цялото това племе да се упъти на Запад. Веднага, щом Богатият Рибар се сдобие със съсъда и с Божията милост, той трябва да се упъти на Запад — натам, накъдето го потегли сърцето. И на мястото, където ще се спре, ще трябва да изчака, за да предаде и повери съсъда, който ти ще си му връчил, на сина на своя син, щом настане часът той да се сдобие с него. Тогава между вас ще се изпълни символът и значението на Триединството, което се осъществява между трима души. Тогава и по отношение на третия ще се сбъдне волята на Иисус, защото Той е Господарят на всички неща. Та когато връчиш съсъда, предадеш заедно с него и Божията милост и се окажеш освободен от него, тогава Петър ще потегли на път и ще разказва, че е видял богатия Крал Рибар. Това е и причината, поради която той отлага отпътуването до утре. И когато Петър види всичко това, ще отпътува. Сдобил се веднъж със съсъда, Богатият Рибар ще заскита по моря и по суша заедно със своя съсъд, и Онзи, Който бди

над всички добрини, ще бди и над него. А ти, Йосифе, щом извършиш всичко това, ще напуснеш този земен свят и ще се сдобиеш с вечна радост. Потомството, произлязло от твоята сестра, както и онова, което ще произлиза от него занапред, също ще е намерило своето спасение. Така и хората, които ще притежават знанието за това, ще бъдат на почит и уважение сред всички разумни и добри мъже и жени.

Йосиф сторил едно по едно, всичко, което му бил заръчал в своето послание Иисус. На следващия ден множеството се събрало на служба и Йосиф разказал на Петър и Брон цялото знание, получено от Светия Дух, освен думите, които Иисус му бил казал в тъмницата: тези думи той предал на Богатия Рибар, като най-напред ги записал, а сетне му показал написаното. Когато чули, че Йосиф ще си отиде от този свят, останалите страшно се удивили. Петър пък, още щом научил, че Йосиф вече не притежава Граала, ала го е връчил заедно с Божията милост на Брон и му е дал нужните напътствия и заповеди, разбрал, че е видял Краля Рибар, и понечил да си вземе сбогом. Щом службата свършила, той потеглил на път. Вземайки си сбогом, всички се натъжили, въздишали и пролели много сълзи в голямо смирение, молейки се на Бог да поведе Петър към онези места, които биха били по неговия вкус и неговата воля.

Йосиф останал заедно с богатия Крал Рибар три дни и три нощи. Тогава Брон рекъл на Йосиф:

— Господарю, изпълва ме голямо желание да се отправя на път. Ще ми разрешиш ли да потегля?

— Разбира се, че ти разрешавам, защото такава е волята на нашия Господ. Знаеш отлично какво носиш със себе си и при кого отиваш, за което никой не знае така, както ние двамата с теб. Тръгвай, когато пожелаеш, а и аз ще си отида съгласно повелята на моя Отец.

Така богатият Крал Рибар, за когото впоследствие възникнали много разкази и предания, заминал. Така Йосиф останал и приключил земния си път в страната, където бил роден.

В разказа се споменава още, че онзи, който иска да узнае тази история докрай, ще трябва да научи какво се е случило с Ален, сина на Брон, къде бил отишъл той и къде щял да бъде намерен. Редно е освен това да се осведоми какво е станало с Мойсей, и да може да докаже това чрез своя разказ. Трябва, разбира се, и да му е известно къде се е озовал Богатият Рибар, но и да може в едно разумно изложение да

отведе при него оногова, комуто е било писано да отиде там. Всички тези четири описания трябва да се съберат в едно. Аз ще съчетая тези четири части в едно повествование още и поради това, че съм ги извлякъл от един общ разказ. А това е разказът за всемогъщия Бог.

Ала засега ще се заема с изложението на петата част, а четирите ще оставя настрана, додето не се върна към тези предания и това произведение, разработвайки ги отделно едно по едно. Но ако след това ги изоставя, вие така и не ще узнаете нито какви събития са протекли, нито защо съм ги разделил по този начин.

[1] Шамбелан тук означава не просто „камерхер“, а ковчезник, събирач на десетъка, който евреите дължали на храма и левитите. — Б.пр. ↑

[2] Историята с измиването на нозете е разказана единствено в Евангелието от Йоан, 13:1-11. Цитатите от Библията навсякъде следват превода на Българското библейско дружество, 2005. — Б.пр. ↑

[3] Този „юдейски първенец“, както е назован в Библията, се споменава в Евангелието от Йоан. Вж. 19:38-39: „След това Йосиф от Ариматея, който беше ученик на Исус, но таен поради страх от юдеите, помоли Пилат да му позволи да вземе тялото на Исус; и Пилат позволи. И така, той дойде и вдигна тялото Му. Дойде и Никодим, който беше ходил преди при Него през нощта, и донесе около сто литра смес от смирна и алое.“ (превод — Българско библейско дружество, 2005]. Вж. също *Евангелие на Никодим в Стара българска литература*, т.1, Апокрифи, под ред. на Донка Петканова, изд. „Български писател“, София, 1981. ↑

[4] На това място в евангелията обикновено се казва, че е бил положен в гробницата, която Йосиф бил изсякъл в скалите за себе си. — Б.пр. ↑

[5] Има се предвид римският император Тит. — Б.пр. ↑

[6] Апостолите и евангелистите. — Б.пр. ↑

[7] Вероятно тук става дума за падналите на земята ангели, защото по-нататък за тях не се споменава. — Б.пр. ↑

[8] Или Хеброн. — Б.пр. ↑

[9] Молитвата в третия час (tierce) — названието на тази служба произлиза от това, че тя започвала в третия час на деня според римските правила за отчитане на времето. Римляните делели

денонощието на светла и тъмна част. Светлата част от своя страна била разделена на 12 часа между изгрева и залеза на слънцето — следователно часовете били по-къси през зимата и по-дълги през лятото. Само шестият час бил винаги по пладне. Нощта била разделена с оглед на войнишката служба на четири нощни стражи, наречени вигилии, по-къси през лятото и по-дълги през зимата. Краят на втората стража отбелязвал полунощ. С течение на времето началото на тази служба се установило към 9 часа сутринта. Нейният смисъл бил да възпроизвежда и прославя мига, в който Светият Дух се бил явил на апостолите. — Б.пр. ↑

[10] Последното изречение в оригинала е в 1л. мн.ч., което очевидно противоречи на контекста и вероятно е грешка на кописта. — Б.пр. ↑

[11] Тук авторът е прибегнал до народна етимология, извеждайки названието „Граал“ (Gaal) от глагола *agréer à* (нравя се, доставям някому удоволствие). По-вероятната етимология на „Граал“ трябва да се търси в латинизираната гръцка дума „кратер“ и нейните средновековни варианти: *cratella*, *gradalis* и др. — Б.пр. ↑

[12] Очевидно става дума за Авалон — легендарен остров, свързан с преданията за крал Артур, където бил изкован неговият меч Ескалибур. Впоследствие Авалон бил идентифициран с градчето Гластънбъри в Уелс. — Б.пр. ↑

[13] Очевидно става дума за сина на Ален. — Б.пр. ↑

[14] По всяка вероятност се има предвид слънцето. — Б.пр. ↑

МЕРЛИН

Много бил разгневен Дяволът, когато нашият Господ слязъл в ада и изхвърлил оттам Адам и Ева, а и всички останали по своя преценка^[1]. Като узнали това, дяволите силно се удивили, събрали се и казали:

— Кой е този човек, превзел със сила нашето царство, пробил нашите укрепления, така че нищо от това, което бяхме скрили, не можа да бъде опазено от Неговата мощ и Той се вихри из него, както си иска? Мислехме, че няма човек, роден от жена, който да не бъде подвластен нам: а Този ни съсипва и тормози. Как така е роден Той от жена, пък няма у Себе си никакъв земен порок? Унищожава ни по същия начин, както ние сторихме с останалите мъже и жени.

Изправил се тогава един от дяволите и рекъл:

— Съсипва ни всъщност онова, което мислехме, че е най-благоприятно за нас. Спомняте ли си какво вещаеха пророците, които казваха, че Синът Божи ще слезе на земята, за да спаси съгрешилите след Адам и Ева, а също и всички останали, както намери за добре? Ние ходехме, залавяхме онези, които говореха тези работи, измъчвахме ги повече, отколкото другите грешници, а те даваха вид, че нашите изтезания изобщо не ги засягат. Така утешавахме останалите грешници, защото казваха, че Онзи, Който слезе на земята, ще ги спаси от адските мъки. Сетне пророците взеха да говорят, че часът вече е настанал. Той ни лиши от всичко, което бяхме завладели, и ето че не можем да направим нищо: отне ни всички, които вярват в Неговото рождество и в това, че се е родил от жена благодарение на могъща сила. Именно тази сила ни е попречила да узнаем, че Той е бил предопределеният да стори всичко това.

— А не знаеш ли — взел думата първият, — че той ги потапя във вода и ги кръщава в Свое име? И че хората се измиват в тази вода в името на Отца и Майката, след което ние не можем нищо да им направим и това е много жалко, защото бяхме свикнали да ги обладаваме навсякъде, където ги заварим. Сега ги изгубихме до одного

благодарение на омовението, което те извършват, и няма повече да се сдобием с власт над тях, докато те сами не се върнат при нас чрез своите деяния.

Така нашата власт се смалвява и Онзи, Който ни ги отмъква, ги спасява. Да не говорим, че освен всичко, което е казал и наредил, Той е оставил и Свои служители на земята, които да ги спасяват, независимо към коя част от нашите дела са се приобщили, стига да се покаят, да ни изоставят и да сторят това, което Неговите служители им наредят. Така ние ги губим един по един. Голяма подкрепа им е оказал нашият небесен Господ, Който, за да спаси хората, е слязъл на земята, родил се е от жена, подложил се е на земните мъки и е дошъл, без ние да разберем за това и без Той да допусне човешко прегрешение. Щом се усетихме, опитахме се по всякакъв начин да Го изкушим. Ала като видяхме, че не можем да открием в Него и следа от нашите дела, Той пожела да умре, за да спаси човеците. Много обича Той човеците, щом е пожелал да се подложи на толкова голямо страдание, за да ги откупи от нашите окови. Ето защо трябва да напрегнем сили, ако искаме отново да ги притежаваме, защото Той ни отне всичко онова, което е редно да бъде наше. Трябва немалко да се потрудим, за да ги привлечем завинаги за нашите дела, така че никога повече да не могат да се покаят, нито да се обърнат към Оногова, от Когото трябва да получат своята прошка.

Тогавя всички възкликнали в хор:

— Изгубихме всичко, откакто неговите служители могат да опрощават греховете чак до смъртта на грешниците. И ако нашият Господ ги връща към Своите дела, те всички ще бъдат спасени, стига да се покаят. Тогавя ще сме ги изгубили до едного.

Сетне всички се разприказвали помежду си:

— Онези, които най-добре ни известиха за това, бяха пророците, но от тях настъпиха и най-големите щети за нас. И колкото повече говореха за това, толкова повече ги изтезвавахме. Сега вече знаем, че Той е побързал да дойде, за да им се притече на помощ и да ги избави от мъките, на които ги подлагахме. Но не бихме ли могли да се сдобием и ние с човек, който да си говори с тях и да им разказва за нашите работи, както ние имаме способността да знаем за миналите неща? Ако имаме такъв човек, който ще притежава умението да го прави и разговаря с другите хора на земята, той би могъл много да ни

помогне да измамим мъжете, а също и жените, както пророците ни измавиха, докато бяха при нас.

— Хубава работа би свършил онзи, който съумее да създаде такъв човек — възкликнали те тогава, — защото мнозина ще му повярват.

Сетне някой казал:

— Аз нямам силата да произведа семе, нито да се съвкупя с жена, но сред вас има един, който би могъл да стори това, а пък аз познавам една жена, която е подчинена на моята воля. Така че нека онзи, който може да възприеме човешки образ, да го стори във възможно най-голяма тайна.

Така се наговорили да заченат човек, който да въвежда в заблуждение другите човеци. Ала много са глупави дяволите, щом си мислят, че нашият Господ не е наясно с козните, които те са скроили. Тогава един дявол се обадил, че ще се сдобие с човешки сетива и човешка памет, за да измами човека Иисус. От това всеки може да разбере колко глупави са дяволите, щом смятат, че могат да подведат човека Иисус.

Разтурили дяволите сборището си и се спогодили да се заемат с тази работа. Така онзи, който казал, че може да легне с жена, изобщо не се помайвал, ами отишъл при нея и я намерил изцяло в своята власт. Дала тя всичко, което притежавала, на дявола. Била съпруга на богаташ с много стока, голямо наследство и други богатства. Той имал един син и три дъщери от жената, с която дяволът влязъл в сношение. Без да отлага, дяволът излязъл в полето, където тя се намирала, с единственото намерение да я съблазни. Отишъл при нея и я попитал как би могъл да измами по някакъв начин господаря ѝ. Тя му отвърнала, че би могъл да го стори, ако го ядоса:

— Отмъкнеш ли нещо от нашата стока — рекла му тя, — той непременно ще се разгневи.

Тогава дяволът се насочил към стоката на човека и избил голяма част от нея. Щом съзрели умиращите наред полето животни, пастирите силно се зачудили и рекли, че ще отидат да известят господаря за случилото се. Явили се пред него и му казали, че животните мрат наред полето. Като чул лошата новина, той много се удивил, ядосал се и извикал:

— Вярно ли е това?

— Да — отвърнали му те.

Тогава човекът изпаднал в силна почуда как така добитъкът мре по този начин. Затова се обърнал с въпрос към пастирите:

— Знаете ли какво ѝ е на стоката, че е тръгнала да измира така?

Отговорили му, че не знаят. В такива разговори протекъл този ден.

Узнавайки, че човекът се бил разлютил за нещо толкова незначително, дяволът решил, че ще може да му причини голяма щета, и когато се ядоса здравата, ще му наложи своята воля. Завърнал се той при стоката на човека и при двата породисти коня, които се намирили в обора, та ги убил всички за една нощ. Видял нещастникът какви поразии са нанесени върху имуществото му, и направо побеснял. В неудържимия си гняв изрекъл неблагоприятни слова, а именно, че дава всичко, каквото е притежавал и каквото му е останало, на дявола.

Щом узнал, че човекът му е направил този подарък, дяволът възликувал и започнал да налита още по-свирепо, за да нанесе колкото се може по-големи поразии, така че накрая не му оставил нито едно животно. Човекът изпаднал в ярост и в непомерния си гняв не искал да вижда никого покрай себе си. Като го видял да постъпва така, дяволът разбрал, че неминуемо ще изпълни волята му. Тогава отишъл при прекрасния му син и го удушил в леглото. На сутринта момчето било намерено мъртво. Загубата на рожбата му довела човека до такова отчаяние, че той изоставил своята вяра. Щом узнал, че нещастникът е изгубил своята вяра, дяволът се почувствал много щастлив. Отишъл тогава при съпругата му, с чиято помощ успял да постигне всичко това, качил я върху един сандък в килера, турил ѝ клуп на врата и като я бутнал от него, обесил я: скоро и тя била открита мъртва. При мисълта, че е изгубил по този начин и жена, и син, голяма покруса налегнала клетника. Разболял се от непоносимата мъка и не след дълго си отишъл.

Така постъпва дяволът с онези, които успява да подчини на волята си. След като извършил всичко това, той много се възрадва и се замислил как да измами и трите дъщери, които все още били оцелели. Знаел той много добре, че ще може да ги прилъже само ако изпълнява тяхната воля и задоволява желанията им. Имало в града един младеж, който му бил изцяло подчинен, отвел го на мястото, където се намирили момичетата, и го накарал да ухажва едното от тях.

И младежът така ѝ влязъл под кожата с постъпките и приказките си, че успял да я съблазни. Виждайки това, дяволът много се зарадвал. И не само че не се погрижил да прикрие своите злодеяния, ами пожелал всичко да става открито, та да я унижи още повече. Затова със своите старания устроил нещата така, че мало и голямо да научи какво е станало.

В онези времена било обичайно жена, заловена в прелюбодееяние, да бъде изправяна пред съда, ако не се отдаде изцяло на всички мъже. И дяволът, който винаги се стремял да опозори попадналите под властта му, направил така, че съдиите узнали за това деяние. Младежът избягал, а момичето било заловено и изправено пред съда. Като го видели, съдиите изпитали голяма жалост към него заради добрите си чувства към нейния баща и рекли:

— Невероятни неща му се случиха на този добър човек, чиято дъщеря е изправена пред нас! За толкова малко време го сполетя толкова злощастие, а като си помисли човек, че съвсем неотдавна той бе един от най-богатите мъже в цялата страна...

Съвещавали се съдиите как да постъпят и каква справедливост да отдадат, и в края на краищата се споразумели единодушно да я погребат жива в земята. Сетне не закъснели да изпълнят решението си.

По онези места имало един божи човек, добър изповедник, който чул разказите за това чудо. Отишъл тогава при двете сестри, които все още били живи, най-голямата и най-малката, и се заел да ги утешава и да ги разпитва как ги била постигнала тази злочестина. А те му отвърнали:

— Не знаем, господарю! Понякога си мислим, че Бог ни мрази, щом ни е накарал да преминем през всички тези страдания.

— Не сте прави! — възкликнал божият човек. — Бог не мрази никого, ала преценява много добре грешниците, които мразят себе си. Да знаете, че това, което ви е сполетяло, е работа на Дявола. А за вашата сестра, която изгубихте така позорно, знаехте ли, че е извършила този грях?

— Не, господарю, нищо не знаехме — отвърнали те.

— Въздържайте се от лоши постъпки, защото лошата постъпка води право към греха, а грешниците ги чака лош край.

На много добри неща ги учел мъдрецът, стига те да пожелаели да го чуят. Голямата сестра се вслушала в думите му, допаднало ѝ всичко,

което говорел. Тогава той ѝ разказал за своята вяра, за благодатната мощ на Исус Христос, и тя положила голямо старание да усвои това. Рекъл ѝ тогава божият мъж:

— Ако повярвате в това, което ще ви кажа, ще ви споделят големи добрини и ще бъдете мои дъщери в Господа, така че оттук насетне няма да имате нито важни дела, нито голяма нужда, за които, стига да ми поискате съвет, да не мога с помощта на нашия Господ да ви дам добри напътствия. Не се бойте, правете неща, за които Господ ще ви помага, стига да се държите за Него. И идвайте често при мен, защото няма да съм далеч оттук.

Така мъдрецът съветвал двете момичета и ги насочвал по правилния път. Голямата сестра силно му повярвала и го обикнала заради добрите съвети, които ѝ давал. Ала дяволът узнал за това и много се угрижил, побоял се, че може да ги изгуби. Започнал да тъкми всевъзможни кроежи как да ги съблазни. Оказало се, че наблизил имал на разположение една жена, която многократно била изпълнявала неговата воля и начинанията му. Подхванал я той и я изпратил при двете момичета. Отишла тя при малката, защото не смеела да се обърне към голямата: виждала колко смирено и прилично е нейното поведение. Дръпнала тя момичето настрана, заразпитвала го как се чувства и какъв живот води, а накрая му казала:

— Що за живот води твоята сестра? Сърдечна ли е, държи ли сте добре с теб?

— Моята сестра е толкова угрижена от бедите, които ни сполетяха, че не е мила нито с мен, нито с другите хора. Има обаче един мъдрец, който всеки ден ѝ говори за Бог и до такава степен я е омаял и влязъл под кожата, че тя прави само това, което той пожелае.

— Драга ми сестро — рекла тогава жената, — колко жалко за младото ти тяло! То никога не ще изпита радост, поне докато живееш заедно със сестра си. Ех, мило момиче, ако знаеше каква радост изпитват другите жени, никога нямаше да цениш това, което имаш сега. Истинско удоволствие е да бъдеш в компанията на други хора. Колко струва женската радост, ако не е съпроводена с мъжката? И казвам това, любезна ми приятелко, заради теб самата, че няма да изпиташ наслада и няма да узнаеш какво е удоволствието от общуването с мъже, докато продължаваш да живееш със сестра си. И ще ти кажа защо. Сестра ти е по-възрастна от теб и ще вземе своя пай

от удоволствието с мъжете, но в никакъв случай няма да позволи ти да я изпревариш. А получи ли своето удоволствие, изобщо няма да я е грижа за теб. Така ти ще си изгубила радостта от своето прекрасно тяло, което толкова ще е страдало.

— Но как бих могла да се впусна във всичко това, което казваш? — недоумявало момичето. — Та нали сестра ми намери позорната си смърт именно защото вършеше подобни неща?

— Сестра ти се държеше много неразумно и слушаше лоши напътствия — отвърнала ѝ жената. — Но ако ми се довериш, няма по никакъв начин да бъдеш преследвана за нещата, които ще вършиш, а ще получиш цялата възможна наслада от своето тяло.

— Не знам как бих могла да сторя това — промълвило момичето, — пък и едва ли ще посмея да го обсъдя със сестра си.

Когато разбрал за този разговор, дяволът много се зарадвал, преизпълнен с увереност, че ще подчини девойката на своята воля, и отвел оттам жената. Останало само, момичето дълго мислило върху онова, което жената му била казала. Виждайки, че е толкова възбудено и готово да изпълни намеренията му, че чак си приказва само, той го възпламенил колкото можел повече.

— Вярно говореше тази мъдра жена — промълвило то, — като ми казваше, че съм изгубила всякаква радост от този живот.

И ето че настъпил денят, в който малката сестра потърсила жената и ѝ казала:

— Госпожо, ти онзи ден правилно ме посъветва да помисля върху думите, че сестра ми няма да я е грижа за мен.

— Скъпа ми приятелко — отвърнала тя, — разбира се, че съм била права. И още по-малко ще я е грижа, когато и тя получи своята наслада. Ние не сме сътворени за нищо друго, освен да получаваме удоволствие от мъжете.

— Много бих искала и аз да си го получа — възкликнало момичето, — дори да ме е страх, че могат да ме убият.

— Ще те убият, ако постъпваш така неразумно, както го правеше другата ти сестра. Но аз ще те науча как да се държиш.

— Каж ми как да го направя — поискало момичето.

— Мила ми приятелко — казала жената, — ти ще се отдаваш на всички мъже, но първо ще избягаш от сестра си и ще ѝ кажеш, че повече не можеш да живееш с нея. Ще разполагаш с тялото си, както

намериш за добре, и няма да има съд, който ще отвори дума за това: така ще можеш да избегнеш всякаква опасност. Заживееш ли този живот за свое удоволствие, всички ще се зарадват, когато някой свестен мъж реши да те вземе заради богатото ти наследство. Ако постъпиш така, както ти казвам, ще можеш да се наслаждаваш на всички радости в този живот.

Момичето обещало на жената, че ще изпълни всичките ѝ наставления. И както може би сте чували, то избягало от своята сестра и отдало тялото си на мъжете по съвета на жената, с която било говорило.

Много се радвал дяволът, задето успял да съблазни малката сестра. А когато голямата узнала, че сестра ѝ я е напуснала по този начин, веднага отишла при божия човек. Като видял непомерната ѝ болка, той почувствал голямо състрадание към нея и ѝ казал:

— Мила приятелко, прекръсти се, защото виждам, че си много уплашена, и затова те предавам в Божиите ръце.

— Господарю, не аз съм съгрешила — отвърнала тя.

Сетне му разказала как сестра ѝ я била напуснала и се била отдала на мъжете. Като чул това, човекът истински се изумил и рекъл:

— Мила ми сестро, Дяволът е още у вас и няма да ви остави на мира, преди и двете ви да погуби.

— Сеньор, за Бога, кажете ми как бих могла да се предпазя! — замолила го девойката. — Та нима има на света нещо, което да вдъхва у мен по-голяма боязън от тази, че Дяволът би могъл да ме съблазни?

— Ако повярваш в това, което ще ти кажа — окуражил я мъдрецът, — той никога няма да те въведе в изкушение.

— Сеньор, ще повярвам на всичко, което ми кажеш — бил отговорът на девойката.

Тогава той я запитал:

— Нима не вярваш в Отца и Сина и Светия Дух, и в това, че тези три лика са единосъщни проявления в Бог и че нашият Господ е слязъл на земята, за да спаси грешниците, повярвали в кръщението и другите наставления на Светата Църква, и в служителите, избрани от Него на земята, за да спасяват всеки, който дойде в Негово име и пожелае да поеме по правия път?

— Точно както го казваш, така го вярвам и ще го вярвам и занапред — отвърнала тя. — И нека ме пази така, щото Дяволът да не

може да ме съблазни!

— Ако вярваш във всичко онова, което ти казах, никаква зла сила не ще може да те въведе в изкушение. Моля те и те призовавам да се пазиш най-много от всичко да не изпадаш в голям гняв. Защото, истина ти казвам, най-важната причина на света, поради която Дяволът лесно се вселява у мъже и жени, е когато те се поддават на силен гняв. Затова трябва да се въздържаш от всякакви лоши постъпки. А за всички свои ядове, скъпа ми приятелко, където и да се намираш, веднага идвай при мен и ми разказвай едно по едно. Изпитвай вина към нашия Господ, към всички светци и светици, към всички християни. И всеки път, когато си лягаш или ставаш, вдигай ръка и очертавай знака, символизиращ кръста, към който било приковано скъпоценното тяло Христово, за да изкупи грешниците от мъките адови в името на Отца и Сина и Светия Дух, и така ни Дяволът, ни неговите слуги ще могат да те докоснат. Ако постъпваш, както ти казвам, Дяволът не ще съумее да те въведе в изкушение. И помни, където и да си лягаш, гледай винаги да има светлина, защото Дяволът най-много мрази местата, където има светлина.

Така поучавал божият човек девойката, която изпитвала голям страх да не би Дяволът да я въведе в изкушение. Върнала се тя у дома, преизпълнена с вяра и смирение пред Бог и добрите хора в своята страна. Много мъже и жени идвали при нея и все ѝ повтаряли:

— Сеньора, ти трябва най-много да се пазиш от мъчителния спомен за своя баща и за своята майка, за двете си сестри и брат си, които бяха погубени по такъв ужасен начин. Спомняй си винаги за този добър съвет, защото си много богата и имаш голямо наследство. Голяма радост ще бъде за някой мъж да те вземе за жена и да те подкрепя за твое добро.

— Господ ме подкрепя така, както мисли, че е най-добре за мен — отвърщала тя.

Така девойката заживяла в мир и спокойствие. Изминали две, а може би и повече години, през които Дяволът не можел да я съблазни, защото не успявал да открие никаква нейна лоша постъпка. Това много го натъжило и все не съумявал да я въвлече в изкушение, защото изобщо не намирал сгода да приложи някои от своите козни, додето не си дал сметка, че няма как да я накара да забрави напътствията на мъдреца освен под въздействието на гнева: инак нямало смисъл да

прибягва до своите коварства, след като те не можели да ѝ харесат. Взел той другата сестра, довел я една събота вечер, за да я ядоса и да види дали не би могъл да я въведе в изкушение.

Когато сестрата на праведната девойка дошла в дома на своя баща, голяма част от нощта вече била преминала, а тя довела със себе си цяла тайфа младежи. Всички влезли в дома. Когато ги видяла, голямата сестра много се ядосала и казала:

— Сестро, не бива да идваш тук, докато си позволяваш да водиш подобен живот, защото ще бъда обсипана с хули, каквито не заслужавам.

Младата сестра изпаднала в ярост от упрека на голямата и се заела да я напада за далеч по-големи прегрешения, обвинявайки я, че мъдрецът, пред когото се била изповядвала, се любел по най-долен начин с нея, и че ако хората разберели за това, щяла да бъде изгорена на кладата. Като чула, че сестра ѝ подхвърля обвинението в такъв дяволски грях, тя много се ядосала и ѝ извикала да напусне дома. Ала безразсъдната ѝ сестра отвърнала, че се намира в бащината си къща, която била и нейна, и че нямало да излезе от нея по чуждо желание. Тогава голямата сестра хванала малката за раменете и се опитала да я изхвърли навън. Тя обаче се откопчила, а дошлите с нея младежи я хванали и се заловили здраво да я налагат, докато тя се опитвала да се изтръгне от тях. След като я били, колкото искали, тя се прибрала в стаята и залостила вратата зад себе си. В дома ѝ по това време се намирали само нейният лакей и прислужницата ѝ, които не могли да се противопоставят на насието на младежите.

Озовала се сама в стаята, тя се проснала, както била с дрехите, на леглото и започнала горчиво да плаче, измъчвана от силна болка и неукротим гняв в сърцето си. Изтощена от тези страдания, тя скоро заспала. Щом разбрал, че от силната ярост била забравила всички съвети, които божият човек ѝ бил дал, дяволът изпитал голяма радост и казал:

— Дойде време да постъпя с тази жена, както си пожелаея. Сега тя се е поставила извън милостта на своя Господ и охраната на своя наставник. Нищо не ми пречи да пусна в нея моето семе.

Този дявол имал способността да общува и се сношава с жени. Щом всичко било готово, той се озовал при нея, легнал в леглото и я обладал. Като свършил тази работа, тя се събудила. Едва отърсила се

от съня, тя си спомнила за наставленията на божия човек, прекръстила се и каза:

— Света Дево Марийо, какво е това, което ме е сполетяло? Аз вече не съм същата, каквато бях преди, когато се проснах изтощена в леглото. О, славна майко Иисусова, щерко Божия и Божа майко, помоли се на Своя обичен Син да ме пази от гибел и да защитава душата ми от козните на Дявола!

Сетне станала от леглото си и се заела да търси оногова, който ѝ бил сторил това, защото мислела, че ще го открие. Отишла при вратата на стаята, но я намерила залостена. После започнала да се рови из помещението от единия му край до другия, ала така и не открила нищо. Тогава разбрала, че е изиграна от Дявола. Отчаяна, захванала да се жалва и да призовава Господ, молела Го да не допуска да бъде опозорена пред цялото общество.

Нощта минала и настъпил денят. Още щом се съмнало, дяволът извел оттам жената, която била на негово разположение^[2]: много му било драго, като си помислял защо я бил довел тук. И когато и тя, и младежите си тръгнали, голямата сестра излязла от стаята си и разплакана, силно разгневена, повикала своя слуга, поръчвайки му да доведе две жени, което той и сторил. С идването им тя се упътила към своя изповедник. Вървяла, вървяла, докато не пристигнала при него. Още щом я видял, мъдрият човек възкликнал:

— Мила ми приятелко, в голяма нужда си, защото виждам, че си много уплашена и обезсърчена! Поне така ми се струва.

— Сеньор — отвърнала му тя, — случи ми се нещо, което не се е случвало на никоя жена. Идвам при теб за съвет в името на Господ Бог. Защото никой не би могъл да извърши толкова голям грях — това ми бе казал ти, — стига да се изповядва и покаява, да прави това, за което неговият изповедник го наставлява, и ще му бъде простено. Сеньор, аз съгреших и бях изиграна от Дявола.

Сетне му разказала как малката ѝ сестра дошла у дома при нея, как тя ѝ се разгневила, как била набита от нея и младежите, как, обзета от ярост, се прибрала в стаята си и залостила вратата зад себе си. Ала поради голямата болка и непомерния гняв забравила да се прекръсти:

— Така забравих за всички заръки, които ми бе дал, и си легнах, както си бях с дрехите. И въпреки целия гняв, който изпитвах, съм заспала. А когато на сутринта се събудих, открих, че съм била

опозорена и обезчестена. Сеньор, претърсих стаята от единия до другия край, проверих вратата и я заварих залостена отвътре, не открих никого и нищо, така че не разбрах кой ми е сторил това: знам само, че съм надхитрена от Дявола. Затова те моля, за Бога, дори тялото ми да е поругано, нека поне да не изгубя душата си!

Мъдрецът внимателно изслушал всичко, което жената му разказала и страшно се удивил, ала не повярвал на думите ѝ, защото никога не бил чувал да говорят за подобни чудеса. Сетне ѝ казал:

— Скъпа приятелко, ти цялата си изпълнена с Дявола и Дяволът все още пребивава в теб. Как бих могъл да те изповядам, как бих могъл да ти дам опрощение за такова нещо, след като имам опасения, че ме лъжеш? Защото никога никоя жена не е била обезчестявана, без да знае кой е насилникът, или поне без да го е видяла. А ти искаш да повярвам, че подобно чудо е споходило именно теб.

— Сеньор, нека колкото е истината в моите думи, толкова и Бог да ме предпазва от мъките!

Тогава мъдрецът казал:

— Ако ми казваш истината, Той ще бъде добър към теб. Ала ти извърши голям грях, като престъпи послушанието, което ти бях предписал. Заради това ще ти наложа следното наказание: през всички останали дни от живота си в петъчните дни ще ядеш само по веднъж. А за това, което ми разказваш за похотливостта и за което не ти вярвам, ще ти дам възможност за покаяние през остатъка от живота ти, но само ако се нагърбиш да постъпваш, както ти кажа.

— Сеньор! — възкликнала тя. — Няма твое разпореждане, което не бих изпълнила!

— Нека бъде Божията воля! — отвърнал ѝ той. — В такъв случай ще изпълняваш напътствията на Бог и на Неговите служители от Светата Църква, Който ни изкупи с толкова свидна жертва — със Собствената Си кръв и смърт. Изповедите ти да са искрени, покаянията — прости и съблюдавани тялом и духом. Придържай се и в действия, и в думи към заповедите на Иисус.

— Сеньор — отвърнала тя, — ще изпълнявам, доколкото ми стигат силите, всичко точно така, както си ме напътствал.

— Аз вярвам в Бог — продължил той. — Ако всичко, което ми казваш, е вярно, няма защо да се страхуваш.

— Сеньор, дано Бог ме предпазва от низост и упрек така, както аз казвам истината.

Тогава божият човек ѝ казал:

— Ти ме увери, че ще съблюдаваш неотклонно своето покаяние, ще заличиш и ще се отървеш от своя грях.

— Да — отвърнала му тя.

— Тогава си избавена от всякаква похотливост. Забранявам ти я за всички дни, които имаш да проживееш. Що се отнася до онзи път, когато те е споходила в съня, от нея никой не би съумял да се предпази. Искаш ли това и ще можеш ли да се предпазиш от нея?

— О, да, сеньор — потвърдила тя, — стига да ми бъдеш поръчител, че няма да бъда прокълнатата заради този грях, защото ти изпълняваш Божията воля на този свят.

Младата жена приела наказанието, наложено ѝ от божия човек, доброволно и от сърце. Мъдрецът я прекръстил и благословил, възвръщайки я, доколкото му стигали силите, към Христовата вяра, а сетне се замислил как да си обясни разказаното от нея, би ли могло да е вярно то. След дълъг размисъл стигнал до заключението, че само ще да е била измамена от Дявола, после я повикал при себе си, дал ѝ да пие светена вода в името на Отца и Сина и Светия Дух, поръсил я с нея и казал:

— Старай се да не забравяш напътствията, които ти дадох. А колчем почувстваш нужда, веднага идвай при мен. И после — да се кръстиш, да се молиш постоянно на Бог!

След което ѝ възложил в знак на покаяние да върши всички добрини, на които е способна.

Така младата жена се прибрала вкъщи и заживяла скромен и праведен живот. Когато видял, че я е изтървал и че не знае нито какво тя прави, нито какво говори, сякаш никога преди не е живяла, дяволът страшно се разгневил, задето я бил изгубил по този начин. А жената си стояла в своя дом, водела чист живот, додето онова семе, което носела в тялото си, вече не можело да остане скрито, наедряла и се закръглила, така че останалите жени бързо забелязали разликата. Огледали я откъм хълбоците и ѝ рекли:

— Мила ни приятелко, да не би да си трудна?

— Госпожи, истина казвате — отвърнала им тя.

— Господи! — възкликнали те. — Кой ли ще да е онзи, който те е заплодил: много си се наляла и напълняла.

— Така е, виждам — признала си тя.

— И от кого си бременна? — продължили да я разпитват те.

— Дори Господ да ми бе позволил да разказвам свободно за това, аз наистина изобщо не знам от кого е детето.

— Нима са толкова много мъжете, които са си имали работа с теб?

— Кълна се в Господ, никога мъж не ми е сторвал онова, от което би трябвало да забременея.

— Мила ни приятелко, та това не може да бъде! Може би тайно си влюбена в този, който ти е причинил това, и не искаш да го обвиниш за стореното. Но тежки изпитания очакват красивото ти тяло, защото узнаят ли съдиите, ще бъдеш пребита с камъни.

Щом чула, че бременността ѝ я осъжда на смърт, тя силно се изплашила и казала:

— Господи, спаси душата ми и не позволявай да видя оногова, който ми стори всичко това!

Разотишли се жените, смятайки я за луда, и рекли, че за злочестина са ѝ били голямото наследство, хубавите земи и прекрасната къща, щом щяла всичко да изгуби. Като чула тези думи, тя се изплашила още повече, върнала се при своя изповедник и му предала какво ѝ били казали жените. Тогава той видял, че тя е бременна с живо дете, много се удивил и я попитал съблюдавала ли е изцяло наказанието, което ѝ бил наложил.

— Да, сеньор, без да се отклонявам и на крачка — бил отговорът.

— Случвало ли ти се е да съгрешиш повече от веднъж?

— Не, сеньор, никога. Нито преди, нито след това.

Като чул това, мъдрецът изпаднал в почуда и останал през цялата нощ в размисъл върху онова, което тя му била разказала. Сетне ѝ рекъл:

— Бъди сигурна, че когато се роди детето, което се намира в утробата ти, аз ще узная дали си ми казала истината, или си ме излъгала. Аз твърдо вярвам в Бог и затова ако нещата стоят така, както твърдиш, не бива да се боиш от смъртта. Разбира се, можеш да имаш страхове: когато съдиите научат за твоята бременност, те ще те затворят, за да се сдобият с хубавите ти постройки и плодородните ти

земи, и ще ти кажат, че ще въздадат правосъдие над теб. Като тръгнат да те прибират, дай ми знак и аз ще дойда да те съветвам и утешавам, доколкото мога, а Бог ще ти помогне, ако си такава, за каквато се представяш, и няма да те забрави.

Сетне мъдрецът заключил:

— Прибери се сега в своя дом, бъди напълно спокойна, живеи праведно и знай, че добрият живот води до добър край.

Така младата жена се прибрала през нощта у дома, където пребивавала в мир и водила прост и спокоен живот. Случило се така, че съдиите дошли по някаква работа в нейните земи и чули да разказват как била заченала. Тогава пратили свои хора да я намерят в дома ѝ и да я доведат при тях. При отвеждането си тя провела свой човек да съобщи за това на мъдреца, който винаги дотогава ѝ бил давал съвети. Щом научил за случилото се, той се явил по възможно най-бързия начин при съдиите, които го поздравили с „добре дошъл“. Сетне му разказали мъвата за тази жена, според която тя не знаела от кого била заченала:

— Мислиш ли — попитали го те, — че една жена би могла да забременее, без да е общувала с мъж?

— Няма да ви кажа всичко, което знам — отвърнал той. — Това обаче, което бих могъл да ви кажа, ако сте склонни да чуете моя съвет, е, че не бива да въздавате правосъдие над нея, докато е бременна, и това не ще бъде нито оправдано, нито справедливо, тъй като детето не е заслужило смъртта си. Който не е извършил грях, не подлежи на наказание, а детето няма никаква вина за греха на майката. Ако въздадете правосъдие над нея, няма как да сте убедени и да твърдите, че не сте осъдили на смърт оногова, който не е извършил никакъв грях.

— Сеньор, ще действаме съобразно твоя съвет — заявили съдиите.

— Ако се доверите на моите препоръки — продължил мъдрецът, — ще постъпите правилно, ако я затворите в някоя кула, за да не стори някакво безразсъдство. Ще изпратите и две други жени, които да бъдат до нея и да ѝ помогнат при раждането, когато му дойде времето, и така ще устроите нещата, че да не могат да излизат. Ще я охранявате много добре, докато добие детето. Съветвам ви също да ѝ позволите да го кърми, докато не го отбие, и да ѝ давате всичко, което тя сметне за необходимо. Ако пък прецените, че нещата стоят иначе, постъпете

както намерите за добре. Но давайете им всичко, от което имат нужда: можете лесно да го набавите, като използвате за това собственото ѝ състояние. Последвайете моя съвет и сторете всичко именно по този начин, ако ми имате доверие. Решите ли обаче да постъпите другояче, ваша воля.

— На мнение сме, че съветът ти е правилен — отвърнали му съдиите.

Сетне сторили всичко така, както мъдрецът ги бил посъветвал: изградили каменна постройка и наредили да зазидат всички врати в долната ѝ част. Турили с нея две от най-достопочтените жени, които успели да открият, опитни в този занаят. В горната част оставили прозорци, през които да качват всичко, от което щели да имат нужда. Когато научил, че това е направено, мъдрецът казал на жената през прозореца следното:

— Щом се сдобиеш с детето, стори всичко възможно то да бъде кръстено по най-бързия начин. А когато те изведат навън и решат да те съдят, прати веднага да ме повикат.

Така тя останала задълго в кулата, а съдиите я снабдявали с всичко необходимо, оставяйки я в ръцете на жените, затворени заедно с нея. Престояла тя там по този начин и родила дете, когато Господ Бог пожелал това. Още с раждането си отрочето притежавало дяволски разум и мощ и нямало как да не е така, след като било заченато от Дявола. Ала неприятелят човешки си бил направил криво сметката, защото нашият Господ вече бил изкупил със Своята смърт истинското покаяние, а дяволът бил вкарал жената в грях с хитра измама и докато спяла. За щастие тя, веднага щом се почувствала измамена, се обърнала за прошка точно там, където трябвало, и понеже била сторила грях, се оставила на милостта и разпореждането на Светата Църква и на Господ, а и изпълнила съвестно нарежданията, които нейният изповедник ѝ бил дал. Именно затова Бог не пожелал Дяволът да погуби онова, което трябвало да бъде Негово достойние. Пък и знаел Господ, че Дяволът искал отрочето да притежава собственото му умение да познава всичко извършено, казано и отминало.

И Бог, Който всичко разбира и знае, заради наказанието на майката, заради свещенодействието на изповедта и искреното покаяние, за което бил наясно, че идва от дълбините на сърцето ѝ, защото грехопадението ѝ не се било случило нито по нейно желание,

нито по нейна воля, най-сетне заради кръщението, при което се била изкърпала със светена вода, та заради всичко това нашият Господ пожелал, щото грехът ѝ да не може с нищо да навреди на отрочето: нещо повече, дал му силата да познава и нещата от бъдещето.

Така младенецът получил дарбата да познава извършеното, казаното и отминалото — нещо, което бил наследил от Дявола, а що се отнася до онова, което предстояло да се случи, нашият Господ пожелал и него да знае, за да познава и другата страна. За да се обърне към тази, която пожелае. Да може да отдаде дължимото на нашия Господ, както и на Дявола — неговото: Дяволът бил създал неговото тяло, а Господ му бил дал духа, за да чува и провижда. И роденият от жената получил далеч повече от Господ, отколкото от Дявола, защото от господнето се нуждаел далеч повече: нямало как да не види кого било редно да следва и кого — не.

Така той се родил и когато жените го видели и поели, почувствали голям страх, защото той бил по-космат и с по-дълъг косъм, отколкото другите деца. Показали го на майката и когато го видяла, тя се прекръстила и рекла:

— Това дете ми вдъхва голям страх.

А жените ѝ отвърнали:

— И ние с голям труд се мъчим да го държим.

— Спуснете го долу и наредете да го кръстят.

— А какво ще бъде името му? — запитали те.

— Каквото беше на моя баща — Мерлин — отвърнала жената.

Така детето било кръстено и наречено Мерлин на името на своя дядо, след което било дадено на майка му да го отглежда. Кърмила го тя до деветия месец, а той на вид бил като на годинка, че и повече. Минало време, детето станало на осемнадесет месеца и жените казали на майката:

— Искаме да излезем от тази кула и да отидем при нашите семейства. Смятаме, че достатъчно време прекарахме тук.

А тя им отвърнала:

— Да, но аз не мога да ви помогна.

— Ала и ние не можем да стоим тук цял живот! — възнегодували те.

Тогава тя се разридала и започнала да призовава за милостта Божия, замолила ги да потърпят още малко. Те отишли и се надвесили през прозореца, а майката седнала с детето на ръце и през плач занареждала:

— Мили ми синко, заради теб ще си намеря смъртта, която съвсем не съм заслужила: така и ще си отида! Защото няма човек на земята, който да знае истината от кого си бил заченат, и никой не ми вярва, каквото и да кажа. Затова и ще си умра.

Както се жалвала на своя син, казвайки, че Бог ѝ бил отредил да се роди в труден час, както нареждала и се окайвала пред Бог за своята злочестина, детето я погледнало и казало:

— Не се бой, майко, няма да умреш от нещо, което те е сполетяло заради мен.

Като го чула да говори, тя усетила как изпада в несвяст, изплашила се, отпуснала ръце и детето започнало да плаче, защото паднало на земята. Стоящите до прозореца жени тутакси скочили и притичали, защото решили, че майка му иска да го убие. А тя им казала, че никога и не си била помисляла подобно нещо:

— Изпуснах го заради голямото чудо, което се случи: той ми проговори. Тогава нозете ми се подкосиха, ръцете ми омекнаха и аз го изтървах на земята.

А жените ѝ рекли:

— Какво ти каза той, че толкова те изплаши?

— Каза ми, че няма да ме сполети смъртта заради него — отвърнала тя.

— Сигурно ще каже и други неща — предположили те.

Сетне го взели на ръце и започнали да го наблюдават внимателно, за да видят дали няма отново да проговори. Ала той изобщо не си давал вид, че ще проговори, и не отронил дори една дума.

Изминало немалко време и майката казала на жените:

— Заплашете ме пред моя син, за да видите дали ще каже нещо.

Сетне го взела на ръце, защото наистина искала той да проговори пред жените. Тогава те рекли:

— Колко жалко за хубавото ти тяло, което ще бъде изгорено заради това създание. По-добре изобщо да не се беше раждало!

Ядосано, детето проговорило:

— Лъжете! Майка ми ви накара да говорите такива неща.

Като го чули, жените силно се изплашили и рекли:

— Това не е дете, това е дявол, който знае какво сме сторили и казали.

И продължили в уплахата си да се чудят и нареждат. А то им се сопнало:

— Я ме оставете на мира! Вие сте ужасни грешници — дори поголеми от майка ми!

Чули те думите му с огромно удивление и рекли, че това чудо не би могло да остане скрито:

— Ще кажем за всичко това на хората долу.

Изтичали веднага до прозореца, свикали народа и му казали какво било издумало детето. Щом чули чудодейната новина, хората страшно се удивили и казали, че наистина е настанало време майката да бъде съдена. Сетне написали писмо, назначили съдии и определили срок от четиридесет дни до съдбовния ден.

Като узнала, че денят на съда над нея бил насрочен, тя почувствала в душата си голям страх и известила за това своя изповедник. Изминало немалко време, така че до деня, в който щели да я убият с камъни, останали само осем дни. Колчем я спохождала мисълта за този ден, изпадала в истински ужас. А детето се разхождало из кулата и като видяло майка си да плаче, започнало да се смее и да изобразява голяма радост. Тогава жените му рекли:

— Замисли се, детенце, за това, за което скърби майка ти, защото другата седмица ще бъде изгорена заради теб. Проклет да е часът, в който ти се роди — сигурно Бог я е възневидял, — защото заради теб ще я сполети това изпитание!

А детето отвърнало:

— Мила ми майко, те лъжат. Ти няма да бъдеш унижавана, докато аз съм жив, нито ще се намери човек, който ще посмее да те докосне, а още по-малко да те съди, освен Бог.

Когато чули това, майката и двете жени много се изплашили и рекли:

— Това дете е много мъдро и ще стане божи човек, щом умее да говори такива думи.

Така останали до определения за съда ден. С настъпването му двете жени били изведени от кулата, а майката понесла детето си на ръце. Съдиите, които вече били дошли, заговорили жените, разпитвайки ги дали е вярно, че детето можело по такъв начин да приказва. Те от своя страна им разказали всичко, което били чули от него. Като изслушали разказа им, съдиите изпаднали в голяма почуда и рекли:

— Наистина много ще да е нещо в словото това дете, ако я спаси от смъртта!

Сетне се върнали обратно. Междувременно бил дошъл и божият човек, който трябвало да ѝ даде съвет. Единият от съдиите се обърнал към майката:

— Госпожице, имате ли още нещо да правите? Подгответе се, защото предстои да понесете това изпитание.

А тя му отвърнала:

— Сеньор, ако бъдете така добър, бих искала да говоря с моя изповедник, който е тук.

Съдиите ѝ дали разрешение за това. Влезли те с мъдреца в една стая, а детето останало навън. Много хора се опитвали да го заговорят, ала така и не успели да постигнат нищо.

А майката била много нажалена и през плач ронела думи към своя изповедник. След като свършили да обсъждат всичко, което тя пожелала, той я попитал:

— Вярно ли е, че твоето дете можело да говори?

Тъй като го била чувала, тя отвърнала:

— Да, сеньор.

Тогава излезли от стаята и тя заварила детето си да плаче навън, взела го на ръце и се запътила право към съдиите. Като я видели, те рекли:

— Госпожо, кажи ни кой е бащата на това дете. И недей нищо да криеш от нас.

А тя им отвърнала:

— Сеньори, виждам ясно, че ме очаква смъртна присъда. Нека Бог не прояви нито милост, нито жалост към моята душа, ако някога съм познавала или виждала баща му, или пък съм се отдавала някога някому, та поради тази си постъпка да зачена дете.

В този миг един от съдиите възкликнал:

— Ние не вярваме, че това би могло да бъде истина. И ще попитаме другите жени дали би могло да се случи това, в което ни караш да повярваме. Защото никога никой не е чувал за подобно чудо.

По някое време съдиите се оттеглили настрана, за да се посъветват, и разпитали много жени дали би могло да бъде вярно онова, което госпожицата с детето им била разказала. Тогава се обърнали към стеклото се голямо множество жени и един от съдиите ги попитал:

— Госпожи, които сте надошли и сте се насъбрали тук, случвало ли се е на някоя от вас, или пък може би сте чували друга жена да говори, че е успяла да зачене, без да се е сношавала плътски с мъж?

Всички отвърнали, че без сношение с мъж никоя жена не може да забременее или да роди дете.

Когато чули отговора на жените, съдиите се върнали обратно при майката на Мерлин и ѝ предали думите на останалите жени.

— Оттук насетне имаме всички основания да въздадем правосъдие, защото сме убедени, че няма нито причини, нито правота в това, което тя ни кара да слушаме.

Ала ето че пред тях изскочил Мерлин, силно разгневен от всичко, което чул да се говори за майка му, и извикал:

— Няма да стане така бързо да я качите на кладата! Защото ако бяха изправени пред съда всички мъже и жени, извършили прелюбодеяние с други и изневерили на собствените си съпрузи, то вече трябваше да бъдат изгорени повече от две трети от този народ и от хората, чиито тайни простъпки познавам не по-зле от тях самите. Ако реша да си отворя устата, ще ги накарам всички до одного да си признаят и потвърдят пред цялото това множество какво са правили. Немалко са жените, извършили далеч по-лоши неща от моята майка. Защото тя няма никаква вина за това, което ѝ стоварват върху главата. А дори и да има някаква вина, тя я е поела върху себе си пред онзи мъдрец. Ако не ми вярвате, попитайте него.

Съдиите веднага повикали божия човек и го попитали дали казаното от Мерлин е вярно. Той им предал дума по дума всичко, което майката на Мерлин му била разказала:

— И аз я успокоих, че ако нещата стоят така, както ми ги бе изложила, тя не би трябвало да се бои нито от Бог, нито от хората, които ще ѝ въздадат правосъдие.

Тогава тя самата им разказала за измамата, за чудото на детето, което била заченала, докато спяла, без никаква намеса на мъж, както и за това, че не знаела от кого е забременяла:

— Аз се изповядах и покаях за това! — завършила тя.

В този миг Мерлин казал на праведния мъж:

— Ти можеш да изчислиш точно часа и нощта, така че би трябвало да знаеш дали майка ми казва истината. Можеш до голяма степен да удостовериш какво е правила и какво е говорила тя.

А божият човек му отговорил:

— Истина казваш. Не знам откъде ти идва тази мъдрост, защото ти знаеш повече от всички нас.

Тогава били призвани жените, които били в кулата заедно с майката на Мерлин. Те разказали пред съдиите за времето, прекарано с детето, и за зачеването, и за износването, и за раждането, описано от мъдреца, и намерили, че нещата стоели така, както той бил казал. Ала един от съдиите възкликнал:

— Няма да бъде оправдана, щом не казва кой те е заченал!

Детето мигом се разгневило и рекло:

— Познавам по-добре баща си, отколкото ти някога си познавал твоя. Да не говорим, че твоята майка знае по-добре кой те е заченал, отколкото моята — от чие семе съм произлязъл аз.

Съдията също се ядосал и избухнал:

— Мерлине, ако знаеш нещо за моята майка, ще се отнеса към това по законите на правото.

А Мерлин отвърнал:

— Това, което мога да кажа, е достатъчно, за да се разбере, че твоята майка далеч повече е заслужила смъртта си, отколкото моята. И ако я накарам да си признае сама, ти трябва да обявиш моята майка за оправдана, след като няма вина за това, което ѝ вменяваш. Знай, че е вярно всичко, което тя казва за мен.

Щом чул това, съдията отново се разгневил и троснато заявил:

— В такъв случай ще си спасил майка си от кладата! Ала знай добре, че ако не съумееш да докажеш всичко това за моята, то твоята ще изгори в пламъците!

При тези обстоятелства решили да отложат делото за след петнадесет дни и съдията проводил хора да повикат майка му, а за детето и неговата майка наредил да си отварят очите на четири, като

дори самият той всеки ден навестявал охраната. Неведнъж към детето се обръщала както майка му, така и други хора, опитвайки се да го заговорят, ала така и не успели да изтръгнат и думичка от него. Неусетно срокът изтекъл и съдията довел майка си. Мерлин и майка му били изведени от затвора и доведени пред насъбралото се множество. Тогава съдията се обърнал към Мерлин:

— Ето я майка ми, за която трябва да говориш.

А Мерлин му отвърнал:

— Не постъпваш никак разумно. Хайде, отведи майка си у дома и свикай съвета на най-доверените си хора. Аз пък ще свикам съвета за моята майка, който се състои от всемогъщия Бог и нейния изповедник.

Всички, които чули тези му думи, останали толкова смаяни, че едва намерили сили да отвърнат. Дори съдията разбрал, че детето се изразява като истински мъдрец. Сетне Мерлин се обърнал към останалите съдии:

— Ако съумея да отърва майка ми от тогова, ще бъде ли призната за невинна?

Всички вкупом му отговорили:

— Ако я отървеш от тогова, няма защо да се бои, че някой ще ѝ потърси някаква вина.

Така всички влезли в една стая. Съдията довел майка си и двама от най-достопочтените си приятели, които могъл да намери. Детето пък довело изповедника на своята майка. Щом се събрали, съдията им казал:

— Мерлине, можеш ли да кажеш на моята майка онова, което искаше да кажеш и заради което твоята трябвало да бъде оневинена.

— Не бих искал — отвърнал му Мерлин — да защитавам майка си, ако тя е виновна, но искам да спася Божието правосъдие, както и нейното право. Знай, че майка ми не е заслужила мъките, на които искаш да я подложиш. Ако ми вярваш, ще оправдаеш моята майка и ще прекратиш разследването над твоята.

Съдията обаче се възпротивил на тези му думи:

— С такива празни приказки няма да се измъкнеш. Ще трябва да кажеш далеч повече.

Тогава Мерлин заявил:

— Хвърлихте в тъмницата моята майка и искате да я изгорите за това, че ме е родила, както и за това, че не знае от кого ме е заченала. Ала аз знам от кого съм заченат далеч по-добре, отколкото ти знаеш от чие семе си породен самият ти, и твоята майка може би ще съумее поточно от мен да каже чий син си ти, отколкото моята — чий син съм аз.

Дочул това, съдията се обърна към майка си:

— Нима не съм син на твоя законен съпруг, майко?

— Бога ми, скъпи сине, чий друг син би могъл да бъдеш, ако не на своя скъп баща, който е вече покойник?

Ала детето взело думата и рекло:

— Сеньора, ще трябва да кажеш истината, тъй като твоят син не желае да оневини майка ми и мен. Ако обаче той пожелае да стори това без повече приказки, аз ще се оттегля на драго сърце.

— Няма да направя нищо такова — троснал се съдията.

— Тогава от тази работа ще спечелиш дотолкова, доколкото ще откриеш, че баща ти е жив и здрав. И то благодарение на свидетелството на твоята майка.

Когато чули тези му думи, присъстващите на съвета много се удивили. Детето продължило да говори, като се обърнало към майката на съдията:

— Сеньора, редно е да кажеш истината на своя син, за да знае кой е.

Жената обаче се прекръстила и се развикала:

— Дявол такъв, истински сатана! Нима вече не му казах?

А Мерлин отвърнал:

— Знаеш много добре, че той не е син на човека, когото мисли за свой баща.

Обхваната от уплаха, жената попитала:

— А чий е тогава?

— Добре знаеш, че е син на вашия свещеник — отвърнало детето. — Доказателство за това е, че първия път, когато се сноши с него, ти му каза, че много се боиш да не забременееш. Той ти отвърна, че няма да забременееш от него, защото щял да си отбелязва дните, през които се е любил с теб. Той самият се страхувал да не заченеш от друг мъж, понеже по това време сте били скарани с твоя съпруг. А когато разбра, че си непразна, ти нямаше друг изход, освен да му кажеш, че се е отнесъл зле с теб и че си бременна от него. Ако е вярно

това, което казвам, посочи този човек. Ако пък не искаш да го посочиш, ще разкажа и други неща.

Съдията страшно се разгневил и се обърнал към майка си:

— Вярно ли е това?

А тя, много уплашена, отвърнала:

— Нима вярваш на този дявол?

Детето обаче продължило:

— Ако не го признаеш, ще кажа и други неща, за които отлично знаеш, че са истина.

Жената млъкнала, а детето казало:

— Не си струва да криеш каквото и да било, защото няма нещо, което да е било сторено и аз да не знам за него. Истината е следната: когато усети, че си бременна, ти тутакси се помири със своя съпруг, за да не забележи, че си заченала от другиго. Всъщност свещеникът го направи, а сетне те накара да си легнеш със съпруга си, и така внушихте на добрия човек, че детето е негово. Същото си мислеха и останалите хора. Пък и самият твой син смяташе, че това е истината. Оттогава си започнала да водиш този живот и го водиш по същия начин до ден-днешен. Дори през нощта, преди да дойдеш тук, пак легнахте заедно — той и ти. И когато на сутринта си тръгна, той те изпрати доста далеч по пътя и ти каза: „Скъпа приятелко, прави и говори онова, което ще бъде в угода на моя син.“ Защото знае и е преценил, че този човек е негов син.

Когато чула тези думи и си дала сметка, че всичко изречено е вярно, майката на съдията седнала, крайно угнетена, и разбрала, че оттук насетне ще трябва да говори истината. Съдията я погледнал и й казал:

— Скъпа ми майко, който и да е твоят любовник, аз съм твой син и като такъв ще те убедя да кажеш истината. Вярно ли е това, което детето каза?

— Господи, помилуй! — отвърнала майка му. — Така е. Не мога повече да крия, защото всичко онова, което то каза, е вярно.

Съдията пребледнял и рекъл:

— Това дете е много мъдро, щом казва, че познава по-добре своя баща, отколкото аз — своя, и затова нямам право да съдя неговата майка повече, отколкото моята. Но в името и на Бог, и на любовта, и на желанието ми да се оправдая пред народа, кажи ми кой е твоят баща!

— Ще ти кажа повече в името на твоята любов, отколкото на твоята власт — отвърнал Мерлин. — Пък и искам не само да знаеш, но и да вярваш, че съм син на един дявол, който измамил майка ми. Да си наясно освен това, че тези духове на Дявола носят името Екибед и пребивават във въздуха. Именно той ми е дал силата и уменията да научавам всичко, което е било извършено, казано и отминало: затова и знам за живота, който майка ти е водила досега. А нашият Господ пожела да знам и всичко, което ще се случи в бъдеще: в това можеш да се убедиш от следното, което ще ти кажа.

Сетне го дръпнал настрана и му пошушнал:

— Щом си тръгне отгук, майка ти веднага ще отиде да разкаже на човека, който те е породил, за всичко, което ѝ казах. Като чуе, че и ти си научил истината, ще го обземе такъв страх, че сърцето му няма да издържи: ще избяга в панически страх от теб. И Дяволът, чиито попълзновения са го водили през целия му живот, ще го отведе до една вода, в която той сам ще се удави. Ето по това ще можеш да съдиш, че познавам и нещата, които ще се случат в бъдеще.

— Ако това е вярно — отвърнал съдията, — никога повече няма да изпитвам недоверие към теб.

Така те напуснали домашния съвет и се изправили пред народа. Пред всички съдията заявил:

— Сеньори, това дете успя да спаси майка си от кладата. Нека знаят всички онези, които ще го срещнат, че не са виждали никога през живота си по-мъдър човек.

А народът дружно отговорил:

— Нека Господ го поживи!

Така майката на Мерлин била избавена, а майката на съдията — обвинена. Ала съдията първо изпратил двама души да проследят майка му, за да се убеди дали казаното от Мерлин е вярно. Още с влизането си в дома на свещеника тя се усамотила с него и се заела да му разказва за семейния съвет и за чудото, на което станала свидетелка. Като я изслушал, той много се изплашил. А когато жената си отишла, се замислил дълбоко в сърцето си, че съдиите ще дойдат при него и ще го убият. Затова излязъл от града и стигайки до една вода, си казал, че ще е по-добре да се удави, отколкото съдиите да го убият, при това да го очакват позорна смърт и презрението на народа.

Ето така Дяволът, чиито замисли този човек следвал, го довел дотам, че го накарал да скочи във водата и да се удави: и това било видно от хората, които следели майката на съдията. Оттук следва и поуката в този разказ, че разгневеният човек не била да остава сам, защото самотникът много по-лесно се поддава на козните на Дявола, отколкото онзи, край когото има много народ.

И тъй, върнали се хората, станали свидетели на това чудо, изправили се пред съдията и му изложили едно по едно делата на свещеника точно така, както ги били видели. Като ги изслушал, той много се удивил, отишъл при Мерлин и на свой ред му ги разказал. Щом чул какво се е случило, Мерлин прихнал да се смее и рекъл на съдията:

— Сега, надявам се, вече вярваш, че ти казвам истината. Моля те обаче, както аз ти я казах, така и ти да я кажеш на Блез.

Този Блез всъщност бил изповедникът на майка му. Разбира се, съдията разказал на Блез необикновената история, случила се на свещеника.

Така сновял Мерлин между него, майка си и Блез. Съдиите от своя страна ходели, където намерели за добре. Този Блез пък бил много съобразителен и проникателен, и когато чул Мерлин да говори толкова проникновено, макар по това време да бил само на две години и половина, силно се зачудил откъде един младенец би могъл да притежава толкова голяма мъдрост. Ето защо си дал голям труд да подлага Мерлин на всевъзможни изпитания, додето накрая той не му рекъл:

— Блез, престани да ме изпитваш, колкото повече го правиш, толкова повече ще се удивляваш. Прави това, което ще ти кажа, вярвай в моите съвети и ще те науча да се изпълваш с любов към Исус и с неизменна радост.

Блез пък му отвърнал:

— Чух те да казваш, че си син на дявол. Именно заради това, че ти ми го каза, се боя да не вземеш да ме измамиш.

— Присъщо на злобните сърца — възразил му Мерлин — е да забелязват повече злото, отколкото доброто. Та нали както си ме чул да казвам, че съм заченат от дявол, така си ме чул да казвам, че нашият Господ ми е дал способността да знам нещата, които ще се случват в бъдеще. Ето защо, ако си достатъчно мъдър, е редно да знаеш към кого

би трябвало да се придържам. Е, добре, знай, че от мига, в който нашият Господ е пожелал да знам тези неща, аз вече съм бил изтръгнат от властта на Дявола. Но не съм изгубил нито хитростта, нито ловкостта му, така че съм запазил от дяволската природа всичко, което ми приляга да притежавам. Ала не използвам тези неща в изгода на дяволите. Когато са ме заченали в утробата на моята майка, не са постъпили благоразумно, защото са ме положили в съсъд, който никога не е бил техен: и праведният живот на майка ми силно им вреди. Ако обаче ме бяха заченали в утробата на моята баба, едва ли щях да се сдобия с възможността да позная що е Бог. Защото тя е водела лош живот и от нея са дошли всички страдания, сполетели майка ми: и съдбата на нейния баща, и редица други неща, които ти си я слушал да разказва. Ала вярвай, когато ти говоря за упованието и вярата в Иисус Христос. И ще ти кажа такива неща, които никой освен Бог не би могъл да ти каже. Запиши ги, ако можеш, в една книга. Много хора, до които тези думи достигнат, ще станат по-добри и ще се предпазват от греха. Сториш ли това, ще си им сторил голямо благодеяние.

— На драго сърце ще напиша книгата — отвърнал му Блез. — Ала те заклевам в името на Отца и Сина и Светия Дух — така, както съм и вярвам, че тези три проявления са единосъщни в Бог, — а също в името на Света Богородица, която носила в утробата си Сина Господен, на всички ангели и архангели и апостоли, в името на всички светци и светици, на всички свещеници от Светата Църква, че не ще ме измамиш да сторя нещо, което няма да е в угода на Бог!

— Всички тези лица, които ти изброи — казал на свой ред Мерлин, — са в състояние да ми навредят в името на Иисус Христос, ако те накарам да сториш нещо, което да е противно на Неговата воля.

— Тогава можеш да ми кажеш всичко, каквото пожелаеш.

— Вземи мастило и пергамент — разпоредил се Мерлин — и аз ще ти кажа много неща, които ти ще запишеш и които никой човек освен мен не би могъл да ти каже.

Така Блез се снабдил с всичко, което му било необходимо. И когато вече бил готов, Мерлин започнал да разказва за обичта между Иисус и Йосиф (точно така, както било), и за Ален и неговите спътници (точно така, както били потеглили на път), и за бащата на Ален, и за Петър, който бил заминал, и за Йосиф, който поверил на Брон своя съсъд и си отишъл от този свят, и как след като тези неща се

случили, дяволите се събрали на съвет, заключавайки, че са изгубили властта, която дотогава притежавали над хората, как възроптали, че пророците са им нанесли огромни щети, и как се споразумели да създадат един човек.

— И те ме създадоха, но ти узна както от моята майка, така и от другаде измамата, която бяха заложили у мен. Сетне поради покаянието на майка ми те изгубиха не само мен, но и много други свои придобивки.

Така Мерлин замислил това свое произведение и накарал Блез да го запише. [Много се дивял Блез на чудесата, които Мерлин неведнъж и дважд му разказал и колчем тези чудеса му изглеждали добри и благочестиви, ги слушал на драго сърце. И както залягал усърдно над тази работа, един ден Мерлин му казал:

— Да знаеш, че заради тази работа, над която се трудиш, ще претърпиш големи мъки, а аз — още по-големи и от теб.

Удивен, Блез го запитал защо, а той му отвърнал:

— Аз ще бъда отведен]^[3] на Запад, а онези, които ще дойдат да ме отведат, са обещали на своя господар, че ще му занесат моята кръв. Ала когато ме видят и си поговорим, не ще имат вече желанието да го сторят. Аз ще замина заедно с тях и ти ще заминеш в онези краища, където обитават хората, притежаващи Граала. Там твоят труд, твоята книга непрестанно ще бъде четена. Но няма да има нужната тежест, защото ти не си и не би могъл да бъдеш един от апостолите. А апостолите никога не са записвали нищо за нашия Господ, което да не са видели или чули сами, докато ти не пишеш нищо, което да си чул или видял лично, а само това, което съм ти предал аз. А тъй като съм неизвестен и ще продължавам да бъда такъв в сравнение с тях, докато не пожелае да обясня за какво става дума, всички книги ще бъдат пазени в тайна и рядко ще се случва някой да бъде признателен, задето са били написани. Ала ти ще спечелиш, когато аз замина с хората, които ще дойдат да ме отведат; тогава книгата на Йосиф ще се съчетае с твоята. А приключат ли веднъж мъките ти, заемеш ли сред тях подобаващото ти място, той ще присъедини твоята книга към неговата и така и моите усилия, и твоите ще бъдат оправдани. Те ще проявят състрадателност, стига да пожелаят, и ще отправят молитви към нашия Господ за нас. Когато книгите бъдат съчетани, ще се получи една прекрасна книга и двете ще се превърнат в единно произведение, ала в

него не ще присъства онова, което не бих искал да разкажа, защото нямам нито право, нито причини, и това ще бъдат разменените насаме думи между Иисус и Йосиф.

[Впрочем и разказвачът на тази история сенър Робер дьо Борон, твърдейки, че тя е сдвоена, говори същото, което и Мерлин, макар последният като че ли не е имало как да знае разказа за Граала. По онези времена, за които ви разказах и за които продължавам да ви разказвам, християнството току-що се било появило в Англия и все още нямало християнски владетели. За кралете, които управлявали там, няма защо да разказвам, освен когато е необходимо в хода на повествованието.

И тъй, имало в Англия крал на име Констанс. Този Констанс царувал дълго време и имал трима сина: единият се казвал Моан, името на другия било]^[4] Пандрагон, а на третия — Утер. Те имали един сенешал^[5], който се наричал Вертижие. Този Вертижие бил един от най-умните и хитри хора на своето време, а също и отличен конник. Констанс вече бил тръгнал от живота към смъртта. Когато умрял, бароните от страната се събрали да решат кого да издигнат за крал. Повечето от тях се съгласили да изберат сина на своя владетел, чието име било Моан. След като Моан се възцарил, избухнала война. Вертижие бил сенешал, а саксонците влезли във война с крал Моан. Мнозина от онези, които се придържали към римския закон, надошли да се бият срещу християните. Вертижие, който бил сенешал на тамошните земи, правел в тях каквото си искал. А юношата, избран за крал, не бил нито достатъчно храбър, нито достатъчно умен, както го изисквало положението му. Вертижие, точно обратното, имал голям военен опит, спечелил бил сърцата на хората и знаел, че го смятат за храбър и умен управник. Това подхранило гордостта му, а след като от видяното заключил, че никой не би могъл да постигне това, което той постигал, си казал, че няма повече да се намесва във войната на страната на краля, и се оттеглил.

Ето че саксонците се събрали и надошли с големи пълчища. Тогава кралят отишъл при Вертижие и му казал:

— Скъпи приятелю, помогни ми да защитим нашите земи. И аз, и всички мои поданици зависим от твоята воля.

А Вертижие отвърнал:

— Господарю, да ти помогнат другите, защото аз съм решил повече да не се намесвам. Причината за това е, че из твоите владения има хора, които ме мразят заради службата ми към теб, така че поискай от тях да влязат в тази битка, в която аз няма при никакви обстоятелства да участвам.

Когато крал Моан и хората от свитата му разбрали, че няма да спечелят на своя страна Вертижие, се опълчили срещу саксонците и влезли в сражение с тях. Саксонците ги победили и си отишли. Тогава хората на Моан казали, че са били сполетени от тежка загуба и че това нямало да се случи, ако Вертижие бил взел участие в битката.

Изминало известно време. Младежът не знаел как да спечели сърцата на поданиците си — нещо, от което много се нуждаел, — и постепенно хората се изпълнили с омраза към него. Изтекло още доста време. На крал Моан гледали с все по-лошо око. И казвали, че няма да търпят повече неговата непригодност. Отишли тогава първенците при Вертижие и му казали:

— Сеньор, останали сме без крал. Защото сегашният крал не става за нищо. Умоляваме те, за Бога, да станеш наш крал, да бъдеш наш господар.

Вертижие отговорил:

— Докато моят господар е жив, нито мога да стана крал, нито е редно. Но ако кралят умре, а вие заедно с останалите хора пожелаете аз да ви бъда крал, ще стана на драго сърце. Ала докато е жив, да го изместя нито е по силите, нито по съвестта ми.

Като чули думите на Вертижие, те започнали да ги тълкуват ту така, ту иначе, тръгнали да си ходят и се сбогували с него.

Щом се прибрали в своята страна, тутакси повикали приятелите си, а след пристигането им се впуснали в общ разговор. Посетилите Вертижие разказали на останалите как била протекла срещата им с него. Като изслушали разказа им, те рекли:

— Най-добре да убием крал Моан. Сетне да направим така, че крал да ни стане Вертижие. Той отлично ще знае, че е седнал на трона благодарение на нас, и ще прави всичко, каквото пожелаем. Така чрез него владетели ще станем ние.

Сетне обсъдили помежду си кой ще го убие. Избрали една дузина хора и те се запътили към мястото, където крал Моан се намирал, докато другите останали в града с цел да им се притекат на помощ, ако по някаква причина изпаднали в опасност. Дванадесетимата отишли при крал Моан, нападнали го с голи мечове и кинжали и го убили: това станало много бързо, защото той все още бил невръстен юноша. След смъртта му така и не се намерил някой, който да разкаже нещо повече за това събитие.

Убийците отишли при Вертижие и му заявили:

— Вертижие, сега можеш да станеш крал, защото ние убихме крал Моан.

Като чул, че са убили господаря му, той се престорил на много ядосан и им казал:

— Сеньори, извършили сте голямо злодейство, че сте убили своя владетел. Съветвам ви да избягате при феодалите в техните владения, защото ако успеят да ви заловят, ще ви убият, пък и на мен много ми тежи, че сте дошли тук.

Така те си отишли и така намерил смъртта си крал Моан. Сетне поданиците от кралството се събрали и заявили, че ще изберат Вертижие за крал, защото, както ви казах, той бил спечелил сърцата на повечето хора в страната. Всички били единодушни, че Вертижие трябва да бъде техният крал: в крайна сметка така и станало.

На този събор присъствали двама благородници, които се грижели за другите деца: Пандрагон и Утер. Те били синове на Констанс и братя на убития крал Моан. Когато чули, че Вертижие ще бъде избран за крал, те веднага си дали сметка, че той е уредил убийството на Моан. Тогава двамата разменили помежду си следните мисли:

— Вертижие е устроил убийството на крал Моан и веднага, щом седне на трона, ще нареди да убият двете деца, които са под наше попечителство. Ние изпитваме голяма обич към техния баща, защото той ни е сторил големи добрини и всичко, което притежаваме, дължим на него. Ще се проявим като най-долните хора, ако позволим да убият тези две деца, защото Вертижие знае, че кралството им принадлежи по

право. Той несъмнено ще се опита да ги убие, преди да са стигнали до възрастта, щото да си поискат своето.

Така двамата благородници се уговорили, че ще изпратят децата в чужбина, далеч на изток, защото оттам били дошли техните прадеди. И съумели да ги опазят, така че Вертижие не успял да ги убие, а после се постарали да ги отведат извън страната. Ала за тях няма защо повече да ви говоря, преди ходът на разказа да ме върне на тази тема; от казаното дотук обаче би могло да се извади заключението, че един владетел не губи своята власт, ако я упражнява като почтен и добросъвестен човек.

И тъй, както вече ви разказах, Вертижие бил избран за крал. Такъв го направили богатите феодали. И когато се възцарил и станал господар на страната, при него отишли онези, които били убили крал Моан. Като ги съгледал, Вертижие се престорил, че никога не ги е виждал. А те се втурнали към него и в един глас се заели да му натякват, че е станал крал благодарение на техните усилия и че те били убили крал Моан. Когато чул признанието им, че са убили своя владетел, Вертижие заповядал всички да бъдат задържани и им казал:

— Сеньори, вие осъдихте сами себе си, след като признахте, че сте умъртвили своя владетел, когото не сте имали никакво право да убивате. Същото, стига да можете, ще сторите и с мен. Ала аз ще съумея добре да се предпазя.

Като чули тези му думи, всички много се изплашили и казали на Вертижие:

— Сеньор, ние смятахме, че правим това за твое добро и за да ни обичаш повече.

На което Вертижие отвърнал:

— Ще ви покажа как трябва да се уважават такива хора като вас.

Сетне наредил да вържат дванадесетимата за опашките на дванадесет коня и да ги влачат, додето от тях не остане почти нищо.

След убийството им множество техни роднини се явили при Вертижие и заявили:

— Вертижие, ти грозно се поруга с нашите родственици, на които наложи мерзка и отвратителна смърт. Да знаеш, че оттук насетне няма да бъдем на твоя служба.

Като чул, че го заплашват, Вертижие страшно се удивил и ядосал, и им казал, че ако още веднъж отворят дума за това, ще постъпи и с тях по същия начин. Пред лицето на тези негови заплахи те се почувствали унизени и му отговорили много разярени, като хора, които са напълно наясно с опасността:

— Кралю Вертижие, заплашвай ни колкото ти душа иска, но ти казваме, че докато все още имаме свои приятели, война няма да ти липсва. И ти отправяме отнапред това предизвикателство, защото нито си наш владетел, нито държиш земите законно, а против Божията воля и човешкото право. Да знаеш, че за нечестивата смърт, с която погуби нашите родственици, ще получиш в отплата подобна смърт.

Повече нищо не казали, а си отишли. Докато ги слушал, Вертижие страшно се ядосал, ала не посмял да им стори каквото и да било. Така се зародила злокобната крамола между бароните и Вертижие. Били събрани големи пълчища, които се насочили към неговите владения и земи, опустошавайки част от тях. След много сражения и упорита борба Вертижие успял да ги прогони от владенията си. Ала се озлобил до такава степен към своя народ, че последният не можел повече да го търпи и се надигнал срещу него.

Тогава той сериозно се изплашил да не го прогонят от земите му. Затова проводил пратеници при саксонците. Когато разбрали, че Вертижие моли за мир, саксонците се зарадвали много. Сред тях имало мъж на име Енджис, който се отличавал с по-голяма гордост от останалите си сънародници. Енджис дълго време бил служил при Вертижие. И то толкова добре, че Вертижие винаги побеждавал във войните, които водел. Когато войната приключила, Енджис се явил при Вертижие и му казал, че народите му силно го мразят.

Такива били делата и толкова много били нещата, на които Вертижие посегнал, но сега няма нужда да ви разказвам повече подробности за тях, освен че взел една от дъщерите на Енджис за своя съпруга. И нека всички, които разказват тази история, да знаят, че именно тази дама била първата, която произнесла наздравецата „Версай!“^[6] в това кралство. Аз няма какво повече да разказвам за Енджис, нито за неговите дела. Ще спомена само, че християните се почувствали силно оскърбени заради това, че кралят им взел дъщерята на този човек за жена. И често казвали, че Вертижие бил изгубил

голяма част от вярата си заради своята съпруга, която не била вярваща в Христовия закон.

Така Вертижие узнал, че не е обичан от своите поданици, а също и че синовете на Констанс са изведени извън неговите владения, но ще се завърнат веднага щом могат. Пък и бил наясно, че ако се завърнат в страната, това ще бъде за голяма негова беда. Ето защо решил да построи кула, толкова голяма и мощна, че да не е необходимо да бъде пазена от никакви стражи.

С тази цел повикал всички най-добри зидари, които живеели по неговите земи, и им поръчал да започнат строителството. След като работили три дни, тя се срутила. Възобновявали изграждането й цели четири пъти, и четири пъти тя се сгромолясвала. Като разбрал, че кулата му не може да се държи, Вертижие силно се разгневил и заявил, че няма да сети радост в живота си, додето не узнае защо кулата му винаги рухва. Затова свикал най-големите мъдречи от своите владения, разказал им как кулата непрекъснато се срутвала и как нищо, каквото и да правели, не можело да се задържи.

Като изслушали всичко това, мъдреците изпаднали в голямо удивление, огледали намясто рухналата постройка и рекли:

— Сеньор, никой не може да знае причините за това, освен ако не е учен духовник. На духовниците са известни много неща, за които ние нищо не знаем, а и никой освен тях не би могъл да ги знае. Така че най-добре да говориш с тях.

— Бога ми, сеньори — отвърнал им Вертижие, — струва ми се, че във вашите думи има истина.

Сетне наредил да повикат всички най-видни учени клирици в държавата. Като се събрали, Вертижие им показал чудото. Тогава един от тях казал на друг:

— Странна е тази работа, за която Вертижие ни разказа.

А владетелят попитал кой е най-образованият духовник:

— И можете ли да ми кажете защо моята кула все пропада и нищо, което наредя да се направи с нея, не остава задълго? Смятам да ви задържа и искам да положите необходимите усилия, за да разберете причините, поради които моята кула все да се срутва. Защото ми

казаха, че никой освен вас или други клирици не би могъл да узнае това.

Като изслушали думите на краля, духовниците му казали:

— Господарю, не знаем нищо за тази работа, но има едни други учени, които може би ще узнаят, защото владеят една наука, наречена астрономия. Има и хора, които по стечение на обстоятелствата разбират от тези неща. Редно е да питате и се допитвате до онези, които знаят най-много.

А кралят отвърнал:

— Вие самите познавате по-добре от мен кои са учените хора. Осведомете се един другиго и поговорете всички заедно кои са хората, които владеят тази наука. И нека знаещите не се дърпат назад, а да излязат напред и смело да кажат кои са тези хора. Ако пък ми кажат защо кулата ми пада, да знаят, че не биха могли да поискат от мен нещо, което да не изпълня.

Тогавя учените се оттеглили настрана и започнали да се питат един другиго има ли някой, който да е вещь в тази наука. Намерили се някои, които казали:

— Ние познаваме доста такива хора.

При което кралят наредил:

— Потърсете тези ваши познати и ги доведете при мен.

— На драго сърце — отвърнали му те.

Тогавя двамата учени се заели да търсят и продължили така, додето не станали седмина, като измежду тях нямало нито един, който да не мислел, че превъзхожда другите. Върнали се те при краля, който ги попитал:

— Сеньори, знаете ли, че имам кула, която винаги се срутва?

Те му отговорили, че да, знаели, доколкото това било в човешките възможности. Тогавя кралят им обявил, че ако му кажели причините за това, щял да им даде каквото си пожелаят.

Така кралят разпуснал своя съвет от църковни учени и седмината се затрудили усилено, за да разберат защо кулата пада и как би могло да се направи така, че да стои непокътната. Всички те били много мъдри и вещи в тази наука и всеки полагал големи старания сам да разбере каква е причината. Ала колкото повече залягали над работата, толкова по-малко напредвали. Така и не успели да открият каквото и да

било освен едно нещо, което според всеобщото мнение нямало нищо общо с кулата, ала ги плашело до смърт.

Тъй като нямал търпение, кралят ги привикал при себе си и още с идването им казал:

— Сеньори учени, какво ще ми кажете за моята кула и защо тя всеки път се срутва?

— Господарю — отвърнали му те, — това, за което ни питаш, е много трудно нещо. Дай ни, молим те, отсрочка от единадесет дни.

— Съгласен съм да получите отсрочката — отвърнал кралят. — Ала гледайте, ако ви е мил животът, да сте в състояние да ми дадете нужното обяснение.

Всички го уверили, че непременно ще сторят това. Сетне всички заедно се събрали на съвет и започнали да се питат един другия:

— Какво ще кажете по въпроса, дето ни постави кралят?

— Нищо не знаем — бил отговорът.

Така продължили да се питат помежду си, ала никой не пожелал да каже на другите какво знаел. Додето не се намесил един от тях, който бил по-мъдър от всички:

— Хайде — обърнал се той към своите събрата — да ми съобщите един подир друг на четири очи какво мислите. И аз няма да изложа ничие отделно мнение, а единствено общото решение на целия съвет.

Тогава разговаряли последователно и той ги питал какво им е мнението за тази кула. И всеки му казвал едно и също: че нямал представа как кулата можела да устои, но че бил видял голямо чудо, различно от нея. Имало било едно седемгодишно дете, родено без баща и заченато в жена, ала не от земен мъж. В отговорите и на седмината учени нямало никаква разлика. Като ги изслушал, той им казал:

— Елате всички заедно при мен.

И те го послушали.

Когато се събрали, мъдрият мъж им казал:

— Сеньори, всички вие, един по един, ми казахте едно и също нещо, а същевременно скрихте нещо друго.

— Кажете ни какво ти казахме и какво скрихте от теб — призовали го те.

— Всички вие ми казахте, че нямате никаква представа как тази кула би могла да устои, но че сте видели едно дете, родено без баща и заченато не от земен мъж. Никой от вас не ми каза нищо повече, ала аз, в желанието си да ми се доверите, ще ви известя за какво става дума, защото не ще се намери дори един измежду вас, който да не е наясно, че ще трябва да умре от това дете. Пък и аз самият имах същото видение като вас: ето това са думите, които вие скрихте от мен, сиреч не казахте, че сте видели собствената си смърт. Именно тези неща трябва да обсъдим заедно, след като знаем толкова много за смъртта, която ни очаква.

Сетне най-мъдрият от всички тях продължил:

— Ако пожелаете да ми повярвате, ще ви предпазя от тази смърт. При това всички знаете дали ви говоря истината.

— Да, истина е това, което каза, че сме видели — съгласили се те. — Затова те молим, в името на Господ, да ни дадеш съвет как да спасим живота си.

— Безумен би бил онзи, който не би могъл да даде съвет — отвърнал той. — Знаете ли какво ще направим? Ще се обединим около друго заключение и ще кажем, че кулата на Вертижие няма да се задържи, ако в основите ѝ не бъде вложена кръв от дете, родено без баща. Който съумее да се сдобие с такава кръв, той ще укрепи кулата, за да бъде тя и красива, и яка. Ала трябва всеки да го каже поотделно, така че кралят да не се усети, че сме се наговорили. По този начин ще успеем да се разправим с онова същество, за което сме получили видения. Същевременно трябва да внушим на краля необходимостта в никакъв случай да не го вижда, нито да говори с него, а да нареди на своите хора, които ще тръгнат да го търсят, да го убият веднага щом го намерят, и да му донесат неговата кръв.

Така учените измислили какво трябва да кажат, върнали се при краля и заявили:

— Кралю, не бихме искали да ти съобщаваме всички заедно нашето заключение. Всеки от нас ще ти каже насаме какво мисли, а ти ще прецениш чие мнение е по-правилно.

Те се прикрили зад тази уловка, за да не узнае кралят истинските им намерения. Така всеки изразил своето виждане пред него и пред един придворен от свитата му. Като чули за това чудо, двамата страшно се удивили и казали, че това би могло да бъде истина, стига да

е вярно, че може да има дете, родено без баща. Много се възхитил кралят от своите учени, смятайки ги за изключително мъдри. Сетне се обърнал към тях и им казал:

— Сеньори учени, всеки от вас поотделно ми каза своето мнение, затаено само у него.

— Молим те, кажи ни какво е то — призовали го учените.

Кралят им разказал какво е споделил всеки от тях и тогава те му рекли:

— Това, което казваш, е вярно.

Тогава кралят ги попитал:

— Сеньори учени, вярно ли е, че човек може да се роди без баща?

— Да — отвърнали му те. — И този човек тъкмо е започнал седмата си година.

— В такъв случай — решил кралят — ще заповядам най-строго да ви охраняват и ще изпратя хора да добият кръвта на детето.

— Господарю — отвърнали му те в хор, — нямаме нищо против да бъдем строго пазени. Ала и ти да се пазиш и да не допускаш нито да ти проговори, нито да го виждаш: нареди да бъде убито и кръвта му да ти бъде донесена именно по този начин, както ти казахме. Само тогава кулата ще остане здрава и непокътната.

Кралят заповядал да ги затворят в едно помещение и да им доставят всичко необходимо, след което свикал вестителите си и ги разпратил двама по двама. А имал той общо дванадесет вестители. Преди това обаче ги накарал да се закълнат върху светините, че които от тях открият детето, тутакси ще го убият и ще му донесат неговата кръв, а също така че няма да се връщат, преди да са го намерили.

Така кралят разпратил хората си да търсят това дете, и те заминали двама по двама. Бродели те и търсели Мерлин из множество страни и земи, додето най-сетне двама от тях не открили двама негови приятели. Срещайки ги, те предложили да вървят известно време заедно. Случило се така, че преминали през едно поле близо до портите на някакъв град. На това поле имало дружинка деца, които играели на карачка^[7]. Мерлин знаел всичко и докато играл, съзрял вестителите на крал Вертижие, които го търсели. Приближил се тогава до детето на един от най-богатите граждани и го ударил с пръчката по крака, защото бил сигурен, че то ще го обсипе с обиди. Детето

започнало да плаче и да хули Мерлин, натяквайки му, че е роден без баща. Пратениците отишли при плачещото момче и го попитали:

— Кой те удари?

А то отвърнало:

— Ей онзи, синът на една жена, която така и не разбрала кой я е заплодил — копелето, дете никога не е имало баща!

При произнасянето на тези думи Мерлин отишъл при двамата пратеници и им казал:

— Сеньори, аз съм този, когото търсите. Заклели сте се, че ще ме убиеете и ще отнесете кръвта ми на Вертижие.

Като го чули да говори така, двамата страшно се смаяли и го попитали:

— Кой ти каза това?

А Мерлин отвърнал:

— Знам това от мига, в който положихте клетвата.

— Ще дойдеш ли с нас, ако ти предложим да те отведем? — попитали го отново те.

— Сеньори, имам подозрения, че искате да ме убиеете.

Той много добре знаел, че те нямали желание да го правят, ала им казал това, за да ги изпита. Сетне добавил:

— Ако ми дадете думата си, че няма защо да се боя от вас, ще ви придружа и ще ви кажа защо кулата не може да се държи, както и защо искахте да ме убиеете.

Като чули това, двамата много се удивили и си казали един другиму:

— Това дете говори невероятни неща и ще бъде истински грях, ако го убием.

След което всеки от пратениците обявил:

— Бих предпочел сто пъти да наруша клетвата си, отколкото да го убия.

Тогава Мерлин им казал:

— Сеньори, бъдете така добри да се настаните у дома, където живеем с майка ми, защото не бих могъл да тръгна с вас, без да съм се сбогувал с нея, както и с човека, която живее с нас.

— На драго сърце ще дойдем, където и да ни отведеш — отвърнали му пратениците.

Тогава Мерлин ги отвел при майка си в един манастир с монахини, където я бил настанил. Като стигнали там, той наредил на хората в дома да окажат любезен прием на пратениците на крал Вертижие. Слезли вестителите от конете си и Мерлин ги отвел при Блез. И рекъл Мерлин на Блез:

— Сеньор, виждаш пред себе си хората, за които ти бях казал, че ще дойдат, за да ме убият.

Сетне се обърнал към пратениците:

— Сеньори, моля ви да потвърдите пред този човек истината за това, което ще чуете. Бих искал освен това да знаете, че ако започнете да лъжете, веднага ще го разбера.

— Няма да ви излъжем — отвърнали те. — Но гледай и ти да не ни излъжеш.

Тогава Мерлин казал на Блез:

— Слушай внимателно какво ще ти кажем. Сетне се обърнал към пратениците:

— Сеньори, вие принадлежите на един крал, чието име е Вертижие. Той пожелал да построи една кула и след като зидарите я издигали в продължение на три или четири дни, тя се срутвала до основи. Кралят бил страшно разгневен от това, че кулата му не можела да стои здрава. Допитал се тогава владетелят до учени, ала сред тях нямало нито един, който да знае защо кулата не се крепи, нито как да се избегне това. Те хвърлили своя жребий, така и не получили никакво видение за кулата, нито знаели какво да кажат по въпроса. Научили обаче, че аз съм се родил, и си дали сметка, че бих могъл силно да им навредя, поради което се наговорили да ме убият, за да кажат на краля, че кулата ще устои, ако в нея бъде вложена моята кръв. Като чул това, Вертижие много се удивил и помислил, че всичко, което са му наговорили учените, е вярно. Те от своя страна убедили краля да забрани на пратениците си да ме отвеждат при него, а щом ме открият, тутакси да ме убият и да му отнесат моята кръв, за да я размесят с хоросана, вложен в основите на кулата. Твърдели, че по този начин тя ще стои здрава и непокътната. Тогава Вертижие, следвайки техните напътствия, повикал дванадесет вестители и ги накарал до одного да се закълнат върху светините, че намерят ли ме, ще ме убият. Сетне ги разпратил двама по двама. Срещнали се четирима от тях, които преминавали през едно поле, в което деца играели на карачка. Тогава

аз, понеже бях наясно за какво са дошли, ударих едно от децата по крака с моята пръчка, знаейки, че ще ме наругае с най-долните думи, които е научил, и не ще пропусне да ме охули, че съм роден без баща. А сторих всичко това, защото исках тези сеньори да ме намерят. Та ето така, както вече чухте, любезни учителю Блез, те ме откриха. Попитайте ги дали казвам истината.

Блез попитал пратениците дали чудесиите, които това дете говори, са истини. А те му отвърнали:

— Всичко, което ти каза, е вярно.

Удивеният Блез се прекръстил и рекъл:

— Ако това дете има дълъг живот, ще стане много мъдър човек и ще бъде голяма загуба, ако го убие.

А пратениците му отвърнали:

— Сеньор, бихме предпочели да престъпим клетвата си за всички останали дни от нашия живот и нека кралят да ни лиши от цялото ни наследство! Ала то самото знае много добре дали имаме подобно намерение.

— Истината говорите — успокоил ги Блез — и аз ще го попитам дали я знае, както и други някои неща насаме.

Сетне повикал Мерлин, защото той междувременно бил излязъл от стаята, тъй като знаел, че имат да си говорят насаме. Когато дошъл, Блез се обърнал към него:

— Мерлине, всичко, което ти разказа, бе потвърдено от пратениците. Но те ми казаха и други неща, а също и да те попитам дали имат намерение да те убият.

— Знам отлично, че нямат такова намерение — отвърнал Мерлин.

— Истина казваш — възкликнали пратениците, а сетне го попитали: — Ще дойдеш ли с нас?

— Да, непременно, стига да ми дадете дума, че ще ме отведете при крал Вертижие и че не ще допуснете да ми се случи нищо лошо, преди да говоря с него. Защото знам, че след като поговоря с него, не ще има от какво да се боя.

Пратениците дали дума на Мерлин за всичко, както им поискал. Тогава Блез се обърнал към него с думите:

— Мерлине, виждам, че искаш да ме напуснеш. Кажи ми обаче: какво да направя с онова произведение, което ме накара да започна?

— Ще ти кажа истинския смисъл на това, за което ме питаш. Защото виждаш, че нашият Господ ми е дал толкова много разум и памет, щото онзи, който мислеше, че ме притежава, ме загуби. А Господ ме избра да му служа така, както никой освен мен не би могъл да му служи, и никой не познава нещата така, както аз ги познавам. Виждаш също, че съм длъжен да отида в тези земи, откъдето са дошли да ме потърсят. И когато отида там, ще върша и ще говоря такива неща, че ще спечеля най-силната вяра, каквато някога хората са изпитвали на земята, като не броим тази в Бог.

И ти ще дойдеш, за да довършиш онова, което си започнал. Но няма да тръгнеш с мен, а ще пътуваш и ще търсиш страна на име Нортумберландия. Тази земя е покрита с безкрайни гори и е непозната дори на тамошните хора, защото има части, в които още човешки крак не е стъпвал. Там ще се настаниш и аз често ще те посещавам и ще ти разказвам всичко, от което ще имаш нужда за съчинението, което пишеш. И, разбира се, ще трябва да положиш всички усилия да го осъществиш, защото [ще получиш прекрасна награда. И знаеш ли каква? Ето каква ще е отплатата към теб: през целия ти живот — сбъждане на съкровените ти желания, а след смъртта — вечна радост. Освен това съчинението ти ще пребъде навеки и докато има хора на земята, ще бъде разказвано и слушано с радост.

И знаеш ли откъде ще дойде това благодеяние! Ще дойде от милостта, с която нашият Господ обсипа Йосиф — същия Йосиф, комуто Той бе]^[8] даден на кръста. След като поработиш здраво за него, за предците и потомците му, ти ще си свършил прекрасна работа, за която ще бъдеш приет сред тях и в тяхното общество. Аз ще те осведомя къде се намират, и ти ще узнаеш за славните заслуги на Йосиф към тялото на Иисус, което му било дадено след Неговата смърт. А за да бъдеш напълно убеден, бих искал да знаеш, че Бог ми е дал такъв разум и такава памет, че в царството, в което ще отида, всички свестни хора с радост ще ми се подчиняват. Но бих желал също така да си наясно, че твоята книга ще бъде обичана още повече и множество хора ще залягат над нея. Ала ще си дават целия този труд, докато не дойде четвъртият крал. Името на този крал ще е Артур. След като отидеш там, където ще ти кажа, аз ще идвам много често при теб и ще ти разказвам всички онези неща, които ще искам да записваш в своята книга.

Когато я приключиш, ще я предадеш на обществото на добрите хора, притежаващи славните заслуги, за които ти споменах. Да знаеш, че никога разказ за живота на друг крал не ще бъде слушан с такова внимание, както разказът за живота на крал Артур и за владетелите по негово време. Щом свършиш всичко това и разкажеш за техния живот, ще си заслужил блаженството, каквото изпитват всички в присъствието на Граала. И твоята книга чрез това, което си записал и което ще запишеш в нея, [когато тръгнат от този свят и си отидат по волята на Иисус — за което не бива да ти разказвам, — а също и ти си отидеш от този свят и преминеш в отвъдното, ще бъде наричана, додето свят светува, *Книга за Граала*, и ще бъде]^[9] слушана с голямо внимание, защото в нея не ще има нещо — сторено или казано, — което да не бъде от полза за всички.

Така говорел Мерлин на своя учител Блез и го напътствал какво трябва да прави. А го наричал „учител“, защото бил учител на майка му. Когато го чул да говори тези неща, Блез много се зарадвал и му рекъл:

— Не ще ми наредиш да извърша нещо, което не съм готов да сторя.

Така Мерлин се върнал при дошлите за него пратеници и им казал:

— Сеньори, елате с мен, защото искам да чуете как ще се сбогувам с моята майка.

След това Мерлин ги отвел до мястото, където се намирала майка му, и й казал:

— Скъпа майко, от чужди и далечни земи са дошли за мен. Искам с твоята благословия да отида там, защото трябва да отдам дължимото на Иисус заради мощта, която ми е дал, а няма да мога да го сторя, ако не се озова в онези земи, където тези сеньори искат да ме отведат. И Блез, твойт учител, ще замине: така че ще се наложи да тъжиш и за двама ни.

А майката на Мерлин му отвърнала:

— Мили сине, Бог да бъде с вас, защото аз не съм толкова мъдра, че да ми е позволено да ви задържам. Но моята голяма молба е, ако може, Блез да остане.

— Скъпа ми майко, това не може да стане.

Така Мерлин се сбогувал с майка си и заминал с пратениците. Блез от своя страна също заминал за Нортумберландия, където Мерлин му наредил да отиде.

Мерлин и пратениците яздели по обратния път, додето не минали през някакъв град точно в пазарния ден. Като излезли извън града, се натъкнали на един селянин, който си бил купил чифт много хубави обувки и носел парче кожа, с която да си подновява подметките, когато се изтъркат, защото искал да отиде на поклонение.

Когато Мерлин се приближил до селянина, започнал да се смее. Пратениците, които го водели, го попитали защо се смее. А Мерлин им отвърнал:

— Заради този селянин. Попитайте го какво смята да прави с тази кожа, която носи, и той ще ви каже, че иска да си поднови обувките, когато се скъсат. Аз пък ви казвам, че той ще умре преди още да се е върнал у дома.

Като го чули, пратениците изпаднали в почуда и казали:

— Ей сега ще узнаем дали това, което казваш, е вярно.

Сетне се приближили до селянина и го попитали:

— Какво искаш да правиш с тези обувки и с кожата, която носиш?

Той им отвърнал, че има намерение да отиде на поклонение и иска да си поправи обувките, когато се скъсат. Като чули, че селянинът им казва съвсем същото, каквото и Мерлин, те много се удивили и се зачудили:

— Този мъж изглежда в прекрасно здраве. Ала ние ще узнаем как стоят нещата. Нека останалите продължат пътя си и да ни чакат там, където се настанят за нощуване, защото си струва на всяка цена да проучим това чудо.

Така двамата пратеници тръгнали подир селянина. Следвали го не повече от половин левга, когато видели, че селянинът лежи проснат по средата на пътя с обувки в ръка. Като се убедили във видяното, те се върнали обратно, за да се присъединят към своите спътници и да им разкажат за селянина, дето си бил купил обувки, и за сполетялото го чудо, което били видели със собствените си очи.

Спътниците ги изслушали и си рекли:

— Тези учени трябва съвсем да са се побъркали, щом са ни възложили да убием един толкова необикновен пророк!

След което казали, че по-скоро щели да приемат осакатяването на собствените си тела, отколкото да допуснат той с тяхна помощ да бъде изложен на опасност. Тези думи те разменили на четири очи, защото не искали Мерлин да ги чува. Мерлин обаче отишъл при тях и изразил голямата си благодарност за това, което били казали. Те го попитали:

— Но какво сме казвали, защо ни благодариш?

Тогава Мерлин им преразказал дума по дума целия разговор. Като го чули, пратениците останали силно изненадани и рекли:

— Безсилни сме да кажем или сторим каквото и да било, което това дете да не разбере отначало докрай.

Така продължили пътя си на дневни преходи, додето не се озовали във владенията на Вертижие. Един ден яздели през някакъв град. По същото време носели към гробищата мъртво дете, а зад него вървяло голямо шествие от мъже и жени. Мерлин видял шествието и свещеника, който пеел заупокойно песнопение и с бърза крачка вървял да погребее тялото, и започнал да се смее, дори се спрял. Пратениците го попитали защо така се залива от смях, а той им отвърнал:

— Заради едно голямо чудо, което видях.

Пратениците го помолили да им каже какво е. Мерлин се съгласил.

— Виждате ли този свещеник, който пее заупокойни песнопения пред другите? Именно той би трябвало да изпитва болка и мъка, а не онзи там мъж: той няма никаква причина да прави това. Затова пък онзи, чийто син е мъртвият, пее. Затова ми се струва, че сме свидетели на голямо чудо.

Пратениците тутакси попитали Мерлин:

— Как бихме могли да се убедим в това?

— Идете при жената — осведомил ги Мерлин — и я попитайте защо съпругът ѝ е толкова скръбен. Тя ще ви каже, че е заради неговия син, който е мъртъв. Тогава вие ще ѝ кажете: „Госпожо, знаеш много добре, че той не е негов син, а на свещеника, който води опелото, и той е съвсем наясно с това, защото ти е казвал, че бил пресметнал деня, в който детето било заченато.“

Като чули казаното от Мерлин, пратениците отишли при жената и ѝ повторили всичко, което Мерлин им бил съобщил. При тези думи жената страшно се изплашила и им казала:

— Уважаеми сеньори, в името на Бога, знам, че не бих могла да скрия това, защото ми изглеждате много разумни хора: затова ще ви кажа цялата истина. Нещата стоят точно така, както ги казахте, но, за Бога, не го казвайте на моя съпруг, защото ако разбере, ще ме убие.

Като чули тази удивителна история, те се върнали обратно при своите спътници. Сетне четиримата пратеници споделили помежду си, че никога не са виждали толкова необикновен пророк.

После пратениците отново поели на път, додето не стигнали на само един ден път до кулата и мястото, където Вертижие пребивавал. Тогава те казали:

— Мерлине, редно е да ни посъветваш как да постъпим с Вертижие, нашия господар, тъй като всички искаме да отидем при него, за да му кажем, че сме те намерили. Поясни ни какво да му кажем за теб. Че току-виж се нахвърлил върху нас, задето не сме те убили.

Когато Мерлин чул пратениците да говорят по този начин, той нямал никакви съмнения, че му искат само доброто, и им казал:

— Сеньори, постъпете така, както ще ви препоръчам, и няма да бъдете охулени.

А те му отвърнали:

— Заповядай ни всичко, както намерите за добре.

— Идете при Вертижие и го уведовете, че сте ме намерили, предайте му истината за това, което сте ме чули да говоря. Кажете му, че ще му обясня защо кулата не може да се крепи, ала само при условие, че ще постъпи с учените, които искаха да ме убият, по същия начин, както щяха да постъпят с мен. Разкажете му най-подробно как и защо учените бяха решили да ме погубят.

Пратениците приели съвета му и се упътили към Вертижие. Като ги видял, той много се зарадвал. Те му разказали как били открили Мерлин, как се били събрали четиримата, как учените не знаели нищо за кулата и как Мерлин говорел и вършел чудеса. Тогава Вертижие ги попитал:

— За това дете ли ми говорите, което било родено без баща?

— Да — отвърнали му те и му разказали къде го оставили и как техните спътници го охранявали.

Като чул това, Вертижие ги попитал:

— Сеньори, дайте ми дума с цената на вашия живот, че Мерлин ще ми каже защо кулата пада, и аз ще го пощадя.

— Имаш нашата дума — отвърнали пратениците.

— Вървете бързо да го доведете, защото много бих искал да говоря с него — наредил им кралят.

Потеглили веднага пратениците към Мерлин, та дори кралят яхнал коня си и тръгнал след тях. Като ги видял да идват, Мерлин се засмял и им казал:

— Сеньори пратеници, вие се застъпихте за мен с цената живота си.

— Вярно казваш, предпочитаме сами да се изложим на смъртна опасност, отколкото да убием теб. А трябваше да сторим едно от двете — отвърнали му те.

— Аз ще ви избавя от тази ваша клетва — обещал им Мерлин.

Така Мерлин и пратениците яхнали конете и не след дълго срещнали краля. Като го видял, Мерлин го поздравил и му казал:

— Вертижие, ела да си поговорим на четири очи! Дръпнал го след това настрана и повикал пратениците, които го били довели. Сетне му казал:

— Сеньор, пратил си да ме търсят заради твоята кула, която не можела да се крепи, без да пада, и си наредил да ме убият и да ти донесат моята кръв. Това станало по съвет на учените духовници, но аз твърдо ти заявявам, че дори и в основите ѝ да беше положена моята кръв, тя пак нямаше да остане непокътната. Ако обаче бяха казали, че ще оцелее заради моя ум^[10], то тогава биха били прави.

— Тогава ще те заведе при тях — отвърнал му Вертижие.

Отвел кралят Мерлин при учените. Като се изправил пред тях, Мерлин им казал:

— Сеньори учени, вие смятате вашия крал за малоумен, щом му разправяте, че имало едно дете, родено без баща, чиято кръв щяла да удържи кулата непокътната. Вие изобщо не знаете как би могла да устои, без да падне, ала сте видели при вашите гадания, че ви е писано да умрете заради това дете. Ето защо се наговорихте и посъветвахте крал Вертижие да ме убие.

Като чули това, което смятали, че никой не би могъл да знае, учените много се изплашили и тутакси разбрали, че им предстои да умрат. А Мерлин казал на краля:

— Господарю, сега вече можеш да се убедиш, че тези учени са те подтикнали да ме убиеш заради твоята кула, защото са видели при своите гадания, че им предстои да умрат заради мен. Попитай ги, струва ми се, че вече няма да проявят дебелоочието да те лъжат пред мен!

— Господа учени — обърнал се тогава към тях кралят, — кажете ми говори ли това дете истината.

А учените отвърнали:

— Господарю, дано Бог ни избави от нашите грехове, защото, признаваме, то казва истината. Но ние понятие си нямаме откъде би могло да знае подобни чудеса. Затова в името на Господ Бог те умоляваме да ни оставиш живи, за да видим дали ще ти каже истината за тази кула и дали тя ще устои непокътната заради това, което ще съобщи за нея.

Тогава Мерлин се обърнал към учените и казал:

— Сеньори, не се бойте, че ще умрете, преди да сте видели защо кулата пропада.

Учените един през друг се впуснали да му благодарят. Мерлин пък рекъл на Вертижие:

— Вертижие, искаш ли да знаеш защо твоята кула пада и защо не може да стои непокътната, кой разрушава съграденото? Ако се согласиш да извършиш онова, което ще ти препоръчам, аз ще ти покажа съвсем ясно къде е коренът на всичко. Знаеш ли какво има под тази кула? Има дебел слой вода, под водата — две огромни скали, а под скалите — два змея, които нищо не виждат. Единият е червен, а другият — бял, и двамата се подушват един друг. Те са огромни и страшно силни. Когато почувстват, че водата им натежава, змейовете се обръщат и водата заклокочва с такъв голям шум, че каквото и да се намира отгоре, неминуемо се сгромолясва. Така че и твоята кула пада заради тях. Заповядай на твоите хора да проверят и ако не откриеш нещата такива, каквито ти ги описвам, накарай да ме влачат и убият, ала ако намериш, че говоря истината, нека да отпаднат всички заплахи за живота ми, а учените — да бъдат обвинени.

На което Вертижие отвърнал:

— Мерлине, ако това, което казваш, е истина, то ти си най-проницателният човек на света. Кажи ми обаче как да направя така, че да отстраня земята, която ги покрива.

— Ще наредиш да товарят земята на коне и каруци, както и в кошове, вързани на врата на хората, а после да я отнесат надалеч оттук.

Така кралят наредил да съберат толкова работници, колкото било необходимо за извършването на такава огромна работа. У местните хора това предизвикало огромно удивление, доколкото смеели да го изразят. Мерлин пък настоял да турят учените под стража.

Сетне работите започнали. Дълго време се трудели, за да изгребат тази земя, додето най-сетне не се показала водата. Като я забелязали, те я открили изцяло. После съобщили на краля, че са успели да намерят водата. Той от своя страна с голяма радост дошъл да види чудото, и дори довел със себе си Мерлин. Като застанал пред водата, той си дал сметка, че тя е много голяма, и повикал двама от най-добрите си съветници, за да им каже следното:

— Много мъдър е този човек, щом е знаел, че на това място под земята съществува толкова голяма вода. Но той каза, че там има два змея. Ще направя всичко, което ми нареди, каквото и да ми струва то, само и само да видя тези два змея.

А Мерлин му рекъл:

— Вертижие, няма как да узнаеш дали са там, преди да ги видиш.

Сетне Вертижие загрижено попитал:

— Мерлине, как можем да махнем тази вода?

— Ще я отведем далеч оттук с помощта на големи ровове — отвърнал му той.

Заели се да прокопаят рововете, за да може водата да се оттече настрана. Тогав Мерлин казал:

— Вертижие, като се усетят един друг, змейовете, които се намират под тази вода, ще влязат в жестока битка. Съветвам те да събереш знатните хора от цялата страна, за да видят този двубой.

Вертижие заявил, че ще стори това на драго сърце, и тутакси наредил да свикат всички знатни хора от цялата страна, а като се събрали, им разказал за чудесата, които Мерлин му бил съобщил, и как предстояло змейовете да влязат в жестока битка. Всички си казали помежду си:

— Наистина си струва да видим това.

Сетне попитали краля дали Мерлин му е казал кой от тях ще е победител: червеният или белият. А кралят отвърнал, че все още не му

е казал нищо по този въпрос.

Не след дълго работниците пуснали водата да се оттече в полето. Щом се оттекла, отдолу се показали скалите, стоящи на дъното на водата и покриващи змейовете. Като видял това, Мерлин казал на крал Вертижие:

— Кралю, виждаш ли тези грамадни скали?

— Да, братко — отвърнал той.

— Точно под тях се намират змейовете.

— А как да бъдат извадени оттам? — зачудил се владетелят.

— Много лесно — бил отговорът на Мерлин. — Те няма да се помръднат, преди да са се събудили. Събудят ли се, ще се сбият, додето единият от тях не умре.

— А ще ми кажеш ли кой ще бъде победеният? — продължил да пита кралят.

— В тяхната битка е скрита много важна символика. Доколкото мога да ти я разкрия, това трябва да стане в много тесен кръг, в присъствието на трима или четирима от твоите барони.

Тогава Вертижие повикал четирима от своите барони, на които имал най-голямо доверие, и им разказал какво бил чул от Мерлин. Те го похвалили, че ги е поканил на този толкова доверен съвет, разискващ кой от двата змея ще бъде победен.

— Вертижие, тези ли са четиримата твои най-доверени хора? — поинтересувал се Мерлин.

— Да — отвърнал му кралят.

— Значи, мога да ти отговоря пред тях на въпроса, който ти ми постави.

— Да, можеш спокойно да отговориш.

— Ще ви кажа тогава, че белият змей ще убие червения. Ала ще му бъде много трудно, докато успее да го умъртви. В победата на белия е скрит много важен смисъл за онзи, който съумее да го разчете. Ала няма да ви казвам нищо повече преди края на битката.

Тогава пред насъбралото се множество работниците премахнали едната канара и освободили белия змей. Като го видели толкова надут и противен, всички стоящи наоколо били обзети от голям страх. Дръпнали се неволно назад, а работниците отишли, та освободили и другия змей. Като го съзрели, хората се изплашили дори повече,

отколкото от първия, защото този бил още по-могъщ и гнусен, с което хвърлял множеството в още по-голям страх.

Вертижие пък си помислил, че червеният сигурно ще победи белия. В този миг Мерлин му напомнил:

— Вертижие, скоро всички заплахи за живота ми трябва да отпаднат.

— Така да бъде — отвърнал му Вертижие.

Ето че единият змей се приближил към другия и двамата се подушили най-напред откъм задниците. Сетне рязко се обърнали и започнали ту да се хапят, ту да се ритат: едва ли някой някога бил чувал да се говори за два звяра, счепкали се в такава жестока битка. Борили се така цял ден и цяла нощ, и на следващия ден до пладне. Всички хора, които присъствали там, мислели, че червеният би трябвало да победи белия. В разгара на схватката белият блъвнал през устата и ноздрите си огън и пламъци, които изгорили червения. Той паднал мъртъв, а белият се оттеглил настрана, легнал си и живял едва три дни. Всички хора в един глас говорели, че такава чудо никога не било виждано. По някое време Мерлин рекъл:

— Вертижие, сега можеш да изградиш кулата си на такава височина, на каквато ти душа иска, защото колкото и висока и яка да пожелаеш да я построиш, тя никога повече няма да падне.

Тогав Вертижие наредил на работниците да се заемат със строежа. Издигнал я толкова висока и яка, колкото му стигнали силите, след което попитал Мерлин какво означават думите му за символиката на двата змея и как станало така, че белият победил червения, макар почти през цялата битка предимството да било на страната на червения. На което Мерлин отговорил:

— Всичко това са символи за неща, които са се сбъднали и тепърва ще се сбъдват. Ала за да ти кажа истината за това, което ме питаш, ти трябва ми дадеш дума, че няма да причиниш зло нито на мен, нито на хората в цялото ти кралство, и аз ще ти обясня цялата символика пред възможно най-тесния кръг доверени хора.

Вертижие обещал, че ще стори всичко, каквото се иска от него. Тогав Мерлин рекъл:

— Докарай най-напред учените тук.

Вертижие тутакси ги докарал.

— Сеньори учени — започнал Мерлин, — много безумни са вашите решения, когато не искате да работите според правилата на науката и да проявявате добротата и достойнството, които сте длъжни да проявявате. Именно защото бяхте толкова лекомислени и непочтени, не сполучихте в онова, което трябваше да изследвате. А стана така, че със силата на науката за елементите вие видяхте онова, за което никой не ви беше възлагал поръчка. При това вие не сте от тези, които би трябвало да го виждат. Ала така или иначе узнахте, че съм се появил на този свят. Онзи, който ви показва това, ви накара да повярвате, че ще бъдете погубени от мен. Причината да го стори, се корени в болката, която той изпитва от факта, че ме е загубил: той е моят баща и целта му бе вие да ме убиете. Ала аз имам Господар, Който ще ме предпази, стига такава да бъде волята Му, от козните на дяволите. По този начин ще се окаже, че са те излъгали, защото ако ми обещаете, че ще изпълните моите нареждания, аз няма да ви сторя нищо, от което да умрете.

Като чули, че ще отърват смъртта, учените възкликнали:

— Каквото и да ни наредиш, ще го изпълним, стига да ни е по силите, защото виждаме и знаем, че ти си най-мъдрият измежду живите.

А Мерлин им казал:

— Ще ми дадете дума, че повече никога няма да се бъркате в тази наука. А заради всички пакости, които сте извършили, ви нареждам да се изповядате, да отхвърлите от себе си греха и да подложите телата си на такова подчинение, щото душите ви да не бъдат погубени. И ако ми обещаете, че ще сторите това, което ви казах, ще се смиля над вас.

Учените го уверили, че ще постъпят така, както той им нарежда. По този начин Мерлин се смилил над тях. И хората, като научили, че Мерлин се е отнесъл така великодушно към учените, останали много доволни от това. Що се отнася до Вертижие, той, придружен от съветниците си, дошъл при Мерлин и му казал:

— Мерлине, разкажи ми за символиката на двата змея.

— Вертижие, червеният змей символизира теб, а белият — синовете на Констанс — отвърнал му Мерлин.

Като чул това, Вертижие паднал духом. Мерлин забелязал това и му казал:

— Вертижие, ако искаш, ще се въздържа да говоря за тези неща. Така че недей да ми се сърдиш.

Вертижие обаче му отвърнал:

— Обграден съм все от хора, които не смеят да ми противоречат. Затова искам да ми кажеш всичко и нищо да не ми спестяваш.

— Казах ти какво символизира червеният змей — започнал Мерлин, — и ще ти кажа защо. Както знаеш, Констанс си отиде и остави след смъртта си трима невръстни сина. Ако ти беше мъж намясто, щеше да ги закриляш, съветваш и браниш срещу попълзновенията на феодалите. Ала щом разбра, че феодалите те обичат, ти се оттегли, защото беше наясно, че имат голяма нужда от теб. Изчака, додето най-сетне дойдоха при теб, за да ти кажат, че Моан, който по това време бе крал, не заслужавал да им бъде владетел, а това трябвало да си ти. Ти им отговори доста недостойно, че не би могъл да бъдеш крал, додето Моан е жив. Така ти наруши своята дума. А хората, които те слушаха, чуха, че искаш кралят да бъде убит, и го убиха. Той бе убит, ала оцеляха двамата сина на Констанс, които избягаха надалеч, боейки се от твоята мъст. Ти бе провъзгласен за крал и до ден-днешен владееш наследството им. После при теб дойдоха убийците на Моан и ти нареди да бъдат погубени, за да оставиш у хората убеждението, че смъртта му много ти тежи. Ала това не бе добър знак, защото ти на всичко отгоре си позволи да завладееш земите им и все още да ги държиш. Тръгна да строиш тази кула, за да те пази от неприятелите, но кулата не може да те спаси, след като ти самият не можеш да се спасиш. А не можеш, защото не искаш.

Вертижие слушал захласнат думите на Мерлин и знаел, че той говори истината. Сетне промълвил:

— Мерлине, знам и виждам, че ти си най-мъдрият човек на света. Умолявам те да ми дадеш съвет за всички тези неща и да ми кажеш от каква смърт ще умра.

— Ако не ти кажа от каква смърт ще умреш — отвърнал му Мерлин, — значи, че не съм ти обяснил символиката на двата змея.

Вертижие продължил с молбите си да му каже от каква смърт ще умре, заявявайки, че щял да му бъде много признателен за това. При което Мерлин казал:

— Вертижие, бих искал да знаеш, че червеният змей символизира твоите лоши намерения и зли помисли. Това, че той беше

толкова огромен и силен, отразява размера на твоето кралство и твоето могъщество. Това пък, че другият беше бял, символизира децата, които бяха принудени да избягат от страх пред твоето правосъдие. А това, че се биха толкова дълго, означава, че твърде отдавна владееш наследството им. Що се отнася до това, че белият изпепели червения, знаменieto тук е, че децата на Констанс ще те изгорят с огъня, който ще избликне от тяхната власт. Не си мисли, че ще се скриеш в тази кула или в някоя друга крепост, и по този начин ще избегнеш смъртта.

Като чул всичко това, Вертижие много се изплашил и попитал Мерлин:

— Къде се намират тези деца?

А Мерлин му отвърнал:

— Плават в морето и водят насам големи пълчища. Пътуват към своите земи, за да ти въздадат правосъдие, и казват, че ти го дължат най-вече заедо с наредил да убият брат им. Да знаеш също така, че ще пристигнат точно след три месеца в пристанището Уинчестър.

Много се натъжил Вертижие, като узнал тези новини, и изобщо не се съмнявал, че тези войски наистина ще дойдат. Сетне попитал Мерлин:

— А могат ли нещата да се случат другояче?

— В никакъв случай — бил отговорът му, — няма как да стане така, че да не умреш, изгорен от синовете на Констанс, понеже, както видя, белият змей изпепели червения.

Така Мерлин обяснил на Вертижие символиката на двата змея. А кралят разбрал, че синовете на Констанс идват начело на многочислена армия. Затова наредил на своите войски да се съберат в деня, посочен му от Мерлин, за да им се опълчат при пристигането им. Когато в уречения ден се явили, те така и не знаели защо кралят им е заповядал да се съберат.

Мерлин от своя страна заминал за Нортумберландия при Блез, за да му разкаже за случилото се. Блез записал думите му и именно благодарение на неговия разказ ние днес знаем за тези събития. Мерлин останал задълго със своя учител, додето синовете на Констанс не се заели да го търсят.

Но да се върнем при Вертижие. Точно в деня, който му бил посочен от Мерлин, гражданите на Уинчестър видели платна в морето, а сетне и флотата, предвождана от синовете на Констанс. Като я съгледал, Вертижие заповядал на своите хора да грабнат оръжието, за да се защитават. Нашествениците се приближили, за да слязат на брега. А когато хората на сушата разпознали кралското знаме на Констанс, те изпитали голямо удивление.

Междувременно корабите акостирали. Като разбрали, че това са синовете на покойния владетел Констанс и че под тяхно предводителство се намират големи пълчища, повечето от хората на Вертижие преминали на страната на пришълците. Виждайки, че привържениците му го напускат, Вертижие се изплашил и избягал в един от своите замъци заедно с най-приближените си хора, които не можели да го предадат.

Пандрагон и брат му Утер се насочили към замъка, подложили го на жестока обсада и накрая го подпалили. Огънят се разгорял и обхванал целия замък: в този огън и загинал Вертижие.

Така синовете на Констанс завзели страната и наредили да се извести из цялото кралство, че са се завърнали. Когато научили за пристигането им, хората много се зарадвали и ги приели като свои владетели. По този начин те се прибрали във владенията си и обявили за крал Пандрагон.

Саксонците обаче, които Вертижие настанил в страната, продължавали да държат някои крепости и многократно влизали в сражения с Пандрагон, едни от които губели, а други печелели. Накрая Пандрагон обсадил Енджис в неговата крепост, ала изгубил при тази обсада повече от половин година. Тогава свикал своите барони на съвет, в който имало петима души, присъствали и преди в съвета на Вертижие и станали свидетели на разказа на Мерлин за двата змея и за очакващата го смърт. Те дръпнали Пандрагон и Утер настрана и им казали, че са имали щастието да видят най-необикновения пророк, който някога се бил раждал, и че ако искат, той щял да им каже най-добре как тази крепост може да бъде превзета. Като чул това, Пандрагон ги попитал:

— Но къде може да бъде намерен този толкова велик пророк?

— Нямаме представа къде се намира сега — отвърнали бароните. — Ала добре е да знаеш едно: в този миг той е наясно, че си говорим за него, и ако пожелае, ще дойде при нас. Знаем само, че е някъде в тази държава.

Тогава Пандрагон възкликнал:

— Ако е тук, ще го намеря.

Сетне проводил пратеници из цялата страна да търсят Мерлин. Той пък, понеже разбрал, че кралят се е заел да го търси, тръгнал насреща му по най-бързия начин, като не пропуснал да съобщи за това на Блез. После отишъл в един град, където се намирали част от пратениците на Пандрагон. Явил им се той, предрешен като дървар, с голяма секира, провесена на врата, с груби обувки на краката, облечен в роба, от горе до долу в дупки, с чорлава коса и огромна брада. Сетне отишъл в дома, в който пратениците се били настанили. Когато го видели, те силно се удивили и единият казал на другия:

— Струва ми се, че този е лош човек.

А Мерлин пристъпил напред и им казал:

— Сеньори, не изпълнявате добре заповедите на вашия господар Пандрагон, който ви нареди да търсите пророка, чието име е Мерлин.

На тези му думи пратениците възкликнали:

— Кой ли дявол е разказал за това на този дядка?

А сетне го попитали:

— Ти виждал ли си го някога?

— Виждал съм го — отвърнал им Мерлин — и знам къде е убежището му. Той също знае много добре, че го търсите. И ако реши, никога няма да го намерите. Ще сте пътували за нищо и никакво, ето какво ви дава той да разберете. Впрочем дори и да го намерите, той пак няма да тръгне с вас. Кажете на онези, които разправят на нашия владетел как в страната им живеел един необикновен пророк, че имат право. И когато се върнете обратно, съобщете на вашия господар, че няма да превземе онази крепост, преди Енджис да умре. Знайте освен това, че от членовете на съвета петима са тези, които са му говорили за мен. Като се приберете, ще заварите живи само трима от тях. Кажете на Пандрагон, че ако дойде в тукашните земи и потърси Мерлин из тези гори, непременно ще го намери. Ала ако не дойде лично, няма да открие човек, който да го отведе при него.

Пратениците изслушали със зяпнала уста думите на Мерлин. Сетне тръгнали да си ходят и докато да се обърнат, него вече го нямало. Прекръстили се пратениците и рекли:

— Явно, че сме разговаряли с някой дявол! Но какво да правим с това, което той ни каза?

Посъвещавали се известно време, след което рекли:

— Ще се върнем обратно и ще разкажем за тези чудеса на нашия господар и на бароните, които ни изпратиха тук. Пък и ще разберем дали онези двамата са мъртви, а сетне ще съобщим за чудото, което видяхме и чухме.

Така пратениците си тръгнали, препускали на колкото можели по-дълги преходи и пристигнали във войската при краля. Като ги съгледал, той казал:

— Сеньори, намерихте ли оногова, когото заминахте да търсите?

А те му отвърнали:

— Господарю, ще ти кажем какво ни се случи. Свикай своя съвет и нека да присъстват и онези, които те уведомиха за пророка.

Кралят така и сторил. Когато всички се събрали, дръпнал част от тях настрана, а пратениците им разказали за чудото, което им се било случило, и за двамата души, които трябвало да са мъртви. Затова и попитали какво е станало с тях. Оказало се, че наистина са мъртви. Тогава те много се удивили и казали на краля:

— Господарю, струва ни се, че онзи, с когото сме говорили, е бил самият Мерлин. Човекът каза, че кралят никога няма да го открие, ако не отиде да го потърси лично.

А Пандрагон ги попитал:

— На кое място го намерихте?

— В Нортумберландия — отвърнали му те.

Тогава кралят заявил, че лично ще отиде да намери Мерлин. Той наистина заминал и след известно време се озовал в Нортумберландия. Там се заел да разпитва за пророка, но така и не открил човек, който да му каже нещо определено. Като нямало какво да прави, решил да отиде да го търси из горите. Дълго яздили сред дървесата, додето един от конниците не открил голямо стадо добитък и един много грозен и уродлив мъж, който ги пазел. Попитал го конникът откъде е, а онзи му отвърнал, че е от Нортумберландия.

— Можеш ли да ми кажеш дали знаеш нещо за един човек на име Мерлин? — продължил да го разпитва кралският спътник.

— Нищо не мога да ти кажа — отвърнал му пастирът. — Ала видях тъдява да броди един човек, които ми каза, че кралят идвал да го търси из тукашните гори. Знаеш ли нещо за тази работа?

Конникът го осведомил, че е вярно: кралят наистина търсел Мерлин.

— А ще ни кажеш ли къде да го търсим? — попитал го той.

— Ще кажа на краля неща, които не бих казал на теб — бил отговорът на пастира.

— Ела, ще те заведа при него — предложил му конникът.

— Дойда ли, това ще означава, че лошо се грижа за моя добитък, пък и нямам никаква нужда от него. Ако обаче той дойде при мен, ще му кажа как да намери Мерлин.

Върнал се човекът при краля и му разказал за случилото се.

— Заведи ме при него — тутакси наредил кралят.

Той го завел и рекъл на пастира:

— Ето го краля, доведох ти го.

А той се обърнал към владетеля:

— Пандрагоне — казал той, — ти търсиш Мерлин, но няма да го намериш, ако самият той не пожелае това. Затова идете в един от най-близките до тук градове и когато той разбере, че го очаквате, ще дойде при вас.

Кралят все още се колебаел:

— Как ще разбера, че ми казваш истината?

— Ако не ми вярваш, не прави нищо, защото е глупаво да следваш лоши съвети — отговорил му пастирът.

— Нима казваш, че съветите ти са лоши? — удивил се кралят.

— Не аз, а ти го казваш. Ала добре е все пак да знаеш, че ти давам съвети, каквито едва ли би могъл да получиш от другико.

— Ще ти повярвам — решил в края на краищата кралят.

Така той се озовал в един от най-близките до гората градове. Докато пребивавал там, пред кралския дом дошъл снажен, добре облечен и обут мъж, който казал на един от придворните:

— Сеньор, заведете ме при краля.

И той го завел. Като се изправил пред него, мъжът казал:

— Господарю, Мерлин ти праща привет. Проводил ме е при теб, за да ти съобщя, че самият той е бил онзи пастир, когото сте заварили да варди животните в гората, и доказателство за това са думите му, че ще дойде при теб, когато реши. Той ти казва истината, защото ти все още нямаш нужда от него. А когато тази нужда се появи, той на драго сърце ще дойде при теб.

На тези думи кралят отговорил:

— Аз отдавна имам нужда от него. Да не говорим, че никога не съм изпитвал толкова голямо желание да видя когото и да било.

Тогава мъжът рекъл:

— В мига, в който ти каза това, той реши да ти изпрати чрез мен една добра новина.

— Каква новина? — поинтересувал се кралят.

— Тя гласи, че Енджис е мъртъв, а твоят брат Утер го е убил.

Като чул това, кралят изпитал голямо удивление и рекъл:

— Нима може да е вярно всичко, което ми казваш?

А мъжът отговорил:

— Не държа да казвам нищо повече, но ти ще постъпиш неразумно, ако се съмняваш в него, преди да си го изпитал. Прати свой човек да разузнае дали това, което ти казвам, е вярно, и тогава му се довери.

— Напълно си прав — съгласил се кралят.

Сетне повикал двама вестители, качил ги на два от най-добрите коне, които имал на свое разположение. Наредил им да не се спират нито на отиване, нито на връщане, но на всяка цена да разберат дали е вярна новината, че Енджис е мъртъв. Пратениците потеглили и препуснали, колкото им сили държали. Яздейки така един ден и една нощ, те срещнали вестителите на Утер, които идвали да съобщят на краля, че Енджис е мъртъв. Разменили вестителите новини помежду си и се върнали при краля. А мъжът, който бил донесъл вестите от Мерлин, вече си бил отишъл. Пратениците се явили пред краля и му разказали как Утер убил Енджис.

Стоял така в очакване кралят, додето един ден на връщане от църквата срещнал един много красив мъж, добре сложен и добре облечен, оставящ впечатление на порядъчен човек. Той се приближил до краля, поздравил го и му казал:

— Какво чакаш в този град?

А кралят му отвърнал:

— Чакам Мерлин да дойде.

— Сеньор, ти не си толкова мъдър, че да можеш да го разпознаеш — рекъл му мъжът. — Повикай хората, които би трябвало да познават Мерлин, и ги попитай дали аз бих могъл да бъда Мерлин.

Кралят много се удивил на тези му думи, ала заповядал да повикат всички хора, които би трябвало да го познават, и се обърнал към тях:

— Сеньори, очакваме Мерлин да дойде тук и аз вярвам, че сред вас все ще се намери някой, който може да го разпознае. Ако го познавате, моля, кажете ми.

А те му отвърнали:

— Господарю, няма начин да не го разпознаем.

Тогава думата взел човекът, който се бил явил при краля, и рекъл:

— Господарю, как може да познава другиго онзи, който не познава добре дори себе си?

А събралите се отвърнали:

— Ние не го познаваме добре във всяко отношение, но ще разпознаем образа, в който го видяхме.

При тези думи мъжът се обърнал, отвел краля в една стая и му казал:

— Господарю, аз съм онзи Мерлин, когото търсиш, и искам да бъда приятел с теб, а също и с брат ти Утер. Да, аз наистина съм онзи Мерлин, когото търсиш: а сега ми кажи какви са желанията ти.

— Мерлине, много бих искал да те помоля — отвърнал му кралят, — стига това да е възможно, и ти да бъдеш мой приятел.

— Пандрагоне — възкликнал Мерлин — оттук насетне няма да ми зададеш въпрос, който, стига да ми е позволено, аз ще оставя без отговор.

Тогава кралят рекъл:

— Мерлине, кажи ми, моля те, разговарял ли съм с теб, откакто съм дошъл да те намеря в тази страна.

— Господарю — отвърнал му Мерлин, — аз съм човекът, когото ти видя в гората да варди стадото. Аз съм и онзи, който ти каза, че Енджис е бил убит.

Като чул това, кралят много се удивил и казал:

— Мерлине, кажи ми как си успял да научиш за смъртта на Енджис!

А Мерлин му отговорил:

— Узнах го, когато ти дойде тук, защото Енджис искаше да убие брат ти. Ала той, благодарение на Бог и на собственото си благоразумие, ми повярва и се предпази от него. Аз му съобщих за силата и решимостта на Енджис, защото той се опита сам да се промъкне във войската и да се добере до палатката на твоя брат, за да го убие. Когато го предупредих за това, брат ти не се отнесе с недоверие, ала прекара цялата нощ съвсем сам в бдение, без да спомене никому нищо, и се въоръжи, без никой да разбере за това. Така брат ти остана на стража край палатката си през цялата нощ. Найсетне Енджис дойде, влезе в нея и се зае да го търси с кинжал в ръката, защото мислеше, че е там. Когато обаче видя, че не може да го намери, реши да излезе. Отвън обаче го бе причакал твоят брат, който влезе в схватка с него. Успя бързо да го убие, възползвайки се от това, че беше в пълно бойно въоръжение, докато Енджис не беше добре въоръжен, защото бе дошъл с намерението да го убие, както си спи в леглото, а сетне тутакси да избяга при своите.

Когато чул невероятната история, която Мерлин му разказал, кралят изпитал голяма почуда и му задал следния въпрос:

— Мерлине, какъв образ беше възприел ти, когато разговаряше с моя брат, защото ми е много чудно, че е повярвал на твоите предупреждения?

На което Мерлин отвърнал:

— Приех образа на един беловлас старец и на четири очи му казах, че ако не се пази тази нощ, ще умре.

— Каза ли му кой си? — продължил да разпитва кралят.

— Той все още не знае кой го е предупредил, а и няма да го узнае, докато ти не му кажеш. Ала те моля да не споменавате за това никому другиму, защото ако ви хвана в лъжи, с приятелството между нас е свършено.

— Мерлине — възкликнал кралят, — съгласен съм да ме подложиш на всякакви изпитания, каквито пожелаеш!

А Мерлин му отвърнал:

— Господарю, бих искал да знаеш, че ще говоря с брат ти на единадесетия ден, след като съм разговарял с теб.

Така Мерлин се запознал с Пандрагон, след което се сбогувал с него и отишъл при своя учител Блез, за да му разкаже за всичко това, а Блез записал разказа му и благодарение на него ние до ден-днешен знаем за тези събития.

Пандрагон поел по пътя към мястото, където се намирал Утер. Утер пък се бил запътил към Пандрагон, и когато го срещнал, много се зарадвал. Пандрагон веднага го дръпнал настрана и го осведомил за смъртта на Енджис според разказа на Мерлин, след което го попитал дали всичко това е истина. А Утер възкликнал:

— Да! Но, Господ да ми е на помощ, ти ми наговори неща, които не съм си представял, че би могъл да ги знае някой друг освен Бог и един старец, който ми ги каза насаме. Не съм си и помислял, че друг човек може да ги знае.

А Пандрагон му рекъл:

— Но ти вече чу, че аз прекрасно ги знам.

Утер взел да го моли:

— За Бога, кажи ми кой ти каза това, защото не познавам човека, който ме предупреди. Но той ми се стори мъдър и почтен и аз му повярвах, макар да ми наговори неща, които не бяха за вярване. Защото онзи, който проникна в нашата войска и искаше да ме убие в моята палатка, прояви невероятна дързост.

Тогава Пандрагон го попитал:

— Ще разпознаеш ли този човек, ако го видиш сега?

— Ще го разпозная веднага, убеден съм в това — отвърнал Утер.

— Уверявам те, че той ще разговаря с теб, преди да са изтекли дванадесет дни — заявил Пандрагон.

Сетне обявил деня, който Мерлин му бил определил, и казал:

— Утер, моля те да бъдеш винаги покрай мен, додето тези дни не изтекат.

Утер се съгласил, защото имал голямо желание да го види. Що се отнася до Мерлин, той знаел за всичко това и дори разказал на Блез как двамата братя разговаряли за него и как кралят искал да го изпита. По някое време Блез го попитал:

— Какво ще искаш от тях срещу това?

А Мерлин му отвърнал:

— Двамата са млади и красиви, а аз нямам по-добър начин да спечеля приятелството им, освен да задоволя някои от техните прищевки. Познавам една дама, в която Утер е влюбен: ще му отнесе писмо от нея. Ти ще ми го напишеш така, както ти кажа, за да повярва Утер в това, което прочете. Така ще минат тези единадесет дни, през които нито ще ме видят, нито ще ме познаят. А когато настъпи следващият ден, ще се открия и пред двамата младежи и те ще ми бъдат много по-признателни.

Каквото Мерлин заръчал, това Блез и сторил. Сетне Мерлин възприел облика на момчето, прислужващо на приятелката, отишъл при Утер и му казал:

— Твоята приятелка те поздравява и ти изпраща това писмо.

Утер го взел, много се зарадвал, защото си помислил, че приятелката му го е изпратила, и веднага го дал на един грамотен човек да го прочете. Вътре пишело да се довери на това, което пратеникът щял да му каже. И Мерлин казал неща, които знаел, че Утер ще изслуша много благосклонно. Така Утер останал през цялото време при своя брат чак до единадесетия ден вечерта. Той много му се радвал и се чувствал истински щастлив от добрите новини, които бил получил от приятелката си.

Като започнало да се свечерява, Утер силно се удивил, че Мерлин все още не идва. Събрали се двамата братя и започнали да си говорят. Тогава Мерлин възприел образа, в който се бил превъплътил, когато разказвал на Утер за смъртната заплаха от страна на Енджис. Кралят го разпознал и Мерлин му казал да повика брат си. Той така и сторил, възкликвайки:

— Ето го тук онзи човек!

Сетне кралят попитал брат си дали това е човекът, който го е избавил от смъртта, и Утер потвърдил, че несъмнено това е човекът.

— Но кажи ми, нима си го познавал? — попитал той смаян.

— Не го познавах — отвърнал Пандрагон.

След известно време Утер отишъл при предрешения Мерлин и му казал:

— Сеньор, ти ме избави от смъртта и аз съм длъжен да ти се отблагодаря. Ала се чудя как така ми наговори все неща, които брат ми

също знаеше.

— Очевидно той не би могъл да ги знае, ако някой не му ги е казал — отвърнал му Мерлин. — Иди го повикай и го попитай кой му ги е казал преди мен.

Утер отишъл да повика краля и наредил на телохранителите, които стоели на стража пред палатката, да не допускат никого вътре. Докато кралският брат бил пред палатката, Мерлин възприел образа на момчето, донесло писмото от неговата възлюбена. Когато влезли в нея, Пандрагон и Утер очаквали да заварят там възрастния човек, а открили момчето. Утер останал смаян и казал на краля:

— Господарю, тук стават някакви чудеса, защото оставих вътре стария човек, за когото ти бях казал, а сега намирам това момче. Изчакай ме да попитам моите хора дали са го видели да излиза, а момчето да влиза вътре.

Излязъл Утер от палатката и кралят започнал гръмко да се смее, защото разбирал, че това е Мерлин. Утер попитал стоящите отвън стражници:

— Виждали ли сте някой да влиза или излиза, докато ходех да повикам брат ми?

А те му отвърнали:

— Докато ти влизаше и излизаше, никой друг освен краля и теб не е влизал вътре.

Тогава Утер отишъл при момчето и го попитал:

— Кога влезе ти в тази палатка?

А то му отговорило:

— Аз си бях тук, докато вие разговаряхте с възрастния човек.

Кралят прихнал да се смее, защото знаел, че това е Мерлин, и казал:

— Мили ми братко, не мисля, че ме лъжеш, но кажи ми, може ли това да е прислужникът на твоята дама?

— Не, това е невъзможно! — отвърнал му Утер.

— Хайде тогава да излезем навън и да влезем пак, за да видим дали той ще се върне.

Така те се запътили към войската, разменяйки по пътя си шегички. По едно време кралят срещнал един конник и му рекъл:

— Иди да видиш кой е в палатката на моя брат Утер.

Отишъл човекът и намерил в нея стареца, което и съобщил на краля: тогава Пандрагон и Утер се върнали обратно. Когато видял възрастния човек, Утер страшно се удивил и казал на краля:

— Господарю, виждате ли човека, който ме спаси и който попречи на Енджис да ме убие?

Ала владетелят не му отговорил, а спокойно се обърнал към Мерлин:

— Мерлине, искаш ли да кажа на моя брат кой си?

— Да, господарю — отвърнал му Мерлин, — искам да му кажеш.

Тогава кралят попитал брат си:

— Мили братко, къде е момчето, което ти донесе писмото?

А Утер му отвърнал:

— Господарю, та то стоеше тук преди малко, какво искате да направя?

Тогава кралят и Мерлин избухнали в смях и много се развеселили. Мерлин се обърнал към краля и му пошушнал на ухо какво съобщение бил получил Утер от своята приятелка:

— Върви, предай го на Утер.

Тогава кралят наистина отишъл при Утер и му казал:

— Любезни братко, изгубил си слугата, който ти е донесъл писмото от твоята приятелка.

— Защо ми напомняш за този слуга? — запитал го Утер.

— Заради добрите новини, които той ти е донесъл от нея — отвърнал му кралят. — А мога ли да кажа пред този мил човек какво ми е известно за тях?

Утер му дал съгласието си, защото мислел, че нямало човек, който би могъл да знае нещо за тях освен момчето, което му ги било донесло. Когато обаче изслушал обясненията на краля, той много се удивил и рекъл:

— Господарю, за Бога, кажи ми откъде се осведомяваш за тези чудеса, които ми разказваш и сега, а и друг път си го правил?

— Ще го сторя, ако този човек се съгласи — бил отговорът на краля.

— Господарю, защо това трябва да зависи от този човек? — недоумявал Утер.

— Защото не бих искал да го правя без негово позволение — обяснил кралят.

Тогава Утер се обърна към Мерлин:

— Сеньор, моля те, позволи на брат ми да го каже.

— Нямам нищо против — отвърнал Мерлин.

Като чул това, кралят се обърна към Утер и казал:

— Братко, бих искал да знаеш, че пред нас се намира най-мъдрият човек на света. Редно е също да си наясно, че момчето, което ти донесе писмото, не е никакъв слуга на приятелката ти, а той самият.

Утер останал смаян при тези думи и казал на краля:

— Господарю, как мога да знам това, което ми казваш?

Тогава кралят помолил Мерлин да му покаже за какво става дума.

— Ще направя така, че да види пред себе си двойник на момчето — отвърнал Мерлин и тутакси възприел образа на слугата, което довело Утер до такова слисване, че не можел думичка да продума.

— Утер, това е доказателство, че насреща ти стои Мерлин. Добре е да спечелиш неговото приятелство — рекъл му кралят.

Като чул това, Утер много се зарадвал и казал:

— Господарю, аз бих го помолил от все сърце да бъде мой приятел.

А Мерлин му отвърнал:

— Ще ти бъда такъв на драго сърце, но е добре да знаете някои неща за мен самия. Искам да сте наясно, че понякога ми се налага да се отдалечавам от хората. И да помните, че навсякъде, където отида или се озова, аз ще се грижа повече за вашето добруване, отколкото за това на другите хора. Колчем се окажете в затруднение, ще ви се притичвам на помощ. Ала ви моля, ако искате да имате моето приятелство, да не се сърдите, когато си заминавам. И всеки път, когато се връщам, да изразявате пред хората голяма радост. Хубаво е да знаете също така, че повече няма да сменям външността си, освен когато съм само пред вас, насаме. Затова сега ще отида във вашия дом преди вас. И онези, които и друг път са ме виждали, ще се затичат да ви кажат, че съм пристигнал. Щом ви съобщят новината, направете се, че сте много зарадвани от това. Те ще ви кажат още, че съм необикновен пророк. Ще ме питате за всичко, каквото вашият съвет пожелае, а аз ще ви давам напътствия за всичко, каквото ме попитате.

Така Мерлин се озовал при Пандрагон и брат му Утер, като се разбрал с тях да пребивава в образа, в който хората го познавали

отпреди. Когато се срещнал с бившите членове от съвета на Вертижие, те много се зарадвали на неговата поява и веднага се затичали да известят на краля, че Мерлин се бил върнал. Като ги чул, кралят изобразил голяма радост и тръгнал насреща му, а всички, които обичали Мерлин, в един глас възкликнали:

— Мерлине, ето го краля, идва да се срещне с теб!

Кралят изразил огромна радост при срещата си с Мерлин, след което го завел в своя дом. Щом влезли вътре, членовете на кралския съвет се събрали и казали на владетеля:

— Господарю, помоли Мерлин да ти каже как да превземеш тази крепост и как ще завърши войната ни със саксонците. Стига да пожелае, той ще ни каже истината.

Кралят заявил, че непременно ще го попита. Сетне съветът се разпуснал и оставил владетеля да си свърши работата, защото той много искал да почете пророка. Три дни след пристигането на Мерлин Пандрагон отново събрал съвета, а после отишъл при него и му казал:

— Мерлине, моля те да ме посъветваш как да превзема тази крепост, а също така да ми кажеш дали ще успея да прогоня саксонците от нашите земи.

На което Мерлин отговорил:

— Господарю, бих искал да знаеш, че от часа, в който изгубиха Енджис, саксонците не се стремят към нищо друго, освен да напуснат страната ти. Дай им знак за това, като изпратиш при тях свои вестители с искане за примирие. Тогава ще ти обещаят да ти върнат всички земи. А ти ще им помогнеш да стигнат до границата и ще им дадеш кораби, с които да се приберат у дома.

— Мерлине, ти си невероятно умен! — възкликнал кралят. — Казваш да поискам пръв примирие, за да чуя какво ще ми кажат, без изобщо да съм ги питал.

Тогава кралят изпратил един от своите съветници на име Улфин, съпроводен от двама други свои служители, като им наредил да предадат посланието, което им връчил. Поели вестителите към крепостта, а когато обсадените в нея ги видели да идват, излезли да ги посрещнат с въпроса:

— Какво искат тези конници?

Улфин им отвърнал:

— Нашият крал иска примирие.

— На драго сърце ще се посъветваме по въпроса — отвърнали те.

Сетне се оттеглили настрана и си казали:

— Много сме отслабени, откакто Енджис си отиде. Кралят иска тримесечно примирие, а ние нямаме храна за толкова дълго време. Хайде да предложим да им върнем крепостта и да им даваме като обезщетение всяка година по десетима конника, десет девойки, десет сокола, десет кучета зайчари, десет бойни и сто парадни коня.

Всички се съгласили с това предложение, след което го съобщили на пратениците, а те побързали да се върнат при краля, Мерлин и другите барони. Като чул какви вести са му донесли пратениците, кралят попитал Мерлин как е най-добре да постъпят. Мерлин му отвърнал:

— Не влизайте повече в сблъсъци, ами им помогнете да излязат от страната. Дайте им кораби да отплават към други земи. Казвам ви, че никога не са изпитвали толкова голяма радост, понеже си мислеха, че ги чака скорошна смърт.

Както ги посъветвал Мерлин, така и постъпил кралят, който още на следващата сутрин проводил пратеници в неприятелския стан. Като чули предложенията му, противниците много се зарадвали, че се открива възможност да спасят живота си, защото виждали, че откакто били загубили Енджис, нямали никакви възможности да се борят.

Тези решения били оповестени из цялата страна, а кралят уредил неприятелите да бъдат отведени до пристанището и да им бъдат дадени кораби, с които да си отидат. Както вече стана дума, Мерлин знаел всички намерения на саксонците и успял не само да ги прогони извън страната, но и да оглави кралския съвет. Такъв той останал немалко време. Додето един ден не посетил краля, за да разговаря с него за някакви много важни дела.

Това силно раздразнило един от неговите барони, който отишъл при владетеля и му казал:

— Господарю, истинско чудо е, че имаш такава вяра на този човек, ала да знаеш, че всичките му дарби и умения произхождат от Дявола. Затова, ако си съгласен, аз бих направил опит да извадя на светло тази работа, така че всички да я видите.

На което кралят отговорил:

— Давам ти моето съгласие, но при едно условие: да не го разгневиш.

— Няма да му кажа и една думичка, която да бъде обидна — обещал баронът.

А той бил голям измамник, изпълнен с коварство — могъщ феодал, притежаващ големи богатства и наследствени имоти.

Един ден Мерлин дошъл в двора и кралят го посрещнал с голяма радост. Въпросният благородник поканил Мерлин на съвета, който се състоял само от петима души, и казал на краля:

— Господарю, пред теб се намира един от най-мъдрите хора на света. Чух го да предсказва каква смърт очаквала Вертижие и как щял да загине в огъня, който вие сте щели да разпалите, а то така и стана. Ето защо го моля да ми каже от каква смърт ще си отида аз. Стига да пожелае, той тутакси би могъл да ми предскаже това.

И кралят, и всички останали замолили Мерлин да изпълни желанието му. Тогава Мерлин, който знаел за коварните намерения на барона, рекъл:

— Сеньор, знай, че когато настъпи часът на твоята смърт, ти ще паднеш от коня и ще си счупиш врата. Така ще си отидеш от този свят.

Като чул това, баронът се обърнал към краля:

— Господарю — възкликнал той, — нали чу добре какво рече този човек!

Сетне помолил краля да се уединят на четири очи и му казал:

— Господарю, запомни добре какво предрече Мерлин. А аз ще го изпитам по още един начин.

Сетне се отправил към своите владения и си сменил одеждите. Като се предрешил в съвсем други дрехи, върнал се по най-бързия начин в града, където по онова време се намирал кралят, престорил се на болен и тайно помолил владетеля да му доведе Мерлин, ала така, че да не го разпознае. Кралят му обещал, че на драго сърце ще дойде, без да каже на никого за какво става дума. Сетне отишъл при Мерлин и му рекъл:

— Ела с мен в града да видиш един болен.

Повикал и още няколко души, които искал да дойдат заедно с него, и всички се упътили да видят болния. Когато пристигнали, жената на болния, която той бил подучил предварително, се хвърлила в нозете му:

— Господарю — замолила се тя, — за Бога, накарай твоя пророк да ми каже дали съпругът ми ще се излекува!

Кралят си придал много състрадателна физиономия и като погледнал Мерлин, рекъл му:

— Сеньор, да знаете, че този болен не би трябвало да умре от подобна болест в своето легло.

Болният пък, преструвайки се, че говори с голямо усилие, промълвил на Мерлин:

— Сеньор, за Бога, от каква смърт в края на краищата ще умра?

А Мерлин му отвърнал:

— В деня, в който умреш, ще бъдеш обесен. А ще бъдеш обесен в деня, в който ще умреш.

Сетне Мерлин се обърнал и давайки си вид на много ядосан, оставил краля и напуснал дома. А постъпил така, защото искал болният да каже на краля какво мисли.

Щом Мерлин излязъл навън и болникът се уверил в това, той тутакси се обърнал към краля:

— Господарю, ако досега не си знаел нищо, то знай занаяпред, че този човек е побъркан и лъже във всичко, което казва. Както сам видя, той на два пъти ми предсказа как ще умра от толкова различни видове смърт, че едната по никакъв начин не би могла да се съчетае с другата. Впрочем заради теб ще направя и трети опит: ще отида утре в едно абатство, ще се престоря на болен, ще изпратя абата при теб с уговорката да каже, че принадлежа на монашеското му братство. Той ще сподели колко е разтревожен и как се бои, че мога да умра, а после ще те помоли да дойдеш с него и да доведеш със себе си прочутия пророк. Давам ти дума, че това ще е последното изпитание, на което ще го подложя.

Кралят му обещал, че ще дойде и ще доведе със себе си Мерлин. Разделили се двамата и мнимият болен отишъл в едно абатство, устроил всичко така, както се бил зарекъл, и изпратил абата при краля. Владетелят от своя страна взел със себе си Мерлин и отишъл в абатството. Като пристигнали там, кралят влязъл в храма да присъства на отслужващата се литургия. По някое време абатът се приближил до него и го помолил да отидат заедно при болния. Кралят попитал Мерлин дали ще дойде с него.

— Да, разбира се — отвърнал му Мерлин.

Ала преди това пожелал да говори с брат му Утер. Тогава кралят събрал Мерлин и Утер насаме пред един олтар и Мерлин им казал следното:

— Сеньори, колкото повече общувам с вас, толкова повече се убеждавам във вашето неблагоприятие. Нима мислите, че не знам от каква смърт ще умре този глупак, който се опитва да ме изобличи? С Божията помощ съм много добре запознат и не ще пропусна да му я опиша. Пък и вие ще има да се чудите и маете. И то далеч повече от това, което ще ви кажа сега, отколкото от онова, което казах предишните два пъти.

— Мерлине — промълвил кралят в почуда, — възможно ли е човек да умре от подобна смърт?

А Мерлин му отвърнал:

— Ако не умре по този начин, никога повече не хващайте вяра на никоя моя приказка. Но аз знам всичко и за неговата смърт, и за твоята. И ти казвам, че ще видя твоя брат Утер на кралския трон, преди още да съм напуснал неговата компания.

Сетне кралят повел Мерлин и Утер към мястото, където ги очаквали. Като ги видял, абатът рекъл:

— Господарю, за Бога, помоли твоя пророк да каже дали този човек, който е тук, ще се излекува някога.

Кралят попитал Мерлин, а той, преструвайки се на ядосан, се обърнал към абата:

— Сеньор, никаква болест за умиране не го е налегнала, ами си е здрав и читав и може веднага да стане. Напразно се опитва той да ме изобличи, защото наистина ще умре от двата вида смърт, които вече описах. Ще му кажа и трети, още по-изненадващ от първите два. Знайте, че в деня, в който умре, този човек ще си счупи врата, ще се обеси и ще се удави. Който е жив, ще види как и трите вида смърт се съчетават в една. И напълно ще се убеди, че съм му казал истината.

Тогава мнимият болен рекъл на краля:

— Господарю, чу ли добре какви ги плещи този човек? Та той казва, че в деня на моята смърт съм щял да си счупя врата, да се обеса и да се удавя. Всички много добре знаят, че това е невъзможно да се случи нито на мен, нито някому другиму.

А кралят казал:

— Няма да му повярвам, преди да съм видял от каква смърт ще умреш.

Престорилият се на болен страшно се разгневил, когато чул, че Мерлин няма да бъде изхвърлен от двора, преди да е настъпила собствената му смърт. Така из цялата страна се разнесла мълвата за смъртта, която Мерлин бил предсказал, и всеки очаквал с голямо нетърпение, за да разбере дали пророкът наистина казва истината.

Минало време. Случило се така, че баронът, комуто била предсказана подобна смърт, яздел в обкръжението на голямо множество хора. Стигнали до една река, над която бил прехвърлен дървен мост. Минавайки по него, конят му се спънал и рухнал на колене, а конникът бил изхвърлен напред, паднал лошо на врата си и го счупил. Тялото му пък полетяло към водата, ала дрехата му се закачила о един от разхлопаните колове на моста по такъв начин, че слабините и краката му останали да стърчат над водата, а раменете и главата му потънали в нея: така той си счупил врата, обесил се и се удавил. Като го извадили от реката, околните подвикнали на хората, които се суетели около него:

— Сеньори, я вижте дали вратът му е счупен!

Те погледнали и казали, че несъмнено е счупен. Тогава Мерлин отишъл при Утер, когото много обичал, и му казал за смъртта на този човек, за обстоятелствата около нея и го помолил да съобщи за това на брат си, краля. Утер разказал на краля какво се е случило, а той много се удивил и му рекъл:

— Попитай го кога е станало всичко това.

Утер отишъл при Мерлин и го попитал, за да получи следния отговор:

— Това се случи вчера, а хората, които ще донесат новината, ще дойдат след шест дни. Междувременно аз си тръгвам. Не искам да бъда тук, когато пристигнат, защото ще ме обсипят с всевъзможни въпроси, които изобщо не желая да слушам, а и когато говоря пред хората, искам да го правя по завоалиран начин.

Такива думи отправил Мерлин към Утер, след което си тръгнал. Той пък отишъл при краля и му разказал всичко от игла до конец. Пандрагон силно се нажалил, защото мислел, че Мерлин се е разсърдил. Мерлин пък отпътувал за Нортумберландия, където

разказал на Блез и за тези, и за други събития, давайки му сведения за неговата книга.

Така кралят и Утер изчакали до шестия ден, когато вестителите дошли и им разказали за загиналия барон. Тогава мнозина заявили, че никога няма да допуснат Мерлин да предскаже неща от бъдещето, без това предсказание да бъде записано. С това било положено началото на книгата с предсказанията на Мерлин както за английските крале, така и за други неща, за които пророкувал впоследствие.

Минало немалко време. През тези години Мерлин се бил превърнал в господар на Пандрагон и брат му Утер. Когато узнал за намеренията да записват на книга неговите думи, той съобщил това на Блез, а Блез от своя страна го попитал:

— Мерлине, а тяхната книга ще прилича ли на тази, която аз пиша?

— В никакъв случай — отвърнал му Мерлин. — Те ще записват събитията едва след като се случат.

Сетне Мерлин се върнал в кралския двор и там му били разказани всички новини, сякаш той не ги знаел. Мерлин пък започнал да говори неясни речи, записани в книгите му като пророчества. После отишъл при Пандрагон и брат му Утер и с прости думи им казал, че ги обича много и че им желае голямо щастие. Като го чули да говори толкова смирено, те много се удивили и настояли да им каже ясно и разбрано, каквото има да им каже, и в никакъв случай да не крие нещо, което ги засяга. На свой ред Мерлин отговорил:

— Няма да ви кажа нищо, което не би трябвало да ви казвам. Ще ви съобщя за голямо чудо, щом толкова много искате. Помните ли онези саксонци, които изгонихте от вашите владения след смъртта на Енджис? Всъщност Енджис принадлежеше на много знатен род и когато неговите родственици научили, че е мъртъв и че хората му са прогонени от вашите земи, обсъдили случая на своите съвети на старейшините и заявили, че додето не отмъстят за смъртта на Енджис, радост за тях няма да има. Затова и са взели решение да завоюват тази страна.

Когато чули това, Пандрагон и Утер страшно се удивили и попитали Мерлин:

— Нима имат толкова много хора, че да могат да надделеят над нашите?

А Мерлин им отвърнал:

— Срещу всеки въоръжен воин, който вие можете да извадите, те ще изправят двама. Така че ако не действате по възможно най-умния начин, те ще ви разгромят и ще завладеят кралството ви.

Без да се колебаят, двамата братя възкликнали:

— Няма да пренебрегнем и най-маловажното нещо, за което ни съветваш!

Сетне отново го попитали:

— Какво смяташ, кога ще пристигнат тези пълчища?

— На деветия ден от месец юни — бил отговорът на Мерлин. — Ала освен вас никой в цялото кралство не бива да знае това. Забранявам и на двама ви да обелвате и дума по този въпрос, а да правите само каквото ви кажа. Свикайте целия народ и му доставете възможно най-голямата радост, защото най-важното в случая е да спечелите сърцата на хората. Сетне пък ги помолете да се съберат до един с цялото си въоръжение в началото на юни край портите на Солсбъри. Така там ще се съсредоточат всички ваши сили. Оставете неприятелите необезпокоявано да слязат от корабите. Когато това стане, нека единият от вас да поведе половината от вашите хора, с което да накара противниците да се разположат между тях и реката: така и най-храбрите нашественици ще изпаднат в голяма уплаха. Казвам ви, че ако постъпите по този начин, ще спечелите победата.

Тогава и двамата братя в един глас го попитали:

— Мерлине, кажи ни, за Бога: ще загинем ли в тази битка?

На което Мерлин отвърнал:

— Не съществува на света нещо, което да има начало, а да няма край. Никой човек не бива да се бои от смъртта, стига да я приема по подобаващ начин. Всеки трябва да знае, че ще умре, и вие също трябва да го знаете.

Ала Пандрагон му напомнил:

— Онзи ден ти ми каза, че ме виждаш мъртъв също толкова ясно, колкото виждаш онзи, който се опитваше да те изобличи. Затова те моля да ми кажеш истината.

— Искам да донесете най-прочутите и най-спасителните мощехранителници с най-благодетворните мощи, които притежавате.

Бих искал също така да ми се закълнете в светините, които ще донесете, че за ваше добро и в името на вашата чест ще спазвате всичко, което ви наредя. Чак тогава ще ви разкажа по-подробно за онова, за което искате да узнаете.

Двамата сторили всичко точно както Мерлин им бил поръчал, след което му рекли:

— Мерлине, изпълнихме нареждането ти. Кажи ни сега защо ни накара да направим тези неща.

А Мерлин казал на краля:

— Кралю, задаваш ми въпрос за своята смърт и какъв ще бъде изходът от битката: ще ти отговоря така, щото повече да не трябва да ме питаш. Знаете ли какво се е заклел единият от вас за другия? Ако не знаете, ще ви го кажа. Заклели сте се, че ще водите тази битка като рицари, верни както един към друг, така и към Бог. Аз пък ще ви покажа как да бъдете предани, благочестиви и справедливи. Настоявам да се изповядате, защото за вас неумолимо настъпва друга епоха. Редно е да знаете, че един от двама ви ще напусне този свят. Онзи пък, който оцелее, ще построи най-хубавото и разкошно гробище, което би могъл да осъществи благодарение на моето влияние и подкрепа. Освен това аз ще сторя така, че да трае, додето свят светува.

Ето че времето изтекло и уреченият ден настанал. Отвсякъде при реката край Солсбъри се стекли несметни пълчища. Братята раздали огромни средства и разпределили между хората много прекрасни богатства. Междувременно се разчуло, че били пристигнали някакви кораби. Когато това достигнало до ушите на краля и брат му, те разбрали, че Мерлин им е казал истината. Тогава кралят наредил на своите свещеници и сановниците от Светата Църква да не остане във войската и един човек, който да не се е изповядал, а всички да си простят един другиму лошотията.

Не след дълго нашествениците слезли от корабите и стъпили безпрепятствено на земята^[11]. Там останали в продължение на осем дни, а на деветия се качили на конете и препуснали. Мерлин веднага съобщил на Пандрагон, че противниците препускат на конете си. Кралят пък го попитал как да постъпят.

— Ще изпратиш утре Утер начело на множеството хора. Когато види, че неприятелите се придвижват край реката, всички да се приближат на такова разстояние от тях, че да ги принудят да се устроят на стан. Щом се разположат в него, да оттегли хората, ала да държи противниците така изкъсо, че да не могат нито да мърдат, нито да препускат насам-натам. Тогава няма да има нашественик, който да не съжали, че се е озовал тук. И нека да ги притиска така в продължение на дванадесет дни. На тринадесетия, когато денят ще бъде ясен и хубав, въоръжи хората. Тогава ще видиш един аленочервен змей, който ще лети във въздуха между земята и небето. Като видите този символ на твоето име^[12], можеш да влезеш в сражение с пълната увереност, че твоите хора ще победят.

Двамата братя така и постъпили. Утер повел пълчищата и поставил неприятелите в голямо притеснение. Изминали дванадесет дни, а на тринадесетия, когато видели всички знамения да се появяват, те били готови за битка. Хората на Пандрагон смушкали здраво конете, които успели да съберат, и се понесли срещу саксонците. Като видял, че войската на краля вече е влязла в сражението, Утер със своите бойци връхлетял противника с не по-малък, ако не и с по-голям устрем.

Така, както сигурно сте чували, започнала битката при Солсбъри. Пандрагон загинал в нея, Утер спечелил победата, а мнозина — и бедни, и богати — се простили с живота си. Смъртта така вилнеела сред саксонците, че никой от тях не оцелял, защото или били избити до крак, или се изподавили в реката. Така приключила битката при Солсбъри.

След смъртта на Пандрагон победителят Утер бил провъзгласен за крал. Той заповядал да погребат всички тела на загиналите християни, така че всеки на свой ред се погрижил подобаващо за своя приятел. Сетне Утер наредил да донесат трупа на своя брат заедно с убитите воители и да изпишат върху гробницата името на всеки от тях, а на Пандрагон издигнал най-високата гробница, като забранил да вписват името му на нея с довода, че само пълни глупаци не биха разпознали, че е на брат му.

Като приключил с всичко това, Утер отишъл в Лондон начело на своята войска. Там той бил посрещнат от всички сановници на Светата Църква, които му поднесли короната. На петнадесетия ден от коронасването в двора му се явил Мерлин. Кралят го посрещнал с голяма радост, а Мерлин му казал:

— Искам да известиш на твоя народ какво споделих с теб по отношение на саксонците, когато се бяха насочили към твоите земи, а също и да изпълниш своята част от клетвата, която си дадохте ти и крал Пандрагон.

Сетне съобщил на Утер символиката на змея, който летял във въздуха, с думите:

— Да знаеш, че змеят бе дошъл, за да даде знак за смъртта на крал Пандрагон и твоето коронасване.

И както гласи мълвата, именно поради това новокоронасият крал бил наречен Утерпандрагон.

Изминало много време, през което Мерлин бил в мир и съгласие с Утерпандрагон и неговия съвет. Един ден, когато владетелят бил в своето кралство, Мерлин го заговорил и му казал:

— Какво ще направиш за Пандрагон, който лежи в Солсбъри?

Утерпандрагон отвърнал:

— Ще направя каквото пожелаеш.

— Ти ми се закле, че ще построиш гробище. Аз пък обещах да сторя така, че то да пребъде, додето свят светува — припомнил му Мерлин. — Хайде, изпълни клетвата си и аз ще удържа на моята дума.

— Мерлине, но какво бих могъл да направя? — зачудил се Утерпандрагон.

— Запретни се да извършиш нещо нечувано, за което хората ще говорят векове веков — насърчил го Мерлин.

— На твое разположение съм — отвърнал му кралят.

— Чуй ме тогава — обяснил му Мерлин. — Проводи свои хора да намерят големи камъни в Ирландия. Сетне прати корабите си, за да докарат тези камъни оттам. Няма да има толкова големи канари, че да не мога да ги вдигна. Аз също ще отида там, за да им покажа какви точно да донесат.

Изпратил Утерпандрагон най-могъщите си кораби и голямо множество хора. Когато пристигнали на мястото, Мерлин им показал поредица от огромни камъни и им казал:

— Сеньори, ето ги камъните, които ще отнесете оттук.

Като ги видели, те сметнали, че говори детинщини, и му казали, че ако ще всички заедно да се хванат, пак няма да могат да помръднат дори един от тях:

— И, Бог да ни е на помощ, нито ще натоварим на корабите твоите камъни, нито сами ще се качим на тях.

— Значи идването ви е било напълно безсмислено — отвърнал им Мерлин.

Сетне работниците се върнали при Утерпандрагон и му разказали за невероятната работа, която Мерлин ги карал да извършат, а кралят им казал:

— Добре, потрайте, докато той си дойде.

Когато и той се появил, кралят му преразказал какво бил чул от своите хора, на което Мерлин отвърнал:

— От мига, в който те не се справиха със задачата, реших сам да изпълня моята клетва.

Тогава Мерлин със силата на своята вещина пренесъл камъните от Ирландия в гробището на Солсбъри. Те и до ден-дневен се намират там^[13]. Когато пристигнали, Утерпандрагон заедно с голяма част от свитата си отишъл да ги види. Като ги съгледали, те възкликнали, че едва ли има човек, който да е виждал толкова големи камъни, и че дори една-единствена от тези канари едва ли би могла да бъде пренесена, пък ако ще и с усилията на целия народ. Хората най-много се дивели на това, как Мерлин е съумял да ги докара дотук, без никой да го е видял, нито разбрал. Мерлин от своя страна ги подканил да изправят камъните, защото щели да изглеждат далеч по-добре, ако са прави, отколкото полегнали. На което Утерпандрагон отвърнал:

— Това никой човек не може да стори, Бог ми е свидетел, освен ако ти не се заемеш.

— Отдръпнете се тогава и аз ще ги изправя — наредил им Мерлин. — Така ще съм изпълнил обета си към Пандрагон, че ще извърша в негова чест неща, каквито не биха могли нито да бъдат видени, нито разбрани.

Сетне Мерлин изправил камъните в гробището на Солсбъри. Така неговото дело се съхранило във вековете.

Мерлин обикнал много Утерпандрагон и му служил дълго, тъй като знаел, че и той споделял неговата обич. Един ден Мерлин го

дръпнал настрана и му казал:

— Редно е да ти разкрия най-важното познание, което притежавам. Виждам, че тази страна изцяло ти принадлежи. И понеже те обичам, не съм искал да ми правиш каквито и да било признания. Ала нима не те спасих от попълзновенията на Енджис, който искаше да те убие? Само за това би трябвало много да ме обичаш. На което Утерпандрагон отвърнал:

— Няма твое нареждане, което аз да не изпълня, стига силите ми да го позволяват.

— Ако го изпълниш, ползата ще бъде изцяло за теб — насърчил го Мерлин, — защото ще те науча как без особени усилия да спечелиш обичта на Иисус Христос.

— Мерлине, кажи без притеснения всичко, каквото си наумил — призовал го кралят.

— Господарю — започнал Мерлин, — бих искал да си наясно, че знам всички извършени, казани и отминали неща, и това се дължи на дяволската природа, която притежавам. Ала нашият Господ, Който е тъй могъщ, ми даде способността да познавам и нещата, които предстои да се сбъднат. Поради това и дяволите ме изпуснаха от своята власт и аз никога не бих се подчинил на тяхната воля. Сега знаеш откъде идва умението ми да върша нещата, които върша.

Мерлин помълчал малко и продължил:

— Господарю, ще ти кажа онова, което нашият Господ иска да знаеш. А като го узнаеш, гледай да постъпваш винаги в съгласие с Неговата воля. Господарю, ти трябва да вярваш, че нашият Господ е дошъл на земята, за да спаси света, че е седял на Тайната вечеря и е казал: „Един от вас ще Ме предаде.“ И онзи, който извършил това престъпление, излязъл и си отишъл. Сетне станало така, че Бог приел смъртта заради нас. Ала един войник поискал тялото Му от човека, който притежавал властта да му Го даде, и Го снел от кръста, на който Той бил разпнат. После Бог възкръснал и след Божието възмездие този войник отишъл в една пустинна местност заедно с част от своето потомство и немалко други хора, които го съпровождали. Там ги налегнал голям глад и те се оплакали на рицаря, който бил техен господар, да се помоли на Бог, защото много страдали от тази беда.

Нашият Господ му заръчал да устрои трапеза в памет на Тайната вечеря. Рицарят имал един съсъд, който той положил върху трапезата,

след като я застлал цялата с бяла покривка с изключение на мястото пред себе си. С помощта на този съсъд присъстващите били разделени на добри и лоши. Господарю, който можел да седне на тази маса, се изпълвали всички желаниа на сърцето му. На нея винаги имало едно празно място, символизиращо мястото, на което Юда седял по време на Тайната вечеря в деня, когато научил, че нашият Господ казва тези думи за него. Това място останало празно като символ на трапезата на рицаря, додето Господ не турил да седне на него друг човек, за да допълни броя на апостолите до дванадесет. Така нашият Господ изпълнил сърдечната молба на човека. На тази втора трапеза нарекли съсъда, от който извирала цялата благодат, Граал^[14].

И ако благоволиш да ми се довериш, ще устроиш трета подобна трапеза, този път в името на Светата Троица. И за трите трапези символът ще е числото на Троицата — три. Аз пък те уверявам, че ако ме послушаш, ще те споходят големи добрини — и душевни, и телесни. По твое време ще настъпят такива събития, на които много ще има да се дивиш. Решиш ли да последваш моя съвет, аз ще ти помагам във всичко. Вярвай ми, че ако я устроиш, това ще е едно от нещата, за които сред народа много ще се говори. Решиш ли, непременно ще я направиш, а аз ще ти бъда в помощ.

Така говорел Мерлин на Утерпандрагон, а той му отвърнал:

— Не искам нашият Господ да губи нищо заради мен. Затова нямам съмнение, че изцяло ти се доверявам.

Тогава Мерлин му казал:

— Господарю, устрой я там, където прецениш за най-добре.

А Утерпандрагон му отвърнал:

— Искам да бъде там, където ти решиш.

— Тогава я направи в град Кардуел^[15], в Уелс. На Петдесетница събери там хората от цялото кралство. Пригответи се да им раздадеш щедри дарове и ми набери хора, готови да изпълняват моята воля. От тях аз ще подбера най-подходящите да седнат на подобно място.

Така кралят оповестил из цялото си кралство поръчаното му от Мерлин. Пророкът пък си отишъл и поръчал да изработят трапезата. И когато приближила Петдесетница, кралят отпътувал за Кардуел в Уелс и попитал Мерлин как се е справил.

— Много добре, господарю — бил отговорът на Мерлин.

И тъй, народът се събрал в Кардуел. Кралят се обърнал към пророка:

— Мерлине, кои хора ще избереш да седнат на тази трапеза?

— Господарю, утре ще видиш неща, които не си предполагал, че ще се случат пред очите ти. Ще подбера петдесет от най-видните мъже в тази страна. Седнат ли веднъж на трапезата, няма повече да пожелаят нито да се върнат в страната си.

Сетне Мерлин пристъпил, избрал хората и им казал да седнат. Седнали те, а Мерлин ги обиколил и показал на краля празното място. Мнозина други също го видели, ала освен Мерлин и краля никой не знаел каква е неговата символика. Като свършил всичко това, Мерлин поръчал на краля да седне и той. Ала кралят казал, че няма да седне, преди да види, че на всички присъстващи е поднесена храна; след което наредил това да бъде направено и не пожелал да мръдне, докато заповедта му не била изпълнена. Едва тогава отишъл да седне при тях.

Така се събирали на всеки осем дни. Кралят раздавал щедри подаръци и прелестни украшения за дамите и госпожиците. По някое време кралят попитал седящите на трапезата как се чувстват, а те му отвърнали:

— Господарю, нямаме никакво намерение да си тръгваме оттук, а точно обратното, ще повикаме нашите жени и деца в този град. И ще живеем в угода на нашия Господ, защото такава е нашето желание.

Кралят отново ги попитал:

— Сеньори, всички ли изпитвате едно и също желание?

— Да, господарю — отвърнали му те, — и много се чудим как е могло да стане всичко това, защото повечето от нас никога преди не са се познавали. А се обикнахме един другото едва ли не както синът трябва да обича баща си, ако не и повече. Имаме усещането, че стига смъртта да не ни разлъчи, ние никога не ще се разделим.

Чувайки ги да говорят така, кралят бил обзет от голямо удивление, а и всички, които ги видели, останали много смаяни. Възрадвам от това, владетелят наредил да бъдат почитани в града по същия начин, както самият той.

Когато множеството си заминало, кралят отишъл при Мерлин и му казал:

— Мерлине, очевидно казаното от теб бе истина. Сега съм твърдо убеден, че нашият Господ е искал тази трапеза да бъде

устроена. Продължава обаче да ме гложди недоумението за празното място, така че бих искал да те помоля да ми кажеш знаеш ли кой ще го заеме.

На което Мерлин отвърнал:

— Това, което мога да ти кажа, е, че докато си жив, то няма да бъде заето. Човекът, комуто е отредено да го заеме, ще бъде синът на Ален Дебелия, който живее в тази страна. Същият този Ален преди време е седял на святата трапеза на Йосиф. Ала той все още не си е намерил жена, нито подозира, че предстои да му се роди син. Освен това човекът, комуто предстои да го заеме, ще трябва да пребивава на мястото, където се намира и Граалът. Пазителите му обаче никога не са виждали да се случва подобно нещо, защото то няма да се сбъдне през твоя живот, а по времето на краля, който ще те смени на престола. Моля те обаче да събираш своя съвет и да държиш своя двор в Кардуел, а и сам да пребиваваш в този град, както и да уреждаш там ежегодните си празненства.

След като помълчал малко, Мерлин завършил с думите:

— Аз заминавам и дълго време няма да се връщам тук.

— Но къде ще отидеш? — попитал го удивен кралят. — Нима няма да бъдеш в този град, когато ще идвам тук с целия си двор?

— Не, няма да бъда — отвърнал му Мерлин. — А и не бих могъл да бъда, защото искам хората от твоята свита да повярват в това, на което ще станат свидетели, а не да казват, че аз съм причината за всичко случващо се.

Така Мерлин се сбогувал с Утерпандрагон и отишъл в Нортумберландия при Блез, за да му разкаже за протеклите събития и за учредяването на тази трапеза. След време Утерпандрагон свикал своя съвет, на който дошли всички барони. Присъствал и херцог дьо Тинтагел, който довел със себе си своя син и съпругата си Игерна^[16].

Още щом я съгледал, Утерпандрагон се влюбил в нея, ала нито веднъж не показал чувствата си, освен че поглеждал с по-голяма възхита към нея, отколкото към останалите. Ала тя взела предпазни мерки, защото разбрала, че кралят я гледа с по-голяма възхита, отколкото другите жени. Имайки това наум, тя се стараела да го избягва колкото се може повече и да се явява възможно най-рядко пред очите му, защото била много достойна и красива, а също и вярна на своя съпруг жена.

Увлечен от любовта си по нея, а и в стремежа си да преодолее сдържаността ѝ, кралят дарил накити на всички дами, а на Игерна изпратил такива скъпоценности, каквито смятал, че най-много ще ѝ харесат. Тя не посмяла да откаже подаръка, защото всички останали приели кралските дарове. Взела ги, но почувствала в сърцето си, че кралят е проявил тази щедрост единствено заради нея и заради желанието си тя да приеме украшенията: друг път той не бил правил нещо подобно.

И тъй, Утерпандрагон, все още неженен, свикал своя съвет. Обладан от неудържима любов към Игерна, той не знаел какво да направи. Разпуснал се съветът, а кралят помолил своите барони да дойдат отново на Петдесетница. Съобщил го и на дамите и госпожиците, които го уверили, че с най-голямо желание ще дойдат отново. Сетне изпроводил с големи почести херцог и херцогиня дьо Тинтагел. На Игерна казал само, че отнасяла със себе си сърцето му, но тя изобщо не показала, че го е чула. Сбогували се, Игерна си заминала, а Утерпандрагон останал в Кардуел.

Ала където и да отидел, сърцето му било все при херцогинята. Така продължил да страда чак до Петдесетница. Ето че бароните и дамите отново се събрали при него. Кралят преливал от щастие, че Игерна била дошла, и на празника раздал много щедри подаръци на благородниците и техните дами. Когато седнали да пируват, кралят поставил херцога и Игерна срещу себе си. Както погледите, така и цялото му поведение били толкова красноречиви, щото у Игерна не останали никакви съмнения, че кралят е влюбен в нея.

След края на празника всеки тръгнал да се прибира у дома. Кралят обаче ги помолил и дори настоял да се върнат, когато им нареди: всички го уверили, че безпрекословно ще го сторят.

Утерпандрагон пребивавал в голяма безутешност през цялата година и взел, че се оплакал на двама свои близки, разкривайки им душата го мъка по Игерна, а те му казали:

— Господарю, няма нещо, което да ни заръчаш и ние да не извършим, стига само да е по силите ни.

— Но какво бих могъл да направя? — продължил да се тюхка кралят.

— Повикай всички свои хора заедно с жените си в Кардуел — посъветвали го те — и им нареди да се подготвят, че ще прекарат тук петнадесет дни. По някое време все ще ти се отвори възможност да се видиш с Игерна.

Той така и сторил: разпратил вестители да ги повикат, и те дошли. Кралят отново раздал прекрасни дарове на благородниците и техните дами. Когато съветът се събрал, той преливал от радост. Поговорил си тогава с един свой съветник на име Улфин и го попитал как да постъпи, че любовта към Игерна да не го убие. А Улфин отвърнал:

— Трябва да си много кекав, за да умреш заради едното желание да си легнеш с жена, пък която и да е тя. Да вземем мен, който съм никой в сравнение с теб — ако се влюбя като теб, няма и да си помисля да умирам. Чуло ли се е някога жена, ухажвана и умолявана от човек, който има възможността щедро да възнаграждава хората около себе си, да е отказала на неговото желание? А ти си взел да се притесняваш!

Тогава кралят му се примолил:

— Улфине, златни ти уста! Очевидно знаеш много добре какво трябва да се направи. Затова те моля да ми помогнеш по всякакъв начин, стига да е в твоите възможности. Вземи колкото искаш богатства от моята съкровищница и ги раздай на всички от нейната свита, пък и поговори на Игерна по начин, който прецениш, че ще бъде в моя изгода.

— Ще направя каквото мога — обещал Улфин.

Улфин и кралят се заели да изпълнят своя замисъл. По някое време Улфин казал на краля:

— Господарю, гледай да бъдеш заедно с херцога, а аз ще се постарая да поговоря с Игерна.

Кралят много се зарадвал и на него, и на свитата му, и дал на всички щедри дарове. Улфин успял да заговори Игерна и да ѝ каже всичко онова, което смятал, че ще ѝ направи най-силно впечатление, а наред с това на няколко пъти ѝ поднесъл много красиви накити. Игерна се съпротивлявала и не искала да ги вземе. Накрая дръпнала Улфин настрана и го попитала:

— Улфине, защо искаш да ми дадеш тези накити и скъпи дарове?

А той ѝ отвърнал:

— Заради твоя ум и голямата ти красота, а също и заради достойното ти поведение. Пък и аз не бих могъл да ти дам нищо, защото всички богатства на краля са твои, на твое разположение и на твоята воля.

— Какво? — извикала смаяна Игерна.

— Притежаваш сърцето на онзи, комуто всички хора в този град са длъжни да се подчиняват — обяснил ѝ Улфин. — А неговото сърце е на твоите заповеди: по тази причина всички в този град зависят от твоето благоволение.

— За какво сърце ми говориш, човеко? — продължила да недоумява Игерна.

— За сърцето на краля — открил се най-сетне Улфин.

Тогав Игерна вдигнала ръка, прекръстила се и възкликнала:

— Господи, какъв предател е нашият крал, щом се преструва, че е пръв приятел на херцога, а всъщност иска да го опозори, а и мен — също. Улфине, гледай никога повече да не си споменал за това, защото, Бог ми е свидетел, ще кажа на моя съпруг. Достатъчно му е само да чуе за това, и ти ще си мъртъв. Уверявам те, че ще си премълча само този път.

На което Улфин отвърнал:

— Госпожо, за мен ще бъде чест да умра за моя господар. Никога никоя дама не е отклонявала желанието на краля да му бъде приятелка, а той те обича повече от всичко на тази земя — и живо, и мъртво. Но все пак се надявам, че се шегуваш. Госпожо, за Бога, бъди милостива към краля и знай, че не можеш да се защитиш срещу волята на владетеля.

— Не! — отвърнала през плач Игерна. — Стига Богу да е угодно, ще направя така, че никога повече няма да се появя там, където той би могъл да ме види.

Разделили се Улфин и Игерна. Улфин отишъл при краля и му предал какво му била казала неговата възлюбена, а той му отвърнал, че точно така би трябвало да говори една истинска дама:

— Продължавай обаче да си настоятелен пред нея.

Ден по-късно кралят седнал на трапезата, а херцогът се настанил до него. Пред краля имало прекрасна златна купа. Улфин веднага го посъветвал да изпрати тази купа на Игерна. Той изправил глава и рекъл:

— Сеньор херцоже, кажи на Игерна да вземе тази купа и да пие с най-добри чувства към мен. А аз ще ѝ изпратя прекрасно вино по един от твоите благородници.

Без да усети каквато и да било уловка, херцогът възкликнал:

— Господарю, много ти благодаря! Знам, че и тя ще я приеме на драго сърце.

Тогав херцогът повикал едного от своята свита на име Бретел и му казал:

— Бретеле, занеси тази купа, дар от краля на твоята господарка, и ѝ кажи да пие от нея с най-добри чувства към него.

Бретел влез купата, отишъл при Игерна и ѝ рекъл:

— Госпожо, Утерпандрагон ти изпраща тази купа, а херцогът иска да я приемеш като дар от краля и да пиеш с най-добри чувства към него.

Като го чула, Игерна силно се засрамила, изчервила се, взела купата и отпила, а сетне понечила да я върне обратно. Бретел обаче я възпрял:

— Госпожо, господарят каза да я задържиш.

После Бретел се върнал при краля и му благодарил от името на Игерна, макар тя да не била промълвила и дума. След края на гощавката Улфин отишъл да види какво прави Игерна и я намерил дълбоко замислена. Тя му казала:

— Улфине, кралят много подло ми изпрати една своя купа. Но, кълна се в Бог, ще кажа на моя съпруг за срамната измама, която ми готвите двамата — ти и той.

На което Улфин отвърнал:

— Няма да направиш такава глупост, защото съпругът ти никога няма да ти повярва.

— Проклет да бъде, който прикрие истината от него! — извикала Игерна.

В това време кралят хванал херцога под ръка и му казал:

— Хайде да наобиколим нашите прекрасни дами.

— С удоволствие — съгласил се херцогът.

Двамата тръгнаха от стая на стая. Ала той ходел така с единствената цел да види Игерна, и тя прекрасно го знаела.

Така целия ден Игерна прекарала в мъка и тъга, а през нощта херцогът се прибрал в своя дом. Още с влизането си я намерил да плаче в своята стая. Като я видял разплакана, той я взел в прегръдките си и я целунал, защото много я обичал, след което я попитал:

— Любима, защо плачеш?

А тя му отвърнала:

— Съпруже, повече не мога да крия от теб. Господарю мой, кралят каза, че е влюбен в мен. И всички тези съвети, които свиква, всички тези дами, които кани, всичко е единствено заради мен. Днес ти ме накара да приема неговата купа и ми нареди да пия с най-добри чувства към него. Заради всичко това бих предпочела да съм мъртва!

Като чул разказа на съпругата си, херцогът изпитал голяма болка, защото много я обичал, повикал хората от своята свита и им наредил:

— Сеньори, пригответе се да отпътуваме и не ме питайте защо, докато сам не ви кажа.

Както им наредил херцогът, така и сторили. Сетне яхнал коня си, подир него същото сторила Игерна и всички потеглили по възможно най-потайния начин. Така херцогът си отишъл в своето владение и отвел жена си и хората от свитата със себе си.

На сутринта, когато вече бил далеч, в града настанал голям смут и на краля било донесено, че херцогът си бил заминал. Това страшно го разгневило и той събрал своите барони:

— Сеньори — обърнал се той към тях, — посъветвайте ме как да постъпя след обидата, която херцогът нанесе на моя съвет.

Всички в един глас заявили, че е извършил голяма глупост:

— Изобщо нямаме представа как ще успее да се оправдае.

Така говорели, защото не знаели причината, поради която херцогът си бил тръгнал. Тогава думата отново взел кралят:

— Ще го повикам, ако сте съгласни, да дойде и да даде обяснение за произвола, който извърши, като си тръгна по този начин.

Всички изразили съгласие и одобрили казаното от краля. На това пратеничество заминали двама благородника, които препускали, докато не пристигнали в Тинтагел.

Още с идването си те намерили херцога и му предали посланието така, както им било заръчано. Като го чул, херцогът си дал сметка, че ще трябва да заведе и съпругата си, и затова отговорил на вестителя, че няма да дойде на съвета:

— Защото кралят ни стори такива неща — и на мен, и на моите близки, — че е грехота и да му вярвам, и да го обичам. Призовавам за свидетел Бог, Който знае много добре какво ми е сторил той в своето владение и защо е грехота както да му вярвам, така и да го обичам.

С този отговор пратениците отпътували от Тинтагел и не след дълго се явили пред краля. Тогава херцогът свикал най-доверените си хора и говорил пред тях. Обяснил им защо си е тръгнал от Кардуел и каква е била непочтеността на владетеля към неговата съпруга. Като го изслушали, всички възкликнали, че това, ако даде Господ, не ще се случи и че на краля трябва да бъде отмъстено, защото е извършил такова безчестие спрямо своя подчинен. После херцогът ги призовал:

— Сеньори, за Бога, помогнете ми да защитя владенията си, ако кралят реши да ме нападне!

Всички в хор му отвърнали, че няма да се поколебаят да го сторят.

Междувременно вестителите пристигнали в Кардуел, явили се пред краля и му предали отговора на херцога. Владетелят силно се разгневил и помолил своите барони да му помогнат, за да си отмъсти за унижението, което му бил нанесъл херцогът. Те му отвърнали, че няма как да му откажат, но го молят в името на благородството най-напред да му обяви война, чието начало ще бъде след четиридесет дни.

Кралят така и сторил, но призовал своите васали да се явят пред Тинтагел, за да воюват срещу херцога.

— Ще бъдем там, господарю! — отвърнали му те.

Тогава кралят изпратил свои вестители, за да обявят на херцога война, която щяла да започне след четиридесет дни. Херцогът започнал усилена подготовка да се отбранява. Вестителите се завърнали при краля и му известили, че херцогът щял да се съпротивлява. Като ги чул, той страшно се ядосал, нахокал бароните си и нахлул в земите на херцога начело на голяма войска. Като научил за приближаването му, херцогът се изплашил, не посмял да му се опълчи, а се оттеглил в една силна крепост, докато съпругата си изпратил в друга. Кралят се допитал до своя съвет, който го насърчил да обсади крепостта, което той и сторил.

Обсадил кралят своя херцог в неговата крепост, ала минало много време, без да успее да я превземе. На всичко отгоре бил много притеснен за любовта на Игерна. Така един ден, както седял в палатката си, той горчиво се разплакал. Щом го видели да плаче, хората му излезли до едного навън, оставяйки го съвсем сам. Като узнал това, Улфин, който по това време бил другаде, веднага отишъл при него. Заварил го облян в сълзи, натъжил се много и го попитал защо плаче. А кралят отвърнал:

— Плача за Игерна и виждам, че е по-добре да умра, защото вече съвсем съм изгубил и сън, и покой, които са необходими за всеки човек. Знам, че това ще ме вкара в гроба, затова имай милост към мен.

— Господарю, имаш много слабо сърце, щом се каниш да мреш заради една жена — опитал се да го утеши Улфин. — Де да беше тук Мерлин, щеше да ти даде добър съвет.

— Боя се, че май го ядосах — промълвил кралят, — защото изтече много време, откакто не се е вестявал, където и да отида. Може пък да не одобрява, че съм влюбен в жената на мой васал. Ала аз не мога повече! Не мога да се противя на сърцето си, а то пък ми казва, че не бива да продължавам войната.

На което Улфин отвърнал:

— Знам, че той те обича и ако е здрав и читав, ще дойде да ти даде съвет.

Така Улфин утешил краля и му казал да смени разплаканата си физиономия с весела, да изобрази голяма радост, след което да свика хората си и да прекарва времето заедно с тях: така голяма част от болката му щяла да се уталожил. Той пък отвърнал, че несъмнено така и щял да постъпи. С което разговорът им приключил.

Дълго време кралят продължавал да стои пред крепостта и да я обсажда, но така и не съумявал да я превземе. Един ден Улфин яздел на кон във военния стан, когато срещнал непознат човек. Ненадейно човекът се обърнал към него:

— Сеньор Улфин, бих искал да си поговорим насаме, но нека да е извън стана.

— На твое разположение съм — отвърнал му Улфин.

Двамата излезли извън лагера: човекът — пеша, Улфин — на коня си. По някое време Улфин слязъл от коня, за да разговаря с възрастния човек, и го попитал кой е, а той му отвърнал:

— Аз съм един старец, както сигурно си забелязал. Когато бях млад, хората ме смятаха за мъдрец. Сеньор Улфин, до преди малко се намирах в Тинтагел, но при мен дойде един човек, който ми каза, че вашият крал Утерпандрагон бил влюбен в една жена — тази на херцога. И сега опустошавал земите му, защото херцогът я бил отвел от Кардуел. Ако ми обещаете добро възнаграждение, ще ви посоча един човек, който ще позволи на краля да говори с Игерна и ще му даде добри съвети как да има успех в любовта.

Като чул тези думи, Улфин страшно се удивил откъде биха могли да му идват наум нещата, които изрича, и го помолил да му посочи човека, който ще даде съвети на краля. Човекът обаче го предупредил:

— Най-напред бих искал да знам какво ще е възнаграждението, което кралят ще му даде.

На което Улфин отвърнал:

— Като поговоря с краля, ще те намеря ли отново тук?

— Ще намериш или мен, или мой пратеник по средата на пътя между това място и войската.

Тогава Улфин се разделил с него и побързал да отиде при краля, за да му съобщи за думите, изречени от непознатия старец. Като ги чул, той се засмял и рекъл:

— Улфине, ако го видиш утре, ще го разпознаеш ли?

— Има си хас да не го разпозная! Той е просто един старец. Утре сутринта трябва да дойде там долу, за да се срещнем и да му кажа какво ще е възнаграждението, което ще му дадеш.

Кралят се разсмял и помислил, че това няма как да не е бил Мерлин. На сутринта препуснал към мястото, накъдето го повел Улфин. Още щом излезли от стана, срещнали недъгав мъж и докато минавали покрай него, той се провикнал:

— Кралю, ако Бог дари сърцето ти с онова същество, което то най-много обича, дай ми нещо, та и аз да съм ти благодарен.

Кралят се засмял и се обърнал към Улфин:

— Ще направиш ли нещо за мен?

— Няма нещо, което не бих направил за теб, стига да е по силите ми — отвърнал му Улфин.

— Иди тогава — наредил му кралят — и се постави в услуга на този недъгав човек, кажи му, че не нося със себе си нищо друго, което да му дам.

Улфин веднага отишъл и седнал при човека. Като го видял да сяда до себе си, сакатият го попитал:

— Какво търсиш тук?

А Улфин му отвърнал:

— Кралят ме изпраща при теб, защото иска да съм на твое разположение.

Като чул това, недъгавият се засмял и казал:

— Кралят се е усетил! Той ме разпознава далеч по-добре от теб. Върни се при него и му кажи, че ще направи голяма грешка, ако все така гледа да наложи своята воля. Известявам му освен това, че е проявил добра интуиция, за която ще бъде възнаграден.

Улфин се върнал и разказал на краля какво му бил казал сакатият човек. Слушайки го, той възкликнал:

— Улфине, знаеш ли кой е бил този уродлив мъж, комуто те бях дал? Да знаеш, че това беше човекът, с когото си говорил вчера.

А Улфин му отвърнал:

— Господарю, нима един и същ човек би могъл да се обезобрази до такава степен?

— Това са номерата на Мерлин — обяснил му кралят, — който по този начин се глуми с нас. Още в мига, в който пожелае да разберем, че е той, ще ни даде много ясен знак за това.

Не след дълго Мерлин се явил пред кралската палатка в познатия на всички свой облик и попитал къде се намира кралят. Като чул това, владетелят толкова много се зарадвал, че не можел и дума да промълви. Сетне казал на Улфин:

— Сега ще се убедиш в онова, което ти казах за Мерлин, щом вече е дошъл тук.

На което Улфин отвърнал:

— Господарю, ще видя дали си извлякъл полза от това, че си пожелал да се подчиняваш на неговата воля. Защото няма човек на

света, който по-добре може да ти помогне да спечелиш любовта на Игерна.

Тогава кралят отишъл в своята палатка и устроил голям пир в чест на Мерлин. Той от своя страна го попитал дали ще се закълне, че ще му даде каквото му бъде поискано.

— Ще се закълна без никакво колебание — отвърнал му кралят.

Тогава Мерлин се обърнал и към Улфин с въпроса дали и той ще стори същото. А Улфин му отвърнал:

— За мен е истинска мъка, че все още не съм се заклел.

Като чул тези думи, Мерлин се засмял и казал:

— Щом клетвите бъдат произнесени, ще ви съобщя кое как ще стане.

Утерпандрагон веднага наредил да донесат светините, положил ги върху една книга и двамата с Улфин, изпълнявайки желанието на Мерлин, се заклели, че кралят ще му даде каквото той пожелае. Щом полагаването на клетвата приключило, Мерлин отишъл при краля и му казал:

— Господарю, ще е добре да отидеш по най-достолепния начин в крепостта, където се намира Игерна, защото тя е изключително почтена жена, изпълнена с вяност към Бог и своя съпруг. Ти обаче ще видиш колко е могъща моята власт да осъществя твоето желание.

Сетне обяснил най-подробно на краля:

— Господарю, ще ти придам външността на херцога, така че тя изобщо няма да те разпознае. Освен това херцогът има двама конника, които са му неотлъчни спътници: единият се казва Бретел, а другият — Журден. Ще сторя така, че Улфин да изглежда като Журден, а аз ще приема облика на Бретел и ще отворя портата на крепостта, където е Игерна, а сетне ще те заведа да легнеш с нея. Ала ще трябва да си тръгнеш много рано призори, защото ще получиш много жестоки новини. И гледай да не кажеш на никого къде отиваш!

Кралят обещал, че никому няма и думичка да промълви, след което Мерлин ги подканил:

— Да вървим, а аз ще ви променя физиономиите по пътя.

Кралят побързал да изпълни по най-бързия начин всичко, което Мерлин му бил заръчал. По някое време Мерлин отишъл при него и му казал:

— Аз свърших моята работа. Не забравяй ти да свършиш своята.

Сетне препуснали и яздили, додето не се озовали в близост до Тинтагел. Тогава Мерлин рекъл на краля:

— Господарю, остани тук, а ние с Улфин ще пообиколим малко.

Не след дълго Мерлин се върнал при краля с някаква трева в ръце.

— Господарю, натрий си лицето с тази трева — казал му той.

Кралят я взел и още щом си натрил лицето, тутакси приел облика на херцога. Мерлин от своя страна се превърнал в Бретел, а Улфин съответно в Журден. Сетне се отправили към Тинтагел и наредили да им отворят портите. Един от стражите побързал да съобщи на херцогинята, че господарят се бил върнал.

Кралят влязъл в града, а Мерлин го отвел в двореца, ала първо го дръпнал настрана и настоял да си придаде възможно най-радостен вид. Така тримата стигнали до покоите на Игерна. А още щом научила, че херцогът се бил върнал, Игерна възлегнала върху ложето. Когато Утер я видял да лежи толкова красива, кръвта в жилите му мигом кипнала. Мерлин и Улфин помогнали на владетеля да се събуе по най-бързия начин и да се мушне до херцогинята.

Утерпандрагон и Игерна прекарвали заедно този нощ. За това време тя заченала наследник, който впоследствие бил наречен крал Артур. Призори дошли новини, че херцогът е убит, а крепостта му — превзета. Като научили за това, Мерлин и Улфин накарали господаря си да стане и да се облече с най-голямата бързина, на която бил способен. На тръгване кралят целунал Игерна. Когато се озовали наскре полето, Мерлин му съобщил:

— Кралю, аз удържах на думата си. Очаквам и ти да сториш същото. Освен това искам да знаеш, че Игерна е заченала твой наследник. Така че опиши прекараната нощ и нека този запис да остане мое притежание.

— Ща ти го дам — отвърнал му кралят, — защото такава е била моята клетва.

Така Улфин записал разказа за зачеването на детето. А Мерлин дръпнал краля настрана и му рекъл:

— Господарю, Игерна не бива в никакъв случай да узнае нито че си я изиграл, нито че си я заплодил. Това ще бъде нещото, което най-много ще я склони да се подчини на твоята воля. А и така ще ми помогнеш и аз да се сдобия с дете.

Сетне Мерлин се сбогувал с краля, който се върнал във войската, а той се упътил към Нортумберландия при Блез. Кралят побързал да свика хората от своята свита, за да ги попита как според тях би трябвало да се държи при новите обстоятелства. А те му казали:

— Господарю, съветваме те да склучиш мир с херцогинята и с васалите на херцога, защото това ще ти донесе само почести и уважение.

Тогава кралят им наредил да се отправят към Тинтагел, за да преговарят с херцогинята.

— Кажете й, че няма сили да се бори с мен — настоял той.

Освен това заповядал да й известят, че ако съветът ѝ стигнал до същия извод, той щял да склучи мир в нейна изгода.

Бароните потеглили към Тинтагел, а кралят останал насаме с Улфин и му казал:

— Улфине, какво ще ме посъветваш за този мир? Струва ми се, че ти вече си го договорил.

— Ако съм го договорил — отвърнал Улфин, — би трябвало да знаеш дали ти харесва, или не.

— Да, харесва ми — заявил Утерпандрагон.

Тогава Улфин му казал:

— Господарю, не се бъркай повече в тези преговори, а само накрая обяви, че утвърждаваш договореното. Аз ще ти я доведа.

Кралят го обсипал с горещи молби да го стори.

Междувременно кралските пратеници пристигнали в Тинтагел, срещнали се с херцогинята и васалите на херцога и съобщили новината, че херцогът бил убит, и то изцяло по негова вина, след което заявили, че кралят приемал това с прискърбие и че щял да склучи мир с херцогинята и нейните васали. Те били наясно, че нямат сили да се защитават срещу войските на краля, а от друга страна, той им предлагал мир. Затова казали, че искат да се посъветват.

Оттеглили се васалите на херцога заедно с вдовицата му в една стая и след като се посъветвали, решили, че трябва да сключат мир и че от двете злини трябва да изберат по-малката. Като чула съвета им, херцогинята заключила:

— Сеньори, ще се придържам към вашето решение, защото не мога никому да имам по-голямо доверие, отколкото на вас.

Сетне съветниците се завърнали и думата взел един от най-мъдрите измежду тях, задавайки на кралските пратеници следния въпрос:

— Сеньори, какво обезщетение ще благоволи кралят да заплати на моята господарка за смъртта на съпруга ѝ?

— Уважаеми сеньор — отвърнали те, — нямаме представа каква е волята на нашия господар по този въпрос. Но кралят каза, че ще постъпи така, както неговите хора го посъветват.

— Нямаме повече въпроси — заявили съветниците.

После се условили за нова среща петнадесет дни по-късно. Така денят бил определен и пратениците се върнали при краля, за да му разкажат как са протекли преговорите.

Нямало как, кралят трябвало да изчака тези петнадесет дни, през които си говорил за много неща с Улфин. Междувременно херцогинята поискала от краля разрешително, за да се яви в уречения ден в неговата войска за подписването на мирния договор. Кралят заявил, че той ще уреди безопасното ѝ преминаване и изпратил своите барони да я съпроводят. Когато пристигнала в стана, кралят свикал на съвет всички свои барони. Там той попитал хората на херцогинята какво обезщетение е готова да приеме за смъртта на своя съпруг. Съветниците на дамата отвърнали:

— Господарю, херцогинята не е пристигнала тук, за да иска, а за да узнае какво ще бъде обезщетението, което ще благоволиш да дадеш за покойния ѝ съпруг.

Кралят се обърнал към бароните си със следния въпрос:

— Сеньори, на какви условия би трябвало да сключи мир с тази дама?

Бароните се заколебали:

— Не знаем какво ти е на сърцето така, както ти го знаеш.

— Ей сега ще ви кажа какво ми е на сърцето — отвърнал им той. — Сеньори, вие до едного сте мои хора и мои съветници, и аз оставям този спор изцяло на вашата преценка, така че внимавайте какво решение ще вземете, защото няма нещо, което да ме посъветвате, и аз да не го сторя.

— Няма защо повече да те питаме — заявили те. — Ала това, което ни казваш, е много важен въпрос и е редно да ни увериш, че няма да изпитваш лоши чувства към нас.

Тук обаче се намесил Улфин:

— Сеньори — обърнал се той към присъстващите, — струва ми се, че вземате краля за глупак и че не вярвате на онова, което ви говори.

— Не е така, Улфине — възпротивили се те, — вярваме му и затова се обръщаме към него с молба да те прати в съвета и ти лично според силите си да ни препоръчаш кое е право и кое — правилно.

Когато чул, че го молят да им прати Улфин за съветник, кралят се престорил на много ядосан и казал:

— Улфине, върви, съветвай ги с мое разрешение по най-добрия начин, който ти е по силите.

— На драго сърце, господарю — отвърнал Улфин.

Сетне всички барони се събрали на съвета и го попитали:

— Улфине, какво ще ни посъветваш?

— Ще ви кажа моето мнение — отговорил им Улфин. — И каквото кажа тук, същото ще казвам навсякъде, където отида. Знаете, че херцогът загина заради краля и от неговата войска, каквато и вина да носеше към него. Едва ли обаче е извършил чак такова прегрешение, че да си е заслужавало да умре. Не е ли вярно това, което ви казвам? Освен това вие знаете, че херцогинята е останала бременна и че кралят е опустошил земите ѝ, знаете също така, че тя е най-съвършената дама на света — и най-красивата, и най-умната. Наясно сте и че родителите на херцога са понесли щети с неговата смърт и е напълно справедливо кралят да им възстанови голяма част от загубите, за да си възвърне тяхната обич. Затова си мисля, че той едва ли ще може да възмезди целия нанесен уцърб освен ако не я вземе за съпруга. Струва ми се, че е длъжен да стори това както за да я обезщети, така и за да съхрани нашата обич, а и заради всички в кралството, които ще одобрят подобна постъпка. Сетне трябва да

омъжи и дъщерята на херцога за крал Лот от Оркни и по този начин хората ще го смятат за достоен крал. Ето — приключил Улфин, — чухте моето мнение. Хайде, кажете вашето, ако това не ви харесва.

— Ти ни даде най-прекрасния съвет, който някога простосмъртен човек е могъл да измисли! — възкликнали бароните. — Ако и кралят го приеме, ние горещо го препоръчваме.

На което Улфин отвърнал:

— Не казвате кой знае какво, но ако сте напълно съгласни, то аз ще му докладвам за вашето решение. А ето го и крал Лот от Оркни, на когото в най-голяма степен разчитам за постигането на мира.

Крал Лот също си казал думата:

— Каквито и отговорности да сте ми възложили, аз не бих искал да отлагаме нито ден сключването на мира.

Когато бароните чули и крал Лот да дава своето съгласие, всички чистосърдечно се присъединили към общото решение. Сетне се явили пред Утерпандрагон и от името на съвета думата взел Улфин:

— Господарю, ще приемете ли решението относно мира, което тези благородници са взели?

— Да, ако херцогинята и нейните приятели са съгласни — отвърнал кралят.

Тогава Улфин докладвал за какво са се споразумели. Като го изслушал, кралят казал:

— Щом и крал Лот от Оркни го приема, приемам го и аз.

— Да, приемам го — потвърдил крал Лот.

Тогава Улфин отишъл при представителите на херцогинята и ги попитал:

— Приемате ли мира при тези условия?

А те му отвърнали:

— Никога никой крал не е давал по-щедро обезщетение за смъртта на свой васал, така че на драга воля го приемаме.

Сетне всяка от двете страни подписала споразумението. Така кралят се оженил за Игерна. Тя имала три дъщери от херцога. Едната я взел крал Лот от Оркни: от нея произлязъл Мордред, както и рицарите Говен^[17], Гахерис^[18] и Гарет^[19].

Крал Ниотрес от Гарлерот взел втората дъщеря на име Батарда. А третата дъщеря носела името Морга. По съвет на приятелите си тя била изпратена да учи в женски манастир. Ученето така й споряло, че

овладяла много добре някои науки, и най-вече астрономия и физика, служела си с тях много добре, додето хората толкова се удивили от нейните умения, че я нарекли феята Моргана. Кралят не пропуснал да даде образование и на другите си деца.

И тъй, кралят взел Игерна за съпруга. Една нощ, докато лежал до нея, той я попитал от кого носи дете, защото не би могла да забременее нито от него, нито от херцога, който доста време преди смъртта си не си бил лягал с нея. Тогава кралицата заплакала и казала:

— Господарю, ако ми обещаеш, че няма да ми посегнеш, ще ти кажа истината.

— Можеш да ми кажеш всичко — отвърнал ѝ кралят.

Като чула, че кралят я насърчава да говори, без да се страхува, тя се зарадвала и му разказала, без да преиначи нищо от това, което той вече прекрасно знаел, как един мъж в облика на предишния ѝ съпруг бил легнал с нея в покоите на херцога. Когато свършила своя разказ, кралят казал:

— Трябва да внимаваш никой да не научи за това, защото ще бъдеш опозорена. Тъй като с право можем да смятаме, че това дете не е нито мое, нито твое, моля те да го дадеш на човек, когото ще ти посоча, така щото никой повече да не чуе нищо за него.

— Господарю — отвърнала му тя, — с мен и всичко, което ми принадлежи, можеш да постъпваш, както намериш за добре.

Тогава кралят отишъл при Улфин и му предал целия си разговор с кралицата.

— Сега можеш да видиш, господарю — отвърнал му той, — колко умна и вярна съпруга е тя, след като не е посмяла да те излъже за една толкова голяма и мрачна тайна. Ала ти очевидно чудесно си свършил работата на Мерлин, защото иначе той не би могъл да се сдобие с дете!

Всичко вървяло по този начин в продължение на шест месеца, когато Мерлин трябвало да се върне. Той удържал на думата си и с пристигането си тайно се срещнал с Улфин, за да научи от него каквото му било необходимо, а Улфин му казал истината за всичко,

което знаел. Поговорили си те, а после кралят го изпратил да потърси Мерлин. Събрали се тримата и владетелят разказал на Мерлин как бил уредил нещата с кралицата и как, оженвайки се за нея, бил договорил мирното споразумение.

На което Мерлин отвърнал:

— Господарю, Улфин е освободен от своя грях, който си навлече, уреждайки любовните ти отношения с кралицата. Ала аз още не съм освободен от прегрешението, че с моите хитрини ти помогнах да я измамиш и допринесох за зачеването на детето, което тя носи и чийто баща си остава загадка за нея.

— Ала ти си толкова умен — отбелязал кралят, — че при всяко положение ще съумееш да се отървеш.

— И все пак се нуждая от помощта ти, господарю — отвърнал му Мерлин.

Кралят заявил, че на драго сърце ще стори каквото е необходимо, след което Мерлин продължил:

— Господарю, в този град има един свестен мъж с добродетелна съпруга, която току-що е родила син. Човекът изобщо не е богат. Искам да му осигуриш достатъчно пари, за да даде той своето дете за отглеждане на неизвестна нему жена и да приеме друг младенец, който да бъде захранен с млякото на собствената му жена.

— Разбира се! — бил отговорът на краля.

Сетне Мерлин отишъл при Блез в Нортумберландия, а кралят повикал въпросния човек, който се оказал рицар, и го посрещнал с голяма радост. Рицарят не можел да разбере защо е цялата тази суетня наоколо. По някое време кралят се обърнал към него:

— Любезни приятелю, има едно нещо, което искам да споделя с теб, но трябва да пазиш казаното в пълна тайна.

— Господарю, ще направя всичко, както пожелаеш — отвърнал му той.

— Присъни ми се прекрасно видение, че съпругата ти е родила син.

— Това е самата истина, господарю.

— В такъв случай — рекъл кралят — искам да отбиеш своя син от майка му и да го пратиш за отглеждане на друга жена по твой избор,

а на съпругата си да дадеш младенец, който ще ти бъде донесен от един човек. Ще го вземеш и оставиш на жена си да го откърми.

— Съгласен съм — отвърнал рицарят.

Сетне се прибрал у дома и убедил съпругата си да изпратят своя син за отглеждане при други хора в града. Отбила го тя, но се почувствала много посрамена.

Междувременно настанал и часът кралицата да ражда. В деня преди това Мерлин се явил тайно в кралския двор и провел с Улфин следния разговор:

— Улфине, безкрайно съм доволен от краля: той много ловко успя да постигне онова, за което го бях помолил. Кажу ми сега да свърши две неща: да отиде при кралицата и да ѝ съобщи, че утре след полунощ ще ѝ се роди дете; после да я убеди, че трябва да го даде на първия мъж, когото срещне извън покоите си. На мен ми е време да си тръгвам.

— Няма ли да разговаряш с краля? — зачудил се Улфин.

— Не и този път — отвърнал Мерлин.

Улфин побързал да отиде при краля и да му предаде думите на Мерлин. Кралят от своя страна влязъл при кралицата и ѝ казал:

— Мила съпруго, тази нощ ще се сдобиеш с дете. Дай го на някоя от твоите доверени дами да го изнесе от покоите; нареди ѝ да го предаде на първия мъж, когото срещне.

— Ще го сторя непременно — отвърнала му тя, — стига Господ да ми даде живот.

Така приключил техният разговор. Кралицата родила точно в часа, който кралят ѝ бил посочил, а после го дала на една от своите придворни дами с думите:

— Госпожо, вземи моето дете, отнеси го до вратата и го дай на мъжа, който ще намериш там.

Дамата сторила точно както господарката ѝ била наредила. Отворила вратата и дала детето на един изключително красив мъж, когото заварила там, но когото никога преди не била виждала: това бил Мерлин. Той тутакси отишъл при рицаря, който трябвало да бъде негов пазител, и му казал:

— Нося ти това дете и те моля да го отхраниш и отгледаш пощедно дори от собственото си дете. Искам да знаеш, че аз съм Мерлин

и че това дете принадлежи на крал Утерпандрагон: един ден то ще бъде владетелят на тази страна. И на всяка цена да го кръстиш!

— Господарю, ще сторя всичко на драго сърце! — възкликнал рицарят. — А какво име да му дам?

— Ще се казва Артур. А сега си тръгвам, защото нямам какво повече да правя тук.

Така двамата се разделили. Всъщност човекът, комуто било дадено детето, се наричал Ентор^[20]. Той отишъл при съпругата си и ѝ казал:

— Съпруго, ето го детето, което те помолих да приемеш.

— А кръстено ли е? — било първото, което тя попитала.

— Да, и името му е Артур.

Тя го поела да го накърми.

Дните се нижели. Дълго време Утерпандрагон управлявал своята страна, но легнал тежко болен. Тогава на много места във владенията му се надигнали саксонците, поради което свикал бароните на съвет. Те му казали, че стига да може, трябва да им отмъсти. Той ги призовал да отидат на война, както е редно едни благородници да постъпват за благото на своя владетел. А те му отвърнали:

— Разбира се, че ще отидем.

И наистина отишли, ала били разгромени. Кралят изгубил по-голямата част от своите хора.

Когато до него достигнали новините за поражението, той много се разгневил. Събрали се при него оцелелите от полесражението. А саксонците, почувствали се веднъж победители в битката, набрали още по-големи пълчища и още повече усилили своята мощ.

Мерлин, който, разбира се, знаел всичко, дошъл при Утерпандрагон, който вече почти бил изминал земния си път. Като разбрал, че Мерлин е дошъл, той искрено му се зарадвал. Още с идването си Мерлин му казал:

— Господарю, много си уплашен.

А кралят му отвърнал:

— Мерлине, как няма да съм уплашен, когато съм нападнат. Онези, които би трябвало да ми служат, съсипаха цялото ми кралство, а моите хора са разгромени и избити. Моля те, посъветвай ме какво да правя при това положение.

— Ще ти дам съвет — насърчил го Мерлин. — Събери своите хора, нареди да те качат на носилка и върви да се биеш срещу неприятелите: помни, че ще ги победиш. А след сражението раздай всичките си съкровища и приеми смъртта.

— Мерлине, как е детето, което ти поверих? — попитал го кралят.

— Пораснало е голямо и красиво, и е добре отгледано — бил отговорът му.

— Мерлине, а ще те видя ли някога?

— Да, един път, не повече.

Разделили се кралят и Мерлин. Владетелят свикал своите хора и им заявил, че отива да се бие с неприятеля. И наистина, качен на носилка потеглил към бойното поле. Срецнали се със саксонците, влезли в битка с тях и ги победили за утеха на своя владетел, след като избили несметен брой врагове. В страната на краля се възцарил мир, а неприятелите били разгромени.

Кралят се завърнал в Логрия. Спомнил си тогава какво му бил казал Мерлин и раздал цялото си богатство, подпомогнат от съвета на служителите на Светата Църква. Така постъпил кралят — раздал всичко, каквото притежавал, без да остави нищо за себе си, показвайки с това смирението си пред Бог. Сетне болестта му се утежила, а в Логрия заприихдали тълпи хора, нажалени от приближаващата му смърт, защото виждали, че тя е неминуема.

Положението му вече било толкова тежко, че изгубил дар слово и от три дни не можел да говори. Тогава в града дошъл Мерлин, който, разбира се, всичко знаел. Бароните го поканили на своя съвет и му казали:

— Мерлине, кралят, когото ти толкова много обичаше, май е мъртъв.

Ала Мерлин им отвърнал:

— Изобщо не сте прави. Никой не умира, ако свършва така красиво, пък и той все още не си е отишъл.

— Мислим, че е — настояли те, — защото от три дни дума не е промълвил. Няма и да промълви занаяпред.

— Не, ще промълви — отвърнал им Мерлин — стига Бог да иска това. Елате с мен, аз ще го накарам да проговори.

— Това би било най-голямото чудо на света — възкликнали те, а Мерлин им отвърнал:

— Хайде, идвайте, ще го накарам да проговори.

Отишли те в покоите, където лежал кралят, и отворили всички прозорци. Владетелят погледнал към Мерлин, обърнал се към него и — по всичко изглеждало — го познал.

— Който иска да чуе думите му — рекъл Мерлин, — нека да се приближи и ще ги чуе.

— Мерлине — отново се учудили присъстващите, — нима мислиш, че той може да говори?

— Ще се убедите сами — отвърнал им Мерлин.

Обърнал се към краля и много тихо му прошепнал на ухото:

— Утерпандрагоне, ти си заслужи наистина прекрасен край, стига душата ти да е същата, каквато е видимостта на делата ти. Сега мога да ти кажа, че твоят син Артур ще бъде владетел на тази страна след теб и ще попълни Кръглата маса, която ти основа.

А Утерпандрагон му отвърнал:

— Мерлине, кажи му да се моли на Иисус за мен.

— Сеньори, чухте последната дума на краля. Той няма да проговори никога повече.

Така през нощта приключил животът на краля, а смъртта му била отбелязана с велики почести.

Утерпандрагон оставил страната си без наследник и на следващия ден бароните се събрали, за да обявят новия крал, ала така и не можели да постигнат съгласие. Тогава Мерлин им казал:

— Сеньори, ако ми се доверите, ще ви дам добър съвет. Знаете, че приближава празникът на Рождество Христово. Отправете към нашия Господ молитвите си и нека както Той е бил роден от Дева Мария, така сега вие да получите от Него ясен знак, чрез който народът да види и

разбере, че с Неговата воля сте направили своя избор на крал. Обещавам ви, че ако постъпите по този начин, нашият Господ ще ви даде истински знак за Своята воля.

— Няма жив човек, изпълнен с вяра в Бог — отвърнали бароните, — който да не приеме твоя съвет!

Всички приели съвета на Мерлин. Той пък си взел сбогом с Улфин, който го помолил да се върне по Рождество, за да види дали казаното от него ще се окаже вярно. Ала Мерлин му отвърнал:

— Няма да се връщам преди края на избора.

Сетне отпътувал при Блез, давайки съвет на всички останали да се съберат в Логрия, за да видят по Рождество избора на Иисус: хората разбрали и приели да бъде така. После зачакали да дойде Рождество.

Междувременно Ентор бил отгледал детето, хранейки го единствено с млякото на своята жена, додето то не се превърнало в красив младеж. Всъщност Ентор не знаел кого обича повече — своя собствен син или повереното му дете. Да не говорим, че никога не го наричал по друг начин, освен свой син: пък и юношата нямал съмнения, че е точно такъв.

На празника на Все Светии преди Рождество Ентор посветил сина си в рицарско звание, а в навечерието на празника юношата, както всички останали рицари, дошъл в Логрия. По това време — все с намерението да уредят нещата съгласно съветите на Мерлин — там се било стекло духовенството от цялото кралство, а също и бароните, имащи поне някакво влияние.

Та когато се насъбрали, те били в празнично настроение и се обръщали в молитвите си към нашия Господ да им изпрати човек, способен да поддържа християнската вяра. Започнала първата литургия. Когато свършила, едни се разотишли, но други останали край катедралата. Тогава един от най-мъдрите мъже в страната се възправил и преди да е започнала втората литургия, заговорил пред множеството:

— Дами и господа, молете се на нашия Господ да ни изпрати крал и водач, който да бъде крепител на Светата Църква и пазител и спасител на народа. Ние не сме в състояние да се споразумеем за неговия избор, защото не сме достатъчно мъдри: затова нека сега се

помолим на нашия Господ да ни изпрати знамение, с което на днешния ден ще можем да го разпознаем.

Архиепископът подел втората литургия и стигнал до четенето на евангелието. Когато стигнали до евхаристията — а това било вече на разсъмване, — се появила голяма квадратна каменна канара със забита в нея наковалня, а в наковалнята бил втъкнат меч. Хората, които видели това чудо, се завтекли към църквата, за да го съобщят на народа. Архиепископът излязъл навън, носейки светена вода и скъпоценни реликви. Отишъл да види камъка, напръскал го със светената вода и изрекъл онова, което било изписано върху меча: то гласяло, че който съумее да го извлече от канарата, ще бъде крал по волята на Иисус. След като прочел тези думи, архиепископът ги оповестил на народа. Пред канарата била поставена стража, а всички се отправили обратно към църквата, пеейки: *Слава Тебе, Господи!*

Мъдрият мъж, който малко преди това бил говорил пред множеството, им рекъл:

— Сеньори, Бог отвърна на нашите молби, като ни изпрати чудо! Моля ви, нека никой да не оспорва този избор.

Всички видни мъже заявили, че искат да изтеглят меча със силата, която притежават. Ала думата взел архиепископът, който им рекъл:

— Сеньори, у вас няма толкова мъдрост, колкото бих желал! Уверявам ви, че в тези неща богатството и знатният произход не струват нищо, ако не са съчетани с Божията мощ. Моята вяра в Него е такава, че съм убеден в едно: ако избраникът Му все още не е роден, то мечът няма да бъде изваден от канарата, докато в края на краищата той не дойде и не го извлече оттам.

Благородниците се съгласили и заявили, че мислите му са основателни: затова щели да се придържат към неговата воля. Архиепископът се зарадвал да чуе това и казал:

— Сеньори, искам да изпитам стотина от най-видните благородници, за да науча дали ще могат да го изтеглят от камъка.

И те се опитали, ала никой не успял да го стори. Тогава свещеникът призовал всички присъстващи да опитат силата си, което те и направили, ала отново без успех. Разочаровани от напразните си усилия, те се разотишли по домовете, за да закусят, а после излезли в полето, за да участват в един турнир.

След като се сражавали известно време, те разменили щитовете си със своите оръженосци и отново подновили турнира. Ала така се увлекли в битката, че тя се превърнала в безразборна схватка, в която побързали да се включат, грабвайки оръжията си, и останалите граждани.

Ентор бил произвел старшия си син Кей в рицарско звание на празника Все Светии преди Рождество. Кей изпратил брат си Артур да донесе от дома меча му. Артур отишъл в дома му, ала така и не успял да го вземе, защото стаята, в която се намирал, била заключена. Затова се върнал при катедралата и измъкнал забития в канарата меч, скрил го под диплите на дрехата си и се завтекъл към своя брат. Като го видял, той го попитал:

— Къде ми е мечът?

— Не можах да го взема, но ти нося друг — отвърнал Артур.

— И откъде го взе?

— Измъкнах го от камъка, който се намира пред катедралата.

Кей го взел, сложил го под гънките на туниката си и го показал на своя баща. Като го видял, той го попитал:

— Откъде си взел този меч?

— От камъка пред катедралата — отвърнал Кей.

— Не ме лъжи, защото като науча истината, ще изгубиш любовта ми завинаги — развълнувал се Ентор.

— Артур ми го даде, когато го пратих да вземе моя меч. Не знам откъде го е взел.

При тези му думи Ентор възкликнал:

— Дай ми го веднага, синко! Ти нямаш никакво право да го държиш!

Сетне повикал Артур и му рекъл:

— Скъпи сине, занеси този меч там, откъдето си го взел.

Артур взел меча и го забил обратно в камъка. Ентор извикал на Кей:

— Хайде, измъкни го, ако можеш!

Той отишъл, ала не могъл да го измъкне. Тогава Ентор се обърнал към Артур:

— Каква полза ще имам, ако те направя крал?

— Такава, каквато заслужава да има моят баща — отвърнал му Артур.

— Аз не съм твой баща, а само твой хранител и възпитател — признал му Ентор.

Като чул това, Артур се разплакал. Ала баща му се заел да го утешава и му казал, че ако стане крал, трябва да назначи Кей за сенешал и да не го сема от този пост дори в случай, че извърши престъпление:

— Въпреки че е глуповат и прост, ще трябва да го търпиш, защото недостатъците си е наследил от жената, която го е откърмила. Всъщност заради теб той е бил лишен от една по-добра природа.

Артур обещал да изпълни поисканото и се заклел върху домашните светини. Тогава Ентор отишъл при архиепископа и му казал:

— Сеньор, представям ти моя син, който все още не се е сдобил с рицарско звание. По негова молба му позволих да се опита да извади меча.

Тогава архиепископът и бароните се събрали край канарата и Ентор извикал:

— Артуре, поднеси меча на архиепископа!

Артур го грабнал, измъкнал го от скалата и го поднесъл на архиепископа. Като го получил, той взел Артур в прегръдките си и на висок глас запял: *Слава Тебе, Господи!* След което повел Артур към катедралата.

Ала бароните, които присъствали на това събитие, били много разтревожени и казали, че няма да допуснат никакъв си младеж от простолудието да им стане господар. На което архиепископът отговорил:

— Уважаеми сеньори, нашият Господ най-добре знае кой какво представлява — нещо, на което вие сте неспособни.

Ентор с целия си род, подкрепен от голямо множество, застанали на страната на Артур. Простолудието и феодалите били против него. Тогава архиепископът се намесил решително:

— Сеньори, дори целият свят да се противопостави на този избор, а нашият Господ единствен да е за него, той пак ще пребъде. Ще ви покажа знаменията, изпратени от Господ като доказателство за това.

Хайде, Артуре, любезни ми братко, иди и върни меча на мястото, откъдето си го взел.

Пред погледите на всички Артур го отнесъл обратно и го забил в камъка. Виждайки това, архиепископът се обърнал към множеството:

— Никой никога не е виждал по-ясен и красноречив начин на избор! Хайде, сеньори барони и богати граждани, вървете и се опитайте: вижте дали можете да измъкнете меча от камъка.

Ала никой от тях не успял да го стори. Тогава архиепископът отново взел думата:

— Наистина е голям глупак онзи, който дръзва да върви против волята на Иисус.

— Това не е нашето намерение — възкликнали те, — но се чувстваме много засегнати, че някакъв хлапак ще трябва да ни стане господар. Молим те, владико, да оставиш меча в скалата до Сретение!

Архиепископът изпълнил молбата им. Мечът останал забит в скалата. С настъпването на Сретение Господне целият народ се насъбрал и всеки, който пожелал, се опитал да го изтегли оттам. Архиепископът отишъл при Артур и му рекъл:

— Върви, скъпи синко, и ми донеси меча!

Артур излязъл напред, скочил върху скалата и му го донесъл. Когато множеството го видяло, започнало да плаче. А архиепископът казал:

— Сеньори, ще се намери ли сред вас някой, който би желал да оспори този избор?

Богаташите тутакси се развикали:

— Владико, молим те да изчакаш до Великден! Ако и тогава не дойде човек, комуто е по силите да изтегли меча, ще се подчиним на този младеж, както ни призоваваш. Ако пък искаш да стане другояче, всеки от нас ще стори най-доброто, на което е способен.

— Ако изчакам до Великден — попитал ги архиепископът, — ще го приемете ли за ваш господар?

— Да — отвърнали му те.

— Любезни братко — обърнал се архиепископът към Артур, — забий меча обратно, защото няма как да бъдеш лишен от честта, която Бог ти е обещал.

Артур излязъл пред всички и забил меча в скалата, където останал да стои непоклатимо, както и преди. Тогава владиката, който

бил взел младежа под своя опека, му казал:

— Артуре, би трябвало да си наясно, че ще станеш крал. Насочи сега всички свои мисли към това, как да станеш достоен човек; изпълни се отгук насетне с решимостта да бъдеш добър крал.

— Сеньор — отвърнал му Артур, — ще последвам твоя съвет.

— И няма да съжаляваш! — насърчил го архиепископът. — Сега трябва да разпределиш почетните длъжности в своята свита и да избереш сенешал и шамбелан.

— Сеньор — отговорил му Артур, — повикай баща ми Ентор.

Така по волята на Артур Кей бил избран за сенешал.

Нещата останали непроменени до Великден, когато бароните пристигнали в Логрия. След като се събрали в навечерието на Великден, архиепископът ги поканил в своята резиденция и се обърнал към тях:

— Сеньори, приемете този юноша за ваш господар!

— Сеньор — отвърнали му феодалите, — не искаме да оспорваме избора на Иисус, но сме направо изумени, че едно най-обикновено момче ще ни бъде господар.

— Сеньори, вие не сте добри християни, ако се обявявате против волята на нашия Господ! — повишил глас архиепископът.

— Не искаме да му се противопоставяме, но направи ни и ти някои отстъпки! — настояли бароните. — През каквото и изпитание да е преминал този младеж, ние не знаем почти нищо за него! Молим те, преди да бъде коронясан за крал, позволи ни да го изпитаме що за човек смята да бъде той, и макар засега да сме в почти пълно неведение, когато видим начина, по който действа, все някой от нас ще бъде в състояние да разчете бъдещите му намерения.

— Съгласни ли сте — предложил архиепископът — да отложим избора и коронясването му до Петдесетница?

— Съгласни сме, сеньор — отвърнали те, — но само в случай, че той се окаже негоден да бъде наш крал.

Изчакали до следващия ден, когато Артур отново бил отведен до канарата. Той изтръгнал меча от нея, както го бил правил и преди, и тогава присъстващите го вдигнали на ръце и го приели за свой крал.

Сетне настояли да остави меча обратно и да говори с тях. Той отговорил, че на драго сърце ще го стори, с думите:

— Сеньори, ще направя всичко, което поискате.

Тогава бароните му казали:

— Сеньор, видно е, че нашият Господ иска на ни бъдеш крал, а щом такава е Неговата воля, то тя е и наша воля. Приемаме те за свой господар и искаме в качеството си на твои васали да ползваме феодалните си владения. Молим те обаче като наш повелител да отложиш коронясването си до Петдесетница, без това да те лишава от властта както над нас, така и над цялото кралство. Бъди така добър да ни отговориш, без да свикваш съвет за това.

Без да се колебае, Артур отвърнал:

— Сеньори, по въпроса за приемането на уверенията ви във вярност и за потвърждаването на владенията ви в качеството на мои васали аз не мога и не би трябвало да сторя нищо, докато не бъда облечен във власт. Що се отнася до казаното от вас, че бих могъл да бъда господар на цялото кралство, то това не може да стане, докато не бъда посветен, коронясан и въведен във владение на държавата. Ала на драго сърце ви давам отсрочката, която искате. Защото аз мога да получа благословия единствено от Бог и от вас.

Като чули думите на юношата, бароните казали:

— Ако бъде жив и здрав, този младеж наистина ще стане много мъдър; даде ни превъзходни отговори.

Сетне се обърнали към него:

— Господарю — казали му те, — ще бъде чудесно, ако бъдеш коронясан на Петдесетница.

Артур им отвърнал, че и той би се радвал да е така, ако такъв е техният съвет. Така тържественият ден бил отложен до Петдесетница, а междуременно всички се подчинявали на Артур, както архиепископът ги бил посъветвал.

Започнали да му носят големи богатства, най-изящни украшения, както и всевъзможни неща, за които човек би могъл да мечтае, за да видят дали сърцето му е отворено за алчността и користта. Той питал своите най-близки хора кое колко струва, и съобразно с това решавал как да постъпи. Когато получавал богатствата, той ги разпределял, както е разказано в книгата: на добрите рицари давал породисти коне и други богатства; на щастливо влюбените — пари, злато и сребро; на

мъдрите и почтени хора — прекрасни дарове, като не пропускаше да се наслаждава на компанията им. Разпитвал хората от свитата на посетителите какво най-много харесват, и им го дарявал. Така разпределял получените дарове, че те не могли да видят в него никакво користолюбие.

Бароните изчакали до Петдесетница, събрали се в Логрия и всички желаещи отново се опитали да изтеглят меча от камъка. В навечерието на празника архиепископът приготвил короната и посветителния обред. В събота преди вечернята, на общото събрание и със съгласието на по-голямата част от бароните архиепископът посветил Артур в рицарско звание. Цялата тази нощ до разсъмване той бодърствал в катедралата. На сутринта надошли бароните, а архиепископът застанал пред тях, за да им каже следното:

— Сеньори, ето човека, когото нашият Господ ни посочи чрез избора, на който станяхте свидетели от Рождество досега и при който на всички желаещи бе дадена възможност да извадят меча. Ако някой от вас има нещо против, нека да го каже сега.

— Съгласни сме с всичко — отвърнали бароните — и искаме в името на Бог да бъде коронясан за крал.

— В такъв случай има ли някой от вас, към когото той храни лоши чувства, задето е бил против неговия избор?

В този миг сълзи потекли по бузите на Артур, той коленичил с лице към присъстващите и казал с възможно най-високия глас:

— Сеньори, прощavam на всички най-искрено и моля нашия Господ, Който се е съгласил да ме облече в това достойнство, също да ви даде прошка!

Всички дружно се изправили на крака, понесли Артур на раменете си към помещението, където се съхранявали кралските одежди, и го облекли в тях. Сетне архиепископът, който вече се приготвял да започне литургията, рекъл на Артур:

— Господарю, донеси меча, символизиращ правотата, с която си длъжен да защитаваш Светата Църква и да браниш християнството, без да щадиш сили и жалиш средства!

Сетне всички се отправили към канарата и като стигнали до нея, архиепископът се обърнал към Артур:

— Ако ти си този, който е готов да се закълне пред Бог, пред св. Дева Мария, пред Светите Отци, пред всички светци и светици, пред Светата Църква, че ще бъде техен страж и крепител, ще поддържа мира и сговора в държавата, ще убеждава всички разубедени, ще упътва всички изгубили пътя, ще поддържа всяка правда и справедливост, доколкото му се простират силите, върви и вземи меча, с който нашият Господ те избра!

Като чул тези думи, Артур заплакал от възмущение, последван и от мнозина други, и едва успял да промълви:

— Нека нашият Господ, Който е господар на всичко съществуващо, ми даде сила и мощ да изпълня всичките ти заръки, и то така, както имам намерение да го сторя!

Артур коленичил, хванал дръжката на меча в заключените си длани и го изтеглил от наковалнята с такава лекота, сякаш той нямал никаква тежест, след което го понесъл право напред, за да го положи върху олтара. Веднъж положен там, свещениците го осветили и помазали, а после извършили всички обреди, които са необходими за коронясването на нов крал.

След като Артур бил посветен и литургията приключила, бароните излезли от катедралата. Огледали се и не видели канарата, изпълнени с почуда какво ли е станало с нея. Така Артур бил избран за крал и дълго време управлявал в мир кралство Логрия. След коронясването си и края на литургията той се упътил към своя дворец, съпроводен от бароните, които станали свидетели как изтръгнал меча от камъка.

След този избор в двора се явил и Мерлин. Като го видели, бароните го разпознали и много му се зарадвали. А Мерлин се обърнал към тях и им казал:

— Сеньори, чуйте ме какво ще ви кажа. Искам да знаете, че Артур, когото приехте за ваш крал, е син на покойния ви господар Утерпандрагон и кралица Игерна. При раждането му кралят заповяда младенецът да бъде предаден на мен. След като го получих, аз от своя страна го поверих на Ентор, защото бях наясно, че е достоен мъж, и той доброволно го отгледа в замяна на обещаното му голямо възнаграждение. Сега Ентор видя, че моето обещание е изпълнено, защото Артур назначи сина му Кей за свой сенешал.

— Да, така сторих — потвърдил думите му кралят. — И докато съм жив, той никога няма да бъде отстранен от тази длъжност.

Новината била посрещната с ликуване и всички барони почувствали голямо облекчение — дори Говен, който бил син на Артуровата сестра и крал Лот.

След това събитие кралят наредил веднага да подредят маси по протежение на цялата зала и всички насядали да пируват. Обслужени били много щедро, поднесено им било каквото им душа иска. Когато приключили с пиршеството, момчетата и прислужниците раздигнали масите; бароните се изправили на крака и онези, които познавали Мерлин и били служили на Утерпандрагон, се приближили към краля и му рекли:

— Господарю, трябва да тачиш много Мерлин, защото беше превъзходен пророк и съветник на твоя баща, а и се радваше на всеобщата обич на целия ти род. Той предсказа смъртта на Вертижие и основа Кръглата маса. Старай се винаги да е на почит и уважение, защото ще ти даде отговор за каквото и да го попиташ.

— Така и ще сторя — отвърнал им Артур.

Сетне повел Мерлин и го настанил до себе си, изразявайки голямата си радост от пристигането му. Тогава Мерлин му казал:

— Господарю, искам да поговоря с теб насаме, най-много в присъствието на двамата твои най-доверени барони.

— Мерлине — отвърнал му кралят, — ще направя каквото ме посъветваш, стига да е за добро.

— Никога няма да ти дам съвет противно на волята Господна — заявил пророкът.

Тогава кралят повикал сенешал Кей, когото отдавна смятал за свой брат, и монсеньор^[21] Говен, син на крал Лот от Оркни, който бил негов племенник. Четиримата се уединили, за да чуят от Мерлин следните думи:

— Артуре, сега, слава на Бог, ти си крал. Твоят баща Утер беше изключително достоен мъж. По негово време бе основана Кръглата маса, символизираща трапезата, на която нашият Господ седял през онзи четвъртък, когато казал, че Юда ще Го предаде. Тази маса бе създадена и като възпоменание за трапезата на Йосиф от Ариматея, основана в чест на Граала, който отдели добрите от лошите. Искам да знаеш и още нещо: преди теб е имало още двама британски владетели,

които са били същевременно крале на Франция и императори на Рим, но още по-важно е, че в Британия ще се появи трети владетел, който ще бъде и крал, и император, и ще завладее римляните със силата на оръжието. И тъй като нашият Господ ми е дал уменията да познавам бъдещето, ти казвам, че двеста години преди да бъдеш роден, Кръглата маса е била предсказана и отредена на теб. Ала ти трябва преди всичко да бъдеш достатъчно добродетелен и доблестен, за да я прославиш. Уверявам те, че не ще станеш император, докато Кръглата маса не бъде възвеличена по начина, който ще ти разкрия.

В древността Граалът бил поверен на Йосиф лично от нашия Господ, Който му го донесъл, докато лежал самотен в тъмницата. Когато бил изваден оттам, той се преселил в една пустиня, съпроводен от повечето жители на Юдея. Докато се придържали към благочестието, те се радвали на милостта на нашия Господ. Когато обаче постъпвали другояче, тя ги напускала. Затова попитали Йосиф дали техните, или пък неговите грехове са станали причина Божията милост да ги изостави. Йосиф много се опечалил от чутото, отишъл при своя съсъд и се помолил на Господ да им даде знамение, с което да им посочи истината. Тогава се разнесъл гласът на Светия Дух, който му наредил да основе своя трапеза.

Йосиф така и сторил. Когато всичко било готово, поставил отгоре ѝ своя съсъд и ги накарал да седнат около нея. Безгрешните се настанили, а грешниците си тръгнали, тъй като не могли да останат. На трапезата имало едно празно място, защото според Йосиф никой не бивало да седи на мястото на нашия Господ. Един лъжеученик на име Мойсей, който често ги изпитвал и многократно изкушавал, отишъл при Йосиф и го помолил за разрешение да заеме празното място: защото, както казал, усещал толкова силно благодатта на нашия Господ, че сигурно бил достоен да заеме това място. А Йосиф му казал:

„Мойсее, ако не си такъв, за какъвто се представяш, съветвам те да не се опитваш да сядаш там.“

Ученикът обаче отговорил, че Бог му е дал позволение да заеме мястото, защото бил праведен. Йосиф му отвърнал, че щом е толкова праведен, да седне. Мойсей седнал и се продънил в преизподнята.

И тъй, знайте, че нашият Господ е сътворил първата трапеза; Йосиф — втората; аз пък през управлението на твоя баща

Утерпандрагон основах третата, която ще бъде много прославена и изцелия свят ще се говори за несравнимото рицарство, процъфтявало, докато ти си бил на престола. Помни, че Граалът бил поверен на Йосиф, който го завещал на своя зет на име Брон. Брон от своя страна има дванадесет сина. Един от тях се нарича Ален Дебелия и богатият Крал Рибар му е поверил надзора над останалите си братя. Този Ален е дошъл по тези земи от Юдея, изпълнявайки повелята на нашия Господ да се пресели на западните острови. Кралят Рибар пребивава в Ирландия на едно от най-хубавите места на света. Сполетяло го е обаче най-тежкото нещастие, в което човек може да изпадне, защото е налегнат от тежка болест.

Ала мога да ви кажа, че колкото и да е дълбока старостта му, колкото и тежка да е болестта му, той не може да умре, докато един от рицарите на Кръглата маса не спечели толкова много двубои и битки както при участията си в турнири, така и в търсенето на приключения, че да стане най-прославеният в света. Та когато знаменитостта му позволи да отиде в двора на богатия Крал Рибар и да го попита за какво е служил и за какво служи Граалът, владетелят в миг ще оздравее. Сетне ще му предаде тайните слова на нашия Господ и ще премине от живота в смъртта. Така този рицар ще бъде призван да съхрани кръвта на Иисус. Тогава и ще изчезнат всички вълшебства, тегнещи върху земята на Британия, и пророчеството ще бъде изпълнено.

Знай, че ако постъпиш, както те съветвам, ще те споходят големи добрини. Сега трябва да замина, защото не бих могъл повече да остана сред хората — нямам за това разрешението на моя Спасител.

При тези думи кралят споделил, че много би искал Мерлин да остане още при него. Той обаче му отвърнал, че няма никаква възможност за това. И не след дълго си заминал. Върнал се отново в Нортумберландия при Блез, който бил изповедник на майка му и записвал в книга всичките му дела, за които научавал от неговите разкази. Артур пък останал със своите барони и дълго размишлявал над онова, което Мерлин му бил разказал.

[1] Мотивът за слизането на Христос в ада не присъства в най-ранната гръцка версия на *Никодимовото евангелие* (IV в.), известна и като *Деяния на Пилат*. За пръв път се среща в латинска версия на

Деянията от VI в. Въпросният мотив отсъства и в славянската версия на *Евангелие на Никодим*, издадена от Донка Петканова в *Стара българска литература*, т.1, *Апокрифи*, цит.съч. — Б.р. ↑

[2] Очевидно — по-малката сестра. — Б.пр. ↑

[3] Пасажът, очертан с квадратни скоби, е бил изрязан от манускрипта заедно с придружаващата го миниатюра. Допълнен е с помощта на друг манускрипт, В.Н, фр. 747. — Б.изд. ↑

[4] Квадратните скоби съдържат възстановения текст от обратната страна на страницата с изрязаното парче — вж. предишната бележка. ↑

[5] Сенешал — офицер на служба при крал, принц или феодален владетел в страните от Западна Европа през Средновековието. В зависимост от областта или страната службите, с които сенешалите били натоварени, били различни. — Б.пр. ↑

[6] Саксонска формула за наздравица, англ. *wassail*. — Б.изд. ↑

[7] Игра, при която топка се подкарва с помощта на пръчка. — Б.изд. ↑

[8] Отново в квадратните скоби е поместен пасаж, изрязан от манускрипта заедно с придружаващата го миниатюра. Допълнен отново с помощта на манускрипт В.Н., фр. 747. — Б.изд. ↑

[9] Квадратните скоби съдържат възстановения текст от обратната страна на страницата с изрязаното парче — вж. предишната бележка. ↑

[10] Непреводима игра на думи: френските *sang* (кръв) и *sens* (ум) при произнасяне звучат почти по един и същ начин. — Б.пр. ↑

[11] Очевидно са стъпили на морския бряг край дн. Саутхамптън, от който Солсбъри е на ок. 28 км. — Б.пр. ↑

[12] Има се предвид съставката „дракон“ в името му. — Б.пр. ↑

[13] Става дума за мегалитите край Стоунхендж, който се намира на 15 км от Солсбъри. — Б.изд. ↑

[14] Този път името на Граала е изведено от думата *grace* — милост, благодат. Срв. бел.11. ↑

[15] Кардуел — в артурианския легендарен цикъл един от трите основни града на кралство Логрия заедно с Камелот и Карлеон, отъждествяван било със северния английски град Карлайл, било със столицата на британската народност *силури*, обитавала Южен Уелс. — Б.пр. ↑

[16] Игерна или Игрена — латинизиран вариант на името Ейгир, известно още с английската си транскрипция Игрейн (Играйна). — Б.пр. ↑

[17] Говен (наричан още Гавейн Гвалхмей, Гаван, Гаувейн, Уолуейн) — племенник на крал Артур и един от най-видните Рицари на Кръглата маса. — Б.пр. ↑

[18] Гахерис (Герехет, Гирес) — третият син на краля на Оркни Лот и дъщерята на Игерна Моргауза, брат на Говен и Гарет, племенник на крал Артур и един от Рицарите на Кръглата маса. — Б.пр. ↑

[19] Гарет (Гахериет, Гариес) — четвъртият син на краля на Оркни Лот и дъщерята на Игерна Моргауза, брат на Говен и Гарет, племенник на крал Артур и един от Рицарите на Кръглата маса. — Б.пр. ↑

[20] Наричан още Ектор, Хектор, Антор, Екторий. Баща на Кей (или Ке), когото впоследствие крал Артур ще направи свой сенешал, т.е. свой пръв министър. — Б.пр. ↑

[21] Звателната титла „монсеньор“ по онова време съпътствала имената на светци и благородници. В артуровския цикъл от романи тя се използва главно за Говен, очевидно за да подчертае особения статус на героя сред останалите рицари на Кръглата маса. — Б.р. ↑

ПЕРСЕВАЛ

Добре е да се знае, че никога никой крал не е притежавал толкова великолепен двор, нито е уреждал толкова пищни празненства, както Артур. Никога никой крал не е бил обичан толкова от своите барони. Впрочем самият Артур бил най-красивият мъж и най-добрият рицар от всички, за които се помнело и знаело. И заради храбростта си, и заради прекрасните дарове, които раздавал, той се сдобил с такава слава, че из целия свят се говорело единствено за него, поради което цялото рицарство се стичало в неговия двор, само и само да бъде в неговата компания. Ничии рицарски подвизи не били зачитани за нищо, ако въпросният рицар не бил прекарал най-малко година в имението на Артур и не бил получил поне ръкав или флагче с кралския герб. Ето защо в целия свят се говорело за него.

Славата му се разнесла чак до онези краища, където пребивавал Ален Дебелия, и нерядко започнала да го спохожда мисълта, че ще е добре да изпрати при него своя син Персевал, когато възмъжее дотолкова, че да може да носи оръжие. Затова много пъти му казвал:

— Синко, когато пораснеш, ще те заведе с пищна свита в двора на крал Артур.

Многократно говорел за това Ален, ала настъпил часът, когато нашият Господ преценил, че му е дошло времето да напусне този свят. След смъртта му Персевал все по-често се замислял как ще отиде в двора на Артур.

Един ден грабнал оръжията, натъкмил се пищно и богато, качил се на един жребец и напуснал дома си толкова потайно, че майка му така и не разбрала. Когато дочула вестта, че Персевал бил потеглил нанякъде, тя много се нажалила, представяйки си как горските зверове ще го изядат, и измъчвана от тази мисъл, се споминала. А Персевал препускал, додето не пристигнал в двора на богатия крал Артур, явил се пред него и на висок глас го приветствал в присъствието на неговите барони с думите, че ако му разреши, би искал да остане при него и да бъде част от свитата му.

Кралят го приел и го посветил в рицарско звание: край него той напреднал много и в знанието, и във възпитанието, защото когато напуснал майка си, бил кръгъл невежа. Доказал се и пред останалите барони, и то до такава степен, че бил приет на Кръглата маса и се превърнал в любимец сред тях.

След него се появили Сагремор; Ивен, син на крал Уриен; един друг Ивен — белоръкият; Додинял, син на дамата от Малео; Мордред, племенникът на Артур, който, както ще разберете, впоследствие извършил голямо предателство; братята му Говен, Гахерис и Гарет. Последните четирима били синове на крал Лот от Оркни, а Артур им бил вуйчо. Сетне дошъл и Ланселот от Лак, който бил с най-високо рицарско положение. Надошли и толкова много други рицари, че не съм в състояние да изброя всички. Единственото, което мога да кажа, е, че по целия свят се говорело само за превъзходното рицарство на Кръглата маса в двора на великия крал Артур.

След известно време Артур се замислил за думите на Мерлин. Затова отишъл при своите барони и рицари и им казал:

— Сеньори, всички вие трябва да се върнете тук за Петдесетница, защото на този ден искам да проведя пищни празненства, каквито никой крал не е устройвал досега. Нека всеки от вас да доведе своята съпруга, защото искам да отдам най-висока почит към Кръглата маса, основана от Мерлин през управлението на моя баща Утерпандрагон. Ще настаня дванадесетимата благородници от моя двор на дванадесет места. Ала искам да знаете, че всеки, който дойде на моя празник и пожелае да остане при мен, ще бъде завинаги приет на Кръглата маса и като знак за върховна почит ще носи, където и да отиде, или флагчето, или герба на Кръглата маса.

Тази обява предизвикала голямо оживление и безмерна радост сред всички барони от двора, които копнеели да бъдат разпознавани като членове на Кръглата маса. Разотишли се всеки в своята страна, а Артур останал в Логрия, замислен как да въздигне още повече славата на Кръглата маса.

На Петдесетница рицарите от всички страни се събрали за празненствата, устроени от крал Артур. Самият той бил на такава почит и уважение, че дори онези, които не били негови васали, нямало

как да не се сметнат за опозорени, нито пък щели да имат куража да се покажат било в изискан двор, било в присъствието на знаменити благородници, ако не сполучели да дойдат в двора на богатия крал Артур на Петдесетница. Надошли толкова много хора от всички земи, че никой не би могъл да ги изброи.

Настанала Петдесетница, Артур се явил на Кръглата маса и дал знак да бъде извършена литургия пред събралото се там множество. След нейния край настанил дванадесетимата благородници на дванадесет стола, а тринадесетият останал празен като символ на мястото, на което седял Юда, преди да стане и да предаде Исус. На трапезата на Утерпандрагон Мерлин го бил оставил празно и поради тази причина Артур не посмял да го попълни.

Разкошни били празненствата, уредени от краля в деня на Петдесетница. Рицарите от Кръглата маса го облекли в кралски одежди, сложили му короната и го почели, както подобавало. С повече от седемстотин кадилници от чисто злато му прекадявали навсякъде, където отидел, хвърляли пред него стръкове гладиола и мента и му отдавали най-големите възможни почести. Тогава той наредил всички гости да носят едни и същи одежди и отличителни знаци, и едва дадена, заповедта тутакси била изпълнена. Рицарите и госпожиците били толкова много, че кралят дарил пет хиляди и четиристотин одежди и гербове на Кръглата маса.

Сетне заповядал да оповестят със сто тръби водния сигнал^[1] и всички седнали да се хранят. Артур, с корона на главата, в златотъкана одежда, приковавал погледите на онези, които не го били виждали преди, и предизвиквал всеобщото възхищение на онези, които имали щастието да го разгледат.

След края на обедата кралят наредил да раздигнат масите и всички излезли на полето, за да си премерят силите в турнир. Човек можел да види как дамите и госпожиците се качват по кулите и надничат през зъберите на крепостните стени, за да наблюдават схватките на рицарите и царящия наоколо празник. Този ден рицарите от Кръглата маса се състезавали с пришълците от чужбина и намирайки се през цялото време пред погледите на дамите и госпожиците, се биели далеч по-пламенно и разгорещено, защото едва ли имало рицар, който да не бил гледан или от сестра си, или от съпругата си, или от приятелката си.

В крайна сметка наградата на деня била присъдена на рицарите от Кръглата маса, защото на бойното поле се отличил месир Говен, синът на крал Лот. Не му отстъпвали сенешал Кей, синът на Ентор, Урган — много храбър боец, Сагремор, Ланселот от Лак и Ерек — все отлични рицари. Те се били толкова умело, че победили своите гости и привечер отнесли наградата.

Храбрият крал Артур, седнал на своя параден жребец, с жезъл в ръка, яздел между редиците, за да поддържа реда и да не допусне никакви спречквания. С него бил Персевал, синът на Ален Дебелия, който бил много нажален, че не участва в битките, но си бил наранил ръката и затова обикалял заедно с Артур, Гахерис и Гарет, последните двама — братя на монсеньор Говен и синове на крал Лот.

Тримата прекарали целия ден с краля, а по някое време отишли да навестят дамите и госпожиците и наблюдавали състезанията, докато все още било светло. Тогава дъщерята на крал Лот от Оркни и сестра на сеньор Говен, която носела името Елена и била най-красивата госпожица на своето време, съгледала Персевал Уелсеца и тутакси силно се влюбила в него. И можело ли да бъде иначе? Та той бил най-прекрасният рицар в целия двор на крал Артур!

Със смрачаването турнирът бил прекъснат, а рицарите и госпожиците се впуснали да танцуват и да участват в други весели забавления. Ала в мислите си Елена била все при Персевал, в когото безпаметно се била влюбила. Когато нощта напреднала, рицарите тръгнали да се разотиват по домовете, в които били настанени, и по палатките си. Тъй като не можела да намери покой, девойката повикала един слуга и го изпратила при Персевал Уелсеца, за да му съобщи, че Елена, сестрата на сеньор Говен, го приветства най-любезно и че силно желае да го види как участва в турнира срещу рицарите от Кръглата маса. Приканила го в името на верността, която ѝ дължал, да се бие сутринта пред нейния поглед, облечен в червените доспехи, които тя щяла да му изпрати.

Като чул това предложение, Персевал много се удивил, ала почувствал сърцето си преизпълнено с радост, че една толкова високопоставена госпожица, дъщерята на крал Лот, го призовава в името на нейната любов да се въоръжи и да се бие срещу рицарите от Кръглата маса. Затова отговорил на вестителя, че няма нещо, което госпожицата да го помоли и той да не го стори от любов към нея:

— Предай ѝ, че на драго сърце ще се сражавам за нея.

Като чул отговора, вестителят много се зарадвал, върнал се при младата госпожица и ѝ разказал какво му бил отвърнал Персевал. Елена се почувствала на върха на щастieto, грабнала доспехите и ги изпратила на Персевал, който изпитвал не по-малки вълнения от нея: затова нищо чудно, че почти не мигнал през цялата нощ.

Призори кралят станал и отишъл да се черкува, последван от бароните си. След края на службата дванадесетимата благородници от Кръглата маса отишли да закусят. Поднесли им богата трапеза, Артур ги обсипал с най-големите почести, на които бил способен, а след като бил подаден водният сигнал, рицарите седнали в залата да се нахранят на изобилно отрупаните маси. В разказа си няма да описвам какво било поднесено на масата и какво яли те. Само мога да ви кажа, че имали всичко, каквото им душа иска. След закуската кралят наредил да раздигнат масите, и всички излезли на полето, придружени от дамите и госпожиците, копнеещи да видят турнирните схватки и празненствата на Кръглата маса. Елена, сестрата на сеньор Говен, също отишла, защото тръпнела от желание да види Персевал облечен в доспехите, които лично му била изпратила.

Ето че напред се изстъпили рицарите от Кардуел, които искали да вземат участие в схватките и да спечелят наградата, опълчили се срещу тези от Кръглата маса и битките започнали. Подновен бил празникът, отличаващ се с невиджано дотогава великолепие. В схватките с чужденците неизменно надделявал Ланселот от Лак; същото можело да се каже за Говен и Ивен, синът на крал Уриен.

Тогава насреща им излязъл Персевал Уелсеца, облечен в доспехите, които госпожицата му била изпратила, и се устремил с все сила, целейки се в щита на Сагремор. Като го видял, Сагремор се изстъпил срещу него, двамата смушкали конете и полетели в пълен галоп, за да си нанесат такива удари по щитовете, че копията и на двамата се счупили. В следващия миг Персевал Уелсеца, който бил много опитен в тази борба, блъснал противника си, използвайки крепкостта на своето тяло и устрема на коня, с такава мощ, че той изобщо не разбрал какво става, отхвъркнал и се търкулнал напред поляната. Падането му било толкова тежко, че всички, които го видели, помислили, че е мъртъв. А Персевал взел коня му и го подарил на Елена, която била на върха на щастieto.

Този ден Персевал участвал в много схватки и надделял над всички рицари от Кръглата маса: спечелил победи и над сенешал Кей, и над Ивен, сина на Уриен, и над Ланселот от Лак. Цялото множество заговорило, че за този рицар непременно трябва да се намери място на Кръглата маса. Тогава храбрият и мъдър крал се приближил до Персевал и му казал:

— Сеньор рицарю, искам от днес нататък да си част от моята свита и от Кръглата маса, да останеш тук и да знаеш, че волята ми е да бъдеш удостоен с най-големи почести.

— Господарю, на твое разположение съм — отвърнал му Персевал.

Тогава той свалил своя шлем и кралят го разпознал, ала изпаднал в голяма почуда и го попитал защо предишния ден не бил участвал в схватките и защо се бил дегизирал по този начин. На което Персевал отговорил:

— Господарю, макар че бих могъл да потуля за какво става дума, все пак ще ти разкрия, че сторих това, което сторих, от любов. Знай, че дори да имаше пречки и препятствия, пак щях да дойда и да се сражавам.

Като чул това, кралят се засмял и най-добронамерено му простил, като казал, че всички лудории, извършени от любов, трябва с лекота да се прощават. Същото сторили Говен, Ивен и Ланселот, както и останалите рицари от Кръглата маса. Тогава Персевал казал на краля, че иска да види Кръглата маса и хората, които седят на нея, а кралят му отвърнал:

— Драги приятелю, утре ще можеш да я видиш.

— Господарю, голямо е желанието ми да ги видя как седят около нея — обяснил му Персевал.

Междувременно двамата се разделили, защото започнали пищните вечерни празненства.

На другия ден бароните се събрали и отишли да се черкуват. Като свършили, се събрали в залата, където се намирала Кръглата маса. Кралят им дал знак да седнат и когато те изпълнили нареждането му, останало едно празно място. Персевал не се стърпял и попитал краля какво е предназначението му, а той му отвърнал:

— Драги приятелю, това място има много важна символика, защото на него трябва да седне най-добрият рицар на света!

Персевал веднага си помислил, че той трябва да седне на мястото, и се обърнал към краля:

— Господарю, дай ми своята благословия, позволи ми да седна там.

Кралят обаче отвърнал, че не може да му разреши подобно нещо, защото имало опасност да се случи голямо нещастие: навремето на него седнал един лъжеученик и тутакси пропаднал вдън земя.

— Така че дори да ти дам моята благословия, ти пак не бива да сядаш на това място.

Като чул това, Персевал се ядосал и казал:

— Господарю, Господ да ми е на помощ, да знаеш, че ако не ми позволиш, няма да остана в твоята свита!

Говен силно се натъжил от думите на Персевал, защото много го обичал, и казал на краля:

— Господарю, моля те, разреши му!

Към него се присъединил Ланселот, а после и всички дванадесет благородници. Толкова дълго се молили на краля, че той най-сетне с голяма мъка дал своето съгласие:

— Добре! Давам ти моята благословия!

Силно зарадван от тези му думи, Персевал излязъл напред, прекръстил се в името на Светия Дух и седнал на празното място. Ала още със сядането каменната плоча под него се разцепила с остър трясък, наподобяващ болезнено стенание, и на всички присъстващи се сторило, че целият свят потъва в преизподнята. От вика, който земята надала, произлязла такава мрачина, че не се виждало нищо на повече от една левга. Сетне се разнесъл силен глас, който казал:

— Кралю Артуре, ти извърши най-голямата грешка, която някога е допускал британски владетел! Защото пренебрегна заръката, която Мерлин ти бе дал. Да знаеш, че Персевал се реши на най-голямата дързост, каквато човек някога се е осмелявал, и заради която както той, така и всички вие от Кръглата маса ще претърпите най-големите изпитания на света. Трябва също така да си наясно, че единствено заради добрината на баща си Ален Дебелия и на дядо си Брон, наричан още Краля Рибар, Персевал не пропадна в преизподнята и не умря с болезнената смърт на Мойсей, седнал някога своеволно на забраненото

от Йосиф място. А нашият Господ, кралю Артуре, ви известява, че съсъдът, който Той е дал на Йосиф в тъмницата, се намира в тази страна и се нарича Граал. Кралят Рибар е налегнат от тежка болест и пребивава в голяма немощ, и нито ще има изцеление за него, нито камъкът ще бъде възстановен на мястото на Кръглата маса, където Персевал седна, докато един от рицарите, седящи на Кръглата маса, не спечели множество битки и не извърши безброй добрини и ратни подвизи. Щом този рицар стане най-прославеният от всички и спечели наградата за рицарска доблест на своето време, Бог ще го проводи до царството на богатия Крал Рибар. Там той ще попита владетеля кому и за какво служи Граалът и тогава, зададе ли тези въпроси, Кралят Рибар ще оздравее, камъкът под Кръглата маса ще се възстанови и всички прокоби, които тегнат днес над британската земя, ще изчезнат.

Щом чули тези думи, кралят и седящите на Кръглата маса останали като поразени, след което обявили, че няма да се спрат, докато не открият двореца на богатия Крал Рибар и не му зададат въпроса за какво служи Граалът. Персевал Уелсеца пък се закле, че няма да си легне два пъти на едно и също място, докато не го намери. Подобни клетви изrekli и месир Говен, Ерек, Сагремор и всички останали рицари от Кръглата маса. Като ги чул, Артур много се натъжил, но въпреки всичко им дал своята благословия.

Така Артур разпуснал свитата си и мнозина от неговите придворни потеглили към своите страни, а други останали по домовете си в кралския двор. Персевал и рицарите от Кръглата маса се приготвили за заминаване, въоръжили се по домовете си и когато настанал часът, представили се вкупом на краля и бароните от свитата му. Думата взел месир Говен:

— Сеньори, трябва да тръгваме, както ни повели гласът на нашия Господ, ала не знаем нито накъде, нито в каква посока, докато Бог не ни изведе на правия път.

При тези му думи кралят и бароните се разплакали, защото мислели, че никога повече няма да ги видят. Сетне рицарите се простили с краля и през целия ден препускали заедно, ала така и не им се случило никакво произшествие. На следващия ден продължили да яздат докъм деветия час^[2], когато се озовали пред един кръст. Всички се спрели, отдали му почит и произнесли благодарствена молитва към Бог. Тогава Персевал казал на своите спътници:

— Сеньори, ако продължим да яздим заедно, няма да постигнем голям успех. Затова ви моля да се разделим и всеки да поеме по своя път.

— Ако сторим това, едва ли ще изпълним дълга си по подобаващ начин. Но нека да постъпим така, както Персевал ни съветва — бил отговорът на Говен.

— Приемаме — съгласили се останалите.

Сетне се разделили и всеки поел по пътя, който най-много му допадал, в търсене на Граала, но аз не мога да ви разкажа нито за приключенията, нито за изпитанията, през които преминали било Говен, било неговите събрата, освен ако това не е важно за повествованието.

* * *

След като се сбогувал със своите събрата, Персевал цял ден препускал, без да му се случи нищо особено, и дори не успял да намери някаква странноприемница, където да се подслони. Ето защо се наложило да пренощува в гората. Снел юздите на коня и го оставил да пасе свободно, а самият той така и не мигнал цяла нощ, бдейки да не би конят му да бъде нападнат от горските зверове.

На другия ден още с пукването на зората той отново го оседлал, турил му юздите и без да се бави, се метнал върху него. Препускал така през целия ден чак до свечеряване. Както се носел през гората, хвърлил поглед наляво от себе си и съгледал рицар, чието тяло било приковано към земята от копие и от чиято глава стърчал меч, успял да пониже шлема му и да стигне чак до зъбите. До него стоял привързаният му кон, на земята се търкалял щитът му, а до тялото му седяла най-прекрасната девойка, която Природата някога била сътворявала. Тя изпитвала болка, каквато рядко жените изпитват, ридаела и оплаквала проснатия пред нея рицар, удряла се с юмруци по гърдите, скубела си косите и си деряла лицето с такова отчаяние, че нямало човек, който да я види и да не изпита голяма жал към нея.

Персевал също много се натъжил и завърнал коня в нейната посока. Като го видяла, тя спряла за миг своите жалби, изправила се и му рекла:

— Сеньор, добре си дошъл!

— Госпожице, Бог да ти отреди повече радост, отколкото имаш в този миг! — отвърнал ѝ той на поздрава.

— Сеньор, няма как да ме споходи радост, защото пред очите ми убиха човека, когото толкова обичах и който бе готов на всичко в името на любовта си към мен.

При тези ѝ думи Персевал я попитал:

— Госпожице, откога сте заедно с него?

— Ще ти кажа, сеньор. Живеехме с баща ми в тази гора, а един великан имаше къща на половин ден път от нас. Преди време той поиска от моя баща ръката ми, но той го изпроводи, без да му я даде, и заради това двамата дълго враждуваха помежду си. Но един хубав ден великанът научи, че баща ми е отишъл в двора на богатия крал Артур, който беше събрал рицарите на Кръглата маса за Петдесетница в Кардуел. Тогава той дойде в нашия дом, разби портата и нахлу вътре, където нямаше кой да му излезе насреща. Сетне се качи в стаята на майка ми, грабна ме и ме отнесе със себе си, качи ме на коня си, който можеш да видиш ей там, и ме доведе тук, свали ме на земята и искаше да легне с мен. Аз много се бях уплашила, ридаех и крещях, колкото ми държаха силите. Тогава този рицар, когото виждаш убит, чу виковете ми и се понесе така устремно към нас, че гигантът го усети чак когато бе вече съвсем наблизо. Той много се разгневи и се втурна с всички сили насреща му. Рицарят, който беше сърцат и храбър, го посрещна с пълна увереност в своите сили, а гигантът, доколкото мога да съдя, влезе в схватката с голямо настървение и се опита да му нанесе много удари, но рицарят го нападна с меча си, отсече му главата и го провеси с краката нагоре за клоните на едно дърво. Сетне дойде при мен, качи ме на коня си и ми каза, че ще бъде мой приятел, а аз бях толкова радостна, че с удоволствие се съгласих и му отвърнах, че завинаги ще го смятам за мой господар и приятел, защото ме е отървал от неприятел, който искаше да ме опозори и убие.

Вчера яздихме през целия ден, а тази сутрин — до третия час^[3]. Тогава се озовахме пред голяма шатра и отидохме там, за да видим празненството, защото то беше най-голямото, което някога бяхме виждали. При влизането ни в шатрата, чиито долни краища бяха повдигнати, хората вътре бяха радостни и весели, ала като ни видяха, всички изведнъж много се натъжиха. Моят приятел забеляза обзелото

ги огорчение и се зачуди на ставащото. Тогава при нас дойде една девойка и ни се примоли да си тръгнем и да бягаме оттам по най-бързия начин, защото ако останем още малко, ще бъдем убити. Той пък, понеже нищо не знаеше за тези хора, ѝ отвърна, че няма да напусне, с думите:

— Госпожице, за Бога, отърсете се от тези лоши мисли и продължавайте веселието, както допреди малко.

А тя възкликна горестно:

— Сеньор, как да се веселим, когато ще се наложи да умрете пред очите ни? Защото Надменния от Степта, който разпъна тук своята шатра, ще ви убие и няма да ви пожали. Ако поне малко ми вярвате, ще си тръгнете, преди най-лошото да ви се е случило.

— Любезни госпожици — рече тогава моят приятел, — аз не се боя, че който и да било рицар може да ми стори нещо лошо.

Като чува това, девойките започнаха да плачат. Не след дълго пристигна едно джудже на дръглив кон, с камшик в ръка, много злобно и жестоко. То изобщо не ни поздрави, а просъска, че не сме добре дошли тук. То ние така и се почувствахме заради силната неприязън, която струеше от него. Сетне джуджето така ме удари с камшика през лицето, че ми остави следи, грабна кола, поддържащ палатката, и го събори върху нас. Моят приятел направо се вбеси, но се овладя и не влезе в схватка с джуджето.

Щом стори това, дребосъкът се обърна, шибна крантата си с камшика и изчезна. Ние също си тръгнахме по пътя, защото нямахме какво повече да правим там. Не бяхме изминали и половин левга, когато видяхме да препуска много могъщ рицар с яркочервени доспехи. Той се носеше срещу нас в такъв галоп, че караше цялата гора да тътне и едва ли не — както би могло да се стори някому — предизвикваше в нея истинска буря. Когато ни наближи, рицарят се провикна с мощен глас:

— За Бога, рицарю, ти извърши голяма грешка, че събори моя павилион и провали цялото веселие в него.

Като чу тези думи, моят приятел се обърна към него, а сетне двамата обърнаха конете един срещу друг. Рицарят обаче беше много силен: прониза приятеля ми с копие, сетне изтегли меча си и го заби в шлема му, както можеш сам да се убедиш. Уби го, обърна се и си тръгна, без да удостои нито мен, нито коня ми с поглед. Ето как

останах съвсем сама в тази гора и ако изпитвам голяма мъка, никой не бива да ме укорява, защото изгубих човека, който ме бе избавил от неприятеля. Това, сеньор, е цялата истина и отговор на въпроса, който ти ми постави.

Приключила веднъж своя разказ, тя избухнала в плач и се отдала на мъката си. Персевал пък, който също много се натъжил от гледката на страданията ѝ, се опитал да я утеши с думите:

— Госпожице, с плач не можеш нищо да поправиш. Хайде, качи се на това муле и ме води към шатрата на рицаря, защото няма да има оттук насетне радост за мен, додето не му отмъстя за стореното.

А девойката му отвърнала:

— Сеньор, ако поне малко ми се доверяваш, не ходи там, защото онзи рицар е прекалено силен и толкова мощен, че ако се нахвърли върху теб, ще те убие. Казвам ти това, макар че няма на света човек, когото да мразя повече.

Ала Персевал ѝ казал, че няма да спре, додето не застане очи в очи с рицаря. Сетне качил девойката на мулето и двамата поели към шатрата, от която се разнасял веселият смях на младите момичета. Още щом съгледали Персевал, веселбата им секнала и му извикали да си отива, защото ако техният сеньор дойде, очаква го сигурна смърт.

Персевал обаче изобщо не обърнал внимание на призивите им и продължил да язди, додето не стигнал до самата шатра. Влязъл в нея и докато разговарял с тях, дошло джуджето на своя грозен и дръглив кон, с камшик в ръка, изплющяло крантата по главата, а сетне извикало:

— Махайте се от шатрата на моя сеньор!

После се приближило към девойката, шибнало я по врата и ръцете, след което хванало за поводите нейния кон и се опитало да го изведе от шатрата.

Персевал силно се разгневил, хванал копието си откъм върха и нанесъл на джуджето толкова тежък удар по гърба, че то изхвъркнало от коня и се проснало на земята. Не се пребило обаче, скочило на крака, метнало се на крантата си и извикало на Персевал:

— За Бога, сеньор рицарю, денят няма да е минал, а вече ще ви е споходил голям срам!

Персевал останал в шатрата, чувствайки голямо състрадание към девойката, която джуджето оскърбило по толкова груб начин. Както стоели там, видели да се приближава рицарят, въоръжен с алените си доспехи, а с него — и джуджето. Щом го съгледала, девойката се изплашила и извикала:

— Сеньор, ето го човека, който уби моя приятел!

При тези й думи Персевал обърнал коня и излязъл от шатрата. Рицарят с алените доспехи тутакси го забелязал и се провикнал:

— За Бога, рицарю, голяма грешка допусна, че удари джуджето ми!

Персевал не обърнал особено внимание на думите и високомерието му обърнал коня и двамата препуснали във вихрен галоп един срещу друг, изпълнени с взаимна омраза. Рицарят, от когото лъхали мощ и решителност, нанесъл тежък удар по щита на Персевал, пронизал го и го разбил, а острието му преминало под лявата мишница на нашия герой: и добре, че било така, защото ако бил улучил тялото му, щял непременно да го убие.

Персевал обаче не му отстъпвал по храброст и забил копието си в щита на рицаря с такава свирепост, че нито ризница, нито щит, нито дреха биха могли да възпрат желязото да не проникне в плътта на противника. Двамата сблъскали яростно тела, глави и щитове и от този удар останали толкова замаяни, че не знаели какво им се е случило, юздите и ремъците на щитовете изхвъркнали от ръцете им, а двамата паднали на земята с такъв грохот, че от цяла левга разстояние можело да се разбере какво е станало.

Щом дошли що-годе на себе си, те скочили на крака, хванали ремъците на щитовете, грабнали мечовете и се нахвърлили един срещу друг. Могъщият рицар заразмахвал голата сабя и щита си и, разярен, се впуснал срещу Персевал. Ала той подложил пред себе си щита, по който рицарят ударил с такава сила, че острието го разсякло чак до дръжката, а сетне, отскачайки, се забило в земята, от която се разхвърчали цветя и камъни, и щяло тежко да го рани, ако не се отклонило и минало встрани от юмрука му.

Като видял това, Персевал почувствал прилив на сили и храброст и замахнал, целейки го по шлема. Рицарят протегнал щита си, за да се защити, ала Персевал ударил по него с цялата ярост и злост, на която бил способен, разцепил го чак до ръкохватката, ранил тежко в лявото

рамо противника си и го блъснал така, че насмалко да го просне на земята. Сетне продължил да го напада настървено, а рицарят се защитавал с всички сили като човек, убеден, че никой не е способен да го победи. Ала Персевал продължил да налита и съперникът му се видял принуден да отстъпи насред поляната, без изобщо да свари да заеме защитна стойка. При поредния му удар шлемът на рицаря отхвъркнал и Персевал неминуемо щял да му отреже главата, ако човекът не закрещял да го пощади и да не го убива, кълнейки се, че ще бъде негов пленник, където и да го отведе.

Като чул, че го молят за пощада, Персевал повече не го докоснал, а се оттеглил назад и му наредил да се закълне в светите реликви, че самият той и неговите госпожици ще се отдадат под властта на крал Артур и че ще приеме условието да отведе девойката, чийто приятел бил убил, в двора на Артур и да я предаде на кралския племенник Говен.

— Убеден съм — заключил Персевал, — че той ще се отнесе с нея по най-добрия начин и най-малкото ще я върне в дома на баща ѝ.

— Господарю, ще изпълня всичко на драго сърце — отвърнал рицарят, — но кажи ми, моля те, като чий пленник да се представя, когато отида в двора на богатия крал Артур.

— На Персевал Уелсеца, странстващ в търсене на Граала. Забравих освен това да ти кажа, че ако не намериш монсеньор Говен, трябва да повериш девойката на кралицата, защото едва ли Говен ще бъде там.

— Господарю — отвърнал му рицарят, — ще сторя всичко по твоята воля, но те моля, преди да поемеш по твоя път, а аз — по моя, да споделиш трапезата ми, след което с далеч по-голяма радост ще се отправя натам, накъдето си ми наредил.

Персевал, който чувствал голяма нужда да похапне, приел на драго сърце поканата. Всички се упътили към шатрата и щом влезли в нея, рицарят заповядал на госпожиците да посрещнат по най-любезния начин госта. Както наредил, така и сторили. Наметнали на раменете му разкошна мантия, подредили трапезите, седнали да ядат и имали всичко в голямо изобилие.

Когато свършили с гощавката и станали, Персевал поискал да му донесат доспехите и се въоръжил. Сетне скочил на коня си, същото сторил и рицарят, който качил на коне своите госпожици, както и

девойката, доведена при него от Персевал. На раздяла тя изпитвала голяма тъга и както изглеждало, много повече предпочитала да остане в неговата компания, отколкото в тази на рицаря. Ала желанието ѝ не можело да се сбъдне, защото мислите на Персевал били съвсем другаде.

Така те се разделили и рицарят продължил да язди, додето не пристигнал в двора на богатия крал Артур, който по това време се намирал в приемната зала на своя замък, а редом с него била кралицата, която се отличавала с красотата си, и мнозина известни рицари, надошли в неговия двор. Изпратеният от Персевал рицар влязъл в залата, поздравил кралицата и всички барони, след което се обърнал към краля:

— Господарю, мен, а също и тези госпожици, които виждате тук, ни предава на теб да бъдем пленници под твоята власт Персевал Уелсеца. Тази девойка пък Персевал изпраца при монсеньор Говен, а ако той не е тук, моли кралицата да я приеме при себе си, защото е от много знатно потекло. Самият той ви поздравява всички.

Щом чул това, крал Артур много се зарадвал, приел го в двора си и обявил, че пленничеството му се отменя. От своя страна кралицата посрещнала девойката най-радушно и я обсипала с немалко почести заради обичта си към монсеньор Говен, който бил неин братовчед. Така рицарят се преселил в двора на крал Артур, където станал любимец на бароните.

* * *

Персевал пък, след раздялата си с рицаря, яздил цял ден, без да се натъкне на никакви приключения, а като тръгнало да се свечерява, отправил молитва към нашия Господ да го упъти към странноприемница, където да пренощува, защото предишната нощ така и не бил спал. Погледнал пред себе си, и какво да види: между дърветата се очертал върхът на кула, която изглеждала много красива и голяма.

Щом я съгледал, той изпитал голяма радост и препуснал към нея в пълен галоп, а като пристигнал, се изяснило, че ставало дума за най-прекрасния замък на света, чийто мост бил спуснат, а портата —

отворена, така че той влязъл на коня си вътре. Стигнал до каменното стълбище, водещо към сградата, скочил от коня, завързал го за една халка и се качил по него с всичките си доспехи и с меч на кръста. Пристъпил в двореца, огледал го от горе до долу, ала не видял жива душа наоколо. Стигнал до една стая, влязъл в нея и отново се заозъртал, ала и този път не намерил ни мъж, ни жена насреща си. Върнал се обратно, дивейки се на ставащото, и рекъл:

— За Бога, що за чудеса стават тук! Тази зала носи толкова много следи от стъпки, вижда се, че до съвсем скоро тук е имало хора, а аз не виждам жива душа.

Сетне застанал по средата на залата и съгледал пред прозореца шахматна дъска от изящно сребро, а върху нея — фигури от черна и бяла слонова кост, наредени като за игра. Като видял тази толкова красива игра, той се приближил към нея, дълго оглеждал фигурите, а сетне ги наместил, взел една от тях и я придвижил напред. Миг след това шахматната дъска му отвърнала.

Виждайки как играта се отзовава на ходовете му, той изпитал огромно удивление, преместил друга фигура и шахматната дъска отново му отвърнала. Тогава Персевал седнал и започнал да играе. Играл, каквото играл, ала играта трикратно го матирала. Тогава Персевал се почувствал много посрамен и възкликнал:

— В името на вярата, която дължа на нашия Господ, голямо чудо става тук пред мен, защото винаги съм мислел, че отлично владее тази игра, а тя ме матира на три пъти. Проклет да съм, ако ѝ позволя да матира мен или друг рицар, и да се подиграва с нас!

Сетне грабнал фигурите в полите на плетената си ризница, насочил се към прозореца и понечил да ги хвърли в течащата под него вода. Ала в мига, в който щял да стори това, бил спрян от възгласа на девойка, надничаща през прозореца над него:

— Рицарю, намислил си да извършиш голяма пакост в желанието си да хвърлиш шахматните фигури във водата. Да знаеш, че ако сториш това, ще причиниш непоправимо зло.

— Госпожице — отвърнал ѝ Персевал — ако благоволиш да слезеш долу, няма да хвърля и една фигура.

— Няма да сляза — отказала тя. — А ти бъди така добър да ги оставиш обратно върху дъската, и ще постъпиш като изискан рицар.

— От къде на къде, госпожице? — кипнал Персевал. — Щом не искаш да направиш нищо за мен, с какво право настояваш да сторя нещо за теб? Кълна се в св. Николай, ако не слезеш при мен, ще ги хвърля като едното нищо!

Като чула тези му думи, девойката отстъпила:

— Сеньор рицарю, хайде върни фигурите обратно и аз ще сляза веднага щом ги сложиш върху дъската.

При тези й думи Персевал бил обзет от голяма радост, приближил се до дъската и поставил фигурите върху нея, а те съвсем самички заемали местата си по-добре, отколкото човек можел да ги подреди.

В този миг вратата към една стая се отворила и влязла девойката, съпроводена от десетина млади момичета и предшествана от четирима прислужници, много добре обучени, защото още щом съгледали Персевал, притичали да го обслужат и снели шлема от главата му, издърпали чизмите от нозете му, свалили плетената ризница от гърба му и той останал съвсем гол, а да знаете, че това бил най-красивият рицар, когото хората били виждали. Двама лакея притичали при коня му и го отвели в обора, а една госпожица донесла мантия от скъп плат и му помогнала да я облече. Сетне го отвела в стаята при господарката на замъка, която, както изглеждало, била много радостна от неговото присъствие, а знайте, че това била най-красивата девойка на света.

Като я погледнал, Персевал тутакси силно се влюбил в нея и си казал, че ще бъде невъобразима глупост, ако не спечели любовта й, след като му се е отворила такава прекрасна възможност. Както намислил, така и сторил, заухажвал я много настойчиво, пускайки в ход всичките си умения, додето най-сетне девойката не му рекла:

— Сеньор, знай, че бих склонила с най-голяма благосклонност на онова, за което ме молиш, стига да се убедя, че си толкова решителен на дело, колкото и на думи. Впрочем аз изобщо не поставям под съмнение твоите признания, ала ако сториш онова, което ще поискам от теб, знай, че ще ти дам своята любов и ще те направя господар на този замък.

Като чул това, Персевал изпитал голяма радост и й отвърнал:

— Госпожице, няма на света нещо, което да поискаш от мен и аз да не го сторя! Така че кажи какво ти е на ума.

Тогава девойката му рекла:

— Ако можеш да заловиш белия елен, който живее в тази гора, и да ми донесеш главата му, знай, че завинаги ще бъда твоя любима. Освен това ще ти дам едно гонче, което е много добро и предано, защото пуснеш ли го, ще хукне право към мястото, където се намира еленът, а ти ще го последваш в пълен галоп, ще отсечеш главата на елена и ще ми я донесеш.

На което Персевал отвърнал:

— Госпожице, на драго сърце ще го сторя и знай, че ако Бог ми даде живот, смятам да изпълня каквото ми заръчваш.

В този миг дошли прислужниците на госпожицата и се заели да подреждат трапезите, след което всички седнали да се нахранят и яли, каквото си пожелали. Като се наситили, Персевал и госпожицата станали и слезли в долната част на замъка, тъй като вече било време да си лягат.

Тутакси се появили прислужниците, които помогнали на Персевал да се събуе и го настанили в прекрасно ложе, приготвено за него. Рицарят си легнал, ала сън не го хванал почти цялата нощ, тъй като мислите му се въртели все около госпожицата и нейното поръчение.

На сутринта, още с пукването на зората, Персевал станал от леглото, грабнал доспехите и се въоръжил. Двама прислужници му довели коня и той се метнал на него, а госпожицата излязла и му дала гончето със заръката да бди над него така, както милее за любовта си към нея. На което Персевал отвърнал:

— Госпожице, за Бога, няма нещо на света, което по-малко бих искал да загубя от гончето.

Сетне го настанил пред себе си на врата на коня, сбогувал се с госпожицата и потеглил в пълен галоп, а когато навлязъл в гората, пуснал кучето на земята и го насърчил да търси. То веднага поело следата на елена, стигнало до един храст и го вдигнало оттам. Еленът, бял като сняг^[4], много снажен и с огромни рога, се впуснал да бяга. Щом го съгледал, Персевал се изпълнил с радост и пришпорил коня, който полетял в такъв вихрен галоп, че тропотът на копитата му отекнал из цялата гора.

Какво да разказвам надълго и нашироко? Гончето така го преследвало, че го изтощило и след като успяло да го ухапе за бута, напълно го обездвижило. Персевал, преизпълнен с радост, скочил

пъргаво от коня и му отсякъл главата, казвайки си наум, че ще я окачи на седлото.

Докато бил улисан с прикрепването на еленовата глава, ненадейно се появила старица, яздеца в галоп едър и хубав кон, грабнала гончето и го отнесла, препускайки. Като се усетил, той силно се разгневил, скочил живо на коня, пришпорил го ядно и бързо я настигнал, хванал я за раменете и я спрял, след което ѝ казал:

— Сеньора, бъди така добра, върни ми гончето, защото е много грозно да го грабнеш така и да побегнеш.

Когато чула думите на Персевал, старицата, която изглеждала зла и грозна, му каза:

— Сеньор рицарю, проклет да бъде онзи, който ме спира и който казва, че това гонче някога е било твое: защото съм сигурна, че си го откраднал. Да знаеш, че ще го върна на оногова, комуто то принадлежи, защото ти нямаш никакво право над него.

При тези думи Персевал я заплашил:

— Сеньора, ако не ми го върнеш с добро, ще се ядосам и не само че няма да го отнесеш със себе си, ами положението ще стане далеч по-лошо, отколкото е сега.

А тя му отвърнала:

— Сеньор, силата не е право, но, разбира се, ти можеш да използваш насилие срещу мен. Ала ако сториш каквото ти кажа, ще ти го върна без никакви разпавии.

— Казвай какво е то — побързал да се съгласи Персевал — и аз ще го сторя, стига да ми е по силите, защото е добре да знаеш, че нямам никакво желание да влизам в разпра с теб.

— Като тръгнеш по тази пътека — обяснила му тя, — ще намериш един гроб, а върху паметника му — нарисуван рицар. Ще се приближиш до него и ще му кажеш, че онзи, който го е нарисувал, е бил голям измамник. Сториш ли това, върни се при мен и аз ще ти върна гончето.

— За подобна дреболия в никакъв случай няма да го изгубя — възкликнал Персевал.

Сетне отишъл на гроба и се провикнал:

— Сеньор рицарю, измамник е бил онзи, който те е нарисувал.

Сетне си тръгнал обратно. И както яздел, чул зад себе си грозен шум, обърнал се и видял към него да се носи в луд галоп конник, яхнал

толкова грамаден черен кон, че изглеждал направо като чудо невиждано. Бил в пълно бойно снаряжение и всичките му оръжия били по-черни от най-черното мастило.

Като съгледал рицаря, Персевал отначало се изплашил и начаса се прекръстил, защото онзи бил толкова огромен, че неизбежно внушавал голям страх. Ала, очертал веднъж върху себе си знака на истинския кръст, той почерпил от него сила и смелост, след което обърнал коня насреща му. Така двамата се понесли един срещу друг, колкото им сили държали.

Стълкновението им било толкова мощно, че изпочупили и копия, и щитове, сблъсъкът между тела, гърди и шлемове бил толкова поразителен, че сърцата в гърдите им почти спрели, погледите им се помътили и двамата изгубили представа какво е станало с тях. И единият, и другият изтървали и оръжия, и поводи, строполили се на земята с такава сила, че насмалко сърцата им да се пръснат, така че човек би могъл да измине цели два арпана^[5], преди да осъзнаят какво им се е случило и кой какво е правил.

Щом чувствата и паметта им се възвърнали, те се изправили, взели щитовете, грабнали мечовете и понечили да подновят битката. Рицарят от гроба нападнал Персевал с голямо ожесточение и го ударил с меч си по шлема; ала той се оказал достатъчно як, за да не позволи на острието да проникне в него. Персевал на свой ред устремно скочил върху него и се заел да го притиска толкова отблизо, че го принудил да заотстъпва и по някое време му нанесъл тежък удар по шлема, който го пробил, дори срязал капюшона под него и го ранил от лявата страна на главата. Сетне го блъснал мощно, принуждавайки го да залитне, и ако мечът му не се бил отплеснал, непременно щял да го лиши от живот. Рицарят обаче пооправил снаряжението си и се втурнал срещу него с още по-голяма злост, ала Персевал успял да се защити. И докато двамата се сражавали наред ливадата, ненадейно се появил трети рицар в пълно бойно снаряжение, грабнал еленовата глава и гончето, което старицата държала, и препуснал, без дума да им издума.

Като видял това, Персевал се почувствал силно обезсърчен, ала не можел да го последва заради рицаря, който продължавал устремно да го напада. Тогава усетил прилив на мощ и дързост, втурнал се с голямо настървение срещу рицаря, който не могъл да му устои, изплашил се и препуснал, колкото му сили държат, към гроба. И, чудо

невиждано, надгробната плоча се вдигнала насреща му и рицарят се втурнал в зейналата яма. Персевал се опитал да го последва, ала не могъл да го стори, защото гробът се затворил след рицаря с такава сила, че земята около Персевал се разтресла, а той изпаднал в голяма почуда от всичко видяно. Тогава се приближил до гроба и трикратно извикал рицаря, но той изобщо не му отвърнал. Като разбрал, че няма да получи отговор, Персевал се върнал при коня си, яхнал го и в пълен галоп се втурнал подир рицаря, отнесъл еленовата глава и гончето, повтаряйки си, че няма да се спре, докато не го намери.

Докато препускал, съгледал пред себе си старицата, която му била посочила гроба, свърнал към нея и я попитал кой е бил рицарят от гроба и дали познава конника, отнесъл гончето. На тези въпроси старицата отвърнала:

— Рицарю, проклет да е онзи, който ме заговори за неща, за които нямам представа, ала ако си изгубил псето си, търси го, докато го намериш, защото твоите работи изобщо не ме засягат.

Като разбрал, че няма да чуе нищо смислено от нея, Персевал я пратил по дяволите и подгонил рицаря, отнасящ еленовата глава и гончето. Дълго време препускал, ала така и не открил дори следа от него.

* * *

Яздел той сред гори и гъсталаци, преминавайки през редица премеждия. Така един ден стигнал до запуснатата гора, в която някога живеели майка му и баща му. Там стоял и замъкът, оставен на млада госпожица, която всъщност била сестрата на Персевал.

Когато навлязъл в гората, той така и не я разпознал веднага, защото било минало много време, откакто не се бил връщал по тези места. Яздейки без посока, той се озовал пред своя дом и влязъл в двора, без да слиза от коня. Когато сестра му го видяла, изтичала до стремето на коня и казала на новодошлия:

— Сеньор рицарю, слез от коня си, защото ще получиш при нас отлично гостоприемство, ако искаш да останеш тук до утре.

На което Персевал отвърнал:

— Госпожице, то аз и не идвам за нищо друго.

Сетне Персевал слязъл от коня, девойката изтичала при него и с голямо желание се заела да му прислужва, подпомогната от още две момичета, които били нейни племеннички. Трите му помогнали да свали доспехите си, а когато това било сторено, сестра му донесла много красива копринена риза, седнала точно срещу него, загледала се с голяма тъга в лицето му и заридала. Като я видял да плаче, Персевал много се натъжил и я попитал какво се е случило, та плаче така горко. А тя му отвърнала:

— Ще ти кажа, сеньор!

Сетне започнала своя разказ така:

— Сеньор, имам брат, млад благородник, аз съм му сестра. Някога и двамата бяхме деца на едни и същи майка и баща. Ала баща ни умря, защото така е било угодно на Бог. Иисус обаче му изпрати гласа на Светия Дух при преминаването в отвъдното. Когато баща ни си отиде, моят брат замина за двора на богатия крал Артур. Сеньор, брат ми беше много млад и много неопитен. Затова майка ми бе много тревожна и угрижена, а от цялата тази мъка се разболя от тежка болест и почина. Знаем, че на майка ми много ѝ е тежал грехът, който брат ми извърши спрямо нея.

Едва изслушал разказа ѝ, Персевал възкликнал:

— Мила ми сестро, аз съм Персевал, твоят брат, който замина за двора на богатия крал Артур!

Когато чула тези думи, девойката засияла от радост, скочила, обливайки го със сълзите си, прегърнала го и го разцелувала повече от сто пъти. Персевал сторил същото и двамата били на върха на щастието, задето се били намерили един другиго. Сетне тя го попитала дали е бил в двора на своя дядо — богатия Крал Рибар. А Персевал ѝ отвърнал:

— Мила ми сестро, все още не съм попадал там, но отдавна го търся и вече изминаха повече от три години, откакто съм се впуснал в това издирване. Бъди уверена, че никога няма да се откажа и ще упорствам, додето не го намеря.

А девойката му рекла:

— Мили ми братко, дано Бог ти позволи да го сториш съобразно Неговата воля, така че винаги делата ти да бъдат угодни Нему.

Докато двамата си говорели и изразявали неописуемата радост от срещата си, при девойката дошли прислужниците от къщата. Като

видели, че госпожицата час по час целува Персевал, те много се натъжили и си казали, че постъпва много глупаво, дето целува така този странен рицар.

Ала тя ги повикала при себе си и им съобщила:

— Любезно ми домочадие, знайте, че този рицар е Персевал, моят брат, който съвсем невръстен напусна този дом.

Като чули новината, прислужниците се почувствали наистина щастливи и се преизпълнили с голяма радост. След края на гощавката девойката повикала брат си и му казала:

— Скъпи ми братко, много ме е страх за теб, защото бродиш из тези места, а си толкова млад, докато рицарите, които се навъртат из тази страна, са много жестоки и вероломни. Да знаеш, че стига да могат, няма да се поколебаят да те убият дори само за да ти вземат коня. Ала ако ми се довериш, ще изоставиш тази мъчителна тегоба, на която си се посветил, и ще останеш при мен, защото е голям грях да убиваш рицари, а и така всеки ден си изложен на голяма опасност да бъдеш убит.

— Мила ми сестро — отвърнал ѝ Персевал, — знай, че на драго сърце бих останал тук, ако бях приключил с диренето, на което съм се посветил, ала веднага щом постигна целта си, ще се завърна при теб, за да бъда, доколкото ми стигат силите, твой съветник и помощник. Докато обаче не се сбъдне това, не мога да остана тук.

Като чула тези думи, девойката се разплакала, преизпълнена с нежност към брат си, и му рекла:

— Персевале, мили ми братко, тогава ще те помоля да изпълниш едно мое желание, което сега ще споделя с теб.

— Мила ми сестро, кажи ми какво е то, и аз тутакси ще го изпълня — отвърнал ѝ той.

— Искам да дойдеш с мен в дома на нашия чичо, който е отшелник и много добродетелен мъж. Той живее в гората на около половин левга оттук. Моля те да му се изповядаш и да приемеш опрощение за греховете си спрямо нашата майка, която си отиде заради теб, пък и да чуеш напътствията му, които ще бъдат възможно най-добрите. Сетне се постарай да изпълниш всичко, за което той ще те посъветва, защото е много свят човек и е дошъл в тази страна чак от Йерусалим в Юдейската земя и е един от братята на нашия баща Ален Дебелия. Да знаеш, че ако той отправи към Исус молитва да те отведе

на правия път, за да откриеш онова, което търсиш, благодарение на тази молитва ще можеш много по-бързо да го постигнеш, и във връзка с това е добре и да чуеш всичко, което ми е разказал за нашите предци: за Йосиф и за Енигеус, неговата майка и сестра на Йосиф, както и за Брон, своя баща, наречен от хората Краля Рибар. Разказвал ми е още, че този Брон, който е наш дядо, притежава съсъд, в който била събрана кръвта на нашия Господ, и че този съсъд се нарича Граал. По думите му нашият Господ бил казвал, че той трябвало да бъде предаден на теб и щяло да бъде твой дълг да го търсиш, додето не го откриеш.

Когато чул думите на сестра си, Персевал изпитал голяма радост и казал, че на драго сърце ще отиде при своя чичо. Сетне се въоръжил, скочил на коня си, качил сестра си на ловен кон, който открил в обора, след което двамата препуснали към дома на отшелника.

Като пристигнали, хлопнали с клепалото по вратата и отшелникът, който наистина бил много свят и възрастен човек, излязъл, подпирайки се на тояга, да им отвори. Персевал слязъл от коня, девойката — също, и двамата влезли в дома на отшелника, ала конете им останали отвън, защото нямало как да се промъкнат вътре: вратичката била толкова ниска, че Персевал трябвало да се наведе, за да пристъпи в къщата.

Когато видял своята племенница да идва с рицаря, светият човек много се удивил и я попитал какво е станало, та е дошла заедно с този рицар, и дали той не я е пленил или отвлякъл. Ала тя му рекла:

— Мили ми чичо, това е Персевал, моят брат, който е син на Ален Дебелия и който навремето замина в двора на знатния крал Артур, за да стане рицар. Ето, слава Богу, той отиде там и изпълни желанието си.

Когато чул тази новина, добродетелният мъж се почувствал много щастлив и се обърнал към Персевал:

— Скъпи племеннико, кажи ми, посещавал ли си вече двора на богатия Крал Рибар, моя баща и твой дядо?

Персевал му отвърнал, че дълго го е търсил, но все още не е успял да го намери. При което светият човек казал:

— Мили ми племеннико, да знаеш, че по време на вечерята, на която присъствахме, всички ние чухме гласа на Светия Дух, който ни нареди да се разотидем на Запад из чужди земи, а на Брон, моя баща — да дойде по тези места, където слънцето залязва. Гласът каза още, че

на Ален Дебелия ще му се роди наследник, който ще държи Граала в свое притежание, и че Кралят Рибар не ще може да умре, преди ти да отидеш в неговия двор, а озовеш ли се там, той ще бъде излекуван и ще ти даде своята благословия и своя съсъд, така че ще станеш господар на кръвта на нашия Господ Иисус Христос.

Затова полагай всички усилия да бъдеш достоен мъж и те моля да не изпитваш желание да убиваш рицари, а винаги да ги пощадяваш; бъди готов и да търпиш всевъзможни несподоби в името на твоята майка и нейната душа. Моли се на нашия Господ да се смили над теб, защото е редно да знаеш, че тя си отиде именно заради голямата мъка, която ти й причини. Моля се Той да си спомня за теб, а ти се старай да се предпазваш от грехове и грозни постъпки, защото произхождаш от предци, които нашият Господ винаги много е обичал и които е въздигнал дотам, че им е поверил за съхранение Своята кръв и Своята плът.

На което Персевал отговорил:

— Сеньор, дано Бог ми позволи да Му служа по такъв начин, че винаги да изпълнявам Неговата воля!

Добродетелният мъж също отправил молитви към нашия Господ и изрекъл много скъпоценни слова, които аз не съм в състояние да възпроизведа, но мога поне да кажа, че Персевал останал там цялата нощ до сутринта, когато присъствал на отслужването на литургията от стареца в местния параклис.

Когато богослужението приключило и светият човек съблякъл църковните одежди и прибрал символите на нашия Господ, Персевал отишъл при него, поклонил му се най-почтително и се сбогувал, като му казал, че иска да продължи начинанието, което е предприел. А старецът отправил към нашия Господ молитва да му помогне в най-скоро време да намери дома на богатия Крал Рибар — негов баща и дядо на Персевал. Сетне рицарят напуснал дома му, отишъл при коня си, скочил на него и помогнал на сестра си и тя да се качи на своя. Двамата поели по пътя, а благородният старец останал назад, облян в сълзи. Персевал пък препускал в стремителен галоп, следван от сестра си, която изпитвала голяма радост за своя брат.

Яздейки, те се озовали недалеч от замъка и се спрели пред един кръст, където Персевал често ходел да играе, докато все още живеел в дома на своята майка. Точно в този миг той видял да препуска на кон

рицар в пълно бойно въоръжение, който, приближавайки, се провикнал, колкото му глас държал:

— За Бога, сеньор рицарю, знай, че не можеш да водиш със себе си девойката, ако не приемеш предизвикателството да се сразиш с мен!

Персевал го чул много добре, ала не му отвърнал и дума, защото бил потънал в размисъл за своите дела и изобщо не обърнал внимание на крясъците на конника. Тогава този човек, който силно се раздразил от подобно отношение, се понесъл в пълен галоп към него, размахвайки копието си и, както вървели нещата, щял да пониже Персевал, ако сестра му не се провикнала:

— Персевале, мили ми братко, пази се, или този рицар ще те убие!

Като чул нейния възглас, Персевал много се удивил, защото толкова дълбоко бил потънал както в мислите, така и в бляновете си за госпожицата, поверила му своето гонче, че изобщо не му минавало през ум да се предпази от налитация рицар. Ала като го забелязал, обърнал коня си и го пришпорил срещу идващия насреща му противник. Той пък се насочил срещу него по същия начин и всеки ясно показал колко голямо е желанието му да срази съперника си.

Рицарят нанесъл такъв удар с копието си по щита на Персевал, че го пробил и разтрошил, но плетената ризница се оказала достатъчно здрава, за да не го нарани, а дръжката на копието се разлетяла на парчета. Персевал пък, разярен, запратил своето копие към щита на противника с цялата сила, на която бил способен. Можете да бъдете сигурни, че няма на земята нито щит, нито ризница, които биха могли да предотвратят този удар да не го пониже право в гърдите. Той го ударил с такава злост, че го проснал с цялата снага на земята и от това падане сърцето му се пръснало и той умрял мигновено, без дори да помръдне ни крак, нито ръка. Тогава Персевал промълвил:

— За Бога, сеньор рицарю, заради твоето злодеяние се стигна дотам, че те сполетя голямо нещастие. Колко по-добре щеше да е за теб да се беше кротнал някъде, отколкото да ме нападаш по този начин, и това, че те убих, много ми тежи. Бих предпочел просто да те бях победил, защото да убиеш рицар е голям грях.

Сетне повел коня на рицаря, върнал се при сестра си и ѝ подал поводите му. Двамата препуснали устремно и скоро стигнали в своето имение, където слезли, а прислужниците на госпожицата ги

посрещнали, отвели конете в обора и се погрижили добре за тях, ала най-много се дивели на коня, който Персевал бил довел. Слугите веднага наобиколили рицаря, помогнали му много прилежно да свали доспехите си. Когато се разоръжил, те приготвили трапезата и Персевал седнал да се гощава заедно със сестра си. След това легнал да поспи малко, защото предишната нощ така и не бил мигнал. Ала сънят му бил кратък, не след дълго той станал, наредил да му донесат оръжията и бързо се въоръжил.

Когато го видяла да надява доспехите си, сестра му изпитала дълбока скръб в сърцето си, приближила се към него и му рекла:

— Какво е това, Персевале, мили ми братко? Какво искаш да направиш? Искаш да си тръгнеш без мен и да ме оставиш сам-сама в тази гора, така ли?

А Персевал ѝ отвърнал:

— Мила ми сестро, ако мога по някакъв начин да се върна при теб, тутакси ще го сторя и ще ти давам съвети, доколкото ми се простират възможностите: но сега не мога да остана повече.

Чувайки тези думи, девойката много се нажалила и заронила нежни сълзи, а Персевал положил всички старания да я утеши, като ѝ казал, че щом му се отвори сгода, веднага ще се върне при нея. Междувременно наредил да изведат коня, скочил на него, сякаш нямал никакво желание да стои повече там, след което се помолил на Бог да пази сестра му. Същото сторила и тя, обляна в сълзи и преизпълнена с тъга, но нещата стоели така, че тя нямала какво друго да направи.

* * *

След като се разделил със сестра си, Персевал яздил през целия ден, ала не намерил нито повод за приключения, нито странноприемница, където да се приюти. Наложило се да прекара нощта в гората. Затова махнал оглавника на коня и го оставил да пасе свежата трева, натejala от прекрасната обилна роса. Самият той останал на стража и цялата нощ изобщо не мигнал. На сутринта, когато зората се пукнала, той станал, подготвил коня, стегнал доспехите си, скочил на седлото и продължил пътя си.

Утрото му доставило истинско удоволствие, защото гората била голяма и пищна, птичките се надпреварвали да пеят весело и изпълвали душата му с радост. Както си яздел, по някое време съгледал пред себе си рицар, който се приближавал на кон, а редом с него — девойка, която била с възможно най-странния вид, който човек някога бил виждал.

Защото шията, лицето и ръцете ѝ били почерни от желязо, двата ѝ крака били криви, очите ѝ били по-червени от огън, а между тях имало цяла длан разстояние. Ако се придържам към истината, би трябвало да кажа, че стърчала над седлото не повече от една стъпка, нозете ѝ били толкова криви, че не можела да ги държи в стремената, а косата ѝ била сплетена в плитка, къса и черна, приличаща повече на миша опашка, отколкото на нещо друго. Яздела много горделиво, държейки бич в ръка, положила по обичая на благородниците единия си крак върху врата на коня, редом с рицаря, когото час по час прегръщала и целувала много нежно, а и той от своя страна не пропускал да ѝ отвърне.

Като я видял, Персевал се спрял и се прекръстил от удивление, след което избухнал в смях. Чувайки го да се смее на приятелката му, рицарят много се ядосал, приближил се до Персевал и го попитал какво има да се смее и защо се бил прекръстил три пъти. На което Персевал отвърнал:

— Ще ти кажа, уважаеми. Когато видях този дявол да язди редом с теб, най-напред изпитах страх и затова се прекръстих. Ала като видях, че тя те прегръща и целува, прихнах да се смея, защото виждах пред себе си олицетворение на безумието. Ала кажи ми най-приятелски и без да се засягаш, откъде ти се е стоварила на главата и що за създание е това, дявол или жена! И да ти кажа честно, ако ще да ми дават цялото кралство Логрия, не бих могъл да я изтърпя край себе си и три дни от страх да не ме удуши или убие.

Като чул тези думи, рицарят изпаднал в такава ярост, че целият почервенял и отвърнал с голяма враждебност:

— Рицарю, трябва да си наясно, че не би могъл да ме разгневиш повече, отколкото успя да го сториш с твоите подигравки и насмешки над тази, която обичам от цялото си сърце и която за мен е толкова красива, че няма на земята дама или госпожица, чиято хубост би могла да съперничи на нейната. Кълна се, че няма да сложа и залък в устата

си, преди да ти отмъстя подобаващо. Ако пък беше произнесъл тези думи в нейно присъствие, тя, убеден съм, щеше да се почувства така посрамена, че щеше да умре: толкова е срамежлива и стеснителна. А умре ли, от любов към нея аз тукати ще се самоубия. Ето защо те предизвиквам на двубой тук и сега!

На което Персевал отвърнал:

— Ако това е Божията воля, смятам да се защитавам срещу теб.

Тогава се разделили на разстояние около два арпана, грабнали щитовете за ремъците, насочили напред копията, пришпорили конете и се сблъскали толкова тежко, че и двамата отхвъркнали от седлата. Ала по възможно най-бързия начин скочили на крака и се втурнали един срещу друг с голямо настървение, сетне кръстосали мечове, стремейки се да се достигнат взаимно, а остриетата често прозвънвали, попадайки върху шлемовете им. Щитовете им вече били в окаяно състояние, но те продължавали да се налагат с голямо ожесточение и било истинско чудо, че не падали мъртви: то така и щяло да стане, стига да били така свежи, както в началото на двубоя; сега обаче чувствали такава умора, че ударите, които си нанасяли, били далеч по-слаби.

Тогава Персевал възвърнал силата си, посрамен от тъй дългата съпротива на другия рицар, предприел решително нападение и го изтощил до такава степен, че придобил пълно надмощие. Накрая го повалил на поляната, изтръгнал шлема от главата му и щял да му отсече главата, ако рицарят не закрещял да го пощади и в името на Бог да му съхрани живота.

Когато чул, че го молят за пощада, Персевал благоволил да не го докосва повече, върнал меча в ножницата и го попитал как се казва. Рицарят отвърнал, че името му било Красивия Злодей. Тогава Персевал възкликнал:

— Кълна се в главата си, благородни рицарю, в твоето име се съдържат и истина, но и лъжа, защото, за Бога, ти не си Красив Злодей, а Красив Добряк!

Сетне погледнал към госпожицата, ала не съумял да съдържи смеха си и попитал рицаря какво е нейното име, на което той отвърнал, че се казвала Русата Розичка.

— И да знаеш, че тя е най-изящната девойка, каквато човек е виждал на света, защото не само е изпълнена с красота, но и

притежава много обичен нрав. Ето защо бих предпочел да ме лишат от едното ми око, отколкото от нея — толкова дълбока и истинска е моята любов!

— Кълна се в честта си, рицарю, никакъв благородник не би бил онзи, който дръзне да ви раздели! Ето защо искам да се закълнеш в доблестта си, че ще отидеш в двора на богатия крал Артур и ще му се предадеш като мой пленник, а освен това ще отведеш своята госпожица и ще я представиш на кралицата.

На това Красивият Злодей отвърнал:

— Сеньор, ще сторя това на драго сърце, защото с нейната изящност и достойнства няма на света изискан и прочут двор, в който да не смея да я въведа. Но кажи ми, моля те, от чие име да се представя като пленник?

— От името на Персевал Уелсеца — бил отговорът.

— Сеньор, ще го сторя на драго сърце. Бъди уверен, че ще изпълня твоята воля и по отношение на мен, и на нея.

Сетне рицарят и Персевал се разделили. Красивият Злодей и госпожицата му пътували, додето не пристигнали в Кардуел. По това време там имало истинско стълпотворение на рицари и барони, дами и госпожици около кралицата, която винаги знаела как да ги уважи и зачете. Кралят присъствал на литургията, съпроводен от бароните и кралицата, след което всички се върнали в двореца, като сенешал Кей съпровождал кралицата. Тя влязла в своите покои, а Кей погледнал през прозореца и видял как в двора влиза Красивия Злодей, водейки своята приятелка: от вида и на двамата се излъчвала гордост и самоувереност.

Като съгледал пристигащата госпожица, Кей изпитал голяма радост в сърцето си, скочил от прозореца, втурнал се тичешком в стаята, където се намирала кралицата и възкликнал:

— Госпожо, ела да видиш истинско чудо! Пристига рицар, който води със себе си най-прекрасната госпожица, каквато човек е виждал някога. Да знаеш, че всички дами, които се намират в твоя двор, не притежават и капка хубост в сравнение с нея. Ала, за Бога, помисли как да я зачетеш и да направиш така, че да остане при теб; и дано Господ ми помогне, ала аз много бих искал всички жени в царство Логрия да имат нейната красота.

На което кралицата отвърнала:

— Драги сеньор Кей, такава нещо никога не бих пожелала! Та нали ако се сбъдне, това ще ми причини голяма мъка и неудоволствие, защото ти и останалите тукашни рицари веднага ще пожелаете да ми ги похитите до една.

Сетне кралицата се обърнала към своите госпожици:

— Хайде да погледнем навън и да видим дали тази госпожица притежава чак такава красота, за каквато сенешал Кей говори.

Всички се струпали край прозорците на залата и когато видели рицаря и неговата госпожица, изпаднали в голяма почуда, побързали да се прекръстят и прихнали да се смеят, а кралицата повикала своите момичета и през смях им казала:

— Госпожици, сега можете да се уверите, че сенешал Кей ви обича от цялото си сърце, защото днес пожела да бъдете удостоени с голяма чест.

Кей пък отишъл при краля и бароните и ги призовал да дойдат да я видят, което те сторили заедно с кралицата, надничайки през прозорците. От устата им тутакси се посипали подигравки, а кралицата разказала на краля и бароните за пожеланието на Кей, което предизвикало всеобщ смях и голямо веселие.

Не след дълго рицарят пристигнал, слязъл от коня пред залата, поел на ръце своята госпожица и я свалил много внимателно от коня. Сетне двамата, хванати за ръце, влезли в залата и се насочили към крал Артур. Рицарят се спрял по средата, поздравил владетеля и всички барони от името на Персевал Уелсеца и обявил, че по негово разпореждане се поставя под властта на краля в качеството на пленник.

— А моята госпожица Розичка, която има толкова сияйно лице, че ме кара да я обичам повече от собственото си сърце, той изпраща на кралицата с молбата да я приеме в своята свита.

Когато сенешал Кей чул тези думи, не успял да се сдържи и пошушнал на кралицата:

— Госпожо, редно е да му благодариш за тази добрина! Моля те да му отидеш на крака, защото той те е дарил с такава скъпоценност, че отгук насетне няма да има и час, в който както ти, така и госпожиците от твоята свита да не печелите овации и слава; но ако я задържиш, аз винаги ще се боя, че кралят може да заобича повече нея, отколкото теб.

Сетне помолил краля в името на доверието, което му дължал, да попита рицаря откъде я е намерил, дали на това място има още такива и дали ако отиде там, ще успее и той да се сдобие с една. Слушайки брътвежите му, кралят се ядосал и му казал:

— Кей, в името на вярата, която дължиш на Господ, бъди така добър да спреш, защото е голямо безчестие да се глумиш над непознат рицар! Така не печелиш нищо, а само даваш повод за омраза.

На което Кей отвърнал:

— Господарю, кълна се, че не съм казал нищо с цел да обидя, а само за доброто на рицаря, защото можеш да бъдеш сигурен, че ако бях отвел тази госпожица в някой чуждестранен двор, щях да си умра от страх някой да не ми я отвлече.

Като чул отговора му, кралят още повече се разгневил и му казал:

— Кей, хайде да ти помогна малко, щом не можеш да измислиш нещо по-добро от това, което току-що каза! Забранявам ти да говориш повече на тази тема.

Сетне отишъл при рицаря и го прегърнал, обявил го за свободен от пленничеството и му казал, че от този миг насетне иска да го приобщи към своите приближени, а неговата любима да влезе в свитата на кралицата.

Ала сенешал Кей не успял да се въздържи и рекъл:

— Господарю, добре е, че му осигурявате известно примирие с тукашните барони, защото няма да мине много време, и те ще я отвлекат заради неземната ѝ красота. Аз обаче добре познавам рицаря, който е застанал пред нас, за да съм наясно, че ако нещата се обърнат зле за него, той ще тръгне да се жалва именно на теб; ала нека да бъде проклет тогава, ако се изкажа в твоя защита!

Като чул тези думи, Артур отново кипнал и казал:

— Кей, ти си много жесток и жлъчен в своите изказвания! Трябва да ти кажа в името на вярата, която дължа на Бог, и на душата на моя баща Утерпандрагон, че ако не беше клетвата ми към твоя баща Ентор, ти никога нямаше да си сенешал!

Сетне свел лице и си казал: „Длъжен съм да търпя безропотно всичко това, защото недъзите му са наследство най-вече от жената, която го е откърмила, след като е бил отбит от майка си заради мен.“

А Кей се престорил на ядосан и казал:

— Проклет да бъда в деня, в който реша да поема върху себе си грижата да бдя над нея, така че нека от днес нататък това бреме да лежи върху теб!

Ето как госпожицата останала в двора на богатия крал Артур. И е добре да знаете, че впоследствие тя била най-красивата, която човек би могъл да срещне.

* * *

Сега книгата казва, че след като се разделил с Красивия Злодей, Персевал продължил да броди много време и голяма част от сезона сред гористи земи и замъци, ала така и не успял да открие дома на своя дядо, затова пък преживял множество приключения. Както яздел един ден из някаква огромна гора, съгледал пред себе си най-прекрасната ливада на света, край която имало чудесен брод с водопой, а на отсрещния бряг — разпъната шатра.

Персевал подкарал коня си в тази посока, а след като стигнал до брода, понечил да влезе в него, тъй като искал да го напои. В този миг от шатрата изскочил рицар, въоръжен с много скъпи доспехи, и се понесъл в стремглав галоп към Персевал, викайки:

— За Бога, благородни рицарю, навлязъл си за беда в този брод и ще трябва да заплатиш за водопоя.

Веднага след това той се втурнал към него с намерението да го прониза с копието си, ала се взрял по-внимателно и забелязал, че Персевал няма нито копие, нито щит, защото се бил сражавал с един рицар, който насякъл щита му на парчета. Върнал се той назад и отишъл при една девойка, която стояла край входа на шатрата, и се разпоредил да занесе на рицаря копието и щита, висящи в шатрата, защото било срамно да се сражава с противник без щит. Както наредил, така и било сторено: госпожицата ги занесла на Персевал, който изпитал голяма радост в сърцето си. Сетне рицарят му извикал да се защитава, защото бил проявил неблагоприятното да навлезе в брода без разрешение, и да се отбранява, понеже ей сега, стига да може, ще го накара да си плати.

Двамата се устремили един към друг с голямо настървение и си нанесли жестоки удари, от които копията се разхвърчали на трески, а

Персевал го блъснал с такава сила, че го свалил от коня и го проснал на ливадата, като при падането шлемът излетял от главата му, понеже крепящите го ремъци се скъсали. Тогава Персевал скочил от коня си на земята, защото щяло да бъде голям позор да прониже човек, който не е на кон. Нахвърлил се върху него с меча си и го обсипал с градушка от удари, които го сломили: той започнал да моли Персевал за пощада и казал, че се предава в неговата власт. Персевал обаче му заявил, че няма да има никаква пощада, ако не му каже защо забранява на хората да поят конете си на брода и защо влиза в двубои, след като един рицар не би трябвало да пакости на хората заради подобно нещо. А той му отвърнал:

— Сеньор, моето име е Урбан и аз съм син на кралицата на Черната Трънка, а крал Артур ме посвети в рицарството в своята зала в Кардуел. Та вече в качеството си на рицар аз обикалях из страната и където срещах рицари, влизах в двубой с тях. Уверявам те, че нямаше рицар, когото да не превъзхождам в битка.

Една нощ яздех, оставил се на случайността да ме води накъдето си иска. И да ти кажа, през тази нощ валеше дъжд с такава сила, каквото само Бог може да предизвика: гръмотевици и мълнии раздираха небето, святкаше се така страшно, че не знаех какво може да ми се случи, а се носех така шеметно, сякаш дяволите ме отвличаха нанякъде. Конят ми беше толкова уплашен, че не успявах да го удържа и той ме носеше мимо моята воля.

Зад мен пък се разнасяше неописуем грохот и ми се струваше, че зад гърба ми дърветата се изтръгват заедно с корените си. И както устоявах на премеждието, в което бях попаднал, съгледах някаква девойка: тя яздеше муле и бе най-красивата, която някога бях виждал, при това препускаше с голяма бързина. Зърнал я веднъж, аз тутакси я последвах, хвърляйки всичките си сили, за да я застигна. Ала нощта бе толкова тъмна, че нямаше и да я забележа, ако не бяха светкавиците в небето. Продължих да се нося след нея, додето тя не влезе в един от най-прекрасните замъци на света. Мушнах се след нея и щом влезе в замъка, аз също се озовах в него.

Като ме видя наред залата, тя дойде при мен, прегърна ме, свали доспехите и ми даде разкошен подслон за през нощта. Аз пък до такава степен се одързостих, че се влюбих в нея и пожелах любовта ѝ, а тя ми каза, че на драго сърце ще ме обича, но ако изпълня едно условие,

което ще ми постави. Отвърнах ѝ, че ще сторя всичко по нейната воля, каквото и да поиска. А тя ми каза, че ако се съглася да остана при нея и престана да странствам, ще ме дари със своята любов. Съгласих се да се подчиня на нейното желание, но ѝ дадох да разбере, че ще ми бъде много мъчно, ако изоставя рицарските подвизи. А тя ми рече: „Мили ми приятелю, погледни в онази посока и виж онзи брод. Ще разпънеш там една шатра и ще сториш така, че преминаващите рицари да не виждат този замък, а само нея. Ще влизаш в двубой с тези от тях, които пожелаят да напият конете си на брода. По този начин ще можеш както да се наслаждаваш на моята любов, така и да поддържаеш своето рицарство.“

Приех това ѝ условие и живея вече почти година край този брод заедно с моята любима, така че от онзи ден насетне се сдобих с всичко, каквото желяех. Замъкът пък се намира ей там, точно зад шатрата, която виждаш пред себе си, ала е невидим за всички освен за мен, моята приятелка и госпожиците от нейната свита. Оставах ми едва осем дни, за да навърша тук цяла година, и ако те бяха изминали, щях да бъда обявен за най-добрия рицар на света; ала Бог не даде това да се случи. Така че сега съм изцяло в твоя власт: можеш да ме убиеш, а можеш и да ме оставиш жив. Ако пък поискаш да останеш в продължение на година, ще се сдобиеш с наградата за най-добрия рицар, стига някой друг да не те победи през това време.

Като изслушал разказа му, Персевал рекъл:

— Приятелю, изобщо нямам намерение да оставам тук, но бих искал да оставиш брода на спокойствие и ако някой рицар се появи по тези места, да не го безпокоиш.

На което рицарят отвърнал:

— Сеньор, каквито и да са моите чувства, ще постъпя така, както ти е угодно, защото твоето превъзходство над мен е очевидно.

Сетне, точно когато Персевал говорел на рицаря, забранявайки му да охранява Гибелния Брод, се разнесъл страхотен грохот, който го накарал да си помисли, че цялата гора е пропаднала в преизподнята. И от този така оглушителен трясък произлязъл дим и толкова гъста мрачина, че двама души не можели да се видят един друг, дори да се намирали на половин левга разстояние. От тази мрачина се дочул много мощен, но болезнен глас, който викал:

— Персевал Уелсецо, проклет да бъдеш и да страдаш от всичко онова, което ние, жените, можем да ти скроим, защото днес ти ни причини най-голямата мъка, каквато някога може да ни споходи. Да знаеш, че и ти ще бъдеш сполетян от голяма злочестина!

След като произнесъл тези клетви, гласът извикал този път на рицаря, който се намирал до Персевал:

— Бързай! — призовавайки го да не остава повече там, а сетне добавил: — Ако продължаваш да стоиш там, ще ме изгубиш!

Като дочул гласа, рицарят бил толкова ужасен, че отишъл при Персевал и извикал повече от сто пъти:

— Милост, за Бога!

Персевал бил смаян от неговата постъпка и го попитал защо така настойчиво го моли за пощада. А рицарят му отвърнал:

— Моля те, сеньор рицарю, позволи ми, за Бога, да се махна оттук, дай ми своето разрешение да си отида!

Персевал замълчал и продължил да се чуди на гласа. Рицарят обаче се завтекъл към своя кон и понечил да скочи на седлото, но Персевал го хванал за края на ризницата и му казал:

— Рицарю, кълна се в главата си, няма да ми избягаш така!

Като чул тези думи, рицарят изпаднал в голямо униение, обърнал се към него и повторно извикал повече от сто пъти да се смили над него и в името на Бог да не го възпира, защото ако бъде принуден да остане още малко на това място, той ще се самоубие.

Сетне отново се разнесъл гласът, който му казал:

— Урбане, побързай, или ще ме изгубиш завинаги!

Като чул гласа, рицарят изгубил свяст, а Персевал стоял смаян и го гледал в почуда. В този миг видял около себе си несметно ято птици, покриващи цялото небе околоръст, по-черни от всичко, каквото бил виждал някога. Те се мъчели да му избодат очите през процепите на шлема, а при вида им Персевал се почувствал напълно поразен.

В този миг рицарят се съвзел от примаяването, огледал какво става около Персевал и като видял птиците, скочил на крака и започнал да подскача от радост и да се смее на висок глас, след което изкрещял:

— Проклет да бъда, ако не ви се притека на помощ!

Сетне хванал за ремъка своя щит, грабнал меча си и се устремил срещу Персевал. Като забелязал това, Персевал силно се разгневил и извикал:

— Сеньор рицарю, нима искаш повторно да влезем в битка?

А другият му отвърнал:

— Да, предизвиквам те на двубой!

Тогава двамата се затичали освирепели един срещу друг с голи мечове, ала положението на Персевал било по-незавидно, защото птиците го притискали толкова настойчиво, че насмалко да го повалят на земята. При тези обстоятелства той изпаднал в истинска ярост, прехвърлил меча в дясната си ръка и така замахнал към най-близката до него птица, че я посякъл по средата на тялото, вътрешностите ѝ се разпилели, а тя се строполила безжизнена на земята. Ала в мига, в който паднала, тя се превърнала в мъртва жена, при това с най-красивата външност, каквато някога можела да се види.

Като я съгледал, Персевал изпитал голяма мъка, задето я вижда мъртва, а всички птици, които дотогава летели наоколо, се върнали, събрали се около тялото и го отнесли във въздуха. Почувствал се освободен от тях, Персевал се завтекъл към рицаря, който отново му се примолил в името на Бог да го пощади и да не го убива. При което Персевал рекъл:

— Тогава ми кажи що за чудо беше това, което стана пред очите ми!

— На драго сърце ще ти кажа, сеньор — отвърнал рицарят. — Грохотът, който ти чу, както и големият трясък произхождаше от замъка на моята госпожица, който тя разрушаваше от любов към мен. Гласът, който прозвуча, принадлежеше на самата нея. Тя ме викаше, но когато разбра, че не мога да избягам от теб, превърна себе си и своите госпожици в птици, които долетяха тук, за да те нападнат и да ми помогнат.

Когато ги видях, не можах да се сдържа и да не им се притека на помощ, и щяхме да те убием, ала сега виждам, че никой не е в състояние да ти навреди, и съм напълно убеден, че ти си достопочтен и благочестив човек, да не говорим, че си един от най-силните рицари на света. А тази птица, която ти поразил, беше сестрата на моята приятелка, но тя няма да пострада, защото в настоящия момент е в Авалон. Ала, за Бога, умолявам те да ме пуснеш да отида при моята възлюбена, която продължава да ме очаква.

Като чул този разказ, Персевал избухнал в смях и любезно му дал позволение да се оттегли. Рицарят посрещнал решението му с

бурна радост и хукнал презглава, защото от възторг изобщо забравил за коня си. Той не се бил отдалечил на повече от два арпана от Персевал, когато нашият рицар се обърнал и видял, че девойките го носят, чувствайки се на върха на щастието.

Тогава той се върнал при коня си, скочил на седлото и понечил да ги настигне, но в мига, в който се озовал на гърба му, пред погледа му вече ги нямало нито девойките, нито рицаря, нито дори коня му, който се намирал току до него.

Изумен от ставащото, той се върнал обратно и си казал, че да ги преследва би било истинско безумие.

Сетне си тръгнал оттам и през целия път бил много замислен за своето положение и често си припомнял за чудесата, които му се били случили. Яздил така целия ден, без да сложи нито залък, нито капка вода в устата си, а с падането на вечерта се наложило да преспи в гората, както впрочем бил сторил и предишната нощ. На сутринта отново потеглил, следвайки пътя, по който случаят го водел. Яздил така от сутринта до вечерта, без да попадне нито на приключение, нито на странноприемница, в която да се подслони. Това много го гнетяло, защото се натъквал единствено на плетища, храсталаци и горички, изпълващи сърцето му с мъка и тъга.

И както си яздел, нещастен и замислен, малко след деветия час, погледнал пред себе си и забелязал едно от най-красивите дървета, което бил виждал някога през живота си. То се намирало на кръстопът, където се събирали четири пътя, край много красив кръст. Като го видял, Персевал се насочил към него и останал там в продължение на много време. Докато го разглеждал внимателно и с любопитство, съгледал в короната му две съвсем голи деца на възраст, както му се сторило, около шест години, които скачали от клон на клон, прегръщали се и си играели.

Нагледал се достатъчно на игрите им, той ги повикал и заклевайки ги в името на Отца, Сина и Светия Дух, ги призовал, ако са Божи творения, да поговорят с него. Тогава едно от децата се спряло, седнало и му казало:

— Рицарю, който ни заклеваш, да знаеш, че нашият живот е от Бог. И че идваме от онзи земен рай, откъдето Адам е бил изхвърлен, за

да разговаряме с теб по волята на Светия Дух. Ти си тръгнал да издирваш Граала, който е на съхранение при дядо ти Брон, наричан в някои страни Краля Рибар. Затова ще тръгнеш по десния път и знай, че преди да свърнеш от него, ще видиш някои неща, които ще ти помогнат да намериш каквото търсиш, стига да си онзи, който би трябвало да се появи тук.

Като чул тези думи, Персевал много се удивил, замислил се, загледан пред себе си, а когато вдигнал поглед, ги нямало вече нито двете деца, нито дървото, нито кръстът, който малко преди това стоял там. Това предизвикало най-голямата почуда, която някога бил изпитвал, и го накарало да се замисли дълбоко в сърцето си. Потънал той в размисъл и започнал да се чуди дали всичко това не са били само привидения.

Потънал в тези мисли и в колебание какво да стори и дали да тръгне по посочения от децата път, забелязал пред себе си огромна сянка, която ту се приближавала, ту се отдалечавала, и така — четири пъти последователно. Конят на Персевал започнал да проявява силни признаци на безпокойство, да пръхти и да трепери, а и самият герой също се почувствал много изплашен, което го накарало да очертае знака на истинския кръст върху себе си и своя кон.

Тогава от сянката се разнесъл глас, който му казал:

— Персевале, Мерлин, за когото толкова си слушал да говорят, те уведомява да не пренебрегваш онова, за което те известиха двете деца, защото тази вест идва от самия Иисус Христос, нашия Спасител. Така че ако си мъдър и разумен човек, знай, че преди да си свърнал от пътя, посочен ти по волята на нашия Господ, ти ще си изпълнил пророчеството, изречено от нашия Господ пред Йосиф.

Като чул този глас, Персевал усетил голяма радост в сърцето си и трикратно го повикал, защото искал още да поговори с него. Ала не получил никакъв отговор и разбрал, че разговорът е приключен. Потеглил тогава той по пътя, който двете деца му били посочили и който преминавал през открита местност. Ала колкото повече напредвал по него, с толкова по-голямо неудоволствие го следвал, защото винаги предпочитал да пътува през гора, а не на открито.

Яздейки, той стигнал до чудна ливада, по края на която течала прелестна река и се издигали големи и хубави воденици. Персевал се насочил натам и съгледал насред реката трима души в една лодка.

Приближил се към тях и видял, че единият е много възрастен мъж, възлегнал върху скъпа постеля. Този мъж бил Кралят Рибар, неговият дядо. Той повикал Персевал и го помолил да остане при него тази нощ, а младият рицар му благодарил от сърце. Тогава Кралят Рибар рекъл:

— Скъпи ми сеньор рицарю, тръгни срещу течението на реката и ще видиш моя замък да се появява пред теб. А сега ще си тръгна оттук и ще продължа пътя си, защото бих искал да те посрещна.

Тогава Персевал потеглил, накъдето го бил насочил старецът, яздел покрай реката, поглеждайки ту нагоре, ту надолу, ала така и не видял дори следа от замъка на Краля Рибар. Като разбрал, че няма да го намери, почувствал голяма мъка в сърцето си и прокълел рибаря, който го бил заблудил, с думите:

— Старче, дете ловиш риба, проклет да си, задето се подигра с мен, карайки ме да повярвам в нещо, което не е вярно.

Сетне продължил да язди, ядосан и потънал в нерадостни мисли, додето не съгледал как между два хълма до гората, през която бил преминал сутринта, се появява връхът на една кула. Като я видял, почувствал прилив на голяма радост и препуснал към нея, разкайвайки се горещо, задето бил прокълел краля, макар да не знаел кой точно е той.

Препускал той така, додето не стигнал до крепостта и реката, течаща около замъка, който с прекрасно разположените си галерии, опасващи главната зала, бил толкова красив и разкошен, колкото човек само можел да си мечтае. Наслаждавайки се на гледката, той си помислил, че тук непременно пребивава човек мъдър и достоен, и че замъкът подхожда по-скоро на крал, отколкото на рибар; и колкото повече се приближавал, толкова по-прекрасен му изглеждал той.

Стигнал най-сетне до портата, която намерил отворена, а моста — спуснат, влязъл вътре и скочил от коня край стълбището, водещо към замъка. Като го съгледали, прислужниците от двора се завтекли насреща му, хванали стремето на коня и му помогнали да снесе доспехите си, след което отнесли оръжията му, а двама отвели коня и го настанили в прекрасна конюшня. Персевал се качил в залата, където един слуга му донесъл алена мантия, която наметнал върху раменете му, а сетне го въвел да се разположи наред с залата в разкошно ложе.

В този миг четирима прислужници влезли и се насочили към покоите на Краля Рибар, който бдял за съхранението на Граала. А той

бил толкова стар и немощен, до такава степен покосен от тежката си болест, че не можел да помръдне нито крак, нито ръка. Попитал прислужниците дали рицарят бил дошъл, и те му отвърнали:

— Да, господарю.

— Искам да отида при него — рекъл тогава Брон.

Четиримата лакеи го хванали на ръце и го отнесли в залата, където се намирал внукът му Персевал. Когато го видял да идва, той се изправил, за да го посрещне, и рекъл:

— Сир, много ми е съвестно, че си се подложил на толкова изпитание да дойдеш тук заради мен.

А кралят му отвърнал:

— Бих искал да те почета, и по по-добър начин, стига това да ми е по силите.

Сетне седнали върху ложето и разговаряли за много неща, като кралят го попитал откъде е дошъл и къде е спал по пътя.

— Сир — бил отговорът на Персевал, — Господ да ми е на помощ, последната нощ прекарах в гората, която бе за мен твърде калпава странноприемница, защото се чувствах крайно неудобно и се тревожех повече за моя кон, отколкото за себе си.

— Значи не си имал на разположение — рекъл кралят — никое от онези неща, от които наистина си се нуждаел.

Сетне повикал двама от прислугата и ги попитал дали угощението е готово, а те му отвърнали:

— Да, господарю, всеки момент!

И веднага се заели да разполагат трапезите, на които кралят и Персевал седнали да се гощават.

Както седели в очакване да им поднесат първите ястия, те видели в стаята да влиза девойка, разкошно натъкмена, която носела кърпа, вързана около шията, а в ръцете си държала два малки сребърни подноса. Следвал я прислужник, който носел копие, от чийто връх се процедили три капки кръв: двамата влезли в стая, намираща се право пред Персевал.

След тях се появил друг прислужник, който държал в ръцете си съсџа, даден от нашия Господ на Йосиф в тъмницата, и го носел високо над главата си. Когато го видял, кралят сторил поклон и произнесъл думи на покаяние; по същия начин постъпило и цялото дворцово домочадие. Когато го видял, Персевал силно се удивил и

искал да зададе някои въпроси, ала се въздържал от страх да не смути или притесни своя гостоприемец.

Много мислил над тези неща през цялата вечер, ала си спомнил за майка си и нейното напътствие да не си позволява многословие и да не разпитва прекалено много за каквото и да било. Ето защо се въздържал да задава въпроси за видяното, и макар че кралят го подтиква с всевъзможни намеци и подсещания да го попита за тези неща, той не отронил нито дума, пък и на всичко отгоре бил толкова изтерзан от двете предходни нощи, когато трябвало да будуваша, че едва не заспал на трапезата.

Сетне младежът, който носел Граала, се върнал в стаята, където го бил отнесъл и откъдето след това бил излязъл, а с него — и другият, който носел копието; следвала ги младата госпожица. Персевал отново запазил мълчание и не задал никакъв въпрос. Като разбрал, че младият рицар няма да попита нищо, Кралят Рибар Брон много се натъжил. Тогава наредил да го пренесат пред всички рицари, намерили подслон при него, защото нашият Господ Иисус Христос му бил казал, че няма да бъде изцерен, додето рицар не го попита за какво служи този съсъд: този рицар и щял да бъде най-добрият на света. Впрочем това трябвало да стори самият Персевал и ако се бил сетил да зададе въпроса, кралят щял да бъде излекуван.

Като разбрал, че Персевал се нуждае от сън, Кралят Рибар наредил да вдигнат трапезата и да му приготвят разкошно ложе. Сетне повикал четирима прислужници и обявил, че иска да се оттегли за сън и почивка в своите покои. Взел си сбогом с Персевал, като го помолил да не му се сърди, защото е възрастен човек и няма сили да стои повече. Персевал го успокоил и му пожелал Бог да го пази.

Сетне Кралят Рибар се оттеглил в своите покои, а Персевал останал в залата, замислен за съсъда, който видял да носят с такова достолепие и пред който нисък поклон сторил самият крал, последван от всички присъстващи в двореца. Още повече се дивял на копието, от чийто железен връх се били отронили три капки кръв, и мислел на сутринта, преди да си тръгне, да попита за това слугата от двореца. Дълго мислил над тези неща, ала дошли трима прислужници, които му помогнали да се съблече и го настанили да си легне в разкошно ложе. Озовал се веднъж в постелите, той се почувствал много изморен и спал непробудно до сутринта.

На разсъмване се надигнал, облякъл се и се натъкмил, след което слязъл по стълбите, закрачил из двора, ала така и не видял около себе си нито мъж, нито жена. Върнал се обратно в двореца, но и там не намерил никого. Разстроил се много от всичко това, но поглеждалки пред себе си, видял своите доспехи и ги надянал. Сетне отишъл в конюшната, която заварил отворена, а вътре открил своя кон, току-що разтрит, обуздан и оседлан.

Като го видял, той много се удивил, скочил бързо на седлото и излязъл от обора, но още с излизането си забелязал, че портата на замъка е отворена. Помислил, че прислужниците са отишли в гората за дърва и други необходими неща. Решил да ги последва и ако намери някой от тях, да го попита каква е символиката на онзи съсъд, на чието тържествено носене бил станал свидетел, защо всички му се кланяли така благоговейно и по силата на какво чудо копието кървяло откъм железния си връх.

Тръгнал той натам и препускал през гората чак до първия час на деня^[6], ала не срещнал жива душа, с която да поговори, и това го натъжавало много. Продължил още дълго да язди, замислен така дълбоко, че насмалко да падне от коня. По някое време, както препускал, съгледал напред сред гората млада девойка, при това най-красивата, която човек можел да срещне. Тя горко плачела и изглеждала крайно разстроена. Щом съзряла Персевал, възкликнала с най-пронизителния глас, който била способна да издаде:

— Персевале нещастнико, проклет да си, задето си такъв окаяник, че дано добро да не видиш! Та ти бе в дома на твоя дядо богатия Крал Рибар и видя как пред очите ти шества съсъдът, в който е събрана кръвта на нашия Господ и който се нарича Граал! Видя го на три пъти да преминава пред теб, но така и не се реши да попиташ за него. Знай, че Бог те мрази и е цяло чудо, че не те е наказал със зловещата смърт! Когато чул тези думи, Персевал препуснал по посока на девойката и я помолил в името на Бог да му каже истината за видяното. А тя му рекла:

— Нима не прекара ти нощта в двореца на дядо си Брон, който произхожда от толкова знатен род, и не видя Граалът и други някои светини да шестват пред теб? Да знаеш, че ако бе попитал за какво служи той, твоят дядо — Кралят Рибар — щеше да бъде изцелен от налегналата го болест и да си възвърне здравето; щеше и да се е

сбъднало пророчеството, което нашият Господ споделил някога с Йосиф. Ти щеше да се сдобиеш с благодарността на своя дядо и да постигнеш сбъдването на съкровения си копнеж; и най-важното: щеше да си получил за съхранение кръвта на Иисус Христос. След смъртта си щеше да попаднеш сред избраниците, получили заветите на Иисус, и щяха да бъдат развалени вълшебствата и прокобите, тегнещи над британската земя.

Ала аз знам защо се провали ти. Провали се, защото не си нито достатъчно мъдър, нито напълно достоен, нито си извършил толкова ратни подвизи, благодеяния и добрини, колкото е нужно, за да ти бъде поверен Граалът.

Като чул думите на девойката, Персевал изпаднал в голяма почуда и усетил толкова непоносима мъка, че сълзи потекли по бузите му. Тогава казал, че няма да се спре, додето не намери двореца на своя дядо и не го попита за всичко, което девойката споменала пред него.

* * *

Сетне се разделил с нея, пожелавайки ѝ Бог да я пази, и тя сторила същото, обляна в сълзи. Персевал препуснал по пътя, който смятал, че ще го отведе в дома на своя дядо Краля Рибар, но за нещастие се бил отдалечил прекалено много оттам. Яздел той, потънал в размисли, в продължение на две нощи и два дена и през цялото време така и не сложил в устата си нищо освен ябълки и горски плодове, които намерил по поляните. И се молел на нашия Господ да му изпраща съвети и напътствия.

Препускал така от сутринта до вечерта, без да се натъкне на някакво приключение, и по някое време съгледал пред себе си една от най-прелестните девойки на света, а редом с нея — един от най-великолепните жребци, които бил виждал. На клон над жребеца пък била окачена главата на елена, която самият той бил отсякъл. Като я видял, Персевал изпитал голяма радост, препуснал в пълен галоп към нея, хванал я и я изтръгнал от дървото, без дума да продума на момичето. А то, съглеждайки стореното, се провикнало, силно разгневено:

— Рицарю, върни главата, тя е на моя сеньор, защото ако я отнесеш, те очаква голям срам и позор!

При тези думи Персевал избухнал в смях и рекъл:

— Госпожице, няма да я върна, защото не виждам никаква причина за това, а точно обратното, ще я дам на дамата, на която съм я обещал.

Докато произнасял тези думи, към него се приближила една силно изплашена сърна, преследвана от неговото гонче, което се носело с всички сили и я хапело по краката. Сърната била толкова изплашена, че потърсила спасение при Персевал и девойката. Като видял своето гонче, Персевал отново изпитал прилив на радост, качил го върху шията на коня си и го погалил много ласкаво. Както го държал, видял да идва рицарят, който го бил отвлякъл. Той, още щом съгледал Персевал, изпаднал в истинска ярост и се провикнал с пълно гърло:

— За Бога, мошенико рицар, в лош за тебе час си решил да отмъкнеш моето гонче!

Като чул тези думи, Персевал ги сметнал за голямо безумие, и рекъл:

— Човече, ти си луд да твърдиш, че е твое, след като ми го открадна по най-долния начин!

Казаното подтикнало рицаря да отправи предизвикателство към Персевал, на което той отвърнал със същото. Двамата се отдалечили един от друг, а после препуснали насреща си с върховно настървение и цялата гора отекнала под стъпките на техните коне. Сблъскали се с такава сила, че никой от тях не успял да се удържи на седлото и да не полети към земята.

И единият, и другият обаче тутакси скочили на крака, оголили мечове и се впуснали в яростна схватка, продължила от пладне до деветия час. Персевал вече бил много изтощен; същото важало и за рицаря. В този миг Персевал усетил прилив на сили и чувство на срам, задето този рицар успява да му устои толкова дълго време, вдигнал меч си и нанесъл такъв удар по щита на противника си, че го разцепил на две около дръжката. Ударът наистина бил много тежък и поразяващ, защото мечът му се стоварил върху шлема, без да успее да го пробие, ала продължил с огромна сила движението си надолу,

скъсал повече от сто халкички на плетената ризница, срязал едната шпора и се забил на цели две стъпки в земята.

Като видял исполинската мощ, с която го нападнал Персевал, рицарят бил обзет от голям страх, защото осъзнал, че ако получи още един такъв удар, неминуемо ще бъде убит. Затова тръгнал да отстъпва и извикал, че го моли да го пощади и да не го убива заради всичко, което е сторил. На което Персевал отвърнал:

— Каж ми тогава защо отвлече моето гонче и кой е онзи рицар, с когото се сражавах, докато ти отвличаше кучето. Искан също да знам познаваш ли старицата, която ме упъти към надгробния паметник.

— Ще ти кажа всичко едно по едно — обеща му рицарят.

— Ако ми кажеш, няма защо да се боиш за живота си — дал му от своя страна дума Персевал.

Тогава рицарят започнал своя разказ така:

— Да знаеш, че онзи, който излезе от гроба, е моят роден брат. Той беше един от най-сърцатите рицари, които човек можеше да срещне, додето една прекрасна фея не се влюби в него заради храбростта му. Пък и той, още щом я съгледа, бе обсебен от такава любов, че почти обезумяваше всеки път, когато беше заедно с нея.

И така, докато в един хубав ден девойката не го попита дали не иска да отиде с нея там, където тя би желала да го заведе. Той, разбира се, ѝ каза, че ще отиде навсякъде, където ѝ е угодно, но само при условие, че няма да изгуби рицарското си звание. Фейта му отвърна, че там, където отидат, той ще може да извърши толкова подвизи, колкото никъде другаде, защото всички рицари от двора на крал Артур щели да идват по тези места.

Сетне го отведе в тази гора. Като пристигнали тук, намерили непосредствено до пътеката, която ти видя, преминавайки покрай гроба, една от най-прекрасните ливади на света, слезли и двамата от конете, постлали покривки върху тревата и се гощавали с възможно най-голямо удоволствие. Като привършили с угощението, моят брат легнал да поспи, а когато се наспал на воля, се събудил и отърсвайки се от съня, осъзнал, че се е озовал в един от най-възхитителните замъци на света. Вътре било пълно с рицари, дами и госпожици, готови да му служат. Този замък се намирал непосредствено до гроба, ала оставал невидим за очите на хората: от него и излезе рицарят, когато дойде да се бие с теб. Що се отнася до старицата, която те упъти

към гроба, знай, че тя, колчем поиска, се превръща в най-красивата госпожица, която някога си виждал: именно тя е онази, която е издигнала гроба и която отведе брат ми в гората. Бъди сигурен, че всичко, което ти разказах, е самата истина.

Като чул всичко това, Персевал много се зарадвал и казал:

— За Бога, ти ми разказа най-невероятната история, която съм чувал.

Сетне го попитал може ли да му покаже пътя към двореца на богатия Крал Рибар. А рицарят му отвърнал:

— За Бога, не знам този път и никога не съм чувал да разказват за рицар, който да го е открил, макар че съм виждал мнозина да го търсят.

Тогава Персевал го попитал дали знае коя е девойката, която му била дала гончето, а рицарят отвърнал, че, разбира се, я познава много добре:

— Тя е сестрата на феята, в която е влюбен моят брат и която повери на теб своето гонче именно защото е наясно, че сестра й ще те отведе при своя приятел, за да влезеш в двубой с него. И да знаеш, че девойката, която ти повери гончето, много силно мрази своята сестра заради нейния приятел, защото стана обичайно той да опозорява всеки рицар, решил да мине оттук. Госпожицата, която ти даде гончето, добре знае, че ще дойде ден, когато тук ще се появи рицар, който ще отмъсти за другите.

Тогава Персевал го попитал дали се намира далеч от замъка на девойката, а той му отвърнал:

— Ако поемеш по тази пътека, която отива наляво, ще стигнеш привечер до замъка й.

Като чул това, Персевал много се зарадвал и поел по нея. Ала преди това накарал рицаря да му се закълне, че ще отиде като пленник при богатия крал Артур, и той му обещал да изпълни волята му. След това рицарят заминал за двора на крал Артур, комуто се предал от името на Персевал Уелсеца. Кралят на драго сърце го приел и го освободил от пленничеството.

Персевал пък, щом се разделил с рицаря, препуснал в стремителен галоп и яздил така, додето насреща му не се очертал замъкът, в който живеела госпожицата, поверила му своето гонче. Щом го съгледала да се приближава, от прозореца, на който стояла, тя

излязла да го посрещне, приветствала го сърдечно и с голяма радост, поканила го да влезе и му рекла:

— Сеньор рицарю, да знаеш, малко остана много да ти се ядосам! Нещо повече, дори и да ми даваха най-голямата скъпоценност на света, пак не бих се лишила от него за толкова дълго време, стига да можех да поправа стореното.

На което Персевал отвърнал:

— Госпожице, знай, че това бе най-доброто, което можех да сторя, и че за моето закъснение има много сериозна причина.

След което се заел да ѝ разкаже за приключенията си от игла до конец така, както се били случили: как старицата му взела гончето и го упътила към гроба, как рицарят, изскочил оттам, влязъл в битка с него, ала Персевал го победил, как онзи се втурнал и изчезнал в подземието под гроба, как другият рицар отнесъл гончето, как той се впуснал да го търси, защото не искал да се върне без него, как го намерил в гората и как го победил в двубой. Разказал ѝ всичко точно така, както се било случило, не пропуснал да спомене и за голямата мъка, която бил преживял след раздялата си с нея.

След като го изслушала, девойката изпитала голяма радост и на драго сърце му простила. Сетне му помогнала да свали доспехите си, отвела го със себе си, държала се с него по възможно най-любезния начин и накрая му каза:

— Понеже си победил човека, когото мразех от цялата си душа и който беше приятел на сестра ми, бих искала от днес да бъда под твоята власт, а ти да станеш господар на този замък и да бъдеш завинаги с мен.

Ала като чул тези думи, Персевал почувствал голяма мъка и се извинил на девойката по възможно най-благоприличния начин, защото нямал никакво желание да остава там. Ето защо ѝ рекъл:

— Госпожице, знай, че както не искам да си тръгна от теб, така съм готов да направя всичко, каквото поискаш от мен, стига да е разумно. Ала докато бях в двора на крал Артур, аз предприех едно начинание и дадох клетва, че няма да прекарам повече от една нощ, където и да се намирам, додето не достигна целта си. Длъжен съм да поставя своя оброк над всичко друго.

През онези времена било обичайно човек да предпочете да му отрежат главата, отколкото да престъпи своята клетва. Като чула

обяснението му, девойката казала:

— Сеньор, ако някой иска от теб да се откажеш от клетвата си, това означава, че този човек изобщо не те обича. Ето защо не бих посмяла нито да настоявам, нито да те моля за нещо, което е в противоречие с казаното от теб. Единственото, което искам, е, ако Бог ти помогне да осъществиш начинанието си, да се върнеш след това при мен.

— Госпожице — отвърнал ѝ Персевал, — няма нужда да ме молиш за това, тъй като нямам друго по-съкровено желание — стига Бог да ми позволи да постигна целта си, — освен да бъда с теб, колкото ми душа иска.

Сетне Персевал се сбогувал с нея и поискал да му донесат доспехите. Разтревожена, тя го попитала:

— Сеньор, за Бога, какво е това, което си тръгнал да правиш? Няма ли да останеш поне тази нощ с мен?

А той ѝ отвърнал:

— Сеньора, това не може да стане, защото по този начин ще престъпя клетвата си. Спомни си, че предишния път аз вече прекарах една нощ тук.

Като чула това, девойката много се натъжила, ала разбрала, че не може нищо да стори. Пожелала му обляна в сълзи, Бог да го пази, защото копнеела да не си тръгва, а да остане при нея. Ала Персевал нямал никакво желание да извършва прегрешение, пък и Господ нямал намерение да му позволи подобно нещо.

* * *

Сбогувал се Персевал с нея и потеглил на път. Така в продължение на цели седем години странствал из земи и гори в търсене на приключения и нямало нито рицарски двубой, нито сблъсък с чудодейна сила, които да не бил извел до успешен край. През тези седем години той изпратил повече от сто заклетни пленници в двора на богатия крал Артур. Затова пък от чудесата, с които се сблъскал, и от всичко, което преживял, без да е в състояние да открие двореца на дядо си богатия Крал Рибар, той станал толкова налудничав и безразсъден, до такава степен изгубил паметта си, че през всичките седем години

нито веднъж не си спомнил за Бог и Светата Църква, така и не влязъл в нито един храм или параклис.

Препускал той и в деня на Разпети петък, когато нашият Господ изстрадал смъртните си мъки заради всички грешници, бродел, въоръжен от глава до пети, готов да се отбранява и да напада, ако срещне някого по пътя си. Тогава срещнал дами и рицари, целите загърнати в плащове и качулки, които отивали с молитви на уста да получат от Иисус прошка за своите грехове.

Те го спрели и го попитали каква нещастна участ го е подлудила до такава степен, че в деня, в който нашият Господ е търпял Своите мъки на кръста, той се е въоръжил, за да убива хора или търси приключения. Като чул да говорят и да му напомнят за Бог, Персевал се осъзнал и по волята на Иисус възвърнал обичайното състояние на духа си, след което дълбоко се разкалял за лудостта, в която тъй дълго бил изпаднал, и незабавно свалил доспехите от себе си. В разказа се казва, че точно както била волята на Бог, Персевал пристигнал в дома на своя чичо отшелник, където сестра му го била отвела навремето, за да се изповяда. Сега отново му се изповядал, а сетне се покалял за греховете си, както светият човек го посъветвал, и останал при него в продължение на два месеца.

Ала за тези неща не говорят нито Кретиен дьо Троа, нито другите поети, които съчинявали стихове, за да предадат историята в приятни рими. Ние пък казваме само неща, които са важни за разказа: за записването им Мерлин натоварил своя учител Блез, който живеел в Нортумберландия и бил достигнал такава преклонна възраст, че едва се държал на краката си. Мерлин виждал и бил наясно с приключенията, случващи се всекидневно на Персевал, и ги съобщавал на Блез, за да ги записва, така че да остават за поколенията разумни хора, които с удоволствие ще слушат за тях. От друга страна, именно в писанията на Блез, отразяващи онова, което Мерлин го накарал да запише и остави като спомен, можем да намерим сведението, че Персевал пребивавал в дома на чичо си в продължение на два месеца. Ала по времето, когато Персевал се озовал там, сестра му вече била покойница, напуснала този свят и преминала в отвъдното.

Без да знае за това, Персевал казал:

— Сеньор, ще отида да се видя с моята сестра, защото я обичам от цялото си сърце.

Като чул тези му думи, отшелникът се нажалил и през сълзи рекъл:

— Скъпи племеннико, никога повече не ще я видиш, защото тя се спомина преди година и половина. Като научих за това нещастие, аз бях много опечален, отидох при нея и докарах тялото ѝ тук, за да го погребва пред моя дом.

Като чул, че сестра му е напуснала този свят, Персевал много се нажалил и дори да се намерел човек, който да му даде цялото злато на света, пак нямало да успее да сдържи сълзите си.

— Сеньор — казал той на своя чичо, — за Бога, отведи ме да видя гроба на моята сестра, която ме обичаше толкова много.

— На драго сърце — отвърнал му старецът.

Сетне го повел право към гроба, където младата жена била погребана, и рекъл:

— Скъпи племеннико, ето тук е погребана сестра ти.

При тези думи Персевал се разридал, а сетне двамата произнесли молитви на упокой на душата ѝ. Докато се молели, отшелникът промълвил:

— Скъпи племеннико, няма ли да отидеш да видиш вашия семеен дом, който някога принадлежеше на твоя баща и мой брат Ален Дебелия? Добре е да знаеш, че сега той е на твое разположение.

На този въпрос Персевал отговорил:

— Сеньор, Господ да ми е на помощ, не бих отишъл там, дори да ми дават владенията на богатия крал Артур, защото ще ми бъде прекалено мъчително да видя дома на моя баща, напуснат от скъпите на сърцето ми хора, и да не мога да намеря в него нито една сродна душа.

— Така е, скъпи племеннико — съгласил се старият човек, — наистина няма да намериш такава.

Не след дълго Персевал му казал:

— Драги чичо, искам да си вземем сбогом и да замина. Знай, че няма да се спра, преди да открия дома на твоя баща, моя дядо.

Като чул това, отшелникът рекъл:

— Скъпи племеннико, дано Господ Бог Иисус Христос ти помогне да постигнеш целта си! Знай, че и аз не ще спра да се моля за това на нашия Господ.

* * *

Сетне Персевал си взел сбогом и заминал. И странствал толкова дълго из гората, че настанал осмият ден след Петдесетница. Яздил целия ден чак до деветия час, ала така и не се натъкнал на никакво приключение. По някое време погледнал пред себе си и съгледал четирима млади конника, всеки от които бил праметнал щит през врата си. Те водели бойни и товарни коне, които теглели кола, натоварена с копия.

Щом ги видял, Персевал пришпорил коня, явил се пред тях и ги попитал накъде карат тези оръжия и кому служат. А те му отвърнали:

— Сеньор, ние сме хора на Мелиан от Лис и отиваме на турнир, който трябва да се състои в Белия замък в чест на една от най-прекрасните госпожици на света. Които са я виждали, в един глас разправят, че ако всички красоти на девойките по света се съберат на едно място, пак не ще могат да съперничат на нейната хубост. Освен че е необикновено красива, тя е и приказно богата, затова не е чудно, че мнозина рицари вече са искали ръката ѝ, а също графове, херцози и прочие благородници. Ала тя не ще да чува за никого. Ето защо господарката на Белия замък е обявила турнир в чест на своята тъй прелестна дъщеря и условието, което е оповестила, е, че рицарят, спечелил турнира, ще получи госпожицата, независимо колко е беден, защото тя ще го направи богат и ще му даде всички свои богатства. Така че знай: комуто Бог отреди да я притежава, той ще бъде най-богатият на света и най-състоятелният човек в земите на Британия с изключение единствено на крал Артур. И нашият сеньор Мелиан от Лис затова отива там, защото отдавна е влюбен в нея и иска да си опита късмета, та ако спечели турнира, да вземе госпожицата за жена.

Персевал ги попитал кога според тях трябва да се състои турнирът, и те му отвърнали:

— Точно след три дни, сеньор.

Тогава Персевал ги попитал дали ще има много рицари, които ще участват в турнира. Като го чули, младежите се засмели и казали:

— Сеньор рицарю, няма защо да питаш за такова нещо. Защото турнирът беше обявен в двора на богатия крал Артур. Сигурни сме, че на него ще дойдат рицарите от Кръглата маса, защото на тази

Петдесетница са се върнали всички от търсенето на Граала, след като не са постигнали нищо. На Петдесетница крал Артур бил устроил невиджани досега празненства. Турнирът бил обявен именно на тях, така че само от този двор ще дойдат повече от пет хиляди души. Известно е, че ще присъстват монсеньор Говен, Ланселот от Лак, сенешал Кей, Бедивер, Мордред, Гахерис, Гарет, последните от които са братя на монсеньор Говен. Освен това сенешал Кей се похвали пред всички барони, че щял да я отведе в двора на Артур и да я спечели със силата на оръжията. Рицарите много се били смели и сметнали думите му за голяма глупост, та дори крал Артур се видял принуден здраво да го смъмри за това и на няколко пъти сам му се подиграл. Самият крал Артур бил казал, че ако Персевал дочуе новината за този турнир, той сигурно ще се яви там: защото едва ли можело да се намери рицар, който да се изправи срещу него, след като бил изпратил повече от сто и петдесет рицари като пленници в двора на Артур. Сега кралят е разочарован, че той не е в неговия двор, и дори мисли, че може и да е мъртъв. И да знаеш, че казваме истината за всичко, което ти ни попита. Ала кажи ни, моля ти се, ще дойдеш ли там с нас?

В отговор Персевал им казал, че няма да отиде, а другият му отвърнал:

— За Бога, прав си, няма смисъл да се захващаш с тази работа.

Сетне оръженосците се разделили с Персевал и поели по своя път. Нашият рицар потеглил в обратната посока и решил, че все пак ще отиде на турнира. Яздил така в ситен тръст чак до вечерта, когато се взрял в пътеката пред себе си и съгледал дома на местен феодал, обграден целия със стена. Като го видял, той много се зарадвал и препуснал в стремителен галоп към крепостта.

Намерил господаря му да седи на моста заедно с шестима слуги и да оглежда хората, които преминавали оттам и отивали на турнира. Като съгледал Персевал, той станал да го посрещне, поздравил го радостно с „добре дошъл“ и с удоволствие му предложил подслон в своя дом. Персевал, който бил поласкан от подобно отношение, му благодарил сърдечно и бързо слязъл от коня, а прислужниците на господаря скочили и му помогнали да свали доспехите си, като един от тях отвел коня му в обора, за да се погрижи по най-добрия начин за него, а другите отнесли оръжията му в една стая и той останал съвсем без дрехи. Господарят го заоглеждал с възхищение, защото той

несъмнено бил най-красивият рицар на света. Сетне изрекъл тихо през зъби така, че Персевал да не го чуе:

— Наистина голяма загуба ще бъде, ако такъв прекрасен рицар няма достатъчно мъжество у себе си.

Сетне се появили двама слуги, които наметнали на раменете му мантия, а той седнал редом с господаря на замъка да разглежда преминаващите оттам рицари с техните коне и амуниции. Персевал попитал своя гостоприемец много ли път има до Белия замък. А той му отвърнал:

— Можеш да стигнеш дотам на сутринта преди първия час.

— Минавали ли са оттук други рицари на път за турнира? — продължил да разпитва Персевал.

— Малко преди да дойдеш, преминаха рицарите от двора на крал Артур. Като си помисля, в отряда му трябва да е имало повече от петстотин рицари и за мен няма съмнение, че носеха най-богатото снаряжение, което човек може да види.

Когато чул това, Персевал изпитал голяма радост и останал така заедно със своя гостоприемец чак додето се свечерило. Тогава сеньорът попитал слугите ще могат ли да хапнат скоро, а те му отвърнали:

— Ей сега, господарю.

Сеньорът се качил в залата, водейки Персевал за ръка, оказал му най-големи почести и заповядал да сложат трапезите; всичко било сторено, както бил наредил.

Когато подготовката за угощението приключила, от своите покои излязла съпругата на сеньора, водейки със себе си двете им дъщери, които били много красиви, разумни и възпитани. Щом съгледали Персевал, те го обсипали със знаци на внимание и уважение. Сложили ги да седнат на масата точно срещу него. Естествено, господарката и нейните дъщери през цялата вечер не изпускали от поглед Персевал и накрая заключили, че никога преди това не са виждали толкова красив рицар.

След угощението трапезите били вдигнати и сеньорът попитал Персевал дали е дошъл, за да вземе участие в турнира. На което той му отвърнал:

— Научих за него за пръв път от оръженосците на Мелиан от Лис, които караха снаряжението на този рицар.

— Всъщност именно той бе човекът, който се застъпваше за устройването на турнира — обяснил му сеньорът. — Утре пък ще се състоят предварителните боеве. И ако ми е позволено, ще те помоля да дойдеш там с мен.

— Любезни сеньор — отвърнал му Персевал, — ще дойда на драго сърце от добри чувства към теб, но утре за нищо на света няма да надяна доспехите.

— Аз и не бих настоявал против твоята воля — приключил разговора сеньорът.

Сетне спалните били приготвени и четирима лакеи отвели Персевал при пищно застланото ложе, в което той спал непробудно чак до сутринта, когато прислужниците зацъкали из двора. Като видял, че се е разсъмвало, Персевал станал и заварил сеньора на замъка също буден. Двамата отишли на сутрешната литургия във великолепно украсен параклис. След литургията се върнали в залата и закусили в отлично настроение.

Като приключили със закуската, сеньорът слязъл в двора и наредил да им приготвят конете. Качили на един товарен кон снаряжението на Персевал, а самите те скочили на своите жребци и потеглили да се насладят на турнира, който започвал с голямо въодушевление и страст, защото макар да били подранили, знамената вече се веели на бойното поле.

Там човек би могъл да види прекрасни щитове, расови коне, пищни доспехи, разкошни копринени бойни знамена: никога след управлението на Артур не бил устройван турнир, отличаващ се с изобилието на толкова скъпи доспехи и толкова много славни рицари. Впрочем Мелиан от Лис вече бил излязъл на полето, облечен в разкошни доспехи, носейки богато изрисуван златен щит с два лъва. На ръката му се ветреел ръкавът със знака на госпожицата от замъка, докато гордо препускал из равнината начело на отряд от петдесетима прекрасно въоръжени рицари.

По някое време глашатаите се провикнали: „Наложите шлемовете!“ В миг се надигнала голяма врява, а сърцата на страхливците трепнали в гърдите им. И трябва да признаете, едва ли някога сте виждали турнир, отличаващ се с такова настървение: Мелиан от Лис се понесъл във вихрен галоп из полето начело на своите съратници, по-бърз от стрела, пусната от тетивата на лък,

защото копнеел да върши рицарски подвизи, които да впечатлят любимата му. Като го видял, монсеньор Говен се втурнал срещу него и двамата полетели насреща си по-бързи от ястреби или лястовици. При сблъсъка си нанесли удари с копията по позлатените щитове с такова необуздано настървение, че щитовете се разтрошили на парчета, а копията заседнали в плетените ризници и се разлетели във въздуха на трески; те обаче успели да се удържат на стремената и се подминали един друг с гордост и самоувереност.

Сетне дружините се сблъскали на голяма скорост, нанасяйки си едни други удари по щитовете и ризниците, а когато копията се изпочупили, битката продължавала да се води с мечове. Това несъмнено бил най-свирепият турнир, на който човек можел някога да присъства, защото се виждало как знамената се носят едни срещу други на повече от 500 места.

Рицарят Мелиан от Лис влизал от двубой в двубой, спечелил много коне на победените си противници и ги изпратил в града на госпожицата, която била на върха на щастието от успехите му. По стените на Белия замък се били наредили повече от триста дами и госпожици, които наблюдавали схватките и си показвали една на друга най-доблестните рицари, а те, знаейки това, полагали още по-големи усилия да им се харесат.

Монсеньор Говен и Ланселот, както и останалите рицари от Кръглата маса карали редиците на противниците им да се огъват и не срещали рицар, когото да не хвърлят от коня на земята. От друга страна, Мелиан от Лис и неговите рицари също вършели чудеса от храброст. Турнирът продължил чак до свечеряване, когато схватките били прекратени и всички се разотишли.

Общото мнение било, че отлично се били представили, от една страна, монсеньор Говен, Ивен, Ланселот и сенешал Кей, а от друга, Мелиан от Лис. Така че дамите от замъка не знаели кому да дадат наградата, и казвали, че всички са се сражавали отлично, поради което не били в състояние да изберат най-добрия. Госпожицата, в чиято чест се провеждал турнирът, казала, че най-добре се бил представил Мелиан от Лис. Господарката на Белия замък и нейна майка обаче не се съгласила с нея; повечето от дамите пък се произнесли в полза на Говен. По този повод настанала голяма свада и накрая госпожицата казала:

— Утре ще можем да научим кой е най-добрият и кой ще получи наградата.

Така спорът утихнал и не след дълго в замъка влезли Мелиан от Лис, както и монсеньор Говен, Ланселот, сенешал Кей и останалите рицари от Кръглата маса. И можете да бъдете сигурни, че никога на никой друг турнир рицарите не били настанявани в толкова разкошна обстановка.

Когато предварителният турнир приключил, Персевал и неговият гостоприемец тръгнали да се приберат в своя замък, който съвсем не бил далеч. Щом слезли от конете, слугите изскочили да ги посрещнат, отвели конете им в обора и се погрижили по най-добрия начин за тях. Сеньорът и Персевал, хванати за ръце, се качили в залата. Господарят наредил да слагат трапезите, което тутакси било сторено и всички седнали да ядат.

Тогава сеньорът заговорил за турнира и попитал Персевал кой според него се бил представил най-добре. Персевал отвърнал, че рицарят със златния щит и двата лъва се бил сражавал много доблестно, но че онзи с белия щит бил най-добрият. Като чул това, феодалът обяснил на Персевал:

— Този със златния щит и двата лъва беше Мелиан от Лис, а онзи с белия — Говен, племенникът на крал Артур.

А Персевал му отвърнал:

— Да знаеш, че ако ще да ми дават толкова злато, колкото е големината на този замък, пак не биха могли да ме удържат да не си взема утре доспехите и да се сражавам така, както умея! И много бих искал, дано Господ ми помогне, Говен и Мелиан от Лис да бъдат в един и същи отбор, а аз да се бия срещу тях.

Когато чули това, сеньорът и неговите дъщери много се зарадвали, а господарят казал:

— Тогава от обич към теб и аз ще се въоръжа и утре ще те придружа на турнира.

Когато чул това, Персевал се почувствал много щастлив и от сърце му благодарил. Сетне изоставили този разговор, додето не настъпил часът да се разотидат по леглата, и спали чак до сутринта, когато Персевал и сеньорът се събудили. Двамата присъствали на литургията в параклиса, а след това се върнали в залата и закусили с хляб и вино. Старшата дъщеря на сеньора пък се приближила към

Персевал и го помолила от любов към нея да носи нейния ръкав със себе си на турнира, при което той бил много очарован и казал, че от любов към нея би желал да извърши повече бойни подвизи, отколкото бил извършил за един ден през целия си живот дотогава. Като чул тези му думи, сеньорът изпитал голяма радост.

Сетне прислужниците се качили и донесли със себе си амунициите, а след това сеньорът и Персевал яхнали конете и препуснали към замъка. Когато пристигнали, рицарите се въоръжавали навсякъде из замъка и мнозина от тях вече били на конете си. Всички хвърляли поглед нагоре и се убеждавали, че дамите и госпожиците вече са се качили по стените. Като видял, че всички са готови, Персевал поискал да се въоръжи и се облякъл в прекрасни доспехи, които неговият гостоприемец взел под наем, защото рицарят не искал да носи собствените си доспехи, за да не бъде разпознат в тях.

Междувременно Мелиан от Лис останал през нощта в дома на монсеньор Говен и двамата коварно се наговорили да надвият отбора на рицарите извън замъка. За това му решение госпожиците от замъка го упрекнали много тежко, защото предишната нощ той бил в отбора, сражаващ се против монсеньор Говен. Госпожицата от замъка обаче им намерила, доколкото могла, извинение, с довода, че след като отборът на рицарите извън замъка се бил усилил с три знамена, то този на вътрешните рицари щял да пострада тежко, ако Мелиан от Лис не застанел в техните редици. Когато научили за последните събития, рицарите от външния отбор били много разочаровани, ала Сагремор казал, че подобна причина не може да го откаже от битката. При тези новини Персевал се почувствал много радостен и казал на своя гостоприемец:

— Далеч по-добре щеше да е за тях, ако се бяха присъединили към отбора на външните рицари.

Тогава участниците в турнира излезли от града и се подредили във величествени редици едни срещу други. Щом всичко било готово, оръженосците и глашатаите извикали:

— Наложите шлемовете!

Веднага щом този вик се разнесъл, можело да се види как и едните, и другите се устремили напред и колко щастлив е онзи, който притежава най-бързия кон.

Мелиан от Лис веднага излязъл пред всички останали, а Персевал, който тутакси го забелязал, изпитал голяма радост. Понесъл се и той насреща му с голямо настървение, а от ръката му се веел ръкавът на неговата дама. Когато госпожиците от стената го видели, веднага си прошепнали една на друга:

— Сега можеш да видиш най-красивия рицар, който някой някога е виждал.

Ето че Персевал и Мелиан от Лис се сблъскали, носейки се с възможно най-голямата скорост, която коне биха могли да развият, и изпочупили копията си при ударите в щитовете, така че парчетата от тях се разлетели навсякъде из въздуха. Персевал обаче, който притежавал огромна мощ и храброст, се врязал така свирепо в противника с гърди, тяло и шлем, че го изхвърлил от коня и той паднал на земята толкова болезнено, че насмалко да си прекърши врата, ала да избегне счупването надве на ръката си, не успял и от голямата болка изпаднал повече от четирнадесет пъти в несвяст. При вихрената скорост, която набрал, преди да покоси Мелиан от Лис, Персевал се натъкнал и на сенешал Кей и го блъснал толкова жестоко, че последният изгубил представа дали е ден или нощ, изхвъркнал от седлото и се проснал на земята с цялата си дължина.

Когато външните рицари видели славните подвизи на Персевал, те пришпорили конете си, за да го последват, а монсеньор Говен и Ланселот се върнали, за да ги пресрещнат, и знамената на съперниците се сблъскали така жестоко, че накарали цялата земя да затрепери. Там Сагремор Безмерни, който останал с част от външните рицари, се сражавал толкова силно и извършил толкова блестящи подвизи този ден, че всички, които го гледали, го възхвалили и обявили за изключително достоен рицар.

От своя страна Ланселот и монсеньор Говен отвръщали много яростно и карали редиците пред тях здраво да се огъват. Ала най-успешно от всички се изявявал Персевал, защото така и не срещнал съперник, когото да не повали заедно с коня му на земята. И тогава наблюдаващите от стената зрители споделили, че дамата, която му била поверила своя ръкав, е постигнала голям успех, защото възлюбената на този рицар би трябвало да е на върха на щастиято, щом насреща му не може да излезе рицар, когото той да не просне на тревата.

Така говорели госпожиците, които гледали битките от кулата. Когато пък монсеньор Говен видял Персевал, той се почувствал много ядосан, задето хората му претърпели толкова поражения от този рицар. Затова грабнал копие, което един оръженосец му подал, и се втурнал в пълен галоп срещу Персевал. Като го видял, Персевал отначало се поуплашил от видимите му намерения; разбира се, той отлично знаел, че монсеньор Говен е много доблестен мъж. Двамата си нанесли много мощни удари, които попаднали в щитовете, така че копията им се разлетели на парчета, а при разминаването се сблъскали тежко. Сблъсъкът се отразил твърде зле на монсеньор Говен, защото и той, и конят му били хвърлени върху ливадата, при което животното си счупило врата и умряло.

Веднага след това вътрешните рицари се огънали и обърнали гръб на битката. Като видял, че неговите съратници бягат, монсеньор Говен се почувствал силно засегнат, скочил на крака и изтеглил меча си. Тогава някакъв рицар му извикал:

— За Бога, сеньор рицарю, ти трябва да останеш при нас!

След което се нахвърлил върху него и понечил да му издърпа шлема от главата.

Когато Говен го видял, се преизпълнил с ярост, приближил се до него, вдигнал меча си и го ударил толкова жестоко, че разцепил главата му чак до челюстта и го хвърлил на земята. Сетне хванал коня му, метнал се върху него и го пришпорил, за да настигне своите хора, като преди да се добере до тях, успял да повали четирима рицаря. Неговите хора обаче напирали към града, а външните рицари ги преследвали чак до портите, при което им отнели много конски сбруи и взели в плен голямо количество коне и хора. След поражението на противника Персевал отишъл при своя гостоприемец и му дарил три от най-добрите коне, които бил спечелил, и пожелал те да бъдат дадени на дъщеря му заради ръкава, който му била дала. Сеньорът го обсипал с благодарности. Тогава Персевал казал:

— Сеньор, хайде да си вървим, защото искам и тази нощ да преспя под твоя покрив.

* * *

Персевал, неговият гостоприемец и оръженосецът му потеглили на път, но пред тях отнякъде изникнал мъж, възрастен и брадат, добре облечен, който носел коса на врата си и оставял впечатлението, че е косач. Той се насочил към тях, хванал юздата на Персеваловия кон и му рекъл:

— Празноглавец! Ти си пълен глупак и не трябваше да ходиш на турнира!

Когато чул тези думи, Персевал много се учудил и го попитал:

— Старче, това какво те засяга?

А мъжът отговорил:

— Напротив! Засяга и мен, и други хора най-малкото защото засяга теб и мен, а както си мисля, засяга повече мен, отколкото всеки друг.

Като чул тези думи, Персевал много се зачудил и го попитал:

— Кой си ти?

А мъжът отвърнал:

— Аз съм синът на човек, когото ти слабо познаваш, ала който те познава отлично. Добре е да знаеш, че запознанството с него не може да донесе добро никому, а точно обратното, за всекиго може да се окаже доста болезнено.

Като изслушал неясните слова на този мъж, Персевал много се удивил и казал:

— Ще ми кажеш ли нещо за твоите занимания, ако сляза от коня?

А човекът му отвърнал:

— Ще ти разкрия нещо, което не ще кажа пред останалите хора.

Като чул това, Персевал се почувствал много щастлив и казал на своя гостоприемец:

— Сеньор, върви напред и ме чакай в замъка. Аз ще поговоря с този благороден човек и ще дойда при теб.

— Разбира се, сеньор — бил отговорът на неговия спътник.

Сетне феодалът си тръгнал, а Персевал останал, приближил се до странника и го попитал кой е. А онзи му отвърнал:

— Косач съм, както можеш да видиш.

Персевал обаче продължил с въпросите си:

— Кой тогава ти е казал толкова неща за мен и моите дела?

— Преди да се родиш, аз знаех твоето име — отвърнал му странникът.

Като чул този отговор, Персевал изпаднал в голяма почуда и рекъл:

— Умолявам те в името на Бог да ми кажеш какво знаеш за мен, а също и с какво се занимаваш. Заклевам те в името на Бог да ми разкажеш за тези неща.

А човекът му отвърнал:

— Нямам намерение да те заблуждавам. Знай, че се наричам Мерлин и съм дошъл от Нортумберландия, за да поговоря с теб.

Като чул това, Персевал още повече се удивил и рекъл:

— За Бога, Мерлине, слушал съм много за теб и за това, че си несравним пророк. Но в името на Господа, кажи ми как мога да намеря дома на богатия Крал Рибар.

— Ще ти дам достатъчно напътствия. Но да знаеш, че Господ ти прави спънки заради обета, който си позволи да нарушиш. Спомни си, че се закле да не преспиваш на едно и също място повече от една нощ, а ето че прекара две нощи в дома на този дребен васал, където на всичко отгоре възнамеряваше да прекараш още една нощ.

— Съвсем бях забравил за това — промълвил Персевал.

— Затова и по-лесно ще ти бъде простено — рекъл му Мерлин. — Аз ще ти покажа правилния път към дома на твоя дядо, където ще пристигнеш след година.

Като чул това, Персевал възкликнал:

— За Бога, Мерлине, казвай по-бързо!

Ала Мерлин му отвърнал:

— Това е нищо работа! Ти можеше да си там още тази нощ, но при това положение ще се озовеш при дядо си точно след година. И като пристигнеш, внимавай да не се държиш като глупак, а питай за всичко, каквото виждаш.

— Сеньор, така и ще сторя, стига Бог да ме отведе там — обещал Персевал.

— Сега си тръгвам — казал накрая Мерлин. — Няма да разговарям повече с теб, но ти ще укрепиш много повече своята вяра. По което и време да получиш на съхранение съсъда на Иисус, аз ще доведа при теб моя учител, който е описал твоите и отчасти моите дела. А сега си отивам.

С тези думи той си тръгнал и Персевал се взирал в същата посока, но не можел повече да го види. Тогава вдигнал ръка и се прекръстил, а сетне скочил на коня си и потеглил по пътя, който Мерлин му бил показал. И пътувал по волята на нашия Господ толкова дълго, че точно в деня, в който Мерлин му бил определил, видял пред себе си дома на своя дядо. Препуснал тогава, влязъл през портата и скочил от коня пред залата на двореца.

Двама слуги веднага дошли да го посрещнат, приветствали го с „добре дошъл“, помогнали му да свали доспехите си и настанили коня му в обора, а после го въвели в залата, където се намирал неговият дядо кралят. Още щом съгледал Персевал, той се надигнал, доколкото могъл, за да го посрещне, и бил много щастлив от неговото идване. Персевал седнал при него и двамата дълго разговаряли за най-различни неща. Тогава владетелят наредил да пригответ трапезата и заповедта му веднага била изпълнена. Всички седнали да се гощават.

Тъкмо били поднесени първите ястия, и от една стая изнесли копието, кървящо откъм върха си, сетне Граала, последвани от девойката, носеща малките сребърни подноси. Тогава Персевал, който копнеел да пита за всичко това, се обърнал към краля:

— Сеньор, в името на доверието, което ми дължиш и което дължиш на всички хора, кажи ми за какво служат всички тези неща, които виждам да разнасят пред мен.

Едва произнесъл тези думи, той се огледал и видял, че Кралят Рибар коренно се бил променил, бил се изцерил от своята болест и изглеждал здрав като младо момче. От тази гледка Персевал изпаднал в голяма почуда, а кралят скочил към него, хванал го за крака и искал да го целуне, но Персевал не му позволил да стори това. Слугите из цялата къща също ликували и се радвали на Персевал.

Тогава рицарят се приближил към краля и му рекъл:

— Господарю, искам да ти съобщя, че Ален Дебелия, който беше твой син, бе и мой баща.

Като чул това, Кралят Рибар отново засиял и казал:

— Скъпо мое внуче, няма край моята радост, че си дошъл тук.

Сетне коленичил и отправил благодарствена молитва към нашия Господ, хванал Персевал за ръката, отвел го пред своя съсъд и рекъл:

— Мило ми внуче, знай, че това е копието, с което Лонгин пронизал Иисус на кръста. А този съсъд, който наричаме Граал, е

кръвта от Неговите рани, която капела на земята и която Йосиф събрал. Наричаме го Граал, защото той се нрави^[7] на всички достойни люде и на годните да пребивават в негово присъствие. Защото грях в негово присъствие никой не може да върши. А сега ще отправя молитва към нашия Господ да ме извести какво мога да направя за теб.

После Брон коленичил пред своя съсъд и произнесъл следната молитва:

— Мили Господи Боже, както е вярно, че това тук е Твоята благословена кръв, че след смъртта на Йосиф Ти позволи да бъде дадена на мен и че аз я съхранявах оттогава до днес, така ми дай знамение какво да правя от днес насетне!

Тогава от небесата се разнесъл гласът на Светия Дух:

— Броне, да знаеш, че пророчеството, което нашият Господ даде на Йосиф, ще се сбъдне. Той ти заръчва да обучиш този младеж на свещените слова, на които е обучил Йосиф в тъмницата, когато ти поръча да съхраняваш Граала, и да повериш на неговите грижи тази светиня по волята на нашия Господ. И на третия ден от днес насетне ти ще напуснеш този свят, за да дойдеш в компанията на апостолите.

Гласът замлъкнал и Брон постъпил точно така, както той му бил наредил: обучил Персевал на свещените слова, които бил възприел от Йосиф и които аз нито мога, нито ми е позволено да изрека. Преподал му цялото верую в нашия Господ: и как Го бил видял като малко дете, и как Го бил видял в храма, където бил опровергал учителите, и как големците на Юдея Го били намразили, и как имал един вероломен ученик, който Го предал на юдеите, и как видял да Го приковават на кръста, и как зет му Йосиф поискал тялото Му, и как Пилат му Го дал, и как Го свалили от кръста, и как Го положили на земята, и как видял, че кръвта Му изтича и попива в почвата, и как почувствал голяма жалост, и как я събрал в един съсъд:

— И да знаеш, нито край самия съсъд, който виждаш пред себе си, нито в негово присъствие не може да пребивава нито един грешник.

След което му разказал целия живот на своите достопочтени предци, а Персевал попивал думите му, целият в слух, и тутакси бил изпълнен с благодатта на Светия Дух. Сетне старецът Брон връчил на Персевал съсъда, от който се разнесла небесна мелодия и

очарователно благоухание, поради което на всички се сторило, че се намират при ангелите в рая.

И Брон, който бил много стар, прекарал цялото време с Персевал, а на третия ден застанал пред своя съсъд, легнал с разперени ръце, сякаш да бил на кръста, и отправил благодарност към Господ. Сетне предал Богу дух.

След кончината му Персевал отишъл там, огледал се и видял Давид с неговата арфа и сонм ангели с кадилници, които очаквали душата на Брон, поели я и я отнесли в Божия престол при неговия Отец, Комуто той дълго бил служил. Персевал пък, мъж достоен и благоразумен, останал, където си бил. И секнали, обезсилени, магиите и целия свят бил освободен от тях. През този именно ден крал Артур и неговите рицари седели на основаната от Мерлин Кръгла маса, когато чули странно скърцане, и камъкът, който се бил разцепил при сядането на Персевал на празното място, се възстановил в предишния си вид. Всички много се удивили, защото не знаели какво означава това.

Отишъл тогава Мерлин при Блез и му разказал за случилото се. Като го чул, той му казал:

— Мерлине, ти ми бе казал, че когато тези събития се изпълнят, ти ще ме отведеш, за да бъда в присъствието на Граала.

На което Мерлин отговорил:

— Блез, знай, че още утре ще бъдеш там.

Сетне го вдигнал и го отнесъл в дома на богатия Крал Рибар, който вече се наричал Персевал, и така Блез останал в присъствието на Граала.

Когато приключил с всичко това, Мерлин отишъл в двора на Артур в Кардуел. Когато го видял, Артур бил обзет от голяма радост, а неговите хора го помолили да попита Мерлин какво знамение се криело в това, че камъкът под Кръглата маса отново се бил съединил.

— Моля го от сърце да ми каже, ако е така любезен — изпълнил желанието им Артур.

— Артуре — отвърнал му Мерлин, — да знаеш, че по твое време се е сбъднало най-великото пророчество, което някога е било изричано. Защото Кралят Рибар бе изцелен и всички магии, тегнещи над земите на Британия, паднаха. По волята на нашия Господ Персевал стана господар на Граала. Можеш сам да заключиш колко изключителен и достоен човек е той, след като нашият Господ му

повери съхранението на Своята свещена кръв и поради това възстанови камъка, който бе разцепен под него. Знайте и вие, Говен и сенешал Кей, че бяхте победени лично от Персевал, който бе победител в турнира на Белия замък и ви просна на земята в схватките с вас. И още нещо: трябва да ви кажа, че той се прости с рицарството и подвизите, които то изисква, и отсега нататък ще се посвети изцяло на Бог и Неговата благодат.

Когато чули тези думи, кралят и бароните се разплакали вкупом и отправили молитви към нашия Господ да ги води към добър край. Сетне Мерлин си взел сбогом с краля, върнал се при Блез и Персевал и поръчал целият този разказ да бъде записан за поколенията.

* * *

Когато чули, че магиите били обезсилени, а приключенията свършили, бароните от двора на Артур много се опечалили. И младежите, и утвърдените рицари, и избраниците от Кръглата маса в един глас твърдели, че вече нямат желание да пребивават край крал Артур и че ще прекосят морето да търсят рицарски подвизи другаде.

Когато сенешал Кей чул това, много се натъжил, отишъл при краля и му казал:

— Господарю, да знаеш, че всички твои барони искат да те напуснат, за да отидат в чужбина в търсене на рицарски подвизи. А ти си най-достойният крал, управлявал, откакто свят светува, земите на Британия, и имаш най-доброто рицарство, с което някога някой владетел е разполагал. Спомни си, че досега трима британски крале са били и крале на Франция, и римски императори, пък и Мерлин каза, че ти ще бъдеш владетел на тези страни, а Мерлин е най-мъдрият човек на света и никой никога не го е уличавал в лъжа. Знай най-сетне, че ако рицарите ти се разбягат и се разпилеят из чужбина в търсене на приключения, никога повече няма да ги събереш на едно място. Гледай, кралю, да не се окажеш ленив и така да изгубиш всеобщото уважение, на което толкова дълго си се радвал. Затова преплавай морето, завладей Франция и Нормандия и разпреди земи им между бароните, които дълго са ти служили. А ние ще ти помагаме по най-добрия начин, на който сме способни.

Като чул думите на Кей, Артур много се зарадвал, отишъл при бароните и свикал съвет по тези въпроси. Всеки изказал мнението си и всички заедно заключили, че на драго сърце ще подкрепят начинанието му. Виждайки, че най-доблестните сънародници му дават такъв съвет, той потръпнал от радост, заповядал да напишат писма, да ги запечатат и петдесет вестители да ги разнесат из цялата страна. В тях той казвал, че никой мъж, годен да воюва на негова страна, не бива да остава встрани от начинанието му, защото ще даде всекиму толкова много, че ще го направи богат човек.

Глашатаите заминали и събрали такова несметно воинство, че преди още да е изтекъл и месец, броят му надминал сто хиляди. Като ги видял, Артур се почувствал много щастлив и заедно с монсеньор Говен, сенешал Кей и крал Лот от Оркни отишъл да направи преглед на войската. Надникнал във всяка палатка, зарадвал се на всеки високопоставен мъж, разпалил още повече обичта към него в сърцата им и им раздал щедри дарове. Тогава те възкликнали:

— Кралю Артуре, проявиш ли леност, целият свят ще се изплъзне от ръцете ти, ала ако имаш куража, който носим в сърцата си, ние ще завладеем за теб и Франция, и Нормандия, и Рим, и цяла Ломбардия, та дори короната на Йерусалим ще положим на главата ти и ще те направим господар на целия свят.

Това говорели британците на своя владетел Артур. Слушайки призивите им, кралят се почувствал безкрайно щастлив и се закле в живота си, че за нищо на света не ще се спре, преди да покори Франция, каквото и да последва за него от това. Затова събрал всички дърводелци от кралството и им поръчал да построят най-могъщата флота, за която хората били чували.

Когато корабите и галерите били готови, воините дошли в пристанището и ги натоварили с хляб, вино, провизии, сол, оръжия и дрехи. Рицарите се качили на борда, водейки със себе си най-расовите коне. Крал Артур наредил на Мордред да бди над кралството, страната и своята съпруга кралицата. Мордред пък бил брат на монсеньор Говен и син на крал Лот от Оркни; отличавал се с изключително зъл нрав.

Артур си взел сбогом и пристигнал в пристанището, за да отплава с попътния вятър и звездите. Флотата отишла толкова далеч в

морето, че пристигнала чак в Нормандия. Веднага щом слязла от корабите, войската нахлула в страната, пленила мъже и жени, отнесла голяма плячка и разграбила целия край. Никога преди тази земя не била подлагана на такова опустошение.

Когато херцогът узнал за случващото се, поискал от краля примирие, докато трае срещата му с него, и крал Артур му го дал. Дошъл той в стана на Артур и поискал да стане негов васал, заявявайки, че ще смята владението на своите земи за получено от него и в замяна на това ще му плаща данъци, което кралят с радост приел. Херцогът имал и много красива дъщеря, която кралят дал на сенешал Кей, а всички земи пак по негова воля останали притежание на херцога. Сетне вдигнал войската оттам, прекосил владенията на херцога и навлязъл в земите на френския крал.

По онова време Франция имала крал, който носел името Флоар. Когато узнал, че крал Артур го е нападнал, той много се ядосал, обявил набор на войската от цялата страна и я разположил край Париж. Събрала се и голяма дружина от рицари, на които Флоар казал, че ще изчака идването на Артур. Артур, разбира се, научил за това, насочил се веднага натам, където смятал, че ще го срещне, и се озовал на две левги от стана на французите.

Когато узнал за пристигането му, крал Флоар проводил двама пратеници в стана на Артур със следните напътствия:

— Благородни вестители, ще отидете от мен право при британците и ще кажете на крал Артур, че не си струва да погубва цвета на рицарството, за да покорява нечии земи. Кажете му, че ако е толкова доблестен и има куража да оспорва честта на Франция в двубой с мен, то аз съм готов да вляза в битката, за да определим дали той ще владее Франция, или аз — Британия.

Отишли пратениците в стана на крал Артур, попитали къде се намира и някой им показал неговата шатра. Спрели се те пред нея, слезли от конете, влезли вътре и като го поздравили, предали му дума по дума всичко, което техният владетел заръчал да му кажат, без да утаят каквото и да било.

След като изслушал всичко, което вестителите имали да му кажат, той им дал следния отговор:

— Сеньори, сега пък вие кажете на крал Флоар, чиито поданици сте, че ще сторя, каквото е поискал от мен. Кажете му още, че дори за

цялата земя на Британия не ще пропусна да се отзова на предизвикателството, което той отпрати към мен.

На което пратениците отвърнали:

— Бихме искали да ни гарантираш, че единственият противник, с когото ще си има работа, ще бъдеш ти и никой друг.

Кралят им дал гаранции, потвърдени и от най-знатните благородници на Британия, че ако бъде убит, те ще се оттеглят в страната си и ще смятат владението на своите земи за получено от крал Флоар. Пратениците от своя страна им обещали, че ако крал Флоар бъде убит, те ще предадат на Артур всички крепости на Франция и ще се поставят под негова власт. Накрая било решено двубоят да се състои след петнадесетия ден.

Сетне вестителите си заминали и с пристигането си разказали на крал Флоар какво са се разбрали с крал Артур. Британците вдигнали стана си от това място и се настанили пред самите стени на Париж, толкова близо, че били на хвърлей от града. Двете страни сключили взаимно примирие, така че британците можели да влизат в Париж, да пазаруват и да се хранят в него.

Времето бързо изтекло и настъпил определеният от краля решителен ден. Кралете съперници се приготвили за битката, като и единият, и другият се облекли във възможно най-разкошни кралски доспехи. Сетне и двамата стъпили на един остров близо до Париж, яздейки двата най-расови коня, които имало във войските. По общо споразумение и французите, и британците ги наблюдавали мирно и кротко, без да носят доспехи и оръжия.

Всички казали, че са се оставили на благоволенieto на нашия Господ и ще гледат своите владетели, които са изложили своя живот на смъртна опасност, за да спечелят почит и слава. На острова пък и двамата крале се раздалечили на два арпана разстояние, за да се засият по-добре, след което полетели във вихрен галоп и си нанесли толкова тежки удари по щитовете, че копията им се изпочупили и се разхвърчали на трески във въздуха. Веднага след това се сблъскали с нагръдници и шлемове така яростно, че се изхвърлили един друг от конете и се оказали на земята.

Ала Артур пръв скочил на крака, изтеглил своя меч Ескалибур, който бил от превъзходна стомана, и тръгнал срещу Флоар. Крал Флоар също се изправил и храбро извадил своя меч, след което и

двамата се насочили един срещу друг. И можете да бъдете сигурни, че и французите, и британците се молели всеки за своя владетел. Ето че двамата крале, изпълнени с взаимна омраза, кръстосали мечове в битка на живот и смърт.

Крал Флоар бил много храбър и сърцат, без капка съмнение в своята доблест. Държейки меча в дясната си ръка, той така ударил Артур по средата на щита, че го разцепил и посякъл всичко, до което достигнал. Ударът, нанесен с огромна мощ, продължил движението си надолу и разкъсал триста халкички от ризницата му. Острието засегнало и бедрото му, откъсвайки от него повече от цяла длан плът. Ала не спряло там, а продължавайки надолу с огромна сила, то срязало шпората и три пръста от петата, след което се забило на цяла стъпка в тревата.

Артур се почувствал донякъде замаян от удара, а Флоар толкова силно го блъснал с рамо, че насмалко да го събори на земята. Като видели това, британците и монсеньор Говен много се стреснали и се притеснили за живота на своя владетел, защото крал Флоар го превзхождал на височина с цяла глава и шлем отгоре. И както изглеждало от действията му, притежавал огромна дързост и мощ, което ги карало да се безпокоят.

Забелязвайки, че воините му треперят и са изпълнени със страх за съдбата му, Артур много се засегнал и изпитал голям срам в душата си. Устремил се тогава към френския крал, който го изчаквал по средата на бойното поле, и хващайки в десницата си меча, наречен Ескалибур, го ударил с такава свирепост по средата на щита, че го разцепил чак до средата, посичайки всичко, което срещнал по пътя си. Ударът попаднал върху шлема и срязал държащата го метална лента, минал през плетения капюшон, който не представлявал никакво препятствие, за да среже голяма част от главата и цял сноп коси, и ако не се бил извъртял в дланта му, щял да го убие на мига. Както и да е, шлемът отхвърчал от главата му, защото държащите го ремъци били прерязани. Като видял това, крал Флоар кипнал в неудържима ярост и ударил Артур по шлема, без обаче да му нанесе никаква вреда.

Това накарало крал Флоар да почувства голяма уплаха и в този миг кръвта рукнала по очите и лицето му, погледът му се замрежил и той престанал да различава крал Артур. Сърцето му спряло да бие и той се срутил ничком наред ливадата. Наблюдавайки ставащото, крал

Артур почувствал прилив на щастие, приближил се към него, вдигнал меч си и с един удар му отсякъл главата.

Като видели, че владетелят им е убит, сърцата на французите се преизпълнили с мъка и всички побягнали към Париж. Британците пък се втурнали към своя господар, качили го на коня и с ликуващо шествие го съпроводи до неговата шатра, където бързо му снели доспехите.

Тогава кралят избрал двама пратеници и ги проводил в града, за да разберат какви са намеренията на французите. За тази работа били избрани крал Лот от Оркни и неговият син Говен, който имал прекрасно дар слово и бил смятан за един от най-мъдрите мъже във войската, да не говорим, че бил отличен рицар, умел оратор и справедлив в преценките си. Всъщност откакто Персевал бил изоставил рицарските подвизи, в цяла Британия едва ли можело да се намери по-добър рицар от него.

Междувременно двамата пристигнали в Париж. Когато стражите по крепостните стени ги видели да идват, те побързали да им отворят портите. Влезли вътре Говен и баща му Лот и приветствали дванадесетимата благородници от страната, които се намирали в града, а освен това видели пратениците и рицарите, с които били уговорили правилата на двубоя между Артур и крал Флоар. Думата взел Говен, който рекъл:

— Благородници, крал Артур изисква да му предадете града, както бе уговорено с ето тези пратеници. С тях бе постигнато споразумение, че Артур и Флоар ще излязат на двубой един срещу друг според правилата, които след малко ще изброя, а за свидетели на това ще призова самите пратеници, които дойдоха в шатрата на нашия крал да известят за битката. Договорихме се, че ако Артур бъде победен, ние ще приемем властта на крал Флоар, ще го провъзгласим за наш суверен и ще смятаме, че сме получили от него земите, които владеем. Това бе нашето обещание, а обещанието на вашите пратеници гласеше, че ако вашият крал Флоар претърпи поражение, вие ще приемете властта на крал Артур, ще се оставите на неговото благоволение, ще признаете, че владеете вашите замъци по негова воля и че Франция се намира под неговото владичество. Можете да попитате за това пратениците на Флоар, които смятам за достойни мъже, дали споразумението ни бе такова, или не.

Като чули казаното от монсеньор Говен, гражданите го оценили много високо и заявили:

— Ние ще се посъветваме по всички тези въпроси.

Сетне най-видните благородници на Франция влезли в една разкошно обзаведена зала и казали:

— Сеньори, нямаме сили да се противопоставим на британския крал, нападнал страната ни, нито продоволствие, за да издържим дълга обсада, а можете да бъдете сигурни, че той няма да се махне оттук.

После пратениците потеглили, явили се в стана на Артур, за да договорят двубоя между кралете, и казали:

— Сеньори, редно е да знаете, че ние държим да спазим обещанието, което сме поели пред Артур.

Така всички стигнали до решението да му предадат града, да го провъзгласят за свой суверен и да обявят своите владения във Франция като получени от крал Артур. Сетне отишли при крал Лот и сина му Говен и заявили:

— Сеньори, съзнаваме, че не сме в състояние да се противопоставим на вашия народ, а дори да можем да му устоим, желаем да изпълним собствените си обещания. Знайте, че ще предадем Франция под властта на крал Артур, ще го провъзгласим за наш суверен, ще поверим живота и имотите си под негово разпореждане и ще се отдадем изцяло на неговото благоволение. Ала нека Бог ни бъде свидетел, призоваваме го да ни управлява справедливо, защото ако действа другояче, грехът за това ще легне изцяло върху него. И нека пред очите на Господ да властва над нас по същия начин, по който крал Флоар бе свикнал да ни владее.

На това заявление Говен дал следния отговор:

— Сеньори, знайте, че неразумни постъпки от него спрямо вас няма да видите.

Сетне Говен и крал Лот се върнали при крал Артур, за да му предадат думите на французите. Като ги изслушал, той се почувствал много щастлив, незабавно вдигнал войската от стана и потеглил към Париж. Виждайки го да се приближава, парижани излезли насреща му, предвождани от учени, епископи и абати, носещи кръстове, воценици, мощехранителници и кадилници. Пред него, където и да отидел, хвърляли клонки от мента и цветя, изнасяли наред града трапези, отрупани с хляб, месо и дивеч, а за благородниците по масите слагали

добро вино и скъпи подправки. Дворецът пък, в който крал Артур отседнал, бил украсен с копринени гоблени и изискани декорации.

Поканили Артур да седне на кралския трон и му поднесли кралската корона на Франция. Коронясали го и го обявили за крал на Франция, провъзгласили го за свой суверен и му се заклели във вярност и преданост. А Артур ги приел и ги заобичал много, останал във Франция в продължение на петдесет дни и раздал много и скъпи дарове на своите рицари. Тогава рицарите от Франция и Нормандия казали, че никога не са имали толкова щедър владетел. Немалко френски благородници се привързали към Артур повече, отколкото когато и да било към Флоар, защото Артур знаел как да говори красиво, да привлича любовта на народа, и то не с празни приказки, а със скъпи подаръци.

След петдесетте дни, прекарани в Париж, той тръгнал на обиколка из Франция, за да види дали все още има някоя крепост, която продължава да му се съпротивлява. Разбира се, така и не намерил крепост, ключовете от която да не му бъдат донесени незабавно, а народът — да не го обикне. Из цялата страна се разпространила новината, че Артур е убил краля на Франция: това и била причината всички градове и села незабавно да му се предават. Тогава дал на своя племенник Говен пограничните области на Бретан, а на Бедивер — цялата Вермандоа, изключително красива и плодородна земя. Така в свитата на Артур не останал виден благородник, който да не бил дарен било с град, било с крепост. След като приключил по този начин голямото свое начинание, той назначил управители на собствените си крепости и погранични области.

Покорил веднъж Франция, Артур казал, че не иска повече да остава в нея, сбогувал се с местните барони, които излезли да го изпровождат много далеч по пътя му и чак тогава се завърнали у дома. Кралят пътувал, докато навлязъл в Нормандия, където се намирала флотата му и където бил оставил петстотин рицари да я охраняват. Сетне се качил на борда заедно с тях; моряците вдигнали платната и вятърът поел корабите. Плавали те така, додето стигнали пристанище Дувър, където слезли на сушата и свалили от трюмовете своите бойни и товарни коне. Още със стъпването си те се почувствали много щастливи, че виждат отново своята родна земя и страна.

Когато Мордред, братът на Говен, чул да разправят, че чичо му Артур се бил върнал, той качил на коне петдесет рицари и кралицата. Всички заедно препуснали в посоката, където разчитали да открият краля, и пътували, додето не го срещнали. Това дало повод за големи празненства в негова чест.

Новината за пристигането му и за покоряването на Франция бързо се разпространила из цялата страна. Навсякъде сред обикновените хора царяла радост, да посрещнат победителите излезли дамите и госпожиците, които имали синове или близки във войската: настанало невиждано всеобщо ликуване, хората се целували и прегръщали един друг. След това думата взел кралят, който обявил:

— Сеньори, бих искал всички онези, които са сега тук с мен, да дойдат в моя двор в Кардуел в Уелс на празника на св. Йоан^[8] през лятото.

Поканата му била оповестена на цялата войска, не били пропуснати и най-богатите хора, към които Артур отправил настойчива молба, и те обещали, че ще бъдат там в деня на св. Йоан. Тогава Артур казал:

— Сега искам да раздам част от моето богатство на всички по равно, така че да няма нито един бедняк, когото да не съм направил богат.

* * *

Сетне се разделили. Артур отишъл в един от своите замъци и останал там известно време. Всички говорели за голямото щастие, което го било споходило, защото бил толкова доблестен, че успял да покори цяла Франция.

Докато Артур бил улисан в тези неща, времето минавало и наближил празникът на св. Йоан. Тогава се събрали всички най-видни благородници на Британия и настанало такова стълпотворение, че никой не бил в състояние да ги преброи. Надошло и множество рицари — и богати, и бедни.

Най-сетне денят настанал и кралят отишъл да се черкува, а литургията била отслужена от архиепископа, който навремето толкова много му помогнал да завоюва кралската власт. След като черквата пуснала, той се върнал в своя дворец, наредил да надуют роговете, подавайки за целия град водния сигнал, и рицарите седнали на трапезата. Седнал и Артур на най-високата маса, като поканил до себе си крал Лот от Оркни. От другата страна се разположили кралете на Дания и Ирландия. Изобщо в двора му се намирали седмина крале и всички те се подчинявали на неговите нареждания.

Тъкмо били седнали да закусват и им поднасяли първите ястия, когато Артур, бароните му и кралете вдигнали поглед и видели в залата да влизат дванадесет мъже, побелели от старост, разкошно облечени и носещи дванадесет маслинови клонки в ръце. Щом влезли в залата, те огледали присъстващите в кралския двор барони и рицари и си казали един другиму така, че никой да не ги чуе:

— Сеньори, този крал наистина е много могъщ!

Сетне преминали покрай всички трапези и се озовали с гневен вид пред Артур. Всички стоели мълчаливи с изключение на един, който взел думата и с надменен тон казал:

— Дано Господ, който владее целия свят и може да постигне всичко чрез Своите заповеди, да закриля най-вече императора на Рим, а след него — папата и римските сенатори, които са длъжни да пазят и защитават закона. И дано Господ, Когото току-що призовах, да съкруши Артур и всички негови васали и подчинени, задето навреди и на Бог, и на Светата Църква, и на римския закон, позволявайки си да отнеме и присвои принадлежащото по право на Рим, и да убие в битка краля, който владееше тези земи по волята на Рим и всяка година му плащаше данък. Знайте, че удивлявайки се, ние същевременно изразяваме нашето възмущение, и възмуцавайки се, се удивляваме на люде като вас, защото сте толкова долни, че би трябвало да бъдете обгърнати с всеобщото презрение, и защото сте роби на живот и на смърт, винаги сте били такива, а и вашите предци — също. Сега искате да се освободите и да отхвърлите робството като другите народи.

Не може да не знаете, че вашият народ бе поробен от Юлий Цезар и принуден да му плаща данък. Другите императори на Рим

също получаваха от вас данъци, така че не сте живели дори ден, без да бъдете наши роби. Знайте, че изпитваме голямо презрение към вашето желание да се освободите. Императорът също изпитва огромна погнуса от вас, смята ви за презрени люде и дори не иска да повярва, че у вас се е зародило желание да се освободите и станете независими от него.

Ето защо ви нарежда и заповядва чрез нас дванадесетимата, които сме застанали пред вас, да продължите да си плащате същия данък, какъвто са плащали вашите предци, и да го изпращате в размерите, получавани още от времето на Юлий Цезар. Ако откажете да сторите това, императорът ще тръгне на война срещу вас и аз ви съветвам да се подчините, защото римляните са до такава степен разгневени срещу вас, че дори обикновените хора от страната идват и викат на императора: „Господарю, за Бога, позволи ни да се разправим с тези британски псета, които съсипаха Франция!“

Да знаете, че ако императорът им даде съгласието си, те ще тръгнат срещу вас. Но той все още не може да повярва, че сте израсли дотам, щото да завладеете Франция. А потегли ли на война срещу вас, не ще ви помогне никакво бягство. Защото няма да намерите убежище, където не ще ви застигне. И се е закълел в короната си, че ще ви одере живи, а цялото рицарство от вашите земи ще го свари в казани или ще го изгори на клади, ще го разпродаде до крак и ще устрои невиджано клане.

Артур изслушал това словоизлияние на пратеника, от което кръвта му кипнала, разтреперил се и се изчервил от срам заради бароните, седящи край трапезите в залата, скочил на крака и рекъл:

— Сеньори, добре знаете френски език. Не знам къде сте родени, но разбрах добре какво казахте тук пред нас. Сега ви каня да седнете и да закусите, ако сте гладни.

А пратениците му отвърнали:

— Бихме предпочели да ни отсекаат едната ръка, отколкото да седнем да ядем в твоя двор, защото това би било неестествено и извратено.

Като ги чул, Артур се засмял и казал:

— Сеньори, относно искането, което отправихте към мен, ще се посъветвам с моите доверени хора и в най-скоро време ще ви дам отговор.

Сетне повикал своите барони — краля на Ирландия и краля на Оркни, монсеньор Говен и брат му Мордред, сеншал Кей и Бедивер, както и други, така че да станат дванадесет. Влезли в много богато украсена и изящно изографисана зала. Рисунките изобразявали как трите богини дават на Парис ябълката и му обещават своите дарове: първата се зарекла да го награди с най-красивата жена, втората — да го обсипе с най-големите богатства, а третата — че ако я даде на нея, ще го направи най-добрия рицар на всички земи.

След като една по една му предложили своите дарове, без да знаят какви са тези на съперниците, Парис се замислил и решил, че е достатъчно добър рицар, един от най-храбрите в своята страна, че няма нужда да бъде по-богат, отколкото е, следователно най-ценният дар за него би бил да се сдобие с най-красивата жена. Ето защо дал ябълката на богинята, която му обещава да го награди с най-голямата красавица. Когато видяла, че Парис подава ябълката именно на нея, тя почувствала безмерна радост, защото чрез този дар се сдобивала с власт над останалите богини. Тогава му довела жена, каквато друга, толкова красива, нямало никъде на света; ала впоследствие той платил скъпо и прескъпо за нейната красота. Та с тази именно история била изрисувана стаята, където Артур отвел дванадесетимата благородници, за да им поиска съвет.

След като се усамотили вътре, той им казал следното:

— Сеньори, всички вие сте мои хора, а аз съм вашият господар. Чухте добре как пратениците на римския император ме нагрубиха и уязвиха със своите речи. Ала колкото и да ме оскърбяваха, аз нито за миг не позволих това да си проличи в моето поведение. Ето защо ви моля да ми дадете такъв съвет, какъвто вашата чест ви подсказва. Знайте, че ще изпълня най-съвестно онова, което ме посъветвате да сторя.

Тогава се изправил крал Лот от Оркни, един изключително достоен и мъдър мъж, и казал на краля следното:

— Господарю, искаш от нас съвет и ние ще ти го дадем, стига да имаш ухо за това, което ти казваме. Ти чу как пратениците на римския император те обидиха и унижиха, изтъквайки, че Юлий Цезар бил покорил Рим, Франция и Британия, сиреч твоето кралство. И това бе вярно, защото той спечелил с предателство, а предателството няма

нищо общо с правото. Сега аз ще ти кажа с няколко думи как Цезар се сдобил с него.

Някога по тези земи живеел крал, който имал брат и двама прекрасни сина. Кралят умрял и оставил кралството на двете си момчета; ала на престолюдието му се сторило, че те още са прекалено млади, за да властват успешно, и дали управлението на техния чичо, който станал крал. Качил се веднъж на трона, той направил единия от своите племенници херцог, а другия — граф. Неговото име пък било Касивелаун.

Случило се така, че племенниците му имали някакви провинения спрямо него, и аз не знам точно какви. Ала той ги повикал в своя двор с намерението да ги убие. Като си дали сметка, че чичо им ги мрази и им е отнел кралската власт, те се обърнали към Юлий Цезар с предложението да завладее Англия. А Юлий Цезар на два пъти преди това бил идвал в Англия, ала така и не успявал да се справи с Касивелаун. Като чул, че го призовават именно кралските синове, той много се зарадвал и им наредил да му пратят заложници. Те изпълнили искането му, предоставяйки му по този начин сигурна гаранция.

Прекошил тогава Юлий Цезар морето и пристигнал по тези земи. Кралските синове били събрали голяма войска, с която се присъединили към Юлий Цезар. Сетне се отправили към мястото, където се намирал Касивелаун, влезли в сражение с него и го победили. След победата те се признали за васали на Юлий Цезар, който обявил старшия брат за крал и се договорил с тях да му плащат данък. Та това именно са събитията, които дават на римляните основание да искат от нас да им плащаме данък.

Ала чуйте и още нещо. Имало в Британия двама братя: единият се казвал Брен, а другият — Белин. Те били толкова могъщи, че преплавали морето и завладели Франция, а оттам слезли чак до Рим. Като ги видели да пристигат, римляните се изплашили, излезли да ги посрещнат и им дали клетва, че ще признаят тяхната власт, дали им също и четиридесет заложници. След като ги получили, Брен и Белин обещали, че ще се завърнат в Британия, и наистина си тръгнали.

Ала римляните, виждайки ги да потеглят обратно, казали, че били постъпили напълно погрешно, позволявайки им да отведат собствените им заложници. Взели решение да изпратят своя войска, която да ги изпревари и да ги причака в една планинска клисура,

където пътят бил много тесен. В изпълнение на своя замисъл те събрали петдесет хиляди рицари и ги изпратили в този злокобен проход.

Междувременно Брен и Белин разделили своите войски, половината от които предвождал Брен, а другата половина — Белин. В двете части имало общо повече от сто хиляди бойци. Скоро Брен стигнал до теснината и тръгнал да я преминава. Тогава римляните се нахвърлили върху него и закипяла люта битка. Брен обаче се изплашил, повикал един оръженосец и му казал:

— Приятелю, бягай при брат ми Белин и му кажи, че сме предадени. Нека да заобиколи, да навлезе от другия край на клисурата и да нападне римляните в гръб.

Каквото заръчал, това и предал вестителят на Белин. Щом чул за ставащото, той много се ядосал, препуснал в пълен галоп и преминал през друга теснина, преведен в гръб на противника от някакъв местен селянин. Така той пристигнал на полесражението, когато силите на Брен вече били на изчерпване. Белин веднага дал знак за битка и се впуснал в сражението начело на своите петдесет хиляди воители с вика: „Британия!“ А Брен му отвърнал с вика: „Франция!“

Римляните били стъписани, а британците се нахвърлили да ги убиват и в крайна сметка всички римляни били изклани. Брен и Белин се върнали обратно и се разположили на стан пред стените на града, след което издигнали гора от бесилки и качили на тях всички деца, които богатите римляни им били дали като зложници. Тогава градът се предал и двамата били коронясани за императори, а римляните се задължили да им плащат ежегоден данък.

Поради тази причина ми се струва, че всъщност ти трябва да притежаваш върховенството над римляните, нещо повече, да бъдеш император на Рим. Претенции предявявате и ти, и те: аз не знам по-добър начин за решаване на спора от това да излезете едни срещу други и който съумее да се възползва по-добре от обстоятелствата, нека да надделее и в края на краищата да получи повече.

Господарю, ще ти кажа и още нещо. Спомни си, че Мерлин дойде в твоя двор в същия ден, когато ти бе коронясан за крал. Той ти каза, че е имало двама крале в Британия, които същевременно са били крале на Франция и императори на Рим. Господарю, ти си крал на Франция и ти казвам, че ще бъдеш и император на Рим, ако имаш

сърце да го покориш. Защото Мерлин никога не лъже, а винаги е казал само истината. Така че поемай през морето, свиквай рицарството и влизай в битка с римляните. Казвам ти, че ще спечелиш победата, защото разполагаш с най-великото рицарство на света.

Тогава и дванадесетимата съветници в един глас извикали:

— Господарю Артуре, потегляй с пълна сила, завладявай Рим и цяла Ломбардия, а ние ще те подкрепяме с всичко, което имаме на разположение!

Като чул възгласа на своите барони, Артур почувствал огромен прилив на радост и им казал:

— Сеньори, струва ми се, че крал Лот произнесе забележителна реч. След като изслушах неговия разказ, съм убеден, че дори римляните да не бяха дошли тук, аз трябваше да отида там, за да си възвърна онова, което моите предци са притежавали.

Сетне Артур се върнал в двореца, отишъл при римските пратеници и им заявил:

— Сеньори, сега можете да бъдете сигурни, че съм изпълнен с удивление откъде императорът е почерпил толкова много кураж, че да ви изпраща при мен с изискването да съм ви плащал данъци, и да ми нанасяте обида с начина, по който си позволихте да разговаряте с мен. Не се съмнявайте, аз ще изкореня всякаква представа, че се намирам в някакво робско положение спрямо него. Кажете му, че преди да изминат осем месеца, ще съм се приближил на такова разстояние от Рим, че моята войска ще мята копия в града, стига, разбира се, той да не излезе, за да се сразим на бойното поле. Моето желание е да вляза в битка с него: тяло срещу тяло, воин срещу воин.

На което пратениците отвърнали:

— Уверяваме те, че императорът ще се изправи срещу теб начело на двеста хиляди души, че дори повече.

С тези думи те с горда походка и без дори да се сбогуват, напуснали залата. Сетне излезли от крепостта и се отправили към морето, а след като го преплавали, пропътували цялото разстояние до Рим, за да се изправят най-сетне пред императора. Разказали му всичко, което били свършили, оплакали се, че британците са надменен и могъщ народ и че разполагат с най-блестящото рицарство в света благодарение на Кръглата маса, която били основали там.

— Съобщаваме ти, императоре, че предадохме на Артур твоето послание, а той отвърна, че ще се посъветва какъв отговор да ни даде. Сетне отведе дванадесетима свои благородници, които прекараха дълго време в покоите му. Какво са се съвещавали, не знаем, но Артур ти изпраща известие, че преди да изтекат осем месеца, ще дойде толкова близо до Рим, че войниците му ще могат да мятат в града копията си, ако ти не му излезеш насреща.

Като изслушал пратениците си, императорът силно се разгневил, издал заповед да бъдат разпратени харти и послания, скрепени с неговия печат, и по този начин набрал най-голямата войска, каквато някога човешко око било виждало, съсредоточавайки в нея войници, стрелци с лък, голям рицарски корпус, тежка конница и тежка пехота, въоръжена с копия и пики. Призовал на помощ и краля на Испания, който бил сарацин и който довел сарацинска войска, каквато нито човек бил виждал, нито владетел бил притежавал дотогава.

Всички те били под общото командване на императора. И когато огромната войска потеглила на поход, било преценено, че в нея има поне триста хиляди души, годни да носят оръжие. На войсковия сбор императорът се изстъпил с реч и описал как Артур имал намерение да въстане срещу него и как бил убил в двубой крал Флоар, който владеел своята страна по волята и с позволението на Рим.

— На всичко отгоре Артур заявява, че ние трябвало да му плащаме данък. Ето защо ви призовавам да ми дадете съвет как да постъпим при тези обстоятелства.

След като благородниците изслушали думите му, последвал порой от подигравки, додето най-сетне всички в един глас не извикали:

— Законни императоре, потегляй на поход, минавай през планините, преплавай морето, за да завладееш Британия и да отмъстиш за крал Флоар, който Артур, кралят на Британия, уби. Ние ще те подкрепяме с всичко, което имаме на разположение.

Докато императорът говорел пред войсковия сбор, пристигнали трима пратеници на Султана, които гръмко поздравили императора на своя език и заявили:

— Сеньор императоре, Султанът те известява, че идва, за да се постави под твое разпореждане в намерението ти да разбиеш британците, и прави това, защото при теб се намира кралят на Испания, който е негов брат. Съобщаваме ти, че султанската войска

наброява петдесет хиляди сарацини и ще се установи на стан в полето край Рим на третия ден от днес насетне.

При тези новини императорът се почувствал много щастлив. Като настанал третият ден, той се качил на коня, водейки със себе си всички римски сенатори, и с голяма радост излезли да посрещнат Султана, когото открили на около половин левга от Рим. Още щом го видял, императорът се втурнал към него и се хвърлил да го прегръща, така че нито християнската вяра, нито кръщението го възпрели да не го разцелува по устата, а всички сенатори — да не му се поклонят доземи: макар да съзнавали, че допускат грях спрямо Бог, страхът от британците, изглежда, се оказал по-силен.

Сетне султанската войска се разположила на стан пред Рим и останала там в продължение на петнадесет дни, за да си отпочине добре. През тези петнадесет дни императорът извършил недопустим грях срещу Бог и Светата Църква, понеже взел за жена дъщерята на султана, която била езичница, но и изключително красива жена. Това много тежало на обикновените хора в Рим, които непрекъснато повтаряли, че императорът е изгубил до голяма степен тяхното доверие.

След изминаването на това време войската потеглила на поход, преминавайки през области и земи. Ала за преходите и събитията по време на този поход Блез не е споменал и дума, защото Мерлин не е намерил за необходимо да го осведомява за това. Ала все пак мога да ви кажа, че пристигнали в земите на Прованс, понеже до тях достигнала мълвата, че в граничните области на Бретан се намирал Кей, сенешалът на Артур, който бил натоварен с охраната на страната. Като научил за това, императорът побързал да се отправи в тази посока. Ала Артур с помощта на своите съгледвачи веднага научил за това, пристигнал в пристанището на Дувър и се заел с подготовката на своята флота, която трябвало да превози огромната му войска.

Когато флотата била готова, Артур отишъл при племенника си Мордред, брата на монсеньор Говен, и му поверил своята страна, своите крепости и своята съпруга. Ала несъмнено щял да постъпи по-мъдро, ако ги бил сварил и двамата в някой казан, защото племенникът му Мордред извършил срещу него най-голямото предателство, за каквото някой някога е чувал да се говори. Влюбен безпаметно в кралицата, той се държал по такъв начин с рицарите, кастеланите и

управителите на области, че те го възприели като свой господар, след което се оженил за кралицата, изпратил свои гарнизони в крепостите и сам се коронясал за крал.

Ала Артур, комуто и през ум не минавало да се пази от подобно нещо, наредил на своите рицари да се качат по корабите и да натоварят на тях своите доспехи и конски амуниции, след което моряците ги откарали до отсрещното пристанище, наречено Кале. Още с пристигането си те уведомили за идването си благородниците от областта, които изпитали голяма радост при тази новина. Сетне кралят по решение на войсковия съвет изпратил двама вестители до Париж. Населението на Париж също било щастливо от това и им отговорило, че ще посрещне Артур като свой владетел. Като научил за всичко това, Артур се придвижил до Париж и събрал там своята войска.

Когато вестта, че Артур е в Париж, достигнала до римляните и сарацините, те се отправили на поход към неприятелите си, додето не се озовали на три левги от Париж. Тогава Артур проводил Говен и Бедивер, за да попитат императора дали не би искал да влезе в пряк двубой с него. Двамата се явили величествено в шатрата, яхнали два много породисти коня, пък и самите били в изключително красиви доспехи. Говен предал посланието много горделиво, изричайки немалко обидни за императора думи. Стигнало се дотам, че на един легат му кипнало и макар да имал пред себе си пратеник, възкликнал:

— Британците винаги са били лъжци, сквернословци и самохвалци; ако продължавате на говорите, ще наредя да ви свалят от конете!

Тогава Бедивер го пронизал с копието си, а Говен сторил същото с един от племенниците на императора, сетне извадил меча си и ударил един от рицарите по главата с такава сила, че го разполовил чак до пояса. Веднага след това скочил напред и отнесъл още шест глави. Двамата понечили да избягат, ала не могли, защото повече от двадесет хиляди конници се носели към тях в пълен галоп, така че преди още да са изминали един арпан разстояние, пред тях се озовали повече от две хиляди души.

Те се нахвърлили върху Говен и Бедивер с голи мечове, пики, копия, стрели, камъни и тояги и им нанесли толкова много удари, че било истинско чудо как все още не са ги убили. Конете и на двамата паднали убити и тогава ярост преизпълнила монсеньор Говен, той

изтеглил своя меч, грабнал щита си и така ударил един римлянин, който притежавал правото да се разпорежда с големи земи, че го разполовил чак до гърдите. Сетне скочил на коня му и препуснал да помогне на Бедивер, който се защитавал много храбро и упорито. Ала още преди да се озове при него, той бил съборен на земята, а конят под него бил убит.

Когато видял, че отново е изгубил коня, който току-що бил спечелил, Говен скочил на крака и се втурнал с всички сили да се защитава, макар че подобна съпротива вече не му била нужна: двадесетте хиляди, които били скрити в гората, се понесли напред, налетели върху римляните, разпръснали ги и безжалостно ги избили, така че почти никой от тях не успял да се спаси.

Тогава пратениците побързали да се завърнат и да разкажат на Артур какво се било случило. Като ги изслушал, той заповядал да вдигнат войската на оръжие. Сетне наредил двеста рога и двеста тръби да дадат знак за битка, което веднага било изпълнено. Щом звукът проехтял над полето, на всички се сторило, че цялата земя се срива под нозете им: кълтежът бил толкова силен, че земята сякаш щяла да се разтроши на парчета и дори от небето да би протътнала гръмотевица, никой така и не би я чул. След това потеглили в боен строй, а на Сагремор било поръчано да носи кралското знаме. По пътя срещнали двадесетте хиляди, които избавили двамата вестители на Артур, и обединили редиците си с тях, като начело на това подразделение застанал монсеньор Говен.

Междувременно обърнатите в бягство римляни достигнали шатрата на своя император и му съобщили за смъртта на брат му Бретиал. Той бил много опечален от тази вест и се зарекъл, че ще накара Артур и британците скъпо да си платят. Сетне дал заповед на своя началник на шатрата да надуют бойните рогове, което било сигнал „на оръжие“. Като чули ехтежа на роговете, римляните тутакси се заели да се въоръжават; езичниците не изоставали от тях. След като батальоните и ескадроните се строили, цялата войска потеглила в посоката, където се предполагало, че ще срещнат Артур, а и Артур по същия начин тръгнал насреща им. Така двете войски се приближили на такова разстояние, че можели да се виждат без никакво затруднение.

Когато застанали на пряка видимост една срещу друга, нямало воин, дотолкова невъзмутим, че да не настръхне от гледката.

Християните не пропуснали да се изповядат един на друг, да поискат прошка за лошите си помисли и постъпки, и да отскубнат снопчета трева^[9], с която да се причастят, а после се качили на конете. Несъмнено никога преди човешко око не било виждало толкова могъща сила.

Щом се приближили дотолкова, че единственото, което им оставало, било да влязат в бой, монсеньор Говен, който предвождал първия ескадрон, пришпорил коня си и нанесъл такъв удар по щита на първия срещнат сарацин, че не само го пробил, но сторил това и с ризницата му, така че желязото пронизало гърдата му и той паднал мъртъв от коня. Последвал мощен сблъсък на двете войски. Говен влязъл в битката начело на двадесет хиляди души, които се сражавали срещу петдесет хиляди сарацини, и това не можело да трае много дълго. При все това те избили единадесет хиляди езичници, докато хората на Говен дали седемстотин и шестдесет жертви. И все пак едва ли щели да издържат още много, ако сенешал Кей с двадесет хиляди рицари не им се притекъл на помощ.

Тогава те така се нахвърлили върху езичниците от Испания, че наскоро полето възникнали купища мъртъвци. Не след дълго те повече не били в състояние да устояват на напора им и се впуснали в бягство, при което се натъкнали на Султана, предвождащ петдесет хиляди сарацини. Последните се насочили срещу войските на монсеньор Говен и сенешал Кай и се сражавали от третия час до пладне. Полето било осеяно с толкова убити конници и пехотинци, че рицарите немало как да засият конете си, за да се ударят с копия, нито да проведат рицарска битка, поради което се избивали едни други с голи мечове. Говен пък през този ден извършил такива нечувани подвизи, че саморъчно убил хиляда двеста и тридесет рицари и пешаци.

Истина било, че силите му нараствали по пладне, така че щом то превалило, немало рицар, когото да удари, и да не го съсече заедно с коня му. Той бил толкова свиреп, че никой не смеел да му излезе на среща и благодарение на неговите усилия британците обърнали Султана в бягство. Тогава императорът на Рим се опълчил срещу монсеньор Говен, който бил изнесъл голямата тежест на битката, и срещу сенешал Кей, като им противопоставил сто и петдесет хиляди бойци. Вдигнал се такъв облак прах, че сенешал Кей, а с него и

британците били принудени да се оттеглят. Говен пък ги защитавал откъм тила.

Ала точно в този миг пристигнал Артур начело на шестдесет хиляди достойни и храбри рицари, боеспособни и добре въоръжени, които се нахвърлили върху римляните. Разразила се най-безмилостната битка, която някога човешко тяло можело да понесе. В схватката и от едната, и от другата страна паднали повече от четиринадесет хиляди рицари. И можете да бъдете уверени, че Артур се изявил много добре през този ден.

Тогава римският император излязъл пред бойния строй, въоръжен в разкошни доспехи, и се провикнал:

— Кралю Артуре, сега съм готов да оспоря притежанието на властта в битка с теб и да докажа, че ти си мой роб!

Като го чул, Артур се устремил срещу него с гол меч в дясната си ръка и с Божията помощ му нанесъл такъв удар по главата, че го разполовил чак до кръста, и той паднал мъртъв. Надигнал се мощен вик, че императорът е мъртъв.

Тогава Говен също се втурнал напред и нанесъл с меча си мощен удар на Султана, който го съсякъл чак до пояса. Крал Лот пък пронизал краля на Испания в гърдите с копието си и го повалил мъртъв на земята.

Когато видели как владетелите им падат убити, римляните и сарацините се преизпълнили с ужас и повече от сто хиляди души обградили телата им с желанието да ги отнесат в шатрите им. От другата страна британците, норманите, ирландците и шотландците им отвърщали с копия, стрели и кинжали, крещейки, че ще отнесат телата на тримата предатели. Римляните също искали да се доберат до тях.

В битката били нанесени толкова много удари, че с мъртвите тела можело да се натоварят цели двеста коли. Истината е, че чак от отколешните времена на Херкулес, който установил границите в Етиопия, никой не бил виждал толкова голямо клане. По някое време Говен се върнал в сражението, ненаситен да избива враговете, подобен на освирепял вълк, разкъсващ агне след агне. И Бедивер сечал с меча си наляво и надясно, така че цялото поле било потънало в кръв.

Известно е, че римляните тръгнали да бягат и напуснали бойното поле с изключение на двадесет хиляди пехотинци и също толкова конници, които се спрели и се върнали на бойното поле, където телата

на толкова много рицари лежали обезкървени и бледи. Тогава британците мощно се разгърнали и нападнали римляните. И Гияк, кралят на Дания, държейки меч си в дясната ръка, ударил един римлянин, който бил по-едър от другите, по такъв начин, че го разполовил чак до седлото на коня му.

Когато римляните видели, че предводителят им е убит, всички изпитали непреодолим ужас. Артур използвал това и, препускайки с голямо настървение, се насочил срещу тях с тридесет хиляди британци, изстребвайки и избивайки всичко по пътя си. Тогава римляните и сарацините побягнали, а британците се впуснали в продължително преследване, избивайки и вземайки в плен толкова от тях, колкото си пожелали, и тази гонитба продължила един ден и една нощ, така че в плен попаднали дори петнадесет римски сенатори.

След като нанесъл това поражение, Артур свикал своите барони на съвет и казал, че иска да бъде коронясан в Рим. Тяхното мнение било да отпрати по най-бързия начин към този град и да приеме коронясването си в него. Тогава Артур наредил да му доведат взетите в плен римски сенатори. Когато били изправени пред него, те паднали в нозете му с молба да ги пощади и да не ги убива, обещавайки да му предадат Рим и да му служат, додето са живи. Артур ги уверил, че така и ще стори, приел ги в свитата си и обявил, че ги освобождава от пленничеството им.

* * *

Тогава кралят наредил на своите хора да се приготвят за заминаване след три дни за Рим. Ден преди да потегли, Артур бил в парижкия си дворец в компанията на племенника си Говен, сенешал Кей, краля на Дания Гияк и крал Лот от Оркни. Тогава четирима вестители слезли от конете при дворцовото стълбище, качили се в хола и го поздравили. Когато ги видял, Артур ги познал и ги попитал:

— Сеньори, защо сте дошли тук? За Бога, кажете ми как е съпругата ми и племенникът ми Мордред! Всичко ли е наред при тях?

А вестителите му отвърнали:

— Кралю, ще ти кажем новините, за които ни питаш. Да знаеш, че твоят племенник Мордред заговорничеше предателски срещу теб,

защото се ожени за твоята съпруга, започна да носи короната още през първия месец, откакто ти напусна страната, и спечели на своя страна сърцата на хората. Няма крепост, която да не е пълна със стрелци, рицари и войници, няма рицар, който да се е противопоставил на волята му и да не е бил убит. На всичко отгоре дръзна да повика саксонците, имащи роднински връзки с Енджис, който води толкова много войни с твоя баща, и сега в цяла Британия не позволява да се отслужват литургии или утринни богослужения. Казваме ти, че ако не спасиш страната от този човек, ще я изгубиш, пък и по-добре е ти да отвоюваш собствената си държава, отколкото това да го стори някой друг.

При тези вести сърцето на Артур се преизпълнило с голяма мъка и неудържим гняв, и той веднага свикал на съвет своите барони, за да обсъди с тях как да се справи с положението. Всички те били на мнение, че трябва да се върне и да отвоюва страната си, а успее ли да залови Мордред, да го изгори жив. Към този съвет се присъединили дори Говен, който бил негов брат, и крал Лот от Оркни, неговият баща, комуто се искало да потъне в земята от срам.

Артур възприел този съвет и още на следващия ден се отправил на път заедно със своите рицари. Те бързо стигнали до Нормандия и вдигнали платна. Ала Мордред, който научил за пристигането им от свои доносници в свитата на краля, събрал саксонци, войници и рицари и отишъл на морския бряг, за да причака Артур. Така крал Артур се приготвил да дебаркира, а Мордред — да му попречи.

Слизането на сушата се оказало изключително опасно и монсеньор Говен тръгнал да акостира начело на двадесет хиляди души. Можете да бъдете сигурни, че той се чувствал много посрамен заради предателството на Мордред. И тъй, той предприел дебаркирането, ала насреща му се оказал брат му с петдесет хиляди саксонци. Те започнали да хвърлят копия, камъни и стрели срещу британците, които им отвърнали със същото. Говен обаче бил сполетян от нещастие, защото не бил закопчал добре своя шлем, а един саксонец го нападнал с гребло и така го ударил по главата, че го проснал мъртъв.

Смъртта на Говен предизвикала голяма покруса сред неговите съратници. Господи, каква загуба на един толкова ценен предводител било това! Той бил прекрасен рицар, добър, верен и мъдър мъж, справедлив в оценките и умел оратор. Господи, каква огромна печал

царяла навсякъде след неговата смърт! От кораба му се носели такива гръмки ридания, че човек можел да ги чуе от две левги разстояние.

В същата битка били покосени още Сагрemor, Бедивер и сенешал Кей. Там приключил животът на толкова знатни мъже! Всички двадесет хиляди рицари до един били избити или издавени. Дори корабите, с които дошли, били насечени на стотици парчета и пратени на дъното.

Когато узнал, че двадесетте хиляди рицари са загинали, Артур много се опечалил. А новината за смъртта на Говен предизвикала такава ярост у него, че сърцето му щяло да се пръсне, той се строполил на кораба и припаднал повече от петнадесет пъти, но в края на краищата британците го свестили и вдигнали на крака. Със сигурност обаче мога да ви кажа, че за такава скръб, каквато крал Лот изпитвал по сина си Говен, едва ли някой някога бил чувал.

Тогава флотата акостира на брега, крал Артур — също, те превзели с пристъп пристанището, дебаркирайки от корабите, ала мнозина намерили смъртта си, преди още да стъпят на сушата. Артур отново бил споходен от голямо нещастие, защото в опита си да слезе на брега, крал Лот бил прострелян в гърдите от един войник. Над тялото му отново се разнесли гръмогласни ридания.

Сетне саксонците се прегрупирали и нападнали Артур. Ала конете дали предимство на британците, те налетели срещу саксонците и, преизпълнени с гняв, убили мнозина от тях. Както прегладнелият вълк разкъсва агне, така и британците покосявали неприятелите си. В крайна сметка избили толкова много от тях, че из цялото поле останали да лежат планини от тела.

Бог дал на британците победа и поражение на саксонците; Мордред избягал оттам, стигнал до своите крепости, които бил подсилително, и поискал да влезе в тях. Но когато жителите им узнали, че Артур се е върнал и го е разбил, затворили градските порти пред него.

Като видял, че няма да го пуснат в крепостите, той много се изплашил и обезсърчил, и отишъл в Уинчестър, откъдето разпратил призив до саксонците в цялата страна, обявявайки, че се готви да влезе в битка с Артур. Когато узнал за това, Артур се почувствал дълбоко засегнат, отишъл на брега, вдигнал телата на Говен, сенешал Кей, Бедивер, Сагрemor и крал Лот от Оркни, и ги погребал. Сетне с

останалата част от войската се отправил в преследване на Мордред от крепост на крепост. Накрая вестител му съобщил, че Мордред се намира в Уинчестър, където е събрал големи пълчища.

Тогава Артур поел по пътя към Уинчестър и свикал бароните от цялата страна, а също жителите на градовете и крепостите, които незабавно се явили при него. Още с идването си те му се оплакали от Мордред, задето им е причинил такива разрушения и унижения. Като ги изслушал, той бил толкова развълнуван, че не можел да им отвърне и думичка. Веднага обаче наредил на рицарите да се качат на конете, след което препуснали и не се спрели, докато не стигнали до Уинчестър.

Научавайки за приближаването му, Мордред излязъл насреща му и заявил, че няма повече да се крие по крепостите, защото има силна войска от краля. Двете страни се приготвили за битката и се сблъскали с голямо ожесточение и от едната, и от другата страна. Там бихте могли да видите най-жестокия ръкопашен бой на света, оставил толкова много рицари и войници да лежат мъртви на земята, че за да се извоят труповете им, били необходими не по-малко от тридесет коли. Саксонците също дали много убити, малцина били оцелелите сред тях. Мордред пък избягал, препускайки в пълен галоп, заедно с оцелялата част от войската си, преминал през цялата страна и стигнал чак до Ирландия. Накрая се озовал на един остров, управляван от езически саксонски крал, роднина на Енджис, който на драго сърце го приел и го обградил с голяма обич, защото бил добър рицар.

Като узнал, че Мордред е в Ирландия, Артур тутакси го последвал и не спрял, додето не навлязъл в земите, където врагът му се намирал. Кралят на саксонците научил за приближаването му, събрал войската си и излязъл, за да му се опълчи. Двете войски се устремили една срещу друга. Известно е, че британците изпитвали голяма омраза към саксонците, обратното също било вярно. Поради това и полето било осеяно с трупове. Битката се проточила много дълго и в нея паднали мнозина отлични рицари, ала за тях в книгата не се споменава нищо. Единственото, което мога да ви кажа със сигурност, е, че Мордред бил убит, кралят на саксонците, при когото отседнал — също.

Артур пък бил смъртно ранен, защото бил прободен с копие в гърдите. Всички били много опечалени за Артур. А той им казал:

— Престанете да ме оплаквате, защото няма да умра. Ще наредя да ме пренесат в Авалон и там сестра ми Моргана ще изцери раните ми.

Така Артур бил пренесен в Авалон и наредил на своите хора да го чакат, защото щял да се върне. Британците се прибрали в Кардуел и чакали повече от четиридесет години, преди да си изберат нов крал, защото продължавали да вярват, че Артур ще се върне. Ала знайте, че някои после го били виждали да ловува из гората и чували лая на кучетата му; а други дълго време продължили да вярват, че един ден той ще се завърне.

И когато всички тези събития приключили, Мерлин се прибрал при Блез и му разказал нещата точно както се били случили. Когато Блез ги записал, той ги отнесъл при Персевал, пазителя на Граала, който водел толкова свят живот, че дори Светият Дух често слизал при него. Блез му разказал цялата история на Артур: как бил пренесен в Авалон, как Говен бил убит, как времето на рицарите от Кръглата маса било приключило.

След като го изслушал, Персевал дълго плакал от съчувствие към тях. Сетне отправил молитва към нашия Господ да се смили над душите им, защото много ги обичал.

Тогава Мерлин отишъл при Персевал и своя учител Блез, сбогувал се с тях и им казал, че нашият Господ не иска той да се показва повече пред хората, а пък не можел да умре преди края на света.

— Но след това ще имам вечна радост. Сега обаче бих искал да си направя пред твоя дворец свое обиталище, където да живея, и да давам пророчества, но само когато получа нареждане от Господ. Всички, които ще виждат моето убежище, ще го наричат „перушинестата клетка на Мерлин“^[10].

Сетне Мерлин си тръгнал и построил „перушинестата си клетка“, влязъл в нея и никой повече не го видял сред хората. Историята не казва нищо повече нито за Мерлин, нито за Граала, освен че Мерлин помолил нашия Господ да разпростре Своята благодат над всички онези, които на драго сърце слушат тази книга и които се наемат да я преписват, за да просъществува паметта за тези дела. Затова всички вие кажете: Амин!

Тук романът за Мерлин и Граала свършва.

[1] Букв. „протръбили водата“; сиреч изсвирили сигнала, приканващ всички присъстващи да си измият ръцете преди ядене. — Б.изд. ↑

[2] Сиреч до три часа следобед. — Б.изд. ↑

[3] Девет часа сутринта. ↑

[4] Необичайно белият цвят на елена подсказва, че животното идва от Другия свят (според келтската митология). — Б.р. ↑

[5] Стара мярка за площ и дължина, съответно 20–50 ара и 58,47 м. — Б.пр. ↑

[6] Около шест часа сутринта. — Б.пр. ↑

[7] Вж. бел. 45. ↑

[8] Става дума за празника на св. Йоан Кръстител, отбелязван на 24 юни. — Б.р. ↑

[9] Заместител на традиционното причастие преди път или битка. — Б.изд. ↑

[10] Неясен термин: вероятно става дума за клетка, в която са затворени птиците при смяната на перата си. — Б.изд. ↑

ИНДЕКС

А

Авалон (Аварон) — долина в Западен Уелс, където се намира крепостта Гластънбъри и през XII в. процъфтява най-големият манастир на острова; там според легендата бил пренесен от Ориента Граалът.

Адам

Ален (Ален Дебелия) — син на Брон, племенник на Йосиф Ариматейски и баща на Персевал

Англия

Ариматея

Артур

Б

Батарда

Бедивер

Белин

Белия замък

Блез — духовният учител на майката на Мерлин, записал историята на Граала под негова диктовка

Брен

Бретан

Бретел

Бретиал

Британия

Брон — наричан още Кралят Рибар, зет на Йосиф Ариматейски, баща на Ален Дебелия и дядо на Персевал; преселил се от Ориента в долината Авалон в Западен Уелс, където съхранявал Граала, преди да го предаде на Персевал; наричан още Хеброн.

В

Вермандоа

Вероника

Вертижие — узурпатор на британския престол по време на войните със саксонците; убит от законните наследници Утер и Пандрагон; наричан още Вортиджърн.

Веспасиан (упр. 69–79) — римски император, герои в средновековната легенда за Вероника и кърпата с лика на Иисус, излекувал го от проказа; според Р. дьо Борон раздал правосъдие сред юдеите убийци на Иисус; според други версии излекуваният бил имп. Тиберий.

Витлеем

Г

Гарет

Гахерис

Гибелния Брод

Гияк, крал на Дания

Говен

Господ

Граал

Д

Давид

Дамата от Малео

Дева Мария

Додинял

Дувър

Дърводелецът Йосиф

Дявол

Е

Ева

Екибед

Елена

Енджис

Енигеус — сестра на Йосиф Ариматейски, съпруга на Брон, майка на Ален Дебелия и баба на Персевал.

Ентор

Ерек

ж

Журден

и

Ивен белоръкият

Игерна

Иисус (Иисус Христос)

Ирландия

й

Йоан

Йордан

Йосиф

к

Кардуел

Касивелаун

Каяфа

Кей

Констанс — крал на Британия, баща на Утерпандрагон и дядо на Артур; според преданията убит от охраната си; наричан още Константин, Констант, Кустенин.

Крал Лот — крал на Оркни, женен за една от трите дъщери на херцог Дьо Тинтагел и Игерна, баща на Мордред, на монсеньор Говен, на Гахерис и на Гарет.

Крал Рибар

Красивия Злодей

Кретиен дьо Троя

л

Ланселот от Лак
Логрия
Лонгин

м

Мария Магдалена
Мелиан от Лис
Мерлин
Моан
Мойсей
Моргана

Мордред — син на крал Лот от Оркни от полусестрата на Артур Морга (Моргана), един от Рицарите на Кръглата маса, извършил предателство спрямо Артур, като превзел кралството, докато той воювал с Рим; загинал в битката при Камлан; наричан още Медрауд.

н

Надменния от Степта
Никодим
Ниотрес от Гарлерот
Нормандия
Нортумберландия

о

Отец (Отца)

п

Пандрагон — крал на Британия, син на Констанс, според легендите отровен от неприятел; наричан още Аврелий.

Персевал (Персевал Уелсеца)
Петър
Пилат

р

Рим

Робер дьо Борон
Русата Розичка

с

Сагремор
Саксонците
Света Богородица
Светата Троица
Светата Църква
Симон
Сина
Солсбъри

у

Уелс
Уинчестър
Улфин
Урган
Уриен
Утер — вж. Утерпандрагон

Утерпандрагон (първоначално наричан Утер) — крал на Британия, син на Констанс и брат на Пандрагон, след чиято смърт добавил към името си и неговото име, баща на Артур и Моргана; герой на любовната драма с Игерна; според легендите — отровен от неприятелите.

ф

Флоар — крал на Франция, измислен герой.
Франция

х

Херцог дьо Тинтагел — съпруг на Игерна, майката на Артур; загинал в битка с Утерпандрагон, който впоследствие се оженва за Игерна.

ю

Юда
Юдея

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.